

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE

Fakulta prírodných vied a informatiky

Katedra ekológie a environmentalistiky

**Pôdohospodárska politika Slovenska a jej
uplatňovanie – východiskový stav, hlavné faktory,
zdroje údajov, environmentálne, sociálne
a ekonomické súvislosti**

Čiastková technická správa O3.1

Spracovatelia:

Mgr. Zuzana Pucherová, PhD.

doc. Ing. Viera Petlušová, PhD.

doc. Mgr. Henrich Grežo, PhD.

Mgr. Lucia Szabová, PhD.

Nitra, 2022

URANOS

Údajová a vedomostná podpora pre systémy rozhodovania a strategického plánovania v oblasti adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd

Aktivita A5 Hodnotenie socioekonomických a environmentálnych dopadov klimatických zmien

Úloha T3.1 Analýza pôdohospodárskej a vidieckej politiky na Slovensku

Pôdohospodárska politika Slovenska a jej uplatňovanie – východiskový stav, hlavné faktory, zdroje údajov, environmentálne a sociálno-ekonomické súvislosti

Čiastková technická správa O3.1

Spracovatelia:

Mgr. Zuzana Pucherová, PhD.

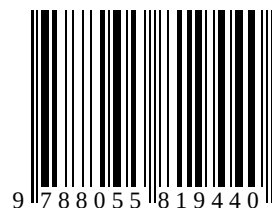
doc. Ing. Viera Petlušová, PhD.

doc. Mgr. Henrich Grežo, PhD.

Mgr. Lucia Szabová, PhD.

Edícia: Prírodovedec č. 795

ISBN 978-80-558-1944-0

Nitra, 2022

**Na počiatku bola krajina. Múdra, prísna, do seba uzavretá.
Sama v sebe a sama pre seba. Potom prišiel človek.**

/Milan Rúfus/

OBSAH

1 ÚVOD.....	7
2 POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (V. Petlušová, L. Szabová).....	8
2.1 Poľnohospodárska pôda, poľnohospodárstvo a vidiecka krajina na Slovensku	8
2.2 Spoločná poľnohospodárska politika na Slovensku.....	11
2.3 Poľnohospodárstvo a program rozvoja vidieka.....	12
2.3.1 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2023 – 2027	13
2.3.2 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020.....	13
2.3.3 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013.....	15
2.4 Rozvoj vidieka a ekologizácia poľnohospodárstva	16
2.5 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s poľnohospodárstvom do vybraných strategických dokumentov	18
2.6 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa poľnohospodárstvom a rozvojom vidieka	21
3 LESNÉ HOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (Z. Pucherová).....	24
3.1 Lesy, lesné hospodárstvo a vidiecka krajina na Slovensku	24
3.2 Aktuálne stratégie, koncepcie, metódy a akčné plány pre lesné hospodárstvo z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny	26
3.2.1 Strategický plán Organizácie Spojených národov pre lesy na roky 2017 – 2030.....	26
3.2.2 Lesnícka politika ako súčasť spoločnej poľnohospodárskej politiky CAP (Common Agricultural Policy), resp. iných relevantných stratégií EÚ	26
3.2.3 FOREST EUROPE.....	26
3.2.4 Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030 – udržateľné obhospodarovanie lesov v Európe	27
3.2.5 Stratégia rozvoja lesníctva do roku 2025	27
3.2.6 Národný lesnícky program pre obdobie rokov 2021 – 2030 „LESY PRE SPOLOČNOSŤ“	28
3.2.7 Koncepcia prírody blízkeho hospodárenia v lesoch Slovenskej republiky	28
3.2.8 Akčný plán Národného lesníckeho programu SR na obdobie rokov 2015 – 2020	29
3.2.9 Národná sieť rozvoja vidieka SR	29
3.2.10 Metóda LEADER	30
3.2.11 Národné memorandum o lesoch.....	30
3.2.12 Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy	30
3.2.13 Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy	31
3.2.14 Adaptačný akčný plán.....	31
3.3 Predchádzajúce stratégie, koncepcie, metódy a akčné plány pre lesné hospodárstvo z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny	32

3.3.1 Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011	32
3.3.2 Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva (Európska stratégia pre lesy 2013).....	32
3.3.3 Národný lesnícky program na roky 2007 – 2013.....	33
3.3.4 Akčný plán národného lesníckeho programu SR na roky 2009 – 2013.....	33
3.4 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR	34
3.4.1 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020	34
3.4.2 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013	35
3.4.3 Národný strategický plán rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013.....	35
3.5 Politika rozvoja vidieka a lesníctva na Slovensku.....	36
3.6 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s lesným hospodárstvom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni EÚ	37
3.7 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s lesným hospodárstvom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni SR	39
3.8 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa lesným hospodárstvom a rozvojom vidieka	41
4 AGROTURIZMUS A VIDIECKA KRAJINA (Z. Pucherová).....	44
4.1 Agroturizmus, vidiecky turizmus a vidiecka krajina na Slovensku.....	44
4.2 Aktuálna stratégia pre vidiecky turizmus z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny	45
4.2.1 Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030.....	45
4.3 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR	45
4.3.1 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020	46
4.3.2 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013	46
4.4 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s agroturizmom a vidieckym turizmom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni EÚ a SR	47
4.5 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa agroturizmom a rozvojom vidieka	48
5 VODNÉ HOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (H. Grežo).....	50
5.1 Vodné zdroje a vodné hospodárstvo na Slovensku.....	50
5.2 Vodné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR	51
5.3 Vodohospodárska politika na Slovensku	54
5.4 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s vodným hospodárstvom do vybraných strategických dokumentov	55
5.5 Vodný plán Slovenska.....	56
5.6 Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR na roky 2021 – 2027	57
5.7 Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027	58
5.8 Koncepcia vodnej politiky na roky 2021-2030 s výhľadom do roku 2050.....	58
5.9 Orientácia, zásady a priority vodohospodárskej politiky SR do roku 2027	60
5.10 H ₂ Odnata je voda – Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody	61

5.11 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa vodným hospodárstvom	61
6 UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ VIDIEKA A EKOLOGIZÁCIA HOSPODÁRENIA NA VIDIEKU	63
6.1 SWOT analýza (Z. Pucherová, V. Petlušová, L. Szabová, H. Grežo)	63
6.2 Dopady zmeny klímy na ekonomické, sociálne a environmentálne ukazovatele rozvoja vidieka (Z. Pucherová, V. Petlušová)	68
6.3 Východiská udržateľného rozvoja vidieka a jeho pripravenosť na výzvy v budúcnosti (Z. Pucherová, V. Petlušová)	70
7 ZÁVER	85
8 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A OSTATNÝCH CITOVANÝCH ZDROJOV	87
9 ZOZNAM PRÍLOH	98

1 ÚVOD

V rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Operačného programu Integrovaná infraštruktúra sa v období 04/2020 – 12/2023 rieši projekt s názvom „Udajová a vedomostná podpora pre systémy rozhodovania a strategického plánovania v oblasti adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd“ (URANOS). Jedným z partnerov tohto projektu je UKF v Nitre (Katedra ekológie a environmentalistiky FPV), ktorá je zároveň zodpovedným riešiteľom Aktivity A5 s názvom „Hodnotenie socioekonomických a environmentálnych dopadov klimatických zmien“. Účelom aktivity je hodnotenie hlavných dopadov predpokladaných zmien a scenárov vývoja poľnohospodárskej krajiny na jej obyvateľov, užívateľov pozemkov a ich aktivity. Dôraz v tejto aktivite bude kladený na hodnotenie zmien v plnení základných environmentálnych funkcií a služieb a na socioekonomické aktivity, a to s využitím kombinácie metód prírodovedného, ekonomického a socio-kultúrneho výskumu. Aktivita je založená na zapracovaní postojov a názorov dotknutých obyvateľov a subjektov – jej súčasťou je reflexia vedeckých výsledkov občanmi a zástupcami zainteresovaných skupín. Výsledné odporúčania budú formulované s využitím participatívneho prístupu. Aktivita je členená na 3 čiastkové aktivity:

- A.5.1. Dopady scenárov klimatických zmien na vidiecku krajinu – národná úroveň (04/2020-12/2021).
- A.5.2. Dopady scenárov klimatických zmien na vidiecku krajinu – regionálna úroveň (04/2021-04/2023).
- A.5.3. Percepcia obyvateľstva a farmárov na modelové scenáre zmeny poľnohospodárstva na Slovensku (01/2023-12/2023).

Realizácia projektu URANOS bude prebiehať najmä prostredníctvom tzv. prípadových štúdií. Tieto by mali byť chápané nielen ako samostatné čiastkové výstupy jednotlivých úloh projektu, ale súčasne by mali tematicky zapadať do všeobecného rámca definovaného vo výskumnom zámere projektu URANOS. Vzhľadom k viacerým vedným prístupom a oblastiam budú témy vymedzené do samostatných pracovných balíkov (WP). Každý WP bude mať identifikované hlavné výsledky – Deliverables (D), ďalej hlavné úlohy, smerujúce k hlavným výsledkom – Tasky (T), ktoré budú obsahovo rozdelené na čiastkové úlohy (T3.1, T3.2, T3.3 a T3.4) a výsledkom každej z týchto úloh budú predbežné výstupy – Preliminary Outputs (O).

Jednou z čiastkových úloh projektu je Úloha T3.1 s názvom „Analýza pôdohospodárskej a vidieckej politiky na Slovensku“ v nasledovnom zložení riešiteľov: 1. Mgr. Zuzana Pucherová, PhD. (zodpovedný riešiteľ čiastkovej úlohy T3.1), 2. doc. Ing. Viera Petlušová, PhD., 3. doc. Mgr. Henrich Grežo, PhD., 4. Mgr. Lucia Szabová, PhD. Hlavným cieľom úlohy je vypracovanie prehľadu a analýzy súčasného stavu inštitúcií, stratégií, politík, plánovania a praxe v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka na Slovensku a v EÚ.

Od začiatku riešenia projektu (04/2020) sa riešitelia úlohy T3.1 zamerali na vyhľadávanie a štúdium rôznych stratégií, politík, príspevkov, monografií, publikácií a správ, ktoré sa venujú základným sektorom vidieckej ekonomiky, t.j. poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu a vodného hospodárstva. Súčasne sa v štúdiu riešenej problematiky venovali domácim a zahraničným inštitúciám, z hľadiska ich významu, zamerania, cieľov, úloh a vzájomného prepojenia od nadnárodnej, cez národnú, regionálnu až po lokálnu úroveň. Tieto výsledky boli následne využité pri tvorbe predloženej čiastkovej správy s názvom: „Pôdohospodárska politika Slovenska a jej uplatňovanie – východiskový stav, hlavné faktory, zdroje údajov; environmentálne a sociálno-ekonomické súvislosti“. Prehľad hodnotených inštitúcií (Príloha 1 – 8 tejto správy) obsahuje celkovo 183 inštitúcií a organizácií (SR 114, EÚ, príp. medzinárodné 69), ktoré sa svojou činnosťou venujú jednému z hlavných sektorov vidieckej ekonomiky. V závere tejto správy riešitelia vypracovali spoločnú SWOT analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození fungovania vidieckej krajiny a východiská udržateľného rozvoja vidieka a jeho pripravenosť na výzvy v budúcnosti.

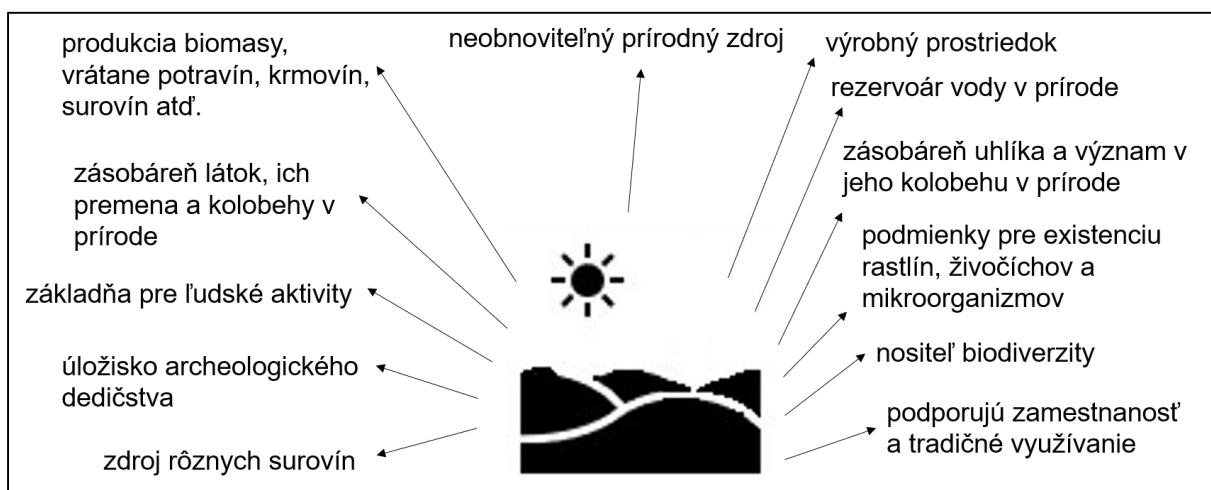
2 POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (V. Petlušová, L. Szabová)

2.1 Poľnohospodárska pôda, poľnohospodárstvo a vidiecka krajina na Slovensku (L. Szabová)

Nevyhnutnou súčasťou poľnohospodárstva je práve pôda. Do výrobného procesu vstupuje ako výrobný faktor, kde sa za vzájomného pôsobenia s ďalšími zložkami vyrábajú poľnohospodárske produkty, ktoré slúžia na uspokojovanie základných potrieb človeka (NÉMETHOVÁ, 2011).

Z rovnakého hľadiska, zabezpečiť potravu pre obyvateľstvo, vychádza aj definícia pôdy od VILJAMSOVA (1940), ktorý vníma pôdu ako krytý povrch Zeme so schopnosťou a možnosťami poskytovať úrodu. Úrodnosť patrí k základnej vlastnosti pôdy. Ide o schopnosť pôdy poskytovať rastlinám životné podmienky, ktoré vedia uspokojiť ich požiadavky na vodu, živiny, pôdny vzduch a tak zabezpečiť ich úrodu. Úrodnosť pôdy je dynamická vlastnosť (HRAŠKO, DŽATKO, 1984).

Poľnohospodárska pôda plní v krajine niekoľko funkcií (Obr. 1).

Obr. 1 Najvýznamnejšie funkcie poľnohospodárskej pôdy v krajine (Vypracované podľa BIELEKA, 2017)

Podľa Zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane poľnohospodárskej pôdy je poľnohospodárska pôda nezastupiteľnou zložkou životného prostredia (ŽP) a nenahraditeľným prírodným zdrojom. Poľnohospodárska pôda využívaná na poľnohospodársku výrobu sa ďalej člení na ornú pôdu, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady a trvalé trávne porasty. Celková výmera SR v roku 2020 predstavovala 4 903 407 ha, z čoho podiel poľnohospodárskej pôdy činil 48,44%. V rokoch 2005 – 2019 došlo k poklesu výmery poľnohospodárskej pôdy o 2,3% (pokles o 56 267 ha). Výmera poľnohospodárskej pôdy od roku 1990 neustále klesá najmä na úkor zastavaných plôch a nádvorí na čom sa podieľa hlavne výstavba priemyselná, občianska a bytová, už menej poľnohospodárska a výstavba vodných diel. Výrazné úbytky pochádzajú aj z dôsledku zalesňovania poľnohospodárskych pôd, čo sa neskôr prejavuje v náraste lesnej pôdy (<https://www.enviroportal.sk/>, 2020). Ďalším dôvodom úbytku poľnohospodárskej pôdy je jej nevyužívanie, pričom v takomto prípade dochádza k zmene druhového zloženia flóry od tráv a bylín, a nastupujú dreviny. Náklady spojené s odstránením týchto drevín, sú vyššie ako využívanie poľnohospodármi (ZAUŠKOVÁ, MIDRIAK, 2008).

Erózia, dlhodobé využívanie pôdy, využívanie najproduktívnejšej pôdy pre nepoľnohospodárske účely, nadmerné vyčerpanie pôdnej úrodnosti s cieľom získať nadmerný profit bez potrebnej starostlivosti o pôdu, vytvorili potrebu legislatívnej ochrany pôdy. Napr. už vyššie spomínaný zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je zameraný na nasledujúce dôležité oblasti:

- ochrana vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy;
- zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania pôdy;
- ochrana environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy (ako sú produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode);
- ochrana výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie;
- postup pri zmene druhu pozemku a postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársky účel;
- sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Ďalšie zákony upravujúce legislatívne predpisy na ochranu pôdy

- VYHLÁŠKA MINISTERSTVA PÔDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 508/2004 Z. z. zameraná na prevenciu a kontrolu znečistenia ŽP, rekultiváciu dočasne odňatej poľnohospodárskej pôdy, vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov či iných návrhov na poľnohospodárskej pôde.
- ZÁKON NR SR č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy, v zmysle vylúčenia škodlivého vplyvu na vlastnosti pôdy, vody, rastlín, zvierat i zdravie ľudí, ďalej upravuje povinnosti producenta a odberateľa čistiarenského kalu a dnových sedimentov, výkon štátnej kontroly pri ich aplikácii do poľnohospodárskej pôdy a sankcie za porušenie ustanovení.
- ZÁKON NR SR č. 136/2000 Z. z. o hnojivách stanovujúci podmienky skladovania, používania, certifikácie a sankcie vyplývajúce z porušenia tohto zákona.
- VYHLÁŠKA MP SR č. 245/2005 Z. z.; VYHLÁŠKA MP SR č. 151/2016 Z. z.; VYHLÁŠKA MHSR č. 577/2005 Z. z., ktorými sa ustanovuje vyššie spomínaný ZÁKON NR SR č. 136/2000 Z. z.

Poľnohospodárska krajina predstavuje plošnú jednotku krajinného priestoru vyjadrujúcu kvalitu krajinného systému, jeho fungovanie i zachovanie (DEMO et al., 1998). Okrem poľnohospodárskej pôdy sem patria aj iné pozemky, ktoré sú poľnohospodársky využívané, ale neslúžia bezprostredne poľnohospodárskej výrobe, ako napr. poľné cesty. Súčasný stav využívania poľnohospodárskej krajiny nepredstavuje problém iba v oblasti hospodárstva, ale nadväzuje a vyvoláva aj zhoršenie stavu biodiverzity, ohrozenie zachovávaného kultúrneho dedičstva, sociálne, ekonomické, demografické problémy regiónov a siahajú až na úroveň celého národa.

Poľnohospodárstvo na Slovensku využíva približne 19 350 km² poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 39,5% povrchu krajiny. Prevažuje rastlinná výroba nad živočíšnou, ktorá sa podieľa na celkových dosiahnutých tržbách takmer 60%. Avšak pre udržanie úrodnosti pôdy by mal byť vyvážený vzťah medzi rastlinnou a živočíšnou výrobou, pretože je závislá od vyrovnaného hospodárenia s organickou hmotou a udržiavania dobrých hydrologických pomerov (KONCOŠ, 2020). Skutočnosť, že prevláda rastlinná výroba nad živočíšnou negatívne ovplyvňuje tvorbu pracovných miest na vidieku, pretože na prácu s obilím treba oveľa menej ľudí ako k zvieratám či do sádov s ovocím. Ďalším dôkazom poukazujúcim na malý počet pracovných miest na vidieku je fakt, že na každých 100 ha pôdy Slovensko zamestnáva iba 2,5 človeka, pričom priemer EÚ je až 5,5 človeka, v Maďarsku 9 a Poľsku až 12 ľudí. Poľnohospodárstvo zamestnávala začiatkom 20. storočia 60% obyvateľstva, pričom v súčasnosti sú to približne len 3% ekonomicky činného obyvateľstva (do 100 tis. zamestnancov) (STRAPÁČ, 2019).

Výrobky z poľnohospodárskej činnosti na Slovensku sú súčasťou domáceho trhu, ale i zahraničného obchodu. V roku 2018 bol podiel slovenských výrobkov na našom trhu v pivovarnícko-sladovníckom priemysle 70%; mlynárskom 61%; mliekarenskom priemysle 59%, hydinárskom 47%; v mäsovom 36% a pekárskom iba 22%.

Zo Slovenska sa vyvážajú poľnohospodárske výrobky a dovážajú sa hotové, potravinárske výrobky s vyššou pridanou hodnotou, čo spôsobuje, že väčšina potravín skonzumovaných na Slovensku má svoj pôvod v zahraničí (KONCOŠ, 2020).

Tak ako všetky zložky ŽP postihujú problémy, ani pôda nie je výnimkou. Neustála poľnohospodárska činnosť spôsobuje znečistenie, znehodnotenie, čo vedie až k samotnej degradácii či devastácii pôdy. Najčastejšie konkrétne spôsoby poľnohospodárskej činnosti aj s jej dôsledkami uvádzame v nasledujúcej Tab. 1.

Tab. 1 Spôsoby poľnohospodárskej činnosti a ich dopady na pôdu

Spôsob poľnohospodárskej činnosti	Dôsledok (dopad) na pôdu
Používanie ťažkej mechanizácie	Zhutnenie pôdy, pôda je málo prevzdušnená a zabraňuje infiltrácií zrážkovej vody.
Pestovanie monokultúr (dlhodobé pestovanie jednej plodiny na tom istom pozemku)	Pôda stráca živiny, vzduch, vlahu, čo vytvára celkovú únavu pôdy, premnoženie škodcov a burín
Nadmerné používanie priemyselných hnojív, pesticídov	Kontaminácia (agrokontaminácia) pôdy, znečistenie organickými látkami, okysľovanie pôdy
Výluhy kompostov, priesaky exkrementov	
Únik ropných látok z mechanizácie	
Emisie z priemyslu	
Nesprávne nastavenie závlahového systému	Zasoľovanie pôdy
Nesprávne hospodárenie (oranie po spádnicí na svahoch, nesprávne striedanie plodín, pôda bez pokryvu vegetácie, nevyužívanie pôdy)	Fyzikálna degradácia pôdy, erózia pôdy, pôda je náchylná na vodnú a veternú eróziu

Zdroj: Spracované podľa EURÓPSKE SPOLOČENSTVÁ (2009) a PETLUŠOVÁ et al. (2018)

Súčasná doba, kedy sú stroje schopné nahradiť ľudí a odbremeniť ich od náročnej práce na poli, pôsobí veľmi pozitívne. No vedľajší efekt, ktorý toto pozitívum prináša, až taký pozitívny nie je. Stroje, ktoré uľahčia neľahkú prácu na poli, zároveň svojou váhou pôdu utláčajú, zhutňujú a pôda je málo prevzdušnená. Ďalej nastáva agrokontaminácia, ktorej zdrojom sú odpadové vody zo silážovania, splach a priesak močovky a hnojovky či pevné stajňové odpady. Nadmerná chemizácia pôdy ako neracionálna aplikácia vysokých dávok priemyselných hnojív tiež spôsobuje okysľovanie pôdy. Kyslé pôdy sú menej hodnotné, narúšajú výživu rastlín, pretože ťažké kovy sú vo zvýšenej miere prijímané koreňmi. Napokon opäť chyba človeka v zlom, nesprávnom nastavení hospodárenia, či už sa jedná o závlahový systém, systém striedania plodín, využívania pôdy, všetko vyúsťuje do jej degradácií a náchylnosti k prírodným eróziám (PETLUŠOVÁ et al., 2018).

Samozrejme okrem poľnohospodárskej činnosti sa podieľajú na degradácii pôdy aj iné, napríklad prírodné podmienky, z ktorých najväčšie problémy spôsobujú vodná či veterná erózia. Vznikajú zväčša následne po nevhodnej činnosti človeka a preto by práve človek mal aspoň trochu napraviť čo pokazil, napr. výsadbou vetrolamov, remízkami a stromoradiami so zachovaním opodstatnenej veľkosti a tvaru honov a pod.

Netreba zabudnúť ani na návrh a zároveň riešenie protipovodňových opatrení, kedy aj „obyčajný“ odvodňovací kanál vie zachrániť nielen v období dažďov pri zadržiavaní vody v krajine, ale i v období sucha pri podmačaní pôd.

V súčasnosti sa dostáva do popredia alternatívne poľnohospodárstvo, ktoré prináša snahu vyhnúť sa vyššie spomínaným ekologickým problémom postihujúcich pôdu. Je založené na prirodzenom vzťahu človeka k prírode s preferovaním biologických technológií a vylučovaním chémie a technických prostriedkov. Jeho cieľom nie je nahradiť intenzívne (konvenčné) poľnohospodárstvo v plnom rozsahu, pretože nedokáže plne zabezpečiť výživu ľudí. Ekologické poľnohospodárstvo nie je len o produkcii potravín, ale do popredia sa stavajú aj mimoprodukčné funkcie poľnohospodárstva a s tým aj súvisiaci nový systém hospodárenia na pôde. Stále zvyšujúci sa záujem z hľadiska obyvateľstva o biopotraviny či ekoprodukty má nielen rastlinný, ale čiastočne aj živočíšny pôvod (mlieko, mäso, syry) (NÉMETHOVÁ, 2010).

Stúpajúci záujem poľnohospodárov zapájať sa do systému ekologického poľnohospodárstva je najmä od roku 2004, kedy Slovensko vstúpilo do EÚ a prinieslo výhody čerpania európskych finančných fondov, ktoré sú podmienené ochranou ŽP, ochranou krajiny, životnými podmienkami zvierat a zachovaním kultúrneho dedičstva vidieka v každej členskej

krajine. Ekologické poľnohospodárstvo je podporované aj v rámci Programu rozvoja vidieka Slovenska.

2.2 Spoločná poľnohospodárska politika na Slovensku (V. Petlušová)

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) je najdlhšie fungujúcou spoločnou politikou EÚ (existuje od roku 1962) a patrí k významným politickým oblastiam EÚ. Jej cieľmi sú:

- podporovať poľnohospodárov a zlepšiť poľnohospodársku produktivitu v záujme zabezpečenia stabilnej ponuky dostupných potravín,
- zabezpečiť poľnohospodárom Európskej únie primeraný príjem,
- prispieť k riešeniu zmeny klímy a udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi,
- zachovať vidiecke oblasti a krajinu v rámci celej EÚ,
- udržať vidiecke hospodárstvo pri živote podporovaním pracovných miest v poľnohospodárskom a agropotravinárskom odvetví a súvisiacich sektoroch.

Reformami sa súčasťou týchto cieľov stáva aj zaistenie vysokej úrovne zamestnanosti; ochrana ŽP s ohľadom na podporu trvalo udržateľného rozvoja; ochrana spotrebiteľa; požiadavky na dobré životné podmienky zvierat; ochrana verejného zdravia či hospodárska, sociálna a územná súdržnosť či zaistenie potravinovej bezpečnosti pre všetkých občanov EÚ.

SPP sa realizuje v troch oblastiach. Oblasť **Priame podpory/platby** sa poskytujú priamo poľnohospodárom, aby im zabezpečili záruku príjmu. Podmienkou je, aby dodržiavali normy v oblasti bezpečnosti potravín, ŽP a dobrých životných podmienok zvierat. Oblasť **Trhové opatrenia** slúžia na kompenzovanie vysokej volatility cien na poľnohospodárskych trhoch v EÚ, čím sa zabezpečuje diverzita, prístupnosť, cenová dostupnosť a bezpečnosť poľnohospodárskych výrobkov. Oblasť **Rozvoj vidieka** má zlepšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, dosiahnuť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a realizovať opatrenia v oblasti klímy a podporiť vyvážený územný rozvoj vidieckych oblastí, a tým dosiahnuť trvalo udržateľného rozvoj vidieka.

Spoločná poľnohospodárska politika postupne prešla reformou. Proces reformy sa začal v roku 2018, keď Komisia uverejnila svoj návrh. Jeho cieľom bolo zabezpečiť väčšiu flexibilitu pri formovaní pravidiel a pridelovaní finančných prostriedkov prostredníctvom vypracovania **národných strategických plánov**.

V októbri 2020 Rada a Európsky parlament prijali svoje rokovacie pozície pre začatie rokovaní, ktoré vyvrcholili politickou dohodou dosiahnutou v júni 2021. Koncom roku 2020 sa prijalo prechodné nariadenie o SPP, ktorého cieľom bolo zabezpečiť kontinuitu právnej a finančnej podpory pre poľnohospodárov a iných príjemcov pred tým, ako nové reformované pravidlá nadobudnú účinnosť v roku 2023. Zabezpečilo sa tak, že nedôjde k prerušeniu platieb, pričom členským štátom sa poskytol čas, aby pripravili svoje národné strategické plány SPP.

V súčasnosti sa európske inštitúcie zaviazali prijať novú reformu vo viacročnom finančnom rámci 2023 – 2027. Nové právne predpisy sú zamerané na spravodlivejšiu a ekologickejšiu SPP založenú na výkonnosti, ktorej cieľom je zabezpečiť udržateľnú budúcnosť pre európskych poľnohospodárov, poskytovať cielenejšiu podporu menším poľnohospodárskym podnikom a umožniť členským štátom väčšiu flexibilitu pri prispôbovaní opatrení miestnym podmienkam. Hlavnou črtou novej politiky je zavedenie strategických plánov na úrovni členských štátov, ktoré umožnia národným vládam prispôbiť ustanovenia SPP potrebám svojich poľnohospodárskych komunít v spolupráci s miestnymi orgánmi a príslušnými zainteresovanými stranami. Je environmentálne najambicióznejšia, pretože štvrtina priamych platieb je vyhradená na postupy ekologického poľnohospodárstva. Okrem toho zahŕňa sociálny rozmer zameraný na zabezpečenie primeraných podmienok zamestnávania pre poľnohospodárskych pracovníkov. Cieľom novej SPP je:

- zvýšiť prínos poľnohospodárstva k plneniu cieľov EÚ v oblasti životného prostredia a klímy,
- poskytovať cielenejšiu podporu menším poľnohospodárskym podnikom,

- umožniť členským štátom väčšiu flexibilitu pri prispôbovaní opatrení miestnym podmienkam

Slovensko bolo tiež povinné vypracovať **Návrh Strategického plánu SPP 2023-2027**. V súvislosti s jeho prípravou obdržalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v decembri 2021 pripomienky Európskej komisie v rámci neformálnej konzultácie, ktoré boli následne do konca roka 2021 vyhodnotené a príslušne do návrhu Strategického plánu SPP 2023-2027 zapracované. Následne ministerstvo zahájilo začiatkom januára 2022 proces schvaľovania tohto strategického dokumentu na národnej úrovni s tým, že jeho oficiálne predloženie na schválenie Európskej komisii sa predpokladá do konca uvedeného mesiaca. Schvaľovací proces zahŕňa predbežné pripomienkové konanie, medzirezortné pripomienkové konanie, rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR a rokovanie vlády SR. Dokument bude taktiež predložený Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie. Vo februári 2022 bol Strategický plán predložený na schválenie Európskej komisii, čomu predchádzalo, schválenie na národnej úrovni. Materiál bol schválený s pripomienkami. Príslušné pripomienky boli do Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023-2027 zapracované, resp. boli premietnuté do uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 94 z 10. februára 2022. V čase riešenie danej problematiky nie je Strategický plán zatiaľ prijatý, pričom v ňom môžu nastať zmeny.

Ciele strategického plánu vychádzajú z výzvy pre pôdohospodárstvo a vidiek a sú zadefinované v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody.

Pre potreby riešenia problematiky **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** ciele Strategického plánu zahŕňajú oblasti zamerané na zmenu klímy, ŽP a rozvoj vidieka. Ciele strategického plánu sú zamerané na zníženie príjmových rozdielov medzi poľnohospodárstvom a ostatnými odvetviami ekonomiky, cieľom je zabezpečiť rozvoj slovenského vidieka, životného prostredia a spoločnosti. Ciele sú tiež zamerané na adaptáciu oľnohospodárstva na menu klímy, podporu ekologického poľnohospodárstva, ozdravovanie lesov, zvýšenie biodiverzity.

Slovensko vstúpilo do SPP v roku 2004. Pri vstupe SR do EÚ boli do nášho právneho poriadku prevzaté všetky základné nariadenia a smernice EÚ v rámci spoločnej organizácie trhu s jednotlivými komoditami. Výkonným orgánom v oblasti organizovania trhu s vybranými poľnohospodárskymi komoditami je Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) (FARKAŠOVÁ, 2007). Poľnohospodári môžu čerpať podporu z troch fondov:

- Európsky poľnohospodársky záručný fond – financovanie I. piliera;
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka – financovanie II. piliera;
- Európsky fond pre rybné hospodárstvo.

Druhý a tretí fond sa spolufinancujú zo štátneho rozpočtu.

FARKAŠOVÁ (2007) uvádza, že podpory prehĺbili regionálnu rozdielnosť a neprispeli k rastu konkurencieschopnosti poľnohospodárskeho sektoru. Súčasný systém vedie k zníženiu produkcie a k úpadku výrobnéj základne a vidieckej infraštruktúry. Poľnohospodári sa dožadujú rovnakých dotácií a rovnakého uplatňovania dotačnej politiky na Slovensku, aká sa uplatňuje v ostatných štátoch EÚ. Ide im o vyrovnanie dotácií medzi štátmi EÚ i na úkor ich redukcie na polovicu.

Reakcie na novú reformu uvádza Revízia výdavkov na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka (2019). V budúcom programovom období by nemalo prebehnúť presúvanie prostriedkov z 2. piliera (rozvoj vidieka) do 1. piliera (priame platby). Prioritou je podpora v 2. pilieri zameraná na riadenie rizík, sčelovanie vlastníctva pôdy, investície do hydromeliorizačných zariadení, mladí a malí poľnohospodári, pestovanie ovocia a zeleniny, ŽP a ekologická produkcia, najmenej rozvinuté okresy, resp. na farmy obhospodarujúce menej kvalitnú pôdu alebo na rozvoj vidieckej infraštruktúry a služieb.

2.3 Poľnohospodárstvo a program rozvoja vidieka (V. Petlušová)

Program rozvoja vidieka (PRV) predstavuje dokument národného charakteru, na základe ktorého je poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj

vidieka (EPFRV) a zo štátneho rozpočtu SR v programových obdobiach 2007 – 2013, 2014 – 2020 a 2023 – 2027, ktorý je v období riešenia projektu v príprave. Riadiacim orgánom je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR).

2.3.1 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2023 – 2027

V rámci novej SPP sú opatrenia na rozvoj vidieka zahrnuté do rámca národného strategického plánu SPP od roku 2023. Cieľom je zlepšenie opatrení v oblasti rozvoja vidieka tak, aby boli schopné lepšie reagovať na súčasné a budúce výzvy, ako je napríklad zmena klímy či generačná obnova, a zároveň pokračovať v podpore európskych poľnohospodárov a zaistiť udržateľné a konkurencieschopné poľnohospodárstvo. Opatrenia v oblasti rozvoja vidieka výrazne prispievajú aj ku kľúčovým prioritám a stratégiám, akými sú napríklad Európska zelená dohoda a dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti. Návrh Strategického plánu SPP 2023 – 2027 vymedzuje Intervencie do rozvoja vidieka (neprojektové a projektové). Pre problematiku **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** mohli byť ako vhodný nástroj použité nasledovné:

Neprojektové intervencie do rozvoja vidieka

- **Zakladanie agrolesníckeho systému, Zakladanie líniových vegetačných prvkov, Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy** – ich cieľom je prispieť k zmierneniu zmeny klímy a adaptácii na ňu, a to aj znížením emisií skleníkových plynov a zvyšovaním sekvestrácie uhlíka, ako aj k podpore udržateľnej energie.
- **Ekologické poľnohospodárstvo, Šetrné hospodárenie na ornej pôde, v ovocných sadoch a vinohradoch** – cieľom je podporovať udržateľný rozvoj a efektívne riadenie prírodných zdrojov, ako sú voda, pôda a vzduch
- **Ochrana a zachovanie biodiverzity, Platba v rámci sústavy Natura 2000 na poľnohospodárskej pôde (TTP)** – cieľom je prispieť k zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity, zlepšiť ekosystémové služby a zachovať biotopy a krajinu

Projektové intervencie do rozvoja vidieka

- **Investície do vodozádržných opatrení mimo fariem** - prispôsobenie poľnohospodárstva na zmeny klímy a zmiernenie dôsledkov zmeny klímy
- **Projekty pozemkových úprav** - vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom za účelom stabilizácie územia
- **Budovanie spoločných zariadení a opatrení – prvky zelenej a modrej infraštruktúry** s potrebou prispôsobenia pôdohospodárstva na zmeny klímy a zmiernenie, zabránenie znižovania úrodnosti pôdy používaním protieróznych opatrení a s podporou ekologickej rozmanitosti v krajine vytváraním a udržiavaním krajinných prvkov a ekologizačných plôch

Pravidlá týkajúce sa výdavkov na rozvoj vidieka v prechodnom období 2021 – 2022 sú stanovené v prechodnom nariadení o SPP prijatom 23. decembra 2020. Nariadením sa vo veľkej miere rozširujú existujúce pravidlá (pôvodne stanovené na obdobie 2014 – 2020) s niektorými dodatočnými prvkami na zabezpečenie hladkého prechodu na novú SPP, ktoré nadobudnú účinnosť v roku 2023.

2.3.2 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020

Európska komisia schválila 13. februára 2014 Program rozvoja vidieka (PRV), ktorý v oblasti poľnohospodárstva smeruje k napĺňaniu **3 hlavných cieľov**: 1. posilnenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva formou vzdelávacích aktivít a poradenských služieb, 2. udržateľné využívanie prírodných zdrojov a prispôbovanie sa klimatickým zmenám a 3. vyvážený územný rozvoj vidieckej ekonomiky.

Týka sa **6 hospodárskych, environmentálnych a sociálnych priorít**, pričom jednotlivé programy obsahujú jasné ciele, v ktorých je stanovené, čo je potrebné dosiahnuť: prenos

znalostí a inovácií v poľnohospodárstve, životaschopnosť poľnohospodárskych podnikov, podpora organizácie potravinového reťazca vrátane spracovania poľnohospodárskych výrobkov a dosiahnutia dobrých životných podmienok zvierat, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom, efektívne využívanie zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy.

Ciele sa naplňajú prostredníctvom 18 opatrení zameraných na podporu **poľnohospodárskych podnikov**. Pre problematiku **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** mohli byť ako vhodný nástroj použité nasledovné opatrenia:

- Opatrenie 5 Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby;
- Opatrenie 10 Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie;
- Opatrenie 11 Ekologické poľnohospodárstvo;
- Opatrenie 12 Platby týkajúce sa sústavy NATURA 2000;
- Opatrenie 13 Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými obmedzeniami.

Opatrenie 5 Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby

Opatrenie je zamerané na zmiernenie negatívnych dôsledkov potenciálnych povodní, zamokrenia a zaplavenia poľnohospodárskej krajiny, ktoré by zabezpečili ochranu poľnohospodárskej pôdy a príľahlej krajiny. Do úvahy je nutné brať aj riziko vodnej erózie pôdy ako dôsledok intenzívnych (prívalových), dažďov ale aj zadržanie vody v krajine pre obdobia dlhotrvajúceho sucha. V rámci opatrenia je vyčlenené podopatrenie (5.1) zamerané na **podporu investícií do preventívnych opatrení na zníženie následkov pravdepodobných prírodných pohrôm, nepriaznivých klimatických a katastrofických udalostí** vo väzbe na klimatické zmeny.

Opatrenie 10 Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie

Cieľom tohto opatrenia je realizovať poľnohospodárske výrobné postupy zlučiteľné s ochranou a zlepšením ŽP, prírodných zdrojov (voda, pôda, biodiverzita) a zmiernenie klimatickej zmeny.

V rámci opatrenia je vyčlenené podopatrenie Platby za agroenvironmentálno-klimatické záväzky (10.1), členené na 9 typov operácií. S adaptáciou poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd súvisia operácie:

Ochrana biotopov poloprírodných a prírodných trávnych porastov, ktoré majú prispieť k zachovaniu biodiverzity a k zvyšovaniu biologickej rôznorodosti a ekologickej stability krajiny.

Ochrana proti erózii pôdy vytváraním stabilizujúcich pásov, ktorých úlohou je zníženie rizika erózie pôdy, spomalenie povrchového odtoku vôd na ornej pôde a zabráneniu krátkodobému zvýšeniu prietokov vôd. Prispievajú tiež k ochrane a zvyšovaniu biodiverzity prostredníctvom rozširovania zelených plôch (stabilizujúce pásy) a zmierňovaniu klimatickej zmeny. **Multifunkčné okraje polí**, ktoré majú v najúrodnejších rovinatých intenzívne využívaných oblastiach podporiť zvýšenie biodiverzity. Ich vytváraním vzniknú podmienky a priestor pre hniezdenie vtákov, pre ochranu drobných živočíchov a pre vegetačnú činnosť opel'ovačov v poľnohospodárskej krajine. Prispejú tiež k ochrane zložiek ŽP (voda, pôda) a k zmierňovaniu klimatickej zmeny.

Opatrenie 11 Ekologické poľnohospodárstvo

Význam aplikácie ekologických postupov spočíva v zachovaní biodiverzity poľnohospodárskej krajiny. Nespôsobuje kontamináciu zložiek ŽP a prispieva k zachovaniu prírodného stavu, kvality pôdy a vody. Zvyšuje schopnosť pôdy zadržiavať vodu, čo je významným faktorom v súvislosti s klimatickou zmenou (oteplovanie) najmä v oblastiach chudobných na zrážky. Význam spočíva tiež v aplikácii organických hnojív, výberom vhodných druhov rastlín, používaním rôznorodých osevných postupov, čím napomáha k zlepšeniu štruktúry pôdy, zvyšovaniu obsahu humusu a k zníženiu pôdnej erózie.

V rámci opatrenia je vyčlenené podopatrenie Platby za udržanie ekologického poľnohospodárstva, ktorého cieľ je zameraný na podporu na udržanie systému ekologického poľnohospodárstva na pôde v registrovanom a kontrolovanom systéme. Ekologická poľnohospodárska výroba je najvyšším stupňom poľnohospodárskej výroby vo vzťahu k ochrane a udržiavaniu dobrého ŽP. Pozitívne prispieva k udržaniu zamestnanosti na vidieku. Zabezpečuje aj produkciu domácich bioproduktov a biopotravín.

Opatrenie 12 Platby týkajúce sa sústavy NATURA 2000

Opatrenie sa týka podpory území európskeho významu nachádzajúcich sa na poľnohospodárskych pôdach v 4. a 5. stupni ochrany. Oprávnenými príjemcami sú trvale znevýhodnení poľnohospodári. Podpora je spojená so špecifickými požiadavkami, ktoré presahujú rámec dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu. Na riešenie adaptácií možno použiť podopatrenie Kompenzačné platby v rámci sústavy NATURA 2000 – poľnohospodárska pôda, ktorého cieľom je neaplikovať chemické látky a dodatkové hnojivá, neumiestňovať v území košiare, stavby a iné zariadenia na ochranu hospodárskych zvierat.

Opatrenie 13 Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými obmedzeniami

Nepriaznivé prírodné podmienky (nadmorská výška, svahovitosť, kratšie vegetačné obdobie, vysoký podiel málo produkčných pôd a pod.) majú za následok nižšiu ziskovosť a zvýšené výrobné náklady. Udržanie poľnohospodárstva bez verejnej podpory by pre väčšinu podnikov znamenala zánik, ktorý by viedol k negatívnym dopadom na vzhľad krajiny, biodiverzitu a cestovný ruch.

V rámci opatrenia sú vyčlenené podopatrenia Kompenzačné platby **v horských oblastiach, v oblastiach čeliacich významným prírodným obmedzeniam, a v ostatných oblastiach postihnutých špecifickými obmedzeniami**. Cieľom je zabezpečiť vyrovnávacie príspevky a vyrovnanie nákladov a ušlých príjmov poľnohospodárov v porovnaní s oblasťami bez obmedzení.

Na základe Výročných správ o vykonávaní programu 2014 – 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 sa realizovala analýza PRV SR na roky 2014 – 2020. V čase jej vypracovania neboli k dispozícii údaje k roku 2020 a tiež ani Záverečná správa PRV SR 2014 – 2020. Plnenie jednotlivých opatrení tak nemožno jednoznačne stanoviť. Pozitívne možno hodnotiť plnenie Opatrenia 13 v roku 2015. V ostatných rokoch boli naplňované agroenvironmentálno-klimatické opatrenia.

2.3.3 Poľnohospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013

Program rozvoja vidieka 2007 – 2013 schválila vláda 21. marca 2007. Popri Národnom strategickom pláne rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (NSPRV SR) šlo o druhý povinný dokument, ktorý musela SR vypracovať, aby mohla čerpať peniaze z nového Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD/EPFRV). Cieľom programu v oblasti poľnohospodárstva bolo zvýšenie konkurencieschopnosti, zlepšenie kvality ŽP zavedením vhodných systémov poľnohospodárstva a zvýšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

Medzi priority patrila podpora modernizácie, inovácie a **efektivity poľnohospodárskych, podnikov**, udržanie a ochrana environmentálnych hodnôt krajiny, uchovanie kultúrneho dedičstva, vytváranie pracovných príležitostí, zvyšovanie odbornosti vidieckeho obyvateľstva a zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach. Bolo potrebné zabrániť znečisteniu vôd a degradácii pôdy, zamedzenie úbytku stanovišť voľne žijúcich živočíchov a rastlín a vzácných biotopov.

Na realizáciu cieľov PRV slúžili osi. Pre problematiku **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** mohla byť ako vhodný nástroj použitá **Os 2 Zlepšenie ŽP a krajiny**.

Jej **cieľom** v nadväznosti na riešenie problematiky bolo vytvárať multifunkčné poľnohospodárske systémy s priaznivým dosahom na ŽP, prírodu a vzhľad krajiny. **Prioritami** bolo zachovanie a podpora udržateľných systémov hospodárenia, riešenie špecifického znevýhodnenia vyplývajúceho z implementácie smerníc NATURA 2000 a zalesňovanie najmä orných pôd zmiešanými drevinami pre zabezpečenie ochrany a stability územia poškodeného vodnou eróziou, zosunmi pôdy, záplavami. **Prostriedkami** boli vyrovnávacie príspevky na ha vyžívanej poľnohospodárskej pôdy zaradenej do vymedzených oblastí znevýhodnenia, kompenzačné platby za obhospodarovanie trvalých trávnatých porastov na územiach, ktoré spadajú do 4. a 5. stupňa ochrany a platby na dodržiavanie postupov šetrných k ŽP.

Opatrenia boli zamerané na **trvalo udržateľné využívanie poľnohospodárskej krajiny** prostredníctvom **podopatrení**:

- Platby za znevýhodnené prírodné podmienky v horských oblastiach (**opatrenie 211**) a platby v ostatných znevýhodnených oblastiach (**opatrenie 212**) s cieľom zachovania a podpory udržateľných systémov hospodárenia, ktoré rešpektujú ochranu ŽP a charakter krajiny.
- Platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/608/ES (**opatrenie 213**) prostredníctvom trvalo udržateľného využívania poľnohospodárskych území s vysokou prírodnou hodnotou.
- Agroenvironmentálne platby (**opatrenie 214**) s cieľom ekologizácie hospodárenia v poľnohospodárskej krajine, ochrany zložiek ŽP, zmiernenia klimatickej zmeny, zachovania biologickej rozmanitosti a prírodného a kultúrneho dedičstva.

Z dosiahnutých výsledkov uvedených v Záverečnej správe (2015) vyplýva, že na úrovni jednotlivých opatrení **neboli splnené všetky cieľové hodnoty**. Opatrenia 213 **nenaplnilo plánované výmery**, bolo realizované na veľmi malej výmere. Na druhej strane opatrenie 214 **dosiahlo prekročenie** v niektorých cieľových hodnotách stanovených pre výmeru územia prospeievajúceho k zlepšeniu biodiverzity, klímy, kvality pôdy a zabránenia marginalizácie a opúšťania pôdy. Najširšiu a synergickú pôsobnosť dosiahlo agroenvironmentálne opatrenie 214.

2.4 Rozvoj vidieka a ekologizácia poľnohospodárstva (V. Petlušová)

Ekologizácia poľnohospodárstva alebo ekologizačná platba je nový typ priamej platby pre poľnohospodárov, ktorý bol zavedený pri reforme spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) v roku 2013. Prostredníctvom ekologizácie sa má zlepšiť environmentálna výkonnosť SPP. Nie je to voliteľný režim. Všetci poľnohospodári, ktorí sa podieľajú na režimoch priamych platieb musia požiadať aj o ekologizačnú platbu. Menšie podniky môžu využívať podporu v rámci ekologizácie bez toho, aby museli spĺňať všetky požiadavky na ekologizáciu. Požiadavky na ekologizáciu sa nevzťahujú ani na podniky, ktoré sa považujú za ekologické.

Poľnohospodári dostanú ekologizačnú platbu vtedy, ak dodržiavajú tri povinné postupy, ktoré sú prospešné pre ŽP (najmä pre pôdu a biodiverzitu):

- **diverzifikáciu plodín** – pestovanie rôznorodejších plodín pomáha pri zvyšovaní odolnosti pôdy a ekosystémov;
- **udržiavanie trvalého trávneho porastu**, ktorý podporuje sekvestráciu uhlíka v pôde a chráni biodiverzitu (biotopy);
- vyčlenenie 5% ornej pôdy na plochy prospešné pre biodiverzitu – **oblasti ekologického záujmu**, napr. stromy, živé ploty alebo pôda ležiaca úhorom, ktorá zlepšuje biodiverzitu a biotopy.

Okrem ekologizácie má SPP dva ďalšie dôležité nástroje na dosahovanie environmentálnych a klimatických cieľov:

- **križové plnenie** je mechanizmus spájajúci väčšinu platieb SPP so súborom základných noriem na zabezpečenie dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy (GAEC) a určitých povinností známych ako povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia (SMR). Poľnohospodárom, ktorí tieto normy

a požiadavky nespĺňajú, hrozia sankcie znižujúce všetky ich priame platby, zvyčajne o 1% až 5%.

- **environmentálne opatrenia v rámci rozvoja vidieka** (druhý pilier SPP) – ako je napríklad agroenvironmentálno-klimatické opatrenie.

Ekologizácia poľnohospodárstva sa premietla aj do návrhu Strategického plánu SPP 2023 – 2027. Eko-schémy budú v programovom období 2023 – 2027 poskytovať podporu poľnohospodárom, ktorí dodržiavajú stanovené poľnohospodárske postupy prospešné pre životné prostredie a klímu. Ide o platbu, ktorá má odmeňovať a motivovať poľnohospodárov k prijímaniu opatrení smerujúcich k udržateľnejšiemu hospodáreniu. Účasť poľnohospodárov v tomto type intervencie je dobrovoľná. Členské štáty EÚ sú však povinné zahrnúť jednu alebo viacero eko-schém do svojich Strategických plánov SPP 2023 - 2027. Slovensko bude implementovať dve eko-schémy: *Celofarmová eko-schéma* a *Dobré životné podmienky zvierat – Pastevný chov*. Pre problematiku **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** sa eko-schémy novej SPP týkajú vykonávania činností, ktoré prispievajú k plneniu environmentálnych cieľov v závislosti od typu poľnohospodárskej plochy, ktorú poľnohospodári obhospodarujú. Sú to činnosti na ornej pôde zamerané na dodržiavanie maximálnej výmery pôdy, skvalitňovanie štruktúry pôdy, zakladania biopásov za účelom vyňatia pôdy z produkcie. V trvalých kultúrach zabezpečiť celoročné zatrávnenie medziradií a pri trvalých trávnych porastoch zabezpečiť kosenie v neskoršom termíne. Ekologizácie sa týkajú tiež environmentálne opatrenia v rámci rozvoja vidieka (druhý pilier SPP).

Európsky dvor audítorov v OSOBITNEJ SPRÁVE (2017) uvádza, že **ekologizácia v podobe, v akej sa v súčasnosti vykonáva, pravdepodobne neprinesie významné prínosy pre ŽP a klímu**. Z analýzy vyplynula silná kontinuita v operáciách realizovaných v rámci agroenvironmentálno-klimatického opatrenia. Závazky, ktoré sa v súčasnosti navrhujú poľnohospodárom, sú často totožné so záväzkami platnými počas obdobia 2007 – 2013. Zistili, že referenčná úroveň takmer všetkých analyzovaných typov operácií sa počas obdobia 2014 – 2020 nezvýšila (prípadne v žiadnych aspektoch týkajúcich sa ekologizácie). Vo väčšine prípadov to ani nebolo potrebné, pretože referenčná úroveň prekračovala požiadavky na ekologizáciu už počas predchádzajúceho obdobia. V iných prípadoch príslušné záväzky nemali nič spoločné s ekologizačnými postupmi. Na hlavné otázky týkajúce sa ŽP a klímy, ktorými sa ekologizácia zaoberá, ako sú kvalita pôdy, sekvestrácia uhlíka a biodiverzita, sa vzťahujú širšie stratégie EÚ. V roku 2006 bola prijatá **Tematická stratégia EÚ na ochranu pôdy**. Degradácia pôdy (vodná a veterná erózia, nízky obsah organických látok v pôde) v nej bola označená za vážny problém. Cieľom stratégie bolo zabrániť ďalšej degradácii pôdy a zachovať jej funkcie, ako aj obnoviť znehodnotenú pôdu. Pri procese ekologizácie poľnohospodárstva na národnej úrovni má význam napr. Národný strategický plán rozvoja vidieka.

Národný strategický plán rozvoja vidieka

Bol vypracovaný na programovacie obdobie 2007 – 2013 v súlade s nariadením Rady č. 1698/2005 a uvádza priority EAFRD (European Agricultural Fund for Rural Development) a národné priority so zohľadnením strategických usmernení Spoločenstva, „zdravotnej prehliadky“ Spoločnej poľnohospodárskej politiky (health check of CAP) a Európskeho plánu hospodárskej obnovy, ktorý Rada schválila v decembri 2008.

Pre problematiku **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd** sa má podľa Plánu zameriavať hlavne na multifunkčné poľnohospodárske systémy s priaznivým dosahom na ŽP, prírodu a vzhľad krajiny, agroenvironmentálne opatrenia a činnosti zamerané na predchádzanie lesným požiarom a prírodným katastrofám v dôsledku zmeny klímy. Zohľadňuje **Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR 2005 – 2010** (hlavne podporou znevýhodnených oblastí, NATURA 2000, agroenvironmentálnych opatrení), **Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v SR do roku 2010** (podporou ekologického poľnohospodárstva).

Významnú úlohu pri rozvoji vidieka zohráva **miestny rozvoj vedený komunitou**. Prostredníctvom nástroja miestny rozvoj vedený komunitou (ďalej len „CLLD“) sú v SR riešené

výzvy na miestnej úrovni spôsobom, ktorý bol doteraz známy pod prístupom LEADER. Cieľovým územím pre CLLD je celé územie SR, vidiecke a vidiecko-mestské oblasti. Na tomto území je podporený vznik jedného typu **miestnej akčnej skupiny (MAS)**, pričom vidieckosť MAS je ohraničená celkovou hustotou osídlenia do 150 obyvateľov/km².

2.5 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s poľnohospodárstvom do vybraných strategických dokumentov (V. Petlušová)

V súčasnosti má SPP vyššie environmentálne ambície, ktoré sú podmienené environmentálnymi normami, ktoré schválila Rada ministrov poľnohospodárstva a rybolovu členských štátov EÚ v októbri 2020. Ich schválenie je odrazom dlhodobého vyvíjajúceho sa stavu ŽP, prebiehajúcej klimateckej zmeny, degradačných procesov poľnohospodárskej pôdy, znižovaním biodiverzity a i. Environmentálne princípy a ciele sa premietajú do strategických dokumentov EÚ aj národných dokumentov. Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s poľnohospodárstvom pre potrebu **adaptácie poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd a rozvoji vidieka** je premietnutá už v hore uvedených dokumentoch a tiež v dokumentoch:

Úroveň EÚ

EURÓPA 2020. Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktorej základom sú priority a z nich vychádzajúce ciele: 1. Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii. 2. Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje. 3. Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Slovensko ako členský štát EÚ akceptuje posilňovanie strategického prístupu v politike súdržnosti, s cieľom ďalej rozvíjať koordinovanú a harmonizovanú implementáciu fondov Únie. Poľnohospodárstva a rozvoja vidieka sa týkajú ciele: Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva, Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Prinavrátanie prírody do našich životov. Uvádza, že určité poľnohospodárske postupy sú zároveň hlavnou príčinou poklesu biodiverzity. Preto je dôležité spolupracovať s poľnohospodármi s cieľom podporiť a stimulovať ich pri prechode na úplne udržateľné postupy. S cieľom podporiť dlhodobú udržateľnosť prírody aj poľnohospodárstva bude táto stratégia fungovať súbežne s novou stratégiou „z farmy na stôl“ a novou SPP, a to aj prostredníctvom podpory ekologických režimov a režimov platieb založených na výsledkoch. V časti Riešenie problematiky záberu pôdy a obnovy pôdných ekosystémov uvádza, že v EÚ má degradácia pôdy značné environmentálne a ekonomické dôsledky. Preto je dôležité zintenzívniť úsilie, pokiaľ ide o ochranu úrodnosti pôdy, znižovanie erózie pôdy a zvyšovanie pôdnej organickej hmoty. Zrealizovať by sa to malo prijatím udržateľných postupov obhospodarovania pôdy, a to aj v rámci SPP.

Nový klimaticko-energetický balík do roku 2030. Cieľom je dosiahnutie zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030 o 40% v porovnaní s rokom 1990, zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe EÚ na 27% (cieľ je záväzný len na úrovni EÚ), zníženie spotreby energie o 27% (nezáväzný cieľ) a novým cieľom je zvýšenie prepojenosti energetických sietí členských štátov na úroveň 15%. Okrem toho rámec zahŕňa kľúčovú reformu Európskeho systému obchodovania s emisiami.

Akčný plán pre budúcnosť ekologickej výroby v EÚ. Predstavuje stratégiu Európskej komisie týkajúcu sa ekologickej výroby, kontrol a obchodu pre nadchádzajúce desaťročie. Cieľom je prispieť aj k bezproblémovému prechodu na nový právny rámec, ktorý sa zavedie do konca tohto desaťročia. Akčný plán prispieva k plneniu cieľov stanovených v Stratégii Európa 2020 a SPP. Vzhľadom na to, že všeobecným cieľom ekologickej výroby je ochrana ŽP, akčným plánom sa prispieva aj k cieľom Siedmeho environmentálneho akčného programu.

Siedmy environmentálny akčný program Únie do roku 2020 „Dobrá život v rámci možností našej planéty“. Cieľom je ochrana a zlepšovanie prírodného kapitálu, podpora lepšieho využívania dnešných zdrojov a urýchlenný prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo. Ťažiskovými prioritnými cieľmi vo vzťahu k poľnohospodárstvu sú: Prioritný cieľ 1: Ochrana, zachovávanie a zveľaďovanie prírodného kapitálu Únie. Prioritný cieľ 2: Vytvorenie z Únie nízkouhlíkového, zeleného a konkurencieschopného hospodárstva efektívne využívajúce zdroje. Prioritný cieľ 6: Zabezpečenie investícií do politiky v oblasti ŽP a klímy a riešenie environmentálnych externalít. Prioritný cieľ 7: Zlepšenie začlenenia problematiky ŽP a súdržnosť politík.

Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy. Cieľ je navrhnutie súboru vhodných proaktívnych adaptačných opatrení a mechanizmu na ich realizáciu v rámci sektorových politík vrátane poľnohospodárstva, rozvojových stratégií a akčných plánov na všetkých úrovniach procesu. Je potrebné prijať opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy na všetkých úrovniach od miestnej cez regionálnu až po celoštátnu úroveň.

Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti

Cieľom dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti EÚ je riešiť výzvy a obavy tak, že sa bude stavať na nových príležitostiach zelenej a digitálnej transformácie EÚ a skúsenostiach získaných z pandémie COVID-19 a určia sa spôsoby na zlepšenie kvality života na vidieku, dosiahnutie vyváženého územného rozvoja a bude sa stimulovať hospodársky rast.

Národná úroveň

Akčný program pre dohovor OSN o boji proti dezertifikácii v podmienkach Slovenskej republiky, ktorý má pomôcť k zlepšeniu obnovy, ochrany a udržateľného využívania pôdy a vodných zdrojov, k zlepšeniu životných podmienok v postihnutých oblastiach, zvlášť na miestnej úrovni. Program sumarizuje záväzky Slovenska vyplývajúce z jeho členstva v dohovore, s prihliadnutím na reálne a potenciálne problémy týkajúce sa vysušovania a degradácie pôdy a krajiny a potrebných kapacít na ich postupné riešenie.

Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, ktorá v časti Udržateľné hospodárenie s pôdou presadzuje v poľnohospodárstve šetrnejšie prístupy k ŽP ako je napr. ekologická poľnohospodárska výroba. Odporúča chrániť a obnovovať krajinné prvky na poľnohospodárskej pôde (remízky, husté pásy zalesnenej časti poľa, solitérne stromy a pod.) a vytvoriť podmienky pre doriešenie statusu bielych plôch, tvorí poľnohospodárska pôda, ktorá neslúži pôvodnému účelu a na ktorej dlhší čas absentovala poľnohospodárska činnosť, a ktoré sú zároveň porastené stromovitými a krovitými drevinami.

Vízia spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte roku 2035

Cieľom vízie je prechod k efektívnemu a konkurencieschopnému pôdohospodárstvu založenému na ekologicky prijateľných riešeniach a zvýšenie konkurencieschopnosti a inovačného potenciálu slovenských poľnohospodárov, potravinárov a lesníkov zvýšením kvality primárnej produkcie, stupňa jej spracovania, inovácií a pridanej hodnoty odvetvovo špecifických produktov pri zohľadnení udržateľnosti a starostlivosti o životné prostredie a klímu.

Stratégia v oblasti pôdy do roku 2030

Stanovuje rámec a konkrétne opatrenia na ochranu a obnovu pôdy a na zabezpečenie jej udržateľného využívania. Stanovuje víziu a vytyčuje ciele, ako do roku 2050 dosiahnuť zdravú pôdu konkrétnymi opatreniami zavedenými do roku 2030. Ďalej informuje o tom, že od roku 2023 začne platiť nový zákon o zdraví pôdy, ktorý má zaistiť rovnaké podmienky a vysokú úroveň ochrany životného prostredia a zdravia. Nová stratégia EÚ pre pôdu do roku 2030 je kľúčovým výstupom stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Prispeje k cieľom Zelenej dohody pre Európu. Zdravá pôda je nevyhnutnou podmienkou dosiahnutia klimatickej neutrality, čistého a obehového hospodárstva a zastavenia dezertifikácie a znehodnocovania pôdy. Je nevyhnutná aj na zvrátenie straty biodiverzity, výrobu zdravých potravín a ochranu ľudského zdravia.

Koncepcia podpory pre malých, mladých a rodinných farmárov, ktorej cieľom je predovšetkým podporiť diverzitu štruktúry poľnohospodárskych podnikov, zvýšiť životaschopnosť malých, mladých a rodinných fariem a zvýšiť a podporiť ich integráciu do potravinovej vertikály, čo sa pozitívne prejaví na rozvoji vidieka. Súčasne sa tým rieši generačná výmena v poľnohospodárstve a podpora zamestnanosti na slovenskom vidieku, kde je poľnohospodárstvo jedným z rozhodujúcich odvetví tvorby pracovných príležitostí.

Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 – 2020, ktorá sa vo väzbe na priority reformy SPP na roky 2014 – 2020 a programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (SR) na roky 2012 – 2016 zameriava na splnenie týchto strategických cieľov: zvýšenie produkčnej výkonnosti v nosných poľnohospodárskych komoditách na úroveň 80% súčasnej spotreby obyvateľstva na Slovensku, zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov a rozvoj vidieka a zlepšovanie životných podmienok a zamestnanosti vidieckeho obyvateľstva, predovšetkým prostredníctvom podpory sektorov, ktoré sú potenciálnymi zdrojmi zamestnanosti.

Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020. Cieľom je vytvorenie dostatočného objemu zdrojov, aby sa vytvorili priaznivé podmienky na vhodné podnikateľské prostredie pre stabilizáciu poľnohospodárskej výroby a zabezpečenie predpokladov ich ďalšieho rozvoja, efektívne zvyšovanie produkčnej výkonnosti slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva a efektívne a udržateľné zvyšovanie zamestnanosti nad rámec rastu produktivity práce.

Stratégia adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. V oblasti poľnohospodárstva je cieľom vypracovať analýzu dôsledkov zmeny klímy na produkciu a kvalitu produkcie, zefektívniť poradenstvo a prepojenosť výskumu s praxou a samotným poľnohospodármi pre problematiku zmeny klímy. Poľnohospodárstvo šetrné ku klíme“ je integračný prístup k riešeniu vzájomne prepojených výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti a zmeny klímy, ktorého cieľom je udržateľné zvýšenie produktivity, odolné systémy poľnohospodárskej a potravinovej bezpečnosti prostredníctvom opatrení na prispôbenie sa zmene klímy a odstraňovanie skleníkových plynov. V oblasti adaptácie poľnohospodárstva na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy je nevyhnutné zmieniť sa o kľúčovej politike Európskej únie, ktorou je SPP.

Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020. Vychádza zo Strategického plánu ochrany biodiverzity 2011 – 2020 dohovoru o biodiverzite. Rešpektuje existujúce schválené strategické dokumenty a koncepcné materiály jednotlivých odvetví SR, vrátane ich požiadaviek, cieľov a opatrení v záujme ochrany a rozvoja spoločnosti. Mala za cieľ vytvoriť rovnováhu medzi ochranou biodiverzity a ďalšími celospoločenskými potrebami a záujmami štátu. Kľúčový cieľom bolo zastavenie straty biodiverzity a degradácie ekosystémov a ich služieb v SR do roku 2020, zabezpečenie obnovy biodiverzity a ekosystémov vo vhodnom rozsahu a zvýšenie nášho príspevku k zamedzeniu straty biodiverzity v celosvetovom meradle.

Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej Národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020. Obsahuje 167 úloh, ktoré prispievajú k plneniu 6 cieľov, resp. 33 opatrení uvedenej národnej stratégie. V oblasti Ochrany biodiverzity v štátnej politike poľnohospodárstva sú opatrenia s pozitívnym efektom na biodiverzitu, druhy, biotopy a chránené územia s cieľom maximalizovania príspevku poľnohospodárov k ochrane biodiverzity na národnej úrovni. Podporovanie oblastí s tradičným mozaikovitým spôsobom obhospodarovania poľnohospodárskej krajiny, najmä v historicky diferencovaných krajinných typoch Slovenska. Identifikovanie druhov a biotopov závislých od spôsobu hospodárenia a opatrenia na zlepšenie stavu ich ochrany. Zabezpečenie zlepšenia nástrojov na ochranu biodiverzity, odstránenie protirečivých politík a ustanovení v zákonoch, škodlivých stimulov a posilnenie podporných opatrení integrácie a pozitívnej motivácie na ochranu biodiverzity vo všetkých sektoroch.

2.6 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa poľnohospodárstvom a rozvojom vidieka (V. Petlušová, L. Szabová)

Pre potreby riešenia projektu a naplnenia jeho cieľov, ktoré súvisia s oblasťou poľnohospodárstva a adaptáciou poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny a minimalizáciu degradácie poľnohospodárskych pôd a rozvoji vidieka bol spracovaný prehľad a analýza súčasného stavu inštitúcií pôsobiacich v pôdohospodárstve (MPRV SR, štátna správa, kontrolné inštitúcie, vedecké inštitúcie), profesijné a regionálne združenia (komory, združenia) a pod. Súčasťou analýzy bolo štúdium a sumarizácia dostupných analytických dokumentov. Prehľad bol spracovaný na regionálnej, lokálnej úrovni (Slovenska) a nadnárodnej úrovni (EÚ, celosvetová úroveň) a je uvedený v tabuľkách v Prílohe 1, 2. Údaje získané spracovaním prehľadu a analýzou dostupných údajov vstupovali ako podklad k SWOT analýze, ktorej cieľom bolo zistiť ako je nastavený systém fungovania pôdohospodárskej politiky. Zároveň sa zisťovala pôsobnosť inštitúcií:

Pôsobnosť inštitúcií a organizácií zameraných na poľnohospodárstvo

Nadnárodné inštitúcie

- Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo
- Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
- Medzinárodná organizácia pre ochranu biologickej diverzity
- Európska a stredoziemská organizácia na ochranu rastlín
- Medzinárodná organizácia na ochranu nových odrôd rastlín
- Európska spoločnosť pre ochranu pôdy
- European Economic and Social Committee
- Medzinárodná únia pôdných vied
- Europäische ARGE Landentwicklung und Dorferneuerung

Nadnárodné inštitúcie s presahom aj na národné

- Rada pre poľnohospodárstvo a rybárstvo (Európska rada)
- Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (Európsky parlament)
- Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (Európska komisia)
- Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín (Európska komisia)
- Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku (Európska komisia)
- Vyšehradská skupina
- Stredoeurópska iniciatíva
- Európsky úrad pre bezpečnosť potravín
- Výkonná agentúra pre spotrebiteľov, zdravie, poľnohospodárstvo a potraviny
- Európska environmentálna agentúra
- COPA – Výbor profesionálnych poľnohospodárskych organizácií (Európska organizácia zastupujúca poľnohospodárov), COGECA – Všeobecná konfederácia poľnohospodárskych družstiev

Národné inštitúcie

MPRV SR s útvarmi a organizáciami v jeho pôsobnosti

- Sekcia pozemkových úprav

Rozpočtové organizácie

- Odbor pôdy, hnojív a obnoviteľných zdrojov energií, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
- Odbor ochrany rastlín, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave

Príspevkové organizácie

- Výskumný ústav potravinársky, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum

Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie

- Societas pedologica slovac Slovenská pedologická spoločnosť alebo Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, potravinárske, lesnícke a veterinárne vedy pri Slovenskej akadémii vied

Národné s presahom aj na nadnárodné

MPRV SR s útvarmi a organizáciami v jeho pôsobnosti

- Inštitút pôdohospodárskej politiky
- Sekcia identifikácie a kontroly poľnohospodárskych pozemkov
- Sekcia rezortnej politiky pôdohospodárstva
- Sekcia poľnohospodárstva
- Sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb
- Sekcia programov regionálneho rozvoja
- Sekcia programov cezhraničnej spolupráce
- Odbor riadenia a kontroly technickej pomoci Programu rozvoja vidieka

Rozpočtové organizácie

- Odbor vinohradníctva a vinárstva, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
- Odbor ovocinárstva a ekologickej poľnohospodárskej výroby, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
- Odbor registrácie pesticídov, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
- Pôdohospodárska platobná agentúra

Príspevkové organizácie

- Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy Bratislava, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
- Výskumný ústav rastlinnej výroby Piešťany, Odbor pestovateľských systémov, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
- Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
- Výskumný ústav agroekológie Michalovce, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
- Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
- Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum

Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie

- Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied

Národné inštitúcie s presahom aj na regionálne

Príspevkové organizácie

- Agentúra pre rozvoj vidieka
- Národná sieť rozvoja vidieka SR – zároveň pôsobnosť na nadnárodné

- Inštitút environmentálnej politiky – zároveň pôsobnosť na nadnárodné

Štátne podniky

- Agroinštitút Nitra, štátny podnik
- Hydromeliorácie, štátny podnik

Regionálne inštitúcie

Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie

- Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied

Regionálne s presahom aj na lokálne

Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie

- Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora – zároveň pôsobnosť na nadnárodné
- Vidiecky parlament – zároveň pôsobnosť na nadnárodné
- OZ Vidiecky parlament mladých na SR – zároveň pôsobnosť na nadnárodné
- Centrum pre trvalo udržateľné alternatívy
- Zväz ekologického poľnohospodárstva EKOTREND Slovakia

Lokálne inštitúcie

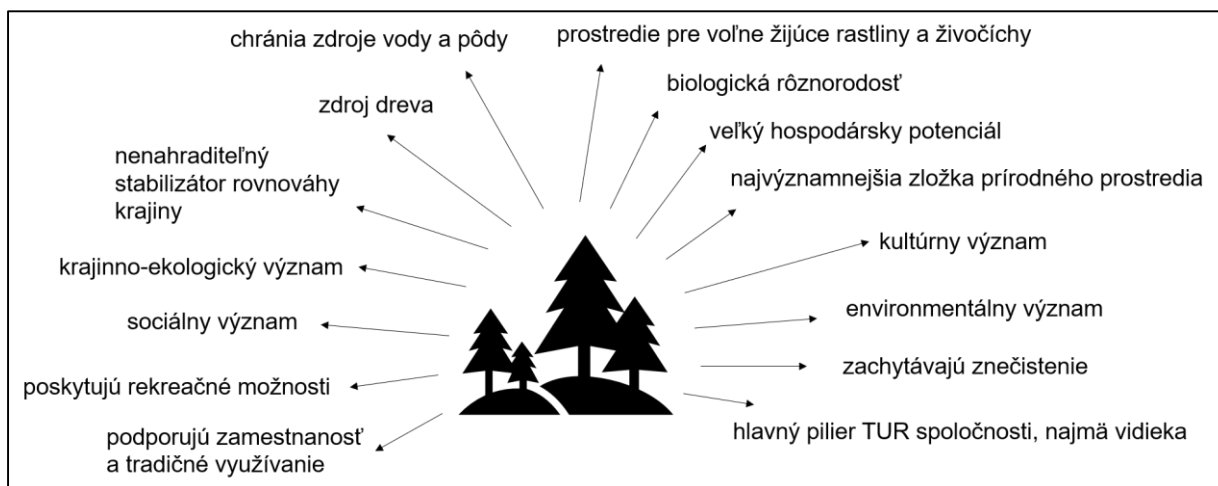
Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie

- Regionálne ekologické centrum Bratislava

3 LESNÉ HOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (Z. Pucherová)

3.1 Lesy, lesné hospodárstvo a vidiecka krajina na Slovensku

Lesy a lesné hospodárstvo (LH) plnia v krajine významné funkcie (Obr. 2), ktoré sú z hľadiska jej ekologickej stability, racionálneho využívania a trvalo udržateľného rozvoja nenahraditeľné. Sú najvýznamnejším zdrojom obnoviteľných ekologických surovín a vďaka svojim funkciám zohrávajú významnú úlohu pri tvorbe a ochrane jednotlivých zložiek ŽP. Les je pre verejnosť atraktívnym a výnimočným prostredím, ktoré je zároveň zdrojom poznania a prostriedkom relaxu (KRISTRÖM, 2011).

Obr. 2 Niekoľko najvýznamnejších funkcií lesných ekosystémov a význam LH v krajine (Vypracované podľa SAŽP, 2017)

V SR bola k 1.1.2020 výmera lesov 2 027 099 ha a lesnatosť (pokrytie územia lesnými pozemkami) dosahovala 41,34%. Podľa údajov zo štatistických ročeniek Úradu geodézie, kartografie a katastra SR plocha lesných pozemkov dlhodobo každoročne narastá (napr. rok 2007 – 2 007 142 ha, rok 2012 – 2 014 059 ha, rok 2014 – 2 017 105 ha, rok 2017 – 2 024 37 ha), pričom rozloha lesných pozemkov v roku 1993 predstavovala 1 991 463 ha. V roku 2019 mal najvyššiu lesnatosť Žilinský kraj (56,39%). Výmeru lesov vyššiu ako je celoslovenský priemer mal aj Banskobystrický (49,43%), Prešovský (49,65%) a Trenčiansky kraj (49,43%). Naopak, kraje Košický (39,87%), Bratislavský (36,59%), Trnavský (15,77%) a Nitriansky (15,28%) mali výmeru lesných pozemkov nižšiu ako celoslovenský priemer (<https://www.katasterportal.sk/kapor/>).

Odvetvie LH je výrazne polyfunkčné. Poskytuje množstvo materiálov, produktov, energiu a zabezpečuje ďalšie ekologické a sociálne služby, čím plní aj environmentálny a sociálny aspekt. Polyfunkčné LH má významnú rolu v hospodárskom rozvoji, zamestnanosti a prosperite štátu, najmä však vidieckych oblastí (KOVALČÍK, 2019).

Lesy sú **piliermi vidieckych oblastí**, a to nielen z hľadiska ekologického, ale aj z ekonomického a sociálneho aspektu (MARUŠÁKOVÁ et al., 2012). Lesníctvo ako odvetvie plní okrem ekonomickej stránky aj sociálne zabezpečenie pre značnú časť obyvateľstva vidieka cestou príjmov a zamestnanosti (ČABOUN et al., 2010). V rámci rozvoja vidieka je jeho cieľom prispievať k udržaniu rázu tradičnej vidieckej krajiny, zachovaniu prírodných a kultúrnych hodnôt a zvyšovaniu zamestnanosti na vidieku prostredníctvom tradičných lesníckych činností i opatrení zameraných na ich diverzifikáciu, až za hranice odvetvia, do oblastí netradičných výrobkov a služieb. Práve vo vidieckych oblastiach s výrazným zastúpením lesných porastov predstavujú LH a naň nadväzujúci drevospracujúci priemysel často jedinou možnosť poskytnutia zamestnanosti pre miestnych obyvateľov (<http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>). Aj napriek tomu, že vývoj počtu pracovníkov v LH SR postupne klesá, hlavným cieľom LH SR je prispievať k udržaniu a zvyšovaniu zamestnanosti najmä na vidieku

(MPRV SR, 2018). V Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, 2001) sa LH uvádza v súvislosti s nepriaznivým postavením LH v ekonomike SR a nízkou mierou investovania v LH. Naopak, pozitívne je hodnotený mierny nárast výmery lesných porastov za posledné roky, podiel výmery chránených území na lesnom pôdnom fonde v SR na obyvateľa (obidva ukazovatele na popredných miestach v SR) a postupné zlepšovanie zdravotného stavu lesov v rámci monitoringu od roku 1997.

Podľa KAPUSTU (2010) je oblasť lesníctva úzko naviazaná na jeho rozvoj, pričom lesníctvo predstavuje jeden z nástrojov rozvoja vidieckych oblastí a regiónov. Základnou strategickou líniou lesníctva v celosvetovom meradle je trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch.

Na Slovensku nie je v súčasnosti všeobecne ustálená definícia vidieka. Podľa medzinárodne platnej metodiky sú však na Slovensku výrazne vidiecke regióny (viac ako 50% obyvateľov žije v obciach) v Banskobystrickom (52,2%) a Nitrianskom kraji (51,3%). Medzi ostatné vidiecke regióny (v obciach žije od 15-50% obyvateľstva) patrí Trnavský (45,6%), Prešovský (42,9%), Žilinský (40,1%), Košický (39,3%) a Trenčiansky kraj (36,1%). Jediným mestským regiónom je Bratislavský kraj, kde v obciach žije len 13,4% obyvateľstva (<http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>).

V súlade s lesníckou stratégiou EÚ, z ktorej sú odvodené aj základné ciele lesníckej politiky na Slovensku, je presadzované polyfunkčné obhospodarovanie a využívanie potenciálu funkcií lesa, v rámci uplatňovania princípu integrovaného LH (ČABOUN et al., 2010). Nenahraditeľným a obnoviteľným prírodným zdrojom je drevo, ktoré sa využíva hlavne v drevospracujúcom priemysle, v energetike, stavebníctve, chemickom priemysle, či na iné hospodárske účely. Práve z predaja dreva získava LH na Slovensku až 80-90 % svojich príjmov. Nedrevné produkty a služby, ktoré tvoria menej ako 10-20% príjmov v LH, pozostávajú z produktov biologického pôvodu (napr. huby, liečivé byliny, živice, farbivá, lesné ovocie, čečina, zverina a pod.). Služby a využívanie lesa v sociálnej oblasti zahŕňajú napríklad poľovníctvo, lesoturistiku, rekreáciu, liečenie, šport, lesnú pedagogiku a vzdelávanie, environmentálne služby a mnohé iné (<http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>).

Súčasný podiel palivovej dendromasy (palivového dreva a štiepky) ako najvýznamnejšieho obnoviteľného zdroja energie na celkovej spotrebe prvotných energetických zdrojov je približne 2,1%. Slovensko sa v súvislosti so vstupom do EÚ zaviazalo podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie a v rokoch 2010 – 2012 dosiahnuť podiel elektriny vyrobenej z takýchto zdrojov na 19% a podiel na celkovej spotrebe energie na úrovni 10%. Zvyšovanie využívania dreva s cieľom nahradiť neobnoviteľné zdroje môže efektívne podporiť ekonomiku LH a lesnícke aktivity vo vidieckych regiónoch. Ide najmä o zalesňovanie poľnohospodársky nevyužívaných pozemkov na produkciu biomasy, čo aj v budúcnosti povedie k udržaniu zamestnanosti a zvyšovaniu príjmov, rastu spracovateľských kapacít a tiež alternatívneho využitia nelesných pôd (<http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>).

Čoraz významnejšiu úlohu v rozvoji vidieka od roku 2004 zohráva aj podpora odvetvia poľnohospodárstva a odvetvia lesníctva zo zdrojov EÚ. V rámci podpory odvetvia lesníctva, najvýznamnejšou mierou k rozvoju vidieka prispievajú investície do projektov ozdravných opatrení, projektov obnovy lesných porastov v horských oblastiach, protipožiarnych opatrení (protipožiarne nádrže, pásy a priesečky) a lesnej dopravnej siete v rámci protipožiarnych opatrení a projektov ozdravných opatrení. Vo všetkých spomenutých prípadoch sa jedná o neziskové investície v lesníctve. V predchádzajúcom programovacom období v rokoch 2004 -2006 sa podpora sústredila na rekonštrukciu lesných ciest, ktoré následne slúžia aj pre rozvoj regiónov prostredníctvom lepšieho prístupnosti lesov pre turistov. V programovacom období 2007 – 2013 sa venovala zvýšená pozornosť protipožiarnym opatreniam. V rámci týchto opatrení sa budovali protipožiarne nádrže a cesty, ktoré priamo prispievajú k ochrane majetku vo vidieckych oblastiach (<http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>).

3.2 Aktuálne stratégie, koncepcie, metódy a akčné plány pre lesné hospodárstvo z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny

3.2.1 Strategický plán Organizácie Spojených národov pre lesy na roky 2017 – 2030

Strategický plán Organizácie Spojených národov pre lesy (UNSPF) na roky 2017 až 2030 prijal Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov (OSN) na svojom zasadnutí 27. apríla 2017 v New Yorku. Strategický plán je globálnym a univerzálnym nástrojom OSN, ktorý stanovuje strategickú víziu, ako aj **6 strategických a 25 čiastkových cieľov pre svetové lesy do roku 2030**. Ambíciou stanovených cieľov je najmä prispieť k úsiliu v boji proti globálnemu odlesňovaniu a degradácii lesov (pri plnení cieľov Parížskej klimatickej dohody, rozvojových cieľov Agendy 2030 a iných medzinárodne odsúhlasených cieľov).

Ku globálnym strategickým a čiastkovým cieľom pre lesy patria:

Globálny strategický cieľ pre lesy 1 – odvrátiť úbytok výmery lesov vo svete prostredníctvom udržateľného hospodárenia v lesoch, zvýšiť úsilie pri predchádzaní degradácii lesov a prispieť ku globálnemu úsiliu pri riešení otázok zmeny klímy;

Globálny strategický cieľ pre lesy 2 – posilniť ekonomické, sociálne a environmentálne úžitky založené na lesoch;

Globálny strategický cieľ pre lesy 3 – významne zvýšiť výmeru chránených lesov v celosvetovom meradle a ostatných lesov obhospodarovaných udržateľným spôsobom, ako aj podiel produktov pochádzajúcich z lesov obhospodarovaných udržateľným spôsobom;

Globálny strategický cieľ pre lesy 4 – mobilizovať významne navýšené, nové a dodatočné finančné prostriedky zo všetkých zdrojov na realizáciu udržateľného hospodárenia v lesoch a posilniť vedeckú a technickú spoluprácu a partnerstvá;

Globálny strategický cieľ pre lesy 5 – podporovať rámce správy s cieľom realizácie udržateľného hospodárenia v lesoch vrátane prostredníctvom Nástroja OSN pre lesy, a zlepšiť príspevok lesov k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj;

Globálny strategický cieľ pre lesy 6 – posilniť spoluprácu, koordináciu, koherenciu a synergie v otázkach lesov na všetkých úrovniach (Strategický plán Organizácie Spojených národov pre lesy 2017 – 2030).

3.2.2 Lesnícka politika ako súčasť spoločnej poľnohospodárskej politiky CAP (Common Agricultural Policy), resp. iných relevantných stratégií EÚ

CAP predstavuje jednu z najdôležitejších a najobsiahlejších politík v rámci EÚ. Opatrenia týkajúce sa lesníctva a LH sú súčasťou **Spoločnej poľnohospodárskej politiky** (Common Agricultural Policy), ktorá je všeobecne známa pod skratkou CAP.

Je však nutné poznamenať, že samostatná jednotná lesnícka stratégia na úrovni EÚ neexistuje. Dôvodov pre absenciu samostatnej politiky je viacero, jedným z nich je napr. aj skutočnosť, že v členských štátoch EÚ je oblasť lesníctva úzko naviazaná na rozvoj vidieka, pričom lesníctvo predstavuje jeden z nástrojov rozvoja vidieckych oblastí a regiónov. Okrem toho, väčšina týchto štátov sa vyznačuje veľmi nízkou lesnatosťou v dôsledku masového odlesňovania rozsiahlych území v minulosti z rôznych príčin (The Common Agricultural Policy, Separating fact from fiction, 2008; <http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/medzinarodna/Pages/politika-v-kontexte-eu.aspx>).

3.2.3 FOREST EUROPE

FOREST EUROPE je najvyšším paneurópskym politickým procesom pre dialóg a spoluprácu v oblasti trvalo udržateľného obhospodarovania lesov v Európe. Predstavuje celoeurópsky proces, ktorého cieľom je vytvoriť **platformu na formuláciu spoločných stratégií k aktuálnym problémom lesníctva a ochrany lesov v Európe** v záujme zabezpečenia trvalo udržateľného obhospodarovania lesných zdrojov a ich ďalšieho rozvoja.

Vytvára spoločné stratégie pre signatárov procesu zamerané na ochranu a trvalo udržateľné obhospodarovanie ich lesov. Úlohou FOREST EUROPE je zlepšiť spoluprácu v oblasti lesníckej politiky v gescii ministrov zodpovedných za lesy v štátoch Európy, ako aj podporovať trvalo udržateľné využívanie lesov s cieľom zabezpečenia všetkých funkcií lesov nevyhnutných pre spoločnosť.

Proces FOREST EUROPE v súčasnosti zahŕňa 46 európskych krajín a Európsku Úniu, ktoré sú signatárskymi stranami procesu. Od vzniku iniciatívy sa uskutočnilo 7 ministerských konferencií v Štrasburgu (1990), Helsinkách (1993), Lisabone (1998), Viedni (2003), Varšave (2007), Osle (2011) a Madride (2015), ktorých prijaté politické záväzky pozitívne ovplyvnili tvorbu a implementáciu príslušných politík v európskom geopolitickom regióne (<http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/medzinarodna/forest-europe/Stranky/default.aspx>). V roku 2016 SR predsedala v tomto najvýznamnejšom celeurópskom lesníckom procese.

3.2.4 Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030 – udržateľné obhospodarovanie lesov v Európe

Európske lesy zohrávajú kľúčovú úlohu pri prispievaní k zdraviu životného prostredia, pričom ponúkajú biotopy mnohým druhom, podporujú rozmanitú biodiverzitu, ako aj hospodárstvo zamerané na človeka, rekreáciu a kultúru. V stratégii sa stanovuje vízia a konkrétne opatrenia na zvýšenie kvantity a kvality lesov v EÚ a posilnenie ich ochrany, obnovy a odolnosti. V posledných rokoch sa čoraz viac prejavuje obrovský a bezprostredný tlak, ktorý na európske lesy vyvíja zmena klímy a s ňou súvisiacimi extrémami počasia. Tieto faktory sa negatívne prejavujú na zdravotnom stave lesov a ich schopnosti odolávať pôsobeniu škodlivých činiteľov. Okrem toho sa do popredia postupne dostáva význam ochrany biodiverzity, ako aj ústredná úloha lesných ekosystémov v tomto ohľade. Najmä vo vidieckych oblastiach zostáva odvetvie lesného hospodárstva a drevospracujúci priemysel pilierom zamestnanosti a prosperity. Touto stratégiou sa Európska komisia snaží posilniť prepojenie so Zelenou dohodou (podkapitola 6.3) a Stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 (podkapitola 2.5) a reagovať na súčasné a budúce výzvy, ktorým toto odvetvie čelí. Nová stratégia vychádza aj z medzinárodnej spolupráce v oblasti udržateľného obhospodarovania lesov. Jej cieľom je posunúť **rovnováhu medzi ekosystémovými službami od produkcie dreva k ďalším službám, ako sú biodiverzita a funkcie súvisiace s klímou**. Jej cieľom je prispôbiť európske lesy novým podmienkam v dôsledku zmeny klímy. To predstavuje systémovú zmenu a záväzky a činnosti navrhnuté v tejto stratégii prinesú rastúce, zdravé, biologicky rozmanité a odolné lesy v EÚ a zabezpečia ich významný príspevok k našim ambíciám v oblasti klímy a biodiverzity, k zveľadeniu života vo vidieckych oblastiach i mimo nich a k udržateľnému lesnému biohospodárstvu (Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030).

3.2.5 Stratégia rozvoja lesníctva do roku 2025

Stratégia rozvoja lesníctva bola vypracovaná s platnosťou do roku 2025 a vymedzuje globálny strategický cieľ lesníctva na Slovensku. Rozpracováva **18 priorít Národného lesníckeho programu SR**. Nadväzuje na aktuálne lesnícko-politické a prognostické dokumenty, ktoré sa vypracovali a schválili v rokoch 2006 – 2008 tak, aby sa zabezpečila ich vzájomná previazanosť. V stratégii sa naformuloval rozbor problematiky v oblasti jednotlivých priorít, existujúce obmedzenia, prekážky, silné a slabé stránky. Stanovil sa smer vývoja a ciele a odôvodnil sa ich zmysel pre lesníctvo na Slovensku. Napokon sa nadefinoval návrh opatrení (nástroje a prostriedky) na realizáciu navrhovaných cieľov (<http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/narodna/Pages/strategia-rozvoja-lesnictva.aspx>).

Stratégia ďalej uvádza princípy dlhodobého rozvoja lesov (trvalo udržateľný rozvoj, optimálna produkcia a optimálne plnenie mimoprodukčných funkcií lesov, stabilita lesných porastov, ekologizácia, hospodárnosť) s **cieľmi lesníctva do roku 2025**. Ide o päť

strategických cieľov (podpora ekologického obhospodarovania lesov, zlepšovanie a ochrana ŽP, zlepšovanie kvality života, zvyšovanie dlhodobej konkurencieschopnosti, posilňovanie kooperácie, koordinácie a komunikácie) (<https://www.enviroportal.sk/lesnictvo/strategia-rozvoja-lesnictva-2008>).

3.2.6 Národný lesnícky program pre obdobie rokov 2021 – 2030 „LESY PRE SPOLOČNOSŤ“

Vypracovanie národných lesníckych programov vyplýva z medzinárodných dohôd, na ktorých realizácii sa Slovenská republika (SR) podieľa. Vedenia MPRV SR schválilo tzv. vstupnú správu k novému Národnému lesníckemu programu pre obdobie rokov 2021 – 2030. Ministerstvo vypracovalo túto správu v spolupráci s Národným lesníckym centrom a Technickou univerzitou vo Zvolene. Proces tvorby verejnej stratégie je rozdelený do siedmich fáz. Cieľom vstupnej správy, ktorá je výstupom prvej fázy tvorby verejných stratégií, bolo najmä identifikovať aktuálne hlavné problémy LH, ich príčiny a dopady a navrhnúť víziu a hlavné ciele budúceho Národného lesníckeho programu. Vstupná správa identifikovala najmä tieto okruhy problémov: environmentálny, spoločenský (sociálny) a ekonomický.

Environmentálny okruh problémov definuje príčiny a dopady zmeny klímy na lesy a navrhuje ich riešenia prostredníctvom mitigačných a adaptačných opatrení.

Spoločenský (sociálny) okruh problémov obsahuje opis súčasného stavu transformácie vlastníckych vzťahov k lesným pozemkom, ľudských zdrojov v lesnom hospodárstve, príčin a dôsledkov korupcie a klientelizmu v LH, ďalej sa venuje stretu rôznych záujmov v lesoch a výkonu štátnej správy LH a poľovníctva.

Ekonomický okruh problémov sa venuje konkurencieschopnosti LH, technológiám a infraštruktúre, efektívnemu využívaniu domácich zdrojov surového dreva, produkcii drevnej biomasy na energetické využitie, financiám a ekonomike v lesnom hospodárstve.

V rámci jednotlivých okruhov problémov sú zadefinované **3 ciele**. Environmentálnym cieľom sú diverzifikované lesy pripravené lepšie odolávať zmene klímy, ekonomickým cieľom je LH ako základ modernej bioekonomiky vidieka a spoločenským cieľom je prosperujúca spoločnosť, nekonfliktne využívajúca všetky funkcie lesov.

Príprava nového Národného lesníckeho programu bude podľa agrotezortu realizovaná za účasti všetkých zainteresovaných strán v priebehu roku 2020 formou okrúhlych stolov a nový Národný lesnícky program bude predložený na schválenie Vláde SR začiatkom roku 2021 (MPRV SR, 2019).

3.2.7 Koncepcia prírode blízkeho hospodárenia v lesoch Slovenskej republiky

Táto koncepcia je čiastkový **strategický dokument**, zameraný na systémovú podporu zavádzania prírode blízkeho hospodárenia v lesoch (**PBHL**) na Slovensku v stredne až dlhodobom časovom horizonte. Koncepcia obsahuje základné východiská a smerovanie, a navrhuje konkrétne ciele a opatrenia, ktoré by mali byť premietnuté do vrcholového odvetvového strategického dokumentu, Národného lesníckeho programu SR na roky 2021 – 2030. Prírode blízke lesné hospodárstvo je **systém obhospodarovania lesov** (pestovné a obnovné postupy), ktorý poskytuje podmienky pre nepretržitú obnovu a rozvoj lesných porastov a starostlivosť o lesné porasty, ktoré sú podobné z hľadiska drevinového zloženia, štruktúry a dynamiky prírodným lesom charakteristickým pre podmienky v danej lokalite. Tieto postupy v maximálnej možnej miere využívajú prírodné procesy, najmä prirodzenú obnovu drevín, regeneračnú schopnosť lesného ekosystému, individuálny výškový a hrúbkový rast stromov, schopnosť autoredukcie a tvarovú premenlivosť lesných drevín. Pre naplnenie strategického cieľa koncepcie sa na základe vykonanej analýzy a syntézy navrhli **3 špecifické ciele**, a v rámci nich **14 možných opatrení**. Politické nástroje pre podporu PBHL sú najmä legislatívne, inštitucionálne, ekonomické a informačné. Na Slovensku je PBHL zastrešené národnou organizáciou **Pro Silva Slovakia**, ktorá je voľným združením bez právnej subjektivity, a funguje na báze vlastnej iniciatívy lesníckych subjektov a osôb. Aktuálne je

Pro Silva Slovakia organizačnou zložkou Slovenskej lesníckej komory. Pro Silva Slovakia uskutočňuje pravidelné terénne prezentácie PBHL na objektoch Pro Silva (KULLA et al., 2019).

3.2.8 Akčný plán Národného lesníckeho programu SR na obdobie rokov 2015 – 2020

Akčný plán je nastavený na obdobie rokov 2015 – 2020 a nadväzuje na obsah a štruktúru Národného lesníckeho programu SR (NLP SR) a jeho akčného plánu vypracovaného na roky 2007 – 2013. Rozpracováva **5 strategických cieľov** NLP SR a **39 aktualizovaných rámcových cieľov na úrovni opatrení**. Pri vypracovaní akčného plánu sa navrhli opatrenia nevyhnutné na splnenie vytýčených cieľov. Pri formulovaní jednotlivých opatrení akčného plánu sa vychádzalo z podrobnej analýzy aktuálneho stavu a vývoja národných politických a spoločensko-ekonomických ukazovateľov, stavu a vývoja lesov a lesníctva na Slovensku, platných národných dokumentov a predpisov súvisiacich s lesníctvom, ale aj z analýzy európskych princípov a globálnych vplyvov, ktoré budú realizáciu Akčného plánu NLP SR limitovať.

Pri jeho vypracovaní sa zohľadnili medzinárodne uznané princípy tvorby národných lesníckych programov prijaté na regionálnej európskej úrovni na IV. Konferencii ministrov o ochrane lesov v Európe konanej v roku 2003 vo Viedni (najmä účasť všetkých zainteresovaných skupín, holistický a medzisektorový prístup, súlad s národnou politikou a legislatívou, integrácia so stratégiami národného udržateľného rozvoja, súlad s medzinárodnými záväzkami, ekosystémový prístup, budovanie kapacít a ďalšie) (<https://www.enviroportal.sk/lesnictvo/akcny-plan-narodneho-lesnickeho-programu-sr-2015-2020>).

3.2.9 Národná sieť rozvoja vidieka SR

Národná sieť rozvoja vidieka SR spája organizácie a správne orgány, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka a plynulej implementácii PRV SR 2014 – 2020. Priamo spolupracuje s MPRV SR i Európskou sieťou pre rozvoj vidieka. Súčasťou Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 je zriadenie a prevádzka národnej siete rozvoja vidieka (NSRV) financovanej z technickej pomoci programu. Pre programové obdobie rokov 2014 – 2020 sa hostiteľským orgánom jednotky Národnej siete rozvoja vidieka SR stala Agentúra pre rozvoj vidieka so sídlom v Nitre.

Na úrovni krajiny podstata riešenia spočíva opäť v jasnej a zrozumiteľnej kvantifikácii funkcií lesov s možnosťou ich využitia v danej krajine, ktorá bude predložená napr. v rámci programu rozvoja vidieka cez systém LEADER cieľovej skupine, ktorú tvorí samospráva obcí, vlastníci a nájomcovia pôdy a lesov, miestne akčné skupiny, štátne a verejnoprospešné organizácie, podnikatelia pôsobiaci v danej oblasti, občianske a záujmové združenia, profesijné komory a široká verejnosť (ČABOUN et al., 2010).

V zmysle KAPUSTU (2010) v rámci zhrnutia súčasného stavu a trendov lesníctva v Európe môžeme konštatovať, že ciele manažmentu lesa sa z rôznych dôvodov v mnohých členských krajinách EÚ i ďalších štátoch blížia k trvalo udržateľnému využívaniu, pribúdajú nové ciele (hlavne posilnenie sociálnej funkcie lesa a jeho významu pre ŽP) a tiež zostávajú tradičné ciele trvalo udržateľného získavania drevnej suroviny. LH sa v EÚ vníma ako súčasť rozvoja vidieka a v súlade s uvedenou víziou sa preň definovali tieto hlavné ciele:

- Zvýšiť dlhodobú konkurencieschopnosť lesníckeho sektora a zlepšiť trvalo udržateľné využívanie lesníckych výrobkov a služieb – **ekonomický cieľ**.
- Udržiavať a primerane zlepšovať biologickú rozmanitosť, viazanie uhlíka, integritu, zdravie a odolnosť lesných ekosystémov – **ekologický cieľ**.
- Prispieť ku kvalite života zachovaním a zlepšovaním sociálnych a kultúrnych dimenzií lesov a lesníctva – **sociálny cieľ**.

3.2.10 Metóda LEADER

Metóda LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Základnou myšlienkou je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor, t.j. o rozvoji územia rozhodujú miestni aktéri z daného územia. Akronym LEADER vychádza z francúzskeho spojenia **Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale** (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka). LEADER začal experimentálnym spôsobom na miestnej úrovni spájať rôzne projekty a myšlienky, aktérov i zdroje a ukázal sa ako ideálny nástroj rozširovania príležitostí pre vidiecke oblasti. Za dôležitú pridanú hodnotu tohto nástroja možno považovať práve spôsob, akým tento prístup prispieva k rozvoju územia, t. z. prostredníctvom aktívnych ľudí, ktorí svoje územie a obyvateľov dôkladne poznajú, sa v území podarí realizovať projekty menšieho charakteru, ktoré by sa častokrát prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev nerealizovali.

Rozdiel medzi LEADER a inými, tradičnejšími opatreniami vidieckej politiky je, že tento prístup naznačuje skôr „ako“ postupovať, než „čo“ treba robiť. Na základe tohto prístupu vznikajú v danom území verejno-súkromné partnerstvá nazývané **miestne akčné skupiny** (MAS). Ide o partnerstvá spájajúce subjekty verejných a súkromných záujmov, t.z. členmi týchto partnerstiev sú obce, podnikatelia, občianske združenia, neziskové organizácie, spolky, zväzy či samotní občania (<http://www.nsrv.sk/?pl=69>).

LEADER má viac ako 20-ročnú históriu. Ako jedna zo štyroch iniciatív EÚ bol spustený v roku 1991 (LEADER I) a pokračoval LEADER II (1994 – 1999) a LEADER + (2000 – 2006). Od roku 2007 prestáva fungovať ako komunitárny program Európskej únie a stáva sa už povinnou súčasťou Programu rozvoja vidieka ako Os 4. V programovom období 2014 – 2020 zostáva LEADER povinnou súčasťou programov rozvoja vidieka ako prierezový nástroj pre podporu miestneho rozvoja, pričom v rámci PRV SR 2014 – 2020 je podporovaný prostredníctvom samostatného opatrenia č. 19 LEADER s povinnou minimálnou alokáciou 5% z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.

3.2.11 Národné memorandum o lesoch

MPRV SR odštartovalo diskusiu o Národnom memorande o lesoch s Ministerstvom životného prostredia SR (MŽP SR). Agrotezort požaduje, aby sa k obsahu memoranda mali možnosť vyjadriť všetky dotknuté strany – od štátnych inštitúcií, cez majiteľov, obhospodarovateľov, vedeckej a akademickej obce až po tretí sektor.

Memorandum o lesoch by malo byť podľa MPRV SR **hlavným nástrojom riadneho manažmentu prírodných zdrojov pri rešpektovaní osobitostí ochrany prírody a krajiny, rozvoja vidieka a zachovania tradičných foriem hospodárenia**. Má rešpektovať trvalo udržateľný rozvoj a vytvárať podmienky na uspokojovanie potrieb súčasných a budúcich generácií. A to v harmónii medzi rovnovážnym uplatňovaním ochrany prírodných hodnôt slovenských lesov a ich prírodného dedičstva a rozvojom zelenej ekonomiky a zlepšovaním sociálnych podmienok miestneho obyvateľstva v regiónoch.

Memorandum taktiež stanovuje potrebu v jednotlivých chránených územiach vopred definovať merateľné ciele ochrany prírody a špecifikovať opatrenia na ochranu lesa v prípade jeho ohrozenia, či poškodenia. Zároveň považuje za nevyhnutné zavedenie dlhodobých finančných mechanizmov pre ekosystémové služby vlastníkom a obhospodarovateľom lesa na podporu ochrany prírody, ktorú zabezpečujú (Memorandum o lesoch, 2017).

3.2.12 Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy

Európska komisia zverejnila v roku 2013 Stratégiu EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy. Ide o prvý komplexnejší dokument v tejto oblasti, ktorý sa snaží v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov prepojiť **scenáre a možné dôsledky zmeny klímy** s návrhmi vhodných proaktívnych adaptačných opatrení. Stanovuje rámec a mechanizmy na zvýšenie

pripravenosti EÚ a zlepšenie koordinácie adaptačných aktivít. Zároveň predstavuje zvýšenie odolnosti EÚ na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na všetkých úrovniach a v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020. Stratégia považuje za prioritné: šírenie informácií a vedomostí o problematike adaptácie na všetkých stupňoch riadenia, ako aj pre širokú verejnosť; posilnenie inštitucionálneho rámca pre adaptačné procesy v SR; vypracovanie a rozvoj metodík komplexného hodnotenia rizík v súvislosti so zmenou klímy od národnej až po lokálnu úroveň; rozvoj a aplikáciu metodík pre ekonomické hodnotenie adaptačných opatrení (makroekonomických dopadov) a vypracovanie a zavedenie nástroja na výber investičných priorít na základe posúdenia medzisektorálnych aspektov adaptačných opatrení (MŽP SR, 2014; <https://www.minzp.sk/klima/politika-zmeny-klimy/adaptacia-zmenu-klimy/>).

3.2.13 Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy

Na základe analýzy situácie na medzinárodnej, európskej a národnej úrovni, medzirezortnej diskusie a konzultácií so zainteresovanými subjektmi sa identifikovali čiastkové ciele a rámcové opatrenia v oblasti adaptácie, ktoré priamo alebo nepriamo prispievajú k naplneniu hlavného cieľa národnej adaptačnej stratégie. Hlavným cieľom aktualizovanej Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy je **zlepšiť pripravenosť SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy**, priniesť čo najširšiu informáciu o súčasných adaptačných procesoch na Slovensku, a na základe ich analýzy ustanoviť inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, ako aj zvýšiť celkovú informovanosť o tejto problematike (MŽP SR, 2018a).

V podkapitole Lesníctvo (podkapitola 5.8 tejto stratégie) sa riešia predpokladané dôsledky zmeny klímy na lesníctvo a charakteristika adaptácie v oblasti lesníctva. Kľúčový nástroj adaptácie lesov na zmenu klímy je postupná zmena drevinového zloženia, ktorá vhodne reaguje na meniace sa klimatické podmienky. Širšie využívanie týchto postupov v podmienkach Strednej Európy v súčasnosti skúma projekt INTERREG – Central Europe 614 „Semená bez hraníc podporujúce udržanie biodiverzity v lesoch“ (SUSTREE), do ktorého je zapojené Rakúsko, Česká republika, Nemecko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko. Ku adaptácii lesov na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy prispievajú aj opatrenia Programu rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2014 – 2020. Ide hlavne o opatrenie M08 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov, M12 – Platby v rámci sústavy NATURA 2000 a podľa rámcovej smernice o vode a M15 – Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov (MŽP SR, 2018a) (podkapitola 2.5.1 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020).

3.2.14 Adaptačný akčný plán

Prípravu Adaptačného akčného plánu, ktorá sa začala v roku 2018, zastrešuje MŽP SR v spolupráci s Prognostickým úradom Slovenskej akadémie vied. Na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych analýz budú v akčnom pláne prioritizované adaptačné opatrenia (AO). Prioritizácia prebehne na základe výsledkov z participatívneho procesu, do ktorého budú zahrnutí všetci relevantní aktéri. Identifikované budú opatrenia krátkodobé na obdobie rokov 2020 – 2022 a strednodobé na obdobie rokov 2022 – 2025 s výhľadom do 2028. Opatrenia budú prioritizované podľa dôležitosti, uskutočniteľnosti a dostupnosti finančných zdrojov. Akčný plán by mal prispieť k lepšiemu premietnutiu adaptačných opatrení do sektorových politík dotknutých rezortov. Zároveň by mal obsahovať návrh systému monitorovania zraniteľnosti, návrh systému strednodobého hodnotenia adaptačného procesu v podmienkach Slovenska, vrátane sledovania väzieb medzi nákladmi a prínosmi, a návrh platformy pre zverejňovanie a zdieľanie pozitívnych skúseností.

Ako základ pre prípravu AP definuje stratégia šesť cieľov, ktoré by mal prioritne riešiť. Sú nimi:

1. určenie špecifických cieľov, prioritné opatrenia a nástroje pre vybrané oblasti a sektory,
2. formulovanie konkrétnych úloh pre naplnenie vybraných prioritných AO,

3. stanovenie gestorov, časového harmonogramu a termínov plnenia úloh,
4. vyčíslenie ekonomických nákladov na realizáciu úloh,
5. zmapovanie legislatívnych, organizačných a finančných prekážok v implementácii,
6. definovanie vybraných indikátorov pre prioritné AO a monitorovanie.

Adaptačný akčný plán by mal byť predložený na rokovanie vlády SR do 31.12.2020 (<https://www.minzp.sk/klima/politika-zmeny-klimy/adaptacia-zmenu-klimy/>).

3.3 Predchádzajúce stratégie, koncepcie, metódy a akčné plány pre lesné hospodárstvo z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny

3.3.1 Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011

V nadväznosti na stratégiu (Stratégia rozvoja lesníctva do roku 2025) vypracovala Komisia v spolupráci s členskými štátmi a ďalšími zainteresovanými stranami Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011. Poskytuje rámec pre akcie týkajúce sa LH na úrovni Spoločenstva a členských štátov a slúži ako nástroj na koordináciu opatrení Spoločenstva a politik členských štátov v oblasti LH. Základným cieľom akčného plánu je podpora a zlepšenie trvalo udržateľného obhospodarovania a multifunkčnej úlohy lesov. V súlade s uvedenou víziou má akčný plán 4 hlavné ciele:

1. zvýšiť dlhodobú konkurencieschopnosť lesníckeho sektora a zlepšiť trvalo udržateľné využívanie lesníckych výrobkov a služieb,
2. udržiavať a primerane zlepšovať biodiverzitu, viazanie uhlíka, integritu, zdravie a odolnosť lesných ekosystémov vo viacerých geografických meradlách,
3. prispieť ku kvalite života zachovaním a zlepšovaním sociálnych a kultúrnych dimenzií lesov,
4. zlepšiť koherentnosť a medzisektorovú spoluprácu za účelom vyváženia hospodárskych, ekologických a sociálno-kultúrnych cieľov na viacerých organizačných a inštitucionálnych úrovniach.

Pri jeho tvorbe sa vychádzalo z týchto zásad:

- národné lesnícke programy sú vhodný rámec na implementáciu medzinárodných záväzkov týkajúcich sa lesníctva;
- rastúci význam globálnych a medzisektorových otázok a problémov v politike lesníctva, ktorý vyžaduje lepšiu koherentnosť a koordináciu;
- potreba zlepšenia konkurencieschopnosti lesníckeho sektora v EÚ a lepšie riadenie lesníctva v EÚ;
- dodržiavanie zásady subsidiarity.

Pri príprave akčného plánu Komisia a členské štáty vytvorili spoločnú víziu lesníctva a príspevku lesov a lesníctva k modernej spoločnosti: Lesy pre spoločnosť – dlhodobé multifunkčné lesníctvo, ktoré plní súčasné aj budúce spoločenské potreby (Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011).

3.3.2 Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva (Európska stratégia pre lesy 2013)

V roku 2013 sa v oznámení s názvom „Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva (New EU Forest Strategy for forests and the forest-based sector)“ stanovil nový rámec EÚ na koordináciu a zabezpečenie súdržnosti politik týkajúcich sa lesného hospodárstva a na zlepšenie príspevku lesov a sektora lesného hospodárstva k plneniu cieľov EÚ. Stratégiou sa Komisia, členské štáty a príslušné zainteresované strany zaväzujú, aby spolupracovali na spoločnej vízii a súdržnom plánovaní a vykonávaní politik súvisiacich s LH. Na rok 2020 sú v nej stanovené dva hlavné ciele:

1. zabezpečiť, aby boli všetky lesy v EÚ riadené podľa zásad udržateľného obhospodarovania lesov;

2. posilniť príspevok EÚ na podporu udržateľného obhospodarovania lesov a znižovania odlesňovania na celosvetovej úrovni.

Stratégia sa zameriava na **8 prepojených prioritných oblastí**, ktoré pokrývajú kľúčové politiky a aspekty relevantné pre obhospodarovanie lesov, sektor LH a spoločnosť. Ide o nasledovné priority:

1. Podpora našich vidieckych a mestských komunít
2. Podpora konkurencieschopnosti a udržateľnosti drevospracujúceho priemyslu EÚ, bioenergie a rozsiahlejšieho ekologického hospodárstva
3. Lesy v meniacej sa klíme
4. Ochrana lesov a posilnenie ekosystémových služieb
5. Aké lesy máme a ako sa menia?
6. Nové a inovatívne LH a produkty s pridanou hodnotou
7. Spolupráca na súdržnom obhospodarovaní a lepšom poznaní našich lesov
8. Lesy z globálneho hľadiska (Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva, 2018).

3.3.3 Národný lesnícky program na roky 2007 – 2013

Stratégia rozvoja lesníctva do roku 2025 zdôrazňuje význam multifunkčnej úlohy obhospodarovania pre rozvoj spoločnosti a jej implementáciu prostredníctvom národných lesníckych programov. Zdôrazňuje tiež potrebu zlepšiť koordináciu, komunikáciu a kooperáciu vo všetkých oblastiach a politikách súvisiacich s lesníckym sektorom. MP SR už v roku 2004 iniciovalo proces vypracovania Národného lesníckeho programu. Jeho cieľom je zlepšovať trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch a plnenie medzinárodných záväzkov súvisiacich s lesníctvom (MORAVČÍK, NOVOTNÝ, TOMA, 2007).

V roku 2006 sa pripravil návrh NLP SR. Pri jeho vypracovaní sa zohľadňovali existujúce lesnícko-politické dokumenty na národnej i medzinárodnej úrovni. Návrh Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva na roky 2007 – 2013 – časť LH sa vypracoval v nadväznosti na priority a ciele pôdohospodárskej politiky v oblasti LH vychádzajúce z dokumentov EÚ, vlády SR, medzinárodných dohôd a dohovorov.

Ďalej sa stanovili 3 hlavné ciele:

1. Zvyšovanie ekonomickej životaschopnosti multifunkčného lesníctva a trvalo udržateľného využívania lesných produktov, tovarov a služieb (**ekonomický cieľ**).
2. Udržanie a zlepšovanie zdravotného stavu, vitality a odolnosti lesných ekosystémov a zvyšovanie biologickej rozmanitosti (**ekologický cieľ**).
3. Prispievanie lesov a lesníctva do zvyšovania kvality života zachovaním a zlepšovaním ich sociálnych a kultúrnych aspektov (**sociálny cieľ**) (MORAVČÍK, NOVOTNÝ, TOMA, 2007).

3.3.4 Akčný plán národného lesníckeho programu SR na roky 2009 – 2013

Vláda SR schválila v roku 2007 Národný lesnícky program (NLP) SR. Zároveň bol poverený minister pôdohospodárstva SR k vypracovaniu Akčného plánu NLP s termínom predloženia do 30. decembra 2008. V súlade s týmito údajmi sa vypracoval Akčný plán (AP) NLP SR na roky 2009 – 2013. Akčný plán NLP nadväzoval na obsah a štruktúru NLP SR (strategické ciele, priority, rámcové ciele) a rozpracováva jeho rámcové ciele (v celkovom počte 56) na jednotlivé opatrenia. Boli v ňom identifikované hlavné hybné sily (megatrendy), ktoré mohli na globálnej, regionálnej i národnej úrovni ovplyvňovať lesy a lesníctvo a súčasne hybné sily vnútri odvetvia lesníctva, ktoré mohli na všetkých úrovniach ovplyvňovať jeho budúci vývoj (pozitívne a negatívne aspekty/trendy) (<http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/narodna/Pages/akcny-plan-narodneho-lesnickeho-programu.aspx>).

3.4 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR

3.4.1 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020

Jednou z možností podpory rozvoja vidieka je podpora prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, ktorý bol schválený Európskou komisiou dňa 13.02.2015. Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 predstavuje dokument národného charakteru, na základe ktorého je poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a zo štátneho rozpočtu SR v programovom období 2014 – 2020 (MPRV SR, 2015; https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_poskytovanie-podpory-podla-pro).

Hlavným cieľom Programu rozvoja vidieka na roky 2014 – 2020 je podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, zabezpečiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, zabezpečiť opatrenia v oblasti klímy a dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest. Z hľadiska LH bola z operačného programu financovaná výstavba, dostavba, prestavba a rekonštrukcia lesných ciest a prístupu k lesnej pôde.

Smeruje k napĺňaniu troch hlavných cieľov – posilnenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva; udržateľné využívanie prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám a vyvážený územný rozvoj vidieckej ekonomiky a komunít, vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Ciele sa napĺňajú prostredníctvom opatrení zameraných na podporu poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikov cez investície do hmotného majetku, odborného vzdelávania, poradenstva a spolupráce, podporou podnikania a investícií do lesných technológií, vrátane preventívnych opatrení pre poľnohospodársku pôdu a lesy, ako i opatrení na zlepšenie ekonomického rozvoja vidieckych oblastí.

Zoznam opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020:

- Opatrenie 1 Prenos znalostí a informačné akcie
- Opatrenie 2 Poradenské služby
- Opatrenie 3 Investície do hmotného majetku
- Opatrenie 4 Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby
- Opatrenie 5 Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania
- Opatrenie 6 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
- Opatrenie 7 Investície do rozvoja lesných oblastí
- Opatrenie 8 Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie
- Opatrenie 9 Ekologické poľnohospodárstvo
- Opatrenie 10 Platby týkajúce sa sústavy NATURA 2000
- Opatrenie 11 Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými obmedzeniami
- Opatrenie 12 Dobré životné podmienky zvierat
- Opatrenie 13 Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov
- Opatrenie 14 Spolupráca
- Opatrenie 15 LEADER
- Opatrenie 16 Technická pomoc

S cieľom umožniť nepretržité platby poľnohospodárom a iným príjemcom SPP sa na roky 2021 a 2022 prijalo tzv. prechodné nariadenie EÚ, ktoré predlžuje obdobie PRV SR 2014 – 2020 od 1. januára 2014 do 31. decembra 2020 stanovené v článku 26 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 do 31. decembra 2022. V roku 2022 došlo k 9. modifikácii PRV SR 2014 – 2020 schválenej Európskou komisiou 3. 2. 2022: PRV SR 2014 – 2022 (<https://www.enviroportal.sk/poda/program-rozvoja-vidieka-sr-2014-2020-2014>).

Rozpočet programu je 2 099 199 696 EUR z verejných zdrojov na 7 rokov, z toho 1 559 691 844 EUR predstavuje príspevok EPFRV a 539 507 852 EUR predstavuje príspevok

štátneho rozpočtu (https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_poskytovanie-podpory-podla-pro; <https://www.mpsr.sk/program-rozvoja-vidieka-2014-2020/59---9092/>).

3.4.2 Lesné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013

Dňa 20. novembra 2007 bol v Bruseli na Výbore pre rozvoj vidieka jednomyseľne a bez pripomienok schválený Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013. Program rozvoja vidieka SR ustanovoval ako globálny cieľ Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka. Dôraz v ňom bol kladený na ekologizáciu hospodárenia na vidieku, skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania, obnovy a rozvoja obcí. Týmto by sa malo prispieť k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku (MORAVČÍK, 2008).

Program ďalej riešil zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov, vzdelávanie, pozemkové úpravy, diverzifikáciu poľnohospodárstva na iné činnosti a podporu pre rozvoj obcí. Po prvý krát bol v SR podporený aj prístup LEADER, ktorý je vhodným nástrojom pre aktivizáciu vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom **miestnych akčných skupín** (MAS). Celkový objem verejných finančných prostriedkov na sedemročné obdobie bol 2 562 585 914 EUR (Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka – EAFRD: 1 969 418 078 EUR, štátny rozpočet: 593 167 836 EUR) (<https://www.mpsr.sk/schvalenie-programu-rozvoja-vidieka-slovenskej-republiky-2007-2013/59---507/>).

3.4.3 Národný strategický plán rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013

Národný strategický plán rozvoja vidieka definuje stratégiu rozvoja vidieka a odráža celkové smerovanie podpory rozvoja vidieka SR. Cieľom je **zlepšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesného sektora** prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku. Spolu s modernizáciou, inováciou a podporou vzdelanosti sa kladie dôraz aj na vytvorenie multifunkčných poľnohospodárskych a lesníckych systémov s priaznivým dosahom na ŽP, prírodu a vzhľad krajiny. Globálnym cieľom je „**multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka**“ (MPRV SR, 2014a).

Podľa Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 – 2013 ako základného strategického dokumentu SR pre programovanie využívania fondov Európskej únie v rokoch 2007 – 2013 je stratégia rozvoja vidieka postavená na štyroch osiach, pričom pre každú os boli stanovené nasledovné priority:

Priority pre os 1: zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

1. podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora
2. prehľbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva

Priority pre os 2: zlepšenie ŽP a krajiny

1. zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou
2. zachovanie a zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd
3. zachovanie a zlepšenie kvality poľnohospodárskej a lesnej pôdy
4. zmiernenie dôsledkov klimatických zmien

Priority pre os 3: kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

1. vytváranie pracovných príležitostí na vidieku
2. podpora vzdelávacích aktivít
3. obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb
4. vytváranie miestnych partnerstiev

Priorita pre os 4: LEADER

1. zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach (MPRV SR, 2014a).

3.5 Politika rozvoja vidieka a lesníctva na Slovensku

Politika rozvoja vidieka je typická **prierezová politika**, ktorá zahŕňa **poľnohospodárstvo, lesníctvo, rozvoj turizmu, rozvoj lokálnych komunít, environmentálne problémy** a iné. Poľnohospodárstvo a lesníctvo sú tými najväčšími užívateľmi pôdy, ktorí ovplyvňujú vidiecke prostredie a krajinu. Zahŕňa aj spolufinancovanie rozličných opatrení zo strany EÚ a členských štátov. Členské štáty rozhodujú o výbere najvhodnejších opatrení pre svoje vidiecke oblasti zo súboru opatrení navrhovaných na úrovni EÚ. Cieľom LH v rozvoji vidieka je prispievať k udržaniu rázu **tradičnej vidieckej krajiny**, zachovaniu prírodných a kultúrnych hodnôt a zvyšovaniu zamestnanosti na vidieku prostredníctvom tradičných lesníckych činností i opatrení zameraných na ich diverzifikáciu (ŠÁLKA, SARVAŠOVÁ, 2011).

LH patrí medzi kľúčové sektory politiky rozvoja vidieka s potenciálom pre dosiahnutie jej cieľov (ŠULEK, 2002). Politika rozvoja vidieka sa v rámci EÚ zvyčajne chápe ako druhý pilier spoločnej pôdohospodárskej politiky (CAP – Common Agricultural Policy). Táto politika je prezentovaná ako integrovaná politika, ktorá bola vytvorená, aby sa zaoberala potrebami multifunkčného rozvoja a riešením komplexných environmentálnych problémov a problémov spravovania vidieckych oblastí (PAPADOPOULOS, 2005).

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) podporuje dynamický rozvoj a hospodársku životaschopnosť vidieckych komunít prostredníctvom opatrení na rozvoj vidieka (tzv. druhý pilier) (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_sk). Opatreniami na rozvoj vidieka sa posilňujú trhové opatrenia a podpora príjmov SPP. Patria sem stratégie a finančné prostriedky na posilnenie úniových sektorov agropotravinárstva a LH, environmentálnej udržateľnosti a dobrého stavu vidieckych oblastí vo všeobecnosti.

Politika rozvoja vidieka EÚ sa neustále vyvíja s cieľom reagovať na nové výzvy vo vidieckych oblastiach. V súlade so stratégiou Európa 2020 a celkovými cieľmi politiky SPP možno v oblasti politiky rozvoja vidieka na obdobie rokov 2014 – 2020 určiť tieto tri dlhodobé strategické ciele:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva,
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy a
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_sk).

K šiestim spoločným prioritám EÚ patria:

- podporovať prenos znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vidieckych oblastiach,
- zvyšovať životaschopnosť a konkurencieschopnosť všetkých typov poľnohospodárstva a propagovať inovačné poľnohospodárske technológie a udržateľné LH,
- podporovať organizáciu potravinového reťazca, dobré životné podmienky zvierat a riadenie rizík v poľnohospodárstve,
- obnovovať, zachovávať a posilňovať ekosystémy súvisiace s poľnohospodárstvom a LH,
- propagovať efektívne využívanie zdrojov a podporovať prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmenám klímy v sektoroch poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva,
- podporovať sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a hospodársky rozvoj vo vidieckych oblastiach (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_sk).

Podnikateľské prostredie, zásady lesníckej politiky, podporné a regulatívne opatrenia štátu, ale i celospoločensky akceptované princípy trvalo udržateľného rozvoja a obhospodarovania lesov vytvárajú rámec, ktorý definuje jeho vonkajšie obmedzenia (ŠÁLKA, ŠULEK, PALUŠ, 2003).

3.6 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s lesným hospodárstvom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni EÚ

1999 Spoločná lesnícka stratégia EÚ (rezolúcia Rady EÚ č. 1999/C56/01 o lesníckej stratégii EÚ) – mala 2 hlavné časti, kde prvá časť stanovovala všeobecný rámec a druhá časť bola zameraná o. i. na opatrenia na ochranu lesa (imisie, lesné požiare), problematiku biodiverzity a NATURA 2000, zmenu klímy a certifikáciu lesov.

2002 Program Forest Focus – cieľom programu je monitoring európskych lesov a environmentálnych interakcií za účelom ochrany lesov najmä pred imisiami, lesnými požiarimi a hodnotenia dopadov zmeny klímy na lesné ekosystémy a zakomponovanie opatrení súvisiacich s lesmi vo vzťahu k ochrane biodiverzity, viazaniu uhlíka a ochrane pôdy.

2005 Politika rozvoja vidieka 2007 – 2013 – sa usiluje o vytvorenie koherentného a trvalo udržateľného rámca pre rozvoj vidieckych oblastí. V zmysle tohto nariadenia sa politika rozvoja vidieka zameriavala v období rokov 2007 – 2013 na tri témy (tematické osi): 1. zlepšovanie konkurencieschopnosti odvetvia poľnohospodárstva a LH, 2. zlepšovanie ŽP a prírodnej krajiny, 3. zlepšovanie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie vidieckeho hospodárstva.

2006 Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011 – s cieľom podpory a zlepšovania trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch a ich multifunkčnej úlohy. Pri príprave akčného plánu Komisia a členské štáty vytvorili spoločnú víziu lesníctva a príspevku lesov a lesníctva k modernej spoločnosti: Lesy pre spoločnosť – dlhodobé multifunkčné lesníctvo.

2006 Obnovená stratégia trvalo udržateľného rozvoja (STUR) EÚ – cieľom obnovenej STUR EÚ bolo určenie a vypracovanie opatrení, ktoré by umožnili EÚ dosahovať stále zlepšovanie kvality života súčasných i budúcich generácií prostredníctvom vytvorenia trvalo udržateľných komunít schopných efektívne využívať zdroje a hospodáriť s nimi a využiť potenciál pre ekologickú a sociálnu inováciu hospodárstva, a tým zabezpečiť prosperitu, ochranu ŽP a sociálnu súdržnosť.

2006 Akčný plán EÚ pre biodiverzitu do roku 2010 – prijatý v záujme zrýchlenia pokroku a zintenzívnenia úsilia vynaloženého na riešenie otázky straty biodiverzity, ktorá bola stanovená cieľom EÚ z roku 2001 zastaviť do roku 2010 stratu biodiverzity v EÚ. Navrhoval desať prioritných cieľov, ktoré sa zaoberali najdôležitejšími biotopmi a druhmi: akcie v širšej krajine a morskom prostredí; regionálny rozvoj kompatibilnejší s prírodou; znižovanie dopadov invázy druhov; podpora biodiverzity v medzinárodnom rozvoji; znižovanie negatívnych dopadov v medzinárodnom obchode; prispôsobenie klimatickej zmeny a zlepšovanie poznatkovej bázy.

2010 Zelená kniha o ochrane lesov a informáciách o lesoch v Európskej únii – Príprava lesov na zmenu klímy – jej obsahom je zadefinovanie hlavných výziev, ktoré sa týkajú lesov a LH v EÚ, prioritne z hľadiska problematiky ochrany lesov a realizácie súvisiacich informačných systémov.

2010 Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – základom stratégie sú 3 vzájomne sa dopĺňajúce priority: 1. Inteligentný rast: vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inováciách. 2.

Udržateľný rast: podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje. 3. Inkluzívny rast: podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť. Stratégia priniesla 7 hlavných iniciatív.

2011 Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje – obsahuje určenie cieľov, ktoré bude potrebné dosiahnuť na zaistenie efektívneho využívania zdrojov, vrátane zachovania prírodného kapitálu a poskytovania ekosystémových služieb.

2011 Plán postupu v energetike do roku 2050 – obsahuje porovnanie rôznych scenárov dekarbonizácie energetického systému a spôsobov zabezpečenia dodávok energie a konkurencieschopnosti do roku 2050 vrátane využívania biomasy ako obnoviteľného zdroja energie.

2011 Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050 – v pláne sú zadefinované míľniky do roku 2050, plán možných opatrení na ich dosiahnutie (zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2050 o 80%), vrátane opatrení týkajúcich sa udržateľných spôsobov zvýšenia produktivity využívania pôdy.

2011 Naša životná poistka, naše prírodné bohatstvo: Stratégia EÚ pre biodiverzitu do roku 2020 – cieľom stratégie je zvrátenie straty biodiverzity a urýchlenie prechodu EÚ na zelené hospodárstvo, ktoré účinne využíva zdroje. Zahŕňa šesť cieľov, pričom k LH sú relevantné hlavne ciele 3, 4, 5 – posilnenie priaznivého príspevku poľnohospodárstva a LH k zníženiu kľúčových tlakov na biodiverzitu v EÚ.

2012 Obnoviteľné zdroje energie: významný hráč na trhu s energiou – obsahuje vytýčenie oblastí, v ktorých je potrebné do roku 2020 zintenzívniť úsilie výroby energie z obnoviteľných zdrojov EÚ a postupne s nárastom až do roku 2030, ako aj v ďalších rokoch s využitím menej nákladných, konkurencieschopnejších a v konečnom dôsledku trhovo orientovaných technológií obnoviteľných zdrojov energie. Súčasťou obnoviteľných zdrojov je aj biomasa, ktorej produkcia má priamy vplyv na LH.

2012 Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy – s cieľom zabezpečenia udržateľnosti všetkých činností, ktoré majú vplyv na vodu (vrátane LH), a tým zaistenie dostupnosti kvalitnej vody na trvalo udržateľné využívanie. Obsahuje požiadavku vo väčšej miere začleňovať ciele politiky vo vodnom hospodárstve do sektorových politik.

2013 Nová stratégia v oblasti lesov: pre lesy a lesnícko-drevársky komplex – s cieľom podpory koordinácie a koherencie lesníckych a s lesmi súvisiacich politík, ktoré významným spôsobom ovplyvňujú praktické hospodárenie v lesoch členských štátov. Ide najmä o politické oblasti zamerané na rozvoj vidieka, ochranu biodiverzity, boj proti zmene klímy, podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie a surovinovej základne pre priemysel (zelené hospodárstvo).

2013 Siedmy environmentálny akčný program Únie do roku 2020 „Dobrá život v rámci možností našej planéty“ – kľúčovou črtou programu je ochrana a zlepšovanie prírodného kapitálu, podpora lepšieho využívania dnešných zdrojov a urýchlený prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo. Program má podporiť trvalo udržateľný rast, vytváranie nových pracovných príležitostí a vytvoriť tak z EÚ zdravšie a lepšie miesto pre život. Ťažiskovým prioritným cieľom vo vzťahu k LH je: Prioritný cieľ 1: Ochrana, zachovávanie a zveľaďovanie prírodného kapitálu Únie. Prioritný cieľ 9: Zvýšenie účinnosti Únie pri riešení medzinárodných environmentálnych a klimatických problémov.

2013 Politika rozvoja vidieka 2014 – 2020 – Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj

vidieka (EPFRV) s 3 dlhodobými strategickými cieľmi: 1. podporovanie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, 2. zabezpečovanie udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi a opatrení v oblasti klímy, 3. dosiahnutie vyváženého územného rozvoja vidieckych hospodárstiev a komunít, vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest. Medzi spoločné priority EÚ v oblasti lesníctva patrí: 1. podporovanie prenosu znalostí a inovácií v lesnom hospodárstve, 2. propagovanie udržateľného LH, 3. obnovovanie, zachovávanie a posilňovanie ekosystémov súvisiacich s lesným hospodárstvom, 4. propagovanie efektívneho využívania zdrojov a podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmenám klímy v sektore LH.

3.7 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s lesným hospodárstvom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni SR

2000 Konceptia lesníckej politiky do roku 2005 zameraná na stabilizáciu lesníctva na Slovensku, usporiadanie vlastníctva, správu, obhospodarovanie a ochranu lesov.

2001 Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, 2001) obsahuje stanovenie priorít a cieľov trvalo udržateľného rozvoja, strategický cieľ 20. Rozvoj integrovaného modelu pôdohospodárstva.

2003 Konceptia využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) vytvára základný rámec pre rozvoj využívania OZE v SR.

2003 Strednodobá konceptia politiky pôdohospodárstva na roky 2004 – 2006: Lesné hospodárstvo definuje dlhodobé strategické ciele lesníctva vychádzajúcich, ktoré sa orientujú na zachovanie, účinnú ochranu a zveľaďovanie lesov v nadnárodnom a globálnom ponímaní, pričom jedným z cieľov bolo zabezpečenie obhospodarovania lesov podľa zásad trvalo udržateľného hospodárenia.

2005 Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010 jeho obsahom je vytýčenie hlavných cieľov vrátane ochrany lesov, konkretizovaných pre jednotlivé rezorty cez merateľné ukazovatele, termíny, určenie zodpovednosti za ich plnenie a spôsoby ich financovania.

2007 Konceptia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2007 – 2013 – časť lesné hospodárstvo so základným dlhodobým cieľom, ktorý sa týka zabezpečenia trvalo udržateľného obhospodarovania lesov založeného na primeranom využívaní ich ekonomických, ekologických a sociálnych funkcií pre rozvoj spoločnosti a najmä vidieckych oblastí. Z neho boli formulované 3 hlavné ciele politiky LH na príslušné roky: 1. zvyšovanie ekonomickej životaschopnosti multifunkčného lesníctva a trvalo udržateľného využívania lesných produktov, tovarov a služieb (ekonomické ciele), 2. udržanie a zlepšovanie zdravotného stavu, vitality a odolnosti lesných ekosystémov a zvyšovanie biologickej rozmanitosti (ekologické ciele), 3. prispievanie lesov a lesníctva k zvyšovaniu kvality života zachovaním a zlepšovaním ich sociálnych a kultúrnych aspektov (sociálne ciele).

2007 Národný lesnícky program SR definuje 18 priorít v rámci 5 strategických cieľov: 1. Podpora ekologického obhospodarovania lesov, 2. Zlepšovanie a ochrana ŽP, 3. Zlepšovanie kvality života, 4. Zvyšovanie dlhodobej konkurencieschopnosti a 5. Posilňovanie kooperácie, koordinácie a komunikácie.

2007 Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (MPRV SR, 2014b) definuje priority pre obdobie 2007 – 2013: 1. Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a LH. 2. Zlepšenie ŽP a krajiny. 3. Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva. 4. Prístup „LEADER“. Uznatie významnej úlohy lesníckeho sektora v oblastiach

vidieka a špecifické lesnícke opatrenia sa preskupili a zmodernizovali tak, aby lepšie podporili integráciu lesníctva v rozvoji vidieka.

2008 Indikatívny akčný plán Národného lesníckeho programu SR rozpracováva ciele programu a definovanie opatrení.

2008 Stratégia rozvoja lesníctva rozpracováva 18 priorít Národného lesníckeho programu SR.

2008 Akčný plán využívania biomasy na roky 2008 – 2013 definuje opatrenia na realizáciu cieľov v oblasti využívania biomasy s výrazne pozitívnym vplyvom na ŽP a prispievaním k zlepšovaniu klimatických podmienok, redukcii skleníkových plynov a diverzifikácii energetických zdrojov pri zvyšovaní energetickej bezpečnosti.

2013 Národný program využitia potenciálu dreva SR vymedzuje rámec riešenia problematiky lesnícko-drevárskeho sektora a zameranie na dôsledky svetovej ekonomickej a finančnej krízy, vplyvy a dopady zmeny klímy na lesné ekosystémy, ich stabilitu, drevinové zloženie a produkciu drevnej hmoty. Zároveň posúva lesnícko-drevársky komplex k rozvoju vidieckych regiónov (zvyšované využívanie domácej obnoviteľnej suroviny, vytváranie pridanej hodnoty na výrobky z dreva a ponukou nových pracovných miest).

2013 Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020 sa zameriava na splnenie strategického cieľa zabezpečenia trvalo udržateľného obhospodarovania lesov založeného na primeranom využívaní ich ekonomických, ekologických a sociálnych funkcií (multifunkčná úloha lesov) pre rozvoj spoločnosti, najmä vidieckych oblastí a pre efektívne využívanie dreva ako ekologickej a obnoviteľnej suroviny. Poukazuje tiež na potrebu zlepšenia koordinácie, komunikácie a spolupráce vo všetkých oblastiach a odvetviach súvisiacich s lesníckym sektorom.

2014 Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020 dopĺňa Koncepciu rozvoja pôdohospodárstva a v rámci úseku LH špecifikuje efektívny komplex nástrojov a opatrení na udržateľné obhospodarovanie lesov.

2014 Akčný plán Národného programu využitia potenciálu dreva SR obsahuje podrobné rozpracovanie 66 rámcových opatrení Národného programu s plnením v rokoch 2014 – 2020.

2014 Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 (MPRV SR, 2015) je dokumentom národného charakteru, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) v programovacom období 2014 – 2020 prostredníctvom súboru opatrení zoskupených okolo 6 priorít rozvoja vidieka. Prispieva k rozvoju pôdohospodárstva, aby bolo územne aj environmentálne vyváženejšie, odolnejšie voči klimatickej zmene, konkurencieschopné a inovatívne. Taktiež prispieva k rozvoju vidieka a udržateľnému obhospodarovaniu prírodných zdrojov. Strategickými prioritami sú o. i. obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom a LH, ako aj propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a LH.

2014 Stratégia adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy s cieľom navrhnutia súboru vhodných proaktívnych adaptačných opatrení a mechanizmu na ich realizáciu v rámci sektorových politík vrátane lesníctva, rozvojových stratégií a akčných plánov na všetkých úrovniach procesu. V lesnom hospodárstve by sa adaptačné opatrenia mali prioritne realizovať v oblastiach obnovy lesa a zmeny drevinového zloženia, pestovania lesa a využívania zdrojov reprodukčného materiálu, ťažbovej činnosti a úpravy rubných dôb, ochrany lesa, monitoringu lesa, v lesníckom výskume a v iných špecifických opatreniach.

2014 Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 s cieľom vytvorenia politického rámca pre zastavenie trendu straty biodiverzity a urýchlenie prechodu SR na zelenú ekonomiku (v zmysle Stratégie Európa 2020). Vo vzťahu k lesom medzi najvýznamnejšie ciele patria: 1. Cieľ B.3 Do roku 2020 zaistiť zachovanie a posilnenie ekosystémov a ich služieb, a to prostredníctvom zriadenia zelenej infraštruktúry a obnovy najmenej 15% zdegradovaných ekosystémov. 2. Cieľ C.5 V rámci realizácie programov starostlivosti o lesy zabezpečiť merateľného zlepšenia stavu ochrany druhov a biotopov, ktoré sú závislé od vhodného lesného prostredia, alebo na ktoré má LH zásadný vplyv a merateľné zlepšenie v oblasti poskytovania ekosystémových služieb v súlade s udržateľným obhospodarovaním lesov v porovnaní s referenčným scenárom EÚ (2010). 3. Cieľ D.7 Zabezpečiť, aby sa zmiernil negatívny vplyv invázných druhov na biodiverzitu a ekosystémy na Slovensku do roku 2020.

2014 Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej Národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 obsahuje 167 úloh, ktoré prispievajú k plneniu 6 cieľov, resp. 33 opatrení uvedenej národnej stratégie. Vo vzťahu k lesom sú najvýznamnejšie: Oblasť C Ochrana biodiverzity v štátnej politike poľnohospodárstva, LH a rybného hospodárstva: 1. Opatrenie C.5.1 Zabezpečenie zachovania výmery pralesov a prírodných lesov, zabránenie ďalšej fragmentácii a podpora regenerácie lesov, pričom sa vytvoria kompenzačné mechanizmy na vykrytie straty za obhospodarovanie a preferovanie alternatívnych spôsobov využívania lesov s vysokou prírodnou hodnotou. 2. Opatrenie C.5.2 Integrovanie opatrení týkajúcich sa biodiverzity do programov starostlivosti o les aj v súvislosti s integráciou programov starostlivosti o les a programov starostlivosti o chránené územia. 3. Opatrenie C.5.3 Zabezpečenie implementácie Protokolu o trvalo udržateľnom lesnom hospodárstve Karpatského dohovoru. 4. Opatrenie E.8.1 Zabezpečenie zlepšenia nástrojov na ochranu biodiverzity, odstránenie protirečivých politík a ustanovení v zákonoch, škodlivých stimulov a posilnenie podporných opatrení integrácie a pozitívnej motivácie na ochranu biodiverzity vo všetkých sektoroch.

2015 Akčný plán Národného lesníckeho programu SR na obdobie rokov 2015 – 2020 nadväzuje na obsah a štruktúru NLP SR a jeho prvého akčného plánu. Rozpracováva 5 strategických cieľov NLP SR a 39 aktualizovaných rámcových cieľov na úroveň opatrení.

2020 Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030) stanovuje postup, ako čeliť najväčším environmentálnym výzvam a riešiť najväčšie problémy ŽP, definuje víziu do roku 2030 a poukazuje na smerovanie starostlivosti o ŽP Slovenska na najbližších viac ako 10 rokov. Bola schválená vládou SR dňa 27. 2. 2019. V časti Udržateľné využívanie a efektívna ochrana prírodných zdrojov sa popisuje plnenie funkcií lesov, najmä z hľadiska zabezpečenia trvalo udržateľnej ťažby dreva, dodržiavania zákazu ťažby dreva v najvyššom stupni ochrany, obmedzenia ťažby dreva v blízkosti riek a zabezpečenia efektívnej kontroly ťažby dreva. Zároveň sa lesné hospodárstvo uvádza aj v súvislosti s predchádzaním a zmierňovaním dopadov zmeny klímy pomocou ochrany ekosystémov a ich služieb (ŠIROKÝ et al., 2020).

3.8 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa lesným hospodárstvom a rozvojom vidieka

V tejto podkapitole je spracovaný prehľad súčasného stavu inštitúcií, ktoré pôsobia v oblasti LH vo vzťahu k vidieckej krajine na všetkých úrovniach: nadnárodnej (európskej, celosvetovej), národnej, regionálnej a lokálnej. Jednotlivé inštitúcie zabezpečujúce vzťah „LH a vidiecka krajina“ pôsobiace v rámci SR sú uvedené Prílohe 3 a zoznam tých, ktoré pôsobia na európskej a celosvetovej úrovni je uvedený v Prílohe 4. Pri každej inštitúcii sme sa v jej analýze zamerali na hodnotenie aktivít, ktoré súvisia s vidieckou krajinou (vrátane klimatickej

zmeny). Zároveň sme na štúdium využili rôzne dostupné a verejne prístupné dáta, t.j. dokumenty a správy inštitúcie.

Údaje získané spracovaním prehľadu a analýzou dostupných údajov boli využité pri tvorbe SWOT analýzy fungovania vidieckej krajiny za oblasť LH (podkapitola 6.1).

Nadnárodné inštitúcie

- Food and Agriculture Organization of the United Nations (Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo)
- Committee on Forestry (Výbor FAO pre lesníctvo)
- United Nations Forum on Forests (Medzinárodné fórum OSN pre lesy)
- European Forestry Commission (Európska lesnícka komisia)
- World Agroforestry Centre (Svetové agrolesnícke centrum)
- Global Environmental Facility
- Committee of the Regions (Európsky výbor regiónov)
- United Nations Environment Programme (Program Spojených národov pre ŽP alebo Environmentálny program OSN)
- United nations forest instrument (Lesnícky nástroj OSN)
- FOREST EUROPE
- World Wide Fund for Nature (Svetový fond na ochranu prírody)
- European Environment Agency (Európska environmentálna agentúra)
- European Economic and Social Committee (Európsky hospodársky a sociálny výbor)
- EUROSTAT
- Pro Silva Europe
- European Forest Institute (Európsky lesný inštitút)
- EUROFOREST - European Forest Information Portal (EUROFOREST - Európsky lesnícky informačný portál)
- EU Forest Law Enforcement, Governance and Trade
- Collaborative Partnership on Forests (Spoločné partnerstvo v oblasti lesníctva)
- International Union of Forest Research Organizations (Medzinárodná únia organizácií lesníckeho výskumu)
- Center for International Forestry Research (Centrum pre medzinárodný lesnícky výskum)
- Committee on Forest and Forest Industry of the United Nations Economic Commission for Europe (Výbor Európskej hospodárskej komisie (EHK) OSN pre lesy a drevospracujúci priemysel)
- Európska iniciatíva INTEGRATE+ 2013 – 2016
- European State Forest Association (Európskeho združenia štátnych lesov)
- The European framework for integrated environmental and economic accounting for forests
- Schéma OECD pre certifikáciu lesného reprodukčného materiálu v medzinárodnom obchode
- Forest Stewardship Council
- Non-legally Binding Instrument on All Types of Forests

Národné inštitúcie

Odborné útvary v pôsobnosti ministra MPRV SR

- Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia
- Sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva

Rozpočtové organizácie

- Pôdohospodárska platobná agentúra (Agricultural Paying Agency)

Príspevkové organizácie

- Národné lesnícke centrum
- Štátne lesy Tatranského národného parku

- Múzeum vo Svätom Antone
- Agentúra pre rozvoj vidieka

Štátne podniky

- Lesy SR, š.p.
- Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik
- Agroinštitút Nitra, štátny podnik
- Vojenské lesy a majetky SR š.p.

Stavovské organizácie

- Slovenská lesnícka komora

Neštátne subjekty v LH

- Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska
- Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska
- Únia diecéznych lesov na Slovensku
- Združenie obecných lesov Slovenskej republiky
- Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja
- Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov
- Združenie certifikácie lesov Slovenska
- Mestské lesy, s.r.o. Banská Bystrica
- Mestské lesy Banská Štiavnica, spol. s r. o.
- Mestské lesy v Bratislave, s.r.o.
- Lesy mesta Brezno, s. r. o.
- Mestské lesy Košice a.s.
- Lesný podnik mesta Zvolen, s. r. o.
- Lesprojekta, s. r. o.
- Slovenská lesnícka spoločnosť

Iné organizácie, združenia, zväzy a platformy

- Odborový zväz DREVO, LESY, VODA
- Slovenská poľovnícka komora
- Slovenský poľovnícky zväz
- Združenie zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku
- Zväz celulózo-papierenského priemyslu v Slovenskej republike
- Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky
- Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy
- Vidiecky parlament
- o.z. Prales
- Svetový fond na ochranu prírody Slovensko
- Lesoochranárske zoskupenie VLK

Lesnícke webové stránky, fóra a vydavateľstvá

- Forestportal
- Lesmedium
- Enviroportal

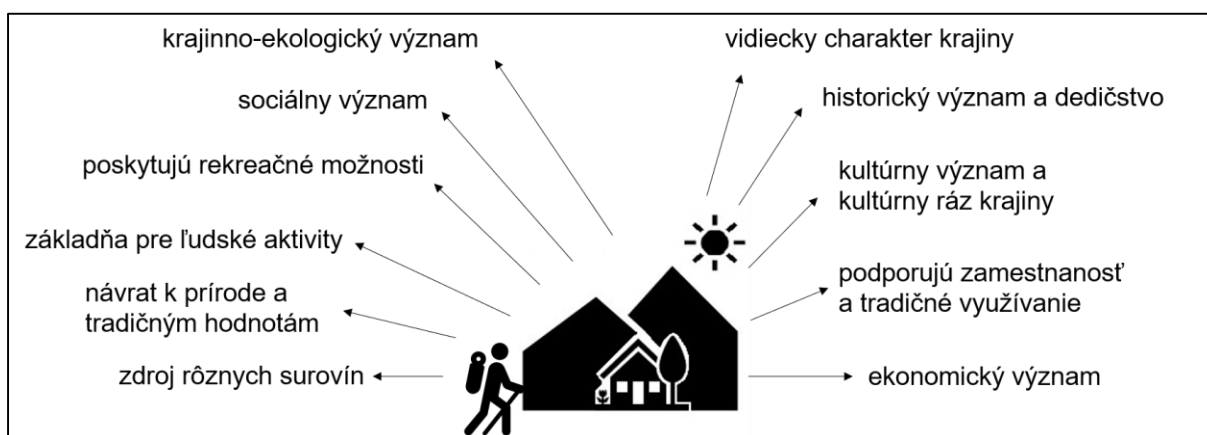
Systémy (schémy) certifikácie lesov

- Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém
- Forest Stewardship Council (Rada pre hospodárenie v lesoch)

4 AGROTURIZMUS A VIDIECKA KRAJINA (Z. Pucherová)

4.1 Agroturizmus, vidiecky turizmus a vidiecka krajina na Slovensku

Vidiecky cestovný ruch (CR) alebo aj vidiecky turizmus predstavuje špecifickú formu trávenia voľného času. Primárnym, resp. nosným potenciálom pre rozvíjanie služieb účastníkom tohto CR je prírodné prostredie, predstavujúce harmonický priestor prepojenia človeka s prírodou. Toto prepojenie bolo v dávnejšej minulosti bežnou súčasťou každodenného života (MATUŠÍKOVÁ, 2013). Vidiecky turizmus ako forma CR predstavuje výrazný faktor rozvoja vidieckeho prostredia a plní niekoľko významných funkcií (Obr. 3). Využitie jeho potenciálu s harmonizáciou poskytovania turistických služieb v ňom predpokladá budúci prospech z mnohých strán (MATUŠÍKOVÁ, 2010). Podľa KEREKEŠA (2017) vidiecky CR a agroturistika je hlavným druhom CR zahrňujúci súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb spojených s cestovaním a pobytom ľudí vo vidieckom prostredí počas ich voľného času. Zvyčajne ide o činnosti spojené s návratom k prírode, s možnosťou ubytovania v rodinách, vo vidieckych domoch a rôznych ubytovacích zariadeniach na vidieku, kde súčasťou ponuky je možnosť stravovania sa alebo vlastnej prípravy stravy a vykonávania rozličných činností spojených s pobytom na vidieku. Súčasťou vidieckeho turizmu je agroturistika, ktorá zahŕňa špecifické činnosti agropodnikateľov, fariem, salašov a poľnohospodárskych podnikov podľa miestnych ekonomických a prírodných podmienok, zameraných na uspokojovanie potrieb turistov. Svojim pôsobením zachováva kultúrny ráz krajiny, zvyšuje zamestnanosť, udržiava a obnovuje osídlenia a skvalitňuje hospodársku úroveň územia produkciou regionálnych špecialít, remeselné-umeleckých výrobkov, ako aj ponúka ľudový folklór. Vidiecky turizmus a agroturistika nepozná hranice, zbližuje ľudí, utužuje vzťah k prírode a v podstate ide o najprirodzenejší pohyb človeka s upevňovaním zdravia vo vhodných klimatických podmienkach. Má dôležitú sociálno-spoločenskú úlohu, vytvára HDP a pracovné miesta. Vidiecky CR na Slovensku sa stáva relatívne atraktívnou formou CR hlavne v horských a podhorských oblastiach.

Obr. 3 Niekoľko najvýznamnejších funkcií agroturizmu a význam vidieckej turistiky (Vypracované podľa MATUŠÍKOVÁ, 2010; KEREKEŠA, 2007, 2017)

Vidiecky CR predstavuje novodobý fenomén ekonomiky vidieka, ktorý je schopný zhodnocovať prírodné a kultúrno-historické danosti územia a súčasne sa môže stať nielen hlavným, ale aj doplnkovým zdrojom príjmov obyvateľstva (MIKULA, 1995). Súvisí s poľnohospodárstvom minimálne v troch oblastiach: 1. starostlivosť o krajinne celky, 2. produkty vyrobené na statkoch a 3. zárobková činnosť roľníkov (BIHÚŇOVÁ, ŠTĚPÁNKOVÁ, 2012). Podľa KEREKEŠA (2007) možno vidiecky CR definovať ako využívanie voľného času na vidieku rôznymi rekreačnými činnosťami s možnosťou ubytovania v rodinách, vo vidieckych domoch alebo v účelových komerčných ubytovacích zariadeniach postavených v tomto vidieckom prostredí.

V marketingovej správe pre CR na roky 2014 – 2020 (SACR, 2013) sa vidiecky CR a agroturistika v podmienkach Slovenska opisuje ako relatívne mladá, avšak rozvíjajúca sa formu CR, ktorá dáva široké možnosti miestnym producentom, poskytovateľom služieb a remeselníkom. Zároveň sú vidiecky turizmus a agroturistika zaradené medzi produktové línie (témy) propagácie Slovenska (Krásy vidieka a pokoj v prírode) prostredníctvom propagovaných produktov a služieb, medzi ktoré sú zaradené: pobyty na vidieckych usadlostiach a farmách spojené s hospodárskymi aktivitami, ľudovými tradíciami, regionálnou gastronómiou a folklórnymi podujatiami, pešia turistika a cykloturistika. V aktualizácia marketingovej stratégie Sekcie CR na roky 2019 – 2020 (MDV SR, 2019) sú už vidiecky turizmus a agroturistika spájané so širokými možnosťami miestnych farmárov, producentov, poskytovateľov služieb a remeselníkov. Vzhľadom na dnešný rýchly a na technológie orientovaný spôsob života, vyvolávajúci potrebu návratu k prírode a tradičným hodnotám, ide o veľmi perspektívnu produktovú skupinu cestovného ruchu. Sú to pobyty v ekologicky vhodných podhorských oblastiach so zaradením rôznych aktivít spojených so spoznávaním života a tradícií na vidieku. Súčasťou môžu byť aj prezentácia a konzumácia typických jedál a nápojov pre vybrané slovenské lokality.

Prírodné prostredie je primárnym potenciálom pre rozvoj CR. Predstavuje bohaté a široké spektrum možností rozvoja, využiteľného pre účely rekreácie a využívania voľného času. Vidiek a vidiecke prostredie taktiež poskytujú širokú škálu možností na využitie, kde ústredným aspektom je práca vidieckosť a vidiecky charakter krajiny (MATUŠÍKOVÁ, 2013). MORAVČIKOVÁ, KUČÍRKOVÁ (2003) definujú vidiek ako ľudské osídlenie, ktorého špecifický sociálno-psychologický charakter je určený jeho špecifickou sociálnou situáciou, ktorá je výslednicou pôsobenia geografických, psychických, technických, sociálnych a ekonomických podmienok.

4.2 Aktuálna stratégia pre vidiecky turizmus z hľadiska rozvoja vidieckej krajiny

4.2.1 Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030

Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 je nosným strategickým materiálom, ktorý určuje smerovanie odvetvia na nasledujúcich desať rokov. Jeho podstatou je vytvorenie súboru úloh pre ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za rozvoj odvetvia cestovného ruchu, ktorých naplnenie v spolupráci so zainteresovanými subjektmi povedie k zvyšovaniu úrovne odvetvia a jeho prínosu pre národné hospodárstvo. Zameranie strategického dokumentu bolo stanovené tak, aby podporovalo naplnenie úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR, Agendy 2030 a s prihliadnutím na potrebu budovania jednotnej prezentácie krajiny i na primerané využívanie prírodných a kultúrnych zdrojov.

Dňa 13. 05. 2020 bolo na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekciu environmentálneho hodnotenia a odpadového hospodárstva, odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie doručené oznámenie o strategickom dokumente „Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030“, ktorého obstarávateľom je Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky. Hlavným cieľom stratégie je znižovanie sezónnych disparít vytváraním komplexnej ponuky CR udržateľným využívaním potenciálu krajiny pri zvyšovaní ekonomického rastu regiónov a zlepšením rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickej dovolenkovej destinácie. Na konci roku 2020 bol proces posudzovania strategického dokumentu ukončený (<https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/strategia-rozvoja-udrzatelneho-cestovneho-ruchu-do-roku-2030>).

4.3 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR

Rozvoj vidieka na Slovensku napreduje aj prostredníctvom opatrení Programu rozvoja vidieka SR na obdobie rokov 2014 – 2020 a predchádzajúceho obdobia rokov 2007 – 2013.

4.3.1 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020

Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 (MPRV SR, 2015) v súvislosti s CR obsahuje 3 opatrenia:

Podopatrenie 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry so zameraním sa na:

- vytváranie podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrů, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť, vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov,
- zvýšenie bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov),
- vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.

Podopatrenie 7.5 – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie so zameraním sa na:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turistickej zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.,
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabulí v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.,
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.

Podopatrenie 16.3 – Spolupráca medzi malými hospodárskymi subjektmi pri organizácii spoločných pracovných procesov a spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb v oblasti CR a ich uvádzania na trh so zameraním sa na spoluprácu medzi malými hospodárskymi subjektmi v odvetví poľnohospodárstva, potravinovom reťazci, sektore LH a v sektore CR pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu. Cieľom je prostredníctvom spolupráce zvýšiť efektivitu vykonávaných činností. Prijímateľmi podpory je najmenej 5 subjektov, ktorých spolupráca je medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci, v lesnom hospodárstve, alebo v sektore turizmu a rozvoji vidieka na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových, neziskových mimovládnych a výskumných organizácií. Oprávnené regióny na čerpanie podpory z EŠIF sú všetky VÚC (KEREKEŠ, 2019).

4.3.2 Agroturizmus a Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013

Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (MPRV SR, 2014b) v súvislosti s cestovným ruchom obsahuje 2 opatrenia.

Opatrenie 3.1 "Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam" s rozpočtom 116,76 mil. EUR. V rámci opatrenia bolo predložených 809 projektov, čo predstavuje 318% rozpočtu opatrenia. Schválených bolo 241 projektov, čo predstavuje 92% kontrahovanie. Čerpanie je na úrovni 28%. Z 241 schválených projektov sa tri štvrtiny (73,3%) orientovali na cestovný ruch, 10% na výrobu obnoviteľnej energie a maloobchodné činnosti a 6,6% na iné. Pritom polovicu celkového objemu investícií absorbovali projekty na výrobu obnoviteľnej energie (16 680 tis. EUR, t. j. až 50%).

Opatrenie 3.2 „Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu“, sa člení na 2 časti v závislosti od konečného príjemcu. V časti A (fyzické osoby oprávnené na podnikanie v cestovnom ruchu) bolo predložených 230 projektov, z toho schválených bolo 161 v hodnote 13,238 mil. EUR, čím sa dosiahlo 49% kontrahovanie a čerpanie je 17%. V časti B (právnické osoby združujúce subjekty pôsobiace vo vidieckom CR) bolo predložených 22 projektov, čo tvorilo 100% z celkového limitu na toto opatrenie. Bolo schválených 20 projektov v hodnote 1,433 mil. EUR, čo predstavuje 79% z limitu. Stav čerpania dosahuje 2% z plánovaného limitu (KEREKEŠ, 2017).

4.4 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s agroturizmom a vidieckym turizmom do najvýznamnejších strategických dokumentov na úrovni EÚ a SR

Z medzinárodných strategických dokumentov a z koncepcných dokumentov v oblasti CR sú najvýznamnejšie (<https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty>):

Oznámenie EK – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch

Oznámenie komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru regiónov

Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch

Globálny etický kódex cestovného ruchu – ucelený súbor základných princípov, ktorého cieľom je usmerniť všetkých aktérov zainteresovaných na rozvoji CR, napr. vlády, miestne komunity, podnikateľov a odborníkov v CR, zahraničných a domácich návštevníkov, rozvíjať CR udržateľným a zodpovedným spôsobom.

Karpatský dohovor – podpísalo 7 štátov karpatského regiónu: Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, SR, Srbsko a Ukrajina. Dohovor je založený na spolupráci jednotlivých zmluvných strán pri ochrane a udržateľnom rozvoji Karpát s cieľom zlepšiť kvalitu života, posilniť miestne ekonomiky a komunity a chrániť prírodné hodnoty a kultúrne dedičstvo.

Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 – koncepčný materiál v cestovnom ruchu. Má vytýčený strategický cieľ v súvislosti s potrebou zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti. Stratégia má zadefinovaný **vidiecky cestovný ruch a agroturistiku**. Vidiecky cestovný ruch je spojený predovšetkým s jednoduchšími formami ubytovania (ubytovanie v súkromí, penziónoch a pod.) vo vidieckej krajine s možnosťou poznávania života na vidieku. Súčasťou vidieckeho cestovného ruchu je agroturistika spojená s pobytom na sedliackom dvore. Vo svete ide o pomerne široko využívaný druh cestovného ruchu, v podmienkach Slovenska však o relatívne nerozvinutý.

Marketingová stratégia SACR na roky 2014 – 2020 má zadefinovaný marketingový strategický koncept cestovného ruchu pre Slovensko ako krátkodobú stratégiu na roky 2014 – 2016 a dlhodobú stratégiu na roky 2017 – 2020.

Aktualizácia marketingovej stratégie na roky 2019 – 2020 predstavuje aktualizáciu Marketingovej stratégie Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020 a stanovuje ciele a nástroje na efektívnejšiu podporu cestovného ruchu zo strany štátu, najmä v oblasti propagácie Slovenska ako dovolenkovej destinácie.

Stratégia rozvoja udržateľného cestovného ruchu do roku 2030 – nosný strategický materiál, ktorého podstatou je vytvorenie súboru úloh pre ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za rozvoj odvetvia cestovného ruchu k naplneniu úloh vyplývajúcich

z Programového vyhlásenia vlády SR, Agendy 2030 a s prihliadnutím na potrebu budovania jednotnej prezentácie krajiny i na primerané využívanie prírodných a kultúrnych zdrojov.

4.5 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa agroturizmom a rozvojom vidieka

V tejto podkapitole je spracovaný prehľad súčasného stavu inštitúcií, ktoré pôsobia v oblasti agroturizmu a vidieckeho turizmu vo vzťahu k vidieckej krajine na všetkých úrovniach: nadnárodnej (európskej, celosvetovej), národnej, regionálnej a lokálnej. Jednotlivé inštitúcie zamerané na „agroturizmus a vidiecky turizmus vo vzťahu k vidieckej krajine“, ktoré pôsobia v rámci SR sú uvedené Prílohe 5 a zoznam tých, ktoré pôsobia na európskej a celosvetovej úrovni je uvedený v Prílohe 6. Pri každej inštitúcii sme sa v jej analýze zamerali na hodnotenie aktivít, ktoré súvisia s vidieckou krajinou (vrátane klimatickej zmeny). Zároveň sme na štúdium využili rôzne dostupné a verejne prístupné dáta, t.j. dokumenty a správy inštitúcie.

Údaje získané spracovaním prehľadu a analýzou dostupných údajov boli využité pri tvorbe SWOT analýzy fungovania vidieckej krajiny za oblasť agroturizmu a vidieckeho turizmu (podkapitola 6.1).

Pôsobnosť inštitúcií a organizácií zameraných na agroturizmus a vidiecky turizmus **Nadnárodné inštitúcie**

- World Tourism Organization (Svetová organizácia cestovného ruchu)
- EU a European parliament Committee on transport and tourism (TRAN) EÚ a Európsky parlament Výbor pre dopravu a CR
- European Federation of Rural Tourism (Európska federácia vidieckeho turizmu)
- European Centre for Ecological and Agricultural Tourism (Európske centrum pre ekologické poľnohospodárstvo a turistiku)
- European Agricultural Fund for Rural Development (Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka)
- Liaison entre actions de développement rural (LEADER – Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky)
- The International Ecotourism Society (Medzinárodná ekoturistická spoločnosť)
- Transforming tourism news
- The European Alliance for Responsible Tourism and Hospitality (Európska aliancia pre zodpovedný cestovný ruch a pohostinstvo)
- Global sustainable tourism council (Globálna rada pre trvalo udržateľný cestovný ruch)
- Biosphere Responsible Tourism
- European network for accessible tourism (Európska sieť pre prístupný cestovný ruch)
- European tourism association (Európske združenie cestovného ruchu)
- Global Ecotourism Network (Globálna ekoturistická sieť)

Národné inštitúcie

Odborné útvary v pôsobnosti 1. štátneho tajomníka Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky

- Sekcia cestovného ruchu

Zväzy a asociácie

- Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky
- Zväz cestovného ruchu SR
- Asociácia informačných centier Slovenska
- Asociácia penziónov a malých ubytovacích zariadení Slovenska
- Asociácia podnikateľov cestovného ruchu

Agentúry, portály a systémy

- Agentúra pre rozvoj vidieka
- Slovakia.Travel

- Národný turistický systém
- Slovenský vidiek
- Slovenský cestovateľ
- Enviroportal

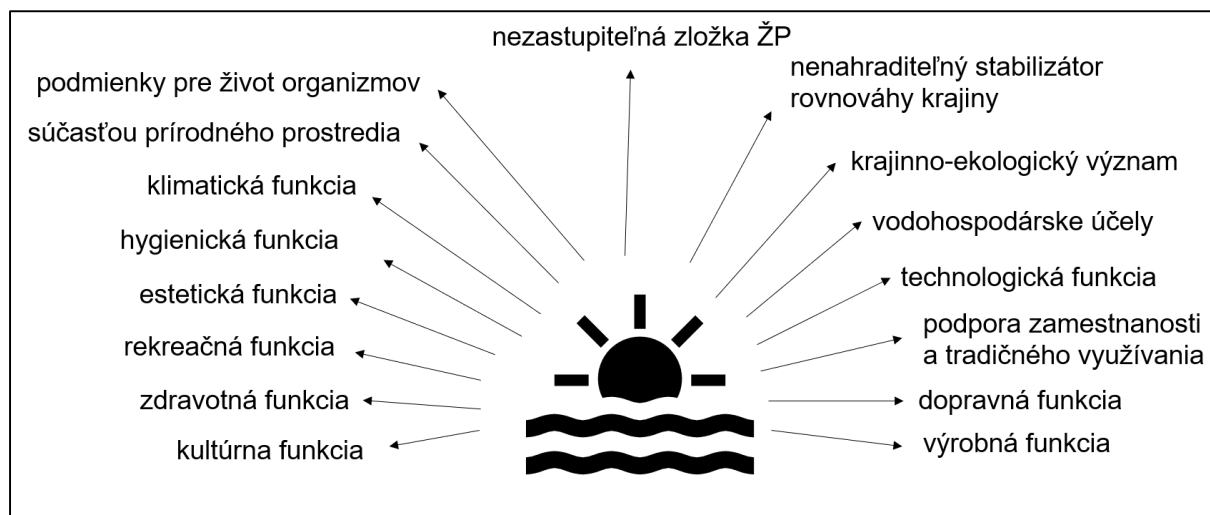
Neziskové a mimovládne organizácie, občianske združenia a projekty, stavovské organizácie

- Nezisková organizácia rozvoja vidieckej turistiky
- Regionálne environmentálne centrum
- Občianske združenie TATRY
- Priatelia Zeme
- Slovenská spoločnosť sprievodcov CR
- Slovenské združenie podnikateľov v agroturistike
- Slovenská agentúra pre cestovný ruch
- Združenie miest a obcí
- Bližšie k vidieku
- EKOKRAJINA
- Národná sieť miestnych akčných skupín

5 VODNÉ HOSPODÁRSTVO A VIDIECKA KRAJINA (H. Grežo)

5.1 Vodné zdroje a vodné hospodárstvo na Slovensku

Voda a vodné hospodárstvo zohrávajú v krajine a v ŽP niekoľko významných funkcií (Obr. 4).

Obr. 4 Niekoľko najvýznamnejších funkcií vody a význam vodného hospodárstva v krajine (Vypracované podľa <https://www.enviroportal.sk/>)

Vodné hospodárstvo, ako súbor vodohospodárskych činností, zabezpečuje využívanie, ochranu, riadenie a trvalo udržateľný rozvoj vodných zdrojov (KALÚZ, HLAVČOVÁ, 2010). V zásade ide o veľmi komplexný súbor činností, ktorý vyplýva z mnohostranných súvislostí s väčšinou ostatných odvetví národného hospodárstva. V trhovom hospodárstve možno jeho služby globálne hodnotiť podľa vzťahu (ŘÍHA, 2014):

$$N = f (S, t, Q, c)$$

kde N je robustný indikátor uspokojenia nárokov na vodné zdroje, S predstavuje geografický región v čase t , množstve Q a akosti c .

Je treba podotknúť, že chemické, či biologické vlastnosti vody môžu do značnej miery limitovať jej použiteľnosť, preto vyššie uvedený vzorec nemá univerzálne uplatnenie pri posudzovaní mimoprodukčných funkcií vodného hospodárstva.

Pojem vodné hospodárstvo teda musí zahŕňať popri racionálnom využívaní vodných zdrojov i problematiku ochrany vodných zdrojov a taktiež ochranu pred jej škodlivými účinkami. Voda bola vo forme živla často vnímaná aj negatívnym spôsobom a dodnes sa tak prejavuje. Extrémy spôsobené nerovnomerným výskytom vody v čase a priestore (povodne, záplavy, podmáčanie poľnohospodárskych plôch), šírenie infekcií zo znečistenej vody, prípadne kontaminácia územia sú len časťou problémov ktoré spôsobujú vážne sociálno-ekonomické problémy. Celosvetové konferencie o ŽP a o vode konané pod záštitou OSN a vlád, ako konferencie v Mar del Plata (1972), v Dubline a v Rio de Janeiro (1992), v Maroku (1997), v Haagu (2000), Bonne (2001), v Johannesburgu (2002), Kyote (2003), Mexico City (2006), Istanbuli (2009), Marseille (2012), Daegu a Gyeongbuku (2015), Brazílii (2018) a v Dakare (2022) sa považujú za najväčšie medzinárodné stretnutia o vode v histórii ľudstva a predstavujú významné medzníky v globalizácii a integrácii úsilia o nový prístup spoločnosti k vode. Deklarovali sa na nich požiadavky, aby si každá krajina vytvorila a sledovala politiku na využívanie, manažment a ochranu vôd ako rámec pre vodné plánovanie a vodné hospodárstvo, aby vzniklo inštitucionálne zabezpečenie pre zaistenie hospodárenia s vodou a koordinácie národných a medzinárodných aktivít v rámci dlhodobých plánov rozvoja

jednotlivých sektorov, aby sa posilnila legislatívna podpora, administratívne a vzdelávacie štruktúry týkajúce sa hospodárenia s vodou a ochrany vôd a aby krajiny nastúpili cestu trvalo udržateľného a integrovaného hospodárenia s vodnými zdrojmi. Hlavným cieľom je zabezpečenie dostatočného množstva vody dobrej kvality pre všetkých obyvateľov tejto planéty, pričom sa nezabúda na to, že voda je nenahraditeľnou každodennou potravou (ANTAL et al., 2003).

V SR je vodné hospodárstvo od druhej polovice minulého storočia inštitucionalizovaným odvetvím národného hospodárstva. V súčasnosti podlieha pod MŽP SR, má vlastné legislatívne zabezpečenie vychádzajúce z legislatívy EÚ, špecializovanú štátnu správu, výkonné orgány a organizácie riadené a financované štátom, súkromný a mimovládny sektor a vlastnú vedecko-výskumnú základňu.

Medzi činnosti, ktoré možno do vodného hospodárstva zahrnúť patrí:

- Starostlivosť o povrchové i podpovrchové vodné zdroje a areály ich výskytu,
- Ochrana území závislých na vode,
- Využívanie minerálnych vôd a ich ochrana,
- Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou,
- Hospodárenie s vodou v území (vodohospodárske meliorácie, závlahy a pod.),
- Výstavba a údržba rybníkov,
- Starostlivosť o čistotu vodných tokov,
- Ochrana pred povodňami,
- Splavenie vodných tokov a budovanie plavebných kanálov,
- Budovanie a starostlivosť o vodné rekreačné plochy,
- Využitie vodnej energie,
- Budovanie kanalizačných sietí,
- Vodné hospodárstvo v priemysle, vrátane odkalísk, úložísk popolčiek a pod.

Všetky vyššie uvedené činnosti sledujú zámer spoločnosti uspokojiť vlastné potreby súvisiace s celkovým rozvojom spoločnosti, ktorý je špecifický tým, že nároky na spotrebu vody rastú priamo úmerne s úrovňou vyspelosti civilizácie. Voda taktiež slúži ako recipient odpadových látok civilizačného procesu. Hospodárenie s ňou ako s obnoviteľným, ale zároveň poškodziteľným zdrojom teda nevyhnutne zasahuje do celého spektra činností tak jednotlivca, ako i spoločnosti. Voda plní celý rad funkcií od uspokojovania osobných biologických a zdravotných potrieb cez pestovanie plodín a živočíšnu výrobu až po využitie pre účely transportu, prevádzky technologických výrobných procesov, prípadne sa využíva na rekreačné účely a ako estetický prvok v krajine.

ŘÍHA (2014) v rámci významu vody pre človeka a spoločnosť zaraďuje i politickú a vojensko-strategickú funkciu a mimoprodukčné funkcie vody rozdeľuje do kategórií, ktoré postupne plnia niektorú zo sledovaných funkcií z oblasti:

- verejných záujmov,
- voľného času,
- rekreácie a vodných športov,
- ako nezastupiteľná zložka v systéme „pôda-voda-rastlina“,
- v urbanizme a krajinskej architektúre.

K jednotlivým účelom sú následne rozvíjané aktivity a sprostredkované služby vodného hospodárstva. Vodné hospodárstvo je teda úzko spojené s mnohými činnosťami človeka v rámci vidieckeho prostredia. Špecifickou problematikou v súvislosti s rozvojom vidieka je v podmienkach Slovenska prístup k rybnému hospodárstvu, ktoré patrí pod gesciu MPRV SR.

5.2 Vodné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka SR

Obsahová náplň programu rozvoja vidieka je bližšie opísaná v kapitole 2.4 Poľnohospodárstvo a program rozvoja vidieka. Vodné hospodárstvo tvorí jeho integrálnu súčasť ako priorita 4: Obnovovať, chrániť a posilňovať ekosystémy v poľnohospodárstve a lesníctve, kde v časti B definuje ako prioritu „Zlepšenie vodného hospodárstva vrátane

riadenia používania hnojív a pesticídov“ (MPRV SR, 2015). Opatrenia majú prispieť k zamedzeniu erózie, k vylepšeniu vodného režimu v krajine a zvýšeniu jej ekologickej stability.

Medzi priority patrí tiež manažment rizika súvisiaci s povodňami, ktoré spôsobujú priame škody v stovkách mil. EUR. Len v roku 2010 sa výška škôd vyšplhala na úroveň 480 mil. EUR (vrátane škôd na majetku obcí a občanov). Funkčné hydromelioračné kanály a čerpacie stanice plnia významnú úlohu v prevencii pred škodami na poľnohospodárskej produkcii spôsobenými zamokrením, podmáčaním a vodnou eróziou, spôsobenej prívalovými zrážkami a prúdmi stekajúcej vody. Celkovú protipovodňovú ochranu územia v SR (obyvateľstvo a sídla) proti tzv. veľkej vode (povodne), odborne riadi rezort ŽP. Infraštruktúra hydromelioračných kanálov má kapacitný potenciál aj na zadržanie vody v danej oblasti v období sucha, resp. na privedenie vody do oblastí s nedostatkom vodných zdrojov, čím sa významne posilní retenčná kapacita spádových území a adaptácia na suché obdobia. V oblasti poistenia rizík v poľnohospodárstve, ako pri poistení plodín tak pri poistení zvierat nie je v súčasnosti využívaný efektívny spôsob znižovania rizika v dôsledku relatívne vysokej ceny poistenia, nízkej výmery poistených plôch (malé množstvo podobných rizík), obmedzenosti poisťiteľných rizík a existencie pomoci zo strany štátu (MPRV SR, 2015).

Dĺžka vodných tokov v SR je 61,1 tis. km, z toho v správe štátnych organizácií lesného hospodárstva je takmer 19 tis. km drobných vodných tokov (DVT). Investície zamerané na ochranu pred povodňami sú realizované len vo veľmi obmedzenom rozsahu v rámci finančných možností organizácií (MPRV SR, 2020a).

Zaťaženie povrchových a podzemných vôd hnojivami NP z poľnohospodárstva nie je kritické. V rámci SR predstavuje výmera zraniteľných území 29,8% z celkovej výmery poľnohospodárskych pôd, lokalizovaných prevažne na juhozápade a juhovýchode krajiny. V posledných rokoch je v SR celkový trend obsahu dusičnanov v podzemných a povrchových vodách klesajúci. Prispeli k tomu aj opatrenia osi 2 PRV SR 2007 – 2013. Prenos vedomostí a informačných akcií naďalej zabezpečí posun informácií do povedomia o vplyve poľnohospodárskych postupov na kvalitu vody, optimálneho využívania hnojív a pesticídov a zlepšenia hospodárenia s vodou (MPRV SR, 2020a).

Investičné opatrenia 4.1 a 4.2 do hmotného majetku a súvisiace so spracovaním a uvádzaním poľnohospodárskych projektov na trh reagujú na potreby zachovania kvality vôd a zvýšenia environmentálnej efektívnosti podpôr na ochranu pred znečistením vôd z poľnohospodárskej činnosti. Financované sú aj stavebné alebo technologické investície podporujúce lepšie využitie alebo elimináciu vedľajších produktov alebo odpadu a čistiarne odpadových vôd.

Vodné hospodárstvo úzko súvisí aj s opatrením 5 (Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby poškodeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení). Štátny podnik Hydromeliorácie spravuje 5 851 km odvodňovacích kanálov, ktoré boli vybudované na odvodnenie poľnohospodárskej pôdy a 24 odvodňovacích čerpacích staníc na odvádzanie vnútorných vôd z poľnohospodárskej pôdy a krajiny. Tieto kanály a zariadenia vybudoval štát a sú v jeho vlastníctve ako hydromelioračný majetok. Za posledných 20 rokov sa na základe rozširovania intravilánov obcí cca 10,6% odvodňovacích kanálov postupne včlenilo priamo do intravilánov, prípadne priamo ovplyvňuje hydrologický režim prítoku vody do obcí, a tak ich pôvodný účel je nahradený protipovodňovým významom pre ochranu obcí. Tieto kanály už teda vodohospodárske služby neposkytujú len subjektom hospodáriacim na poľnohospodárskej pôde, ale aj obciam, kde plnia aj nepoľnohospodárske úlohy. Z tohto pohľadu je možné odvodňovacie kanály rozdeliť na kanály v extraviláne, kanály čiastočne v extraviláne a intraviláne a kanály v intraviláne obcí. Vzhľadom na ich vek, technický stav a pôvodné projektované parametre však v súčasnosti môžu tieto funkcie naplňať iba po kapacitnej rekonštrukcii a stavebnej a technologickej obnove. S ohľadom na potrebu zabezpečenia vhodnej pôdnej vlhkosti na území cca 46 000 ha obnovou ochrany poľnohospodárskej pôdy, je potrebné komplexne rekonštruovať celkom 512,656 km hydromelioračných kanálov a zrekonštruovať 3 stabilné čerpacie stanice a doplniť systémy o 10 mobilných čerpacích staníc, pričom budovanie nových melioračných kanálov nebude podporované (MPRV SR, 2020a). K opatreniu 5 taktiež patrí i výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd.

Ochrana vôd v súvislosti s poľnohospodárskou činnosťou je obzvlášť dôležitá v najväčšej oblasti zdrojov podzemných vôd v strednej Európe – Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) Žitný ostrov. Oproti ostatným oblastiam je atypická tým, že je to nielen najväčšia oblasť zdrojov podzemných vôd v strednej Európe ale tiež patrí z hľadiska poľnohospodárskej výroby k najúrodnejším lokalitám SR. Realizáciu ochrany tejto CHVO rieši Vodný plán Slovenska, prijatý v roku 2009. K zlepšovaniu kvality vôd dominantne prispievajú ochrana biotopov trávnych porastov, multifunkčné okraje polí, ochrana sysľa pasienkového s úplným zákazom aplikácie minerálnych hnojív. Podporou ekologicky šetrných postupov v kombinácii s obmedzením vstupov hnojivých látok a prípravkov na ochranu rastlín sa sleduje zníženie kontaminácie povrchových a podzemných vôd. Efektívnym nástrojom je zisťovanie obsahu dusíka v pôde, čím sa čiastočne eliminuje dávka dodávaných hnojív v súlade s potrebami pestovaných plodín a obdobie zákazu aplikácie hnojív ak je pôda zamrznutá, zasnežená a zamokrená, prípadne z iného osobitného predpisu.

Oblasť **rybného hospodárstva** nie je súčasťou PRV SR (MŽP SR, 2020). Neprekrývanie podpory podopatrenia 6.4 (Investície do nepoľnohospodárskych činností) z priority 5 (Podpora efektívneho využívania zdrojov a prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a klimaticky prispôbenú ekonomiu v sektore poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesníctvo) s OP Rybné hospodárstvo (OP RH) je zabezpečené rozdielnym typom oprávnených činností (v rámci OP RH sú v rámci diverzifikácie podporované aktivity nadväzujúce na akvakultúru, v rámci podopatrenia 6.4 sú v prípade podnikov pôsobiacich v oblasti akvakultúry oprávnené aktivity, ktoré nenadväzujú na akvakultúru). Zároveň podopatrenie 6.4 dopĺňa/nadväzuje na podporu v rámci OP RH tým, že umožňuje mikro a malým podnikom pôsobiacim v oblasti akvakultúry získať podporu na činnosti, ktoré diverzifikujú ich príjem a nie sú podporované v rámci OP RH.

Podpora v rámci **Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 – 2020** (Tab. 2) sa vzťahuje na celé územie SR a je zameraná predovšetkým na nasledujúce oblasti:

- výstavba nových a modernizácia existujúcich akvakultúrnych prevádzok,
- odbahňovanie,
- diverzifikácia príjmov/tržieb z akvakultúry cez podporu doplnkových činností,
- zriaďovanie recirkulačných systémov,
- modernizácia existujúcich spracovateľských kapacít,
- získavanie nových trhov a uľahčenie uvádzania produktov rybolovu a akvakultúry na trh.

Riadiacim orgánom je MPRV SR a sprostredkovateľským orgánom sa stala Pôdohospodárska platobná agentúra. Operačný program svojím zameraním prispieva k plneniu cieľov Spoločnej rybárskej politiky EÚ prostredníctvom podpory zberu údajov za sektor rybného hospodárstva a vykonávania kontrolných činností súvisiacich so sledovateľnosťou a označovaním produktov rybolovu a akvakultúry, ako aj osvedčovaním úlovkov na dovoz a vývoz produktov rybolovu a akvakultúry (MPRV SR, 2020b). Pre podporu Operačného programu Rybné hospodárstvo 2014 – 2020 Európska komisia schválila pomoc z Európskeho námorného a rybárskeho fondu na roky 2014 – 2020 (Európsky námorný a rybársky fond, 2014). Z operačného programu je financovaná podpora trvalo udržateľného a konkurencieschopného rozvoja rybného hospodárstva s ohľadom na efektívne využívanie zdrojov, ochranu ŽP, ako aj podpora vykonávania Spoločnej rybárskej politiky Európskej únie pre oblasť zberu údajov a kontroly. Medzi podporované investície boli zaradené modernizácie existujúcich rybochovných zariadení/rybníkov, obstarania potrebných technológií, výrobných objektov, podporené je aj budovanie nových rybochovných zariadení/rybníkov. V rybníkárstve medzi podporované ciele patrí odbahňovanie vodných plôch, ktoré slúžia na hospodársky chov rýb, zlepšovanie chovných podmienok a zvýšenie produktivity rybníkov s ohľadom na ŽP. Prostriedky sú určené aj pre doplnkové činnosti napríklad na rozvoj rybárskej turistiky. Medzi ciele podporených kampaní možno zaradiť i pozitívne ovplyvňovanie spotreby rýb na Slovensku a posilnenie pozície chovateľov rýb s kvalitnou produkciou na trhu. Financované aktivity by tak celkovo mali viesť k rastu konkurencieschopnosti a domácej produkcie vrátane spracovania a zvýšenia kvality produktov a prispievať k podpore zamestnanosti a podpore rozvoja vidieckeho cestovného ruchu (Úrad vlády SR, 2015). Z výročných správ je však

zrejme, že v tejto oblasti vôbec nedošlo k optimálnemu čerpaniu vyčlenených prostriedkov a dostupná alokácia zdrojov z EÚ nebola v žiadnom roku kontrahovaná nad úrovňou 10% (MPRV SR, 2020c).

Tab. 2 Vyčlenenie finančných prostriedkov pre podporu Operačného programu Rybné hospodárstvo na roky 2014 – 2020

Operačný program Rybné hospodárstvo		20 832 779,- EUR
Z toho	Európsky námorný a rybársky fond	15 785 000,- EUR
	Národné finančné prostriedky	5 047 779,- EUR

5.3 Vodohospodárska politika na Slovensku

Vo sfére vodného hospodárstva až do druhej polovice minulého storočia prevládal prístup, ktorý bol charakteristický najmä tým, že prioritne riešil požiadavky na podporu hospodárskeho rastu a menej zohľadňoval ich možný dopad na prírodné systémy, budúce potreby a podmienky života ľudstva. V posledných desaťročiach však nastal zrejmy a dramatický obrat v základných paradigmách prístupu spoločnosti k vode. Jeho význam tkvie hlavne v tom, že sa nielen deklaratívne zmenili ciele hospodárenia s vodou a že sa ich darí politicky podporovať globálnymi iniciatívami, ale že sa (i keď zatiaľ najmä v hospodársky najviac rozvinutých regiónoch sveta) požiadavka pre integrovaný prístup špecialistov z inžinierskych, biologických, ekonomických, sociologických, a aj etických disciplín k vodným zdrojom s cieľom naplniť ideály trvalej udržateľnosti postupne zabudovala do právnych a ekonomických systémov a spoluurčuje tak priority ďalšieho hospodárskeho a spoločenského vývoja. Deje sa tak za účasti vládnych agentúr, mimovládnych organizácií a verejnosti, čo je ďalším prejavom odklonu od takzvaného technokratického k integrovanému prístupu v hospodárení s vodou, ktorý zahŕňa požiadavky, názory a vklady rôznorodých disciplín pri stanovení nových stratégií vo vodnom hospodárstve.

Orientácia vodohospodárskej politiky Slovenska v nasledujúcom období s horizontom do roku 2027 je zameraná na dosahovanie dobrého stavu vôd a na určenie spôsobov ako ho dosiahnuť tak, aby sa súčasne zabezpečila udržateľnosť všetkých činností, ktoré majú vplyv na vodu, a tým zaistila dostupnosť kvalitnej vody na trvalo udržateľné a spravodlivé využívanie vody. Spravodlivým využívaním vody sa rozumie zabezpečenie rovnakého prístupu k vode pre všetkých s ohľadom na jej prednostné určenie, a to na zásobovanie pitnou vodou (MŽP SR, 2015b). Stanovené ciele sa tak dotýkajú primárne predovšetkým Vodného plánu Slovenska, ktorého organickou súčasťou sú od roku 2015 i plány manažmentu povodňového rizika. Medzi najvýznamnejšie výzvy vodného hospodárstva v súčasnosti patria najmä: predchádzanie a znižovanie znečistenia vody, zefektívnenie využívania vody, zvýšenie odolnosti vodného hospodárstva voči klimatickým a meteorologickým javom, zlepšenie riadenia vykonávaného subjektmi zapojenými do hospodárenia s vodnými zdrojmi, lepšie environmentálne prijateľné hospodárenie s pôdou, najmä zlepšenie praktických postupov pri hospodárení v lesoch, na poľnohospodárskej pôde a všeobecne v krajine. Riešenie ponúka integrovaný prístup ktorý popri problematike vody rieši i politiky súvisiace s energetikou a priemyslom, poľnohospodárstvom, dopravou, odpadovým hospodárstvom, regionálnym rozvojom, územným plánovaním, cestovným ruchom a adaptáciou na zmenu klímy. Bez ochrany vody ako strategickej suroviny naprieč všetkými odvetvami národného hospodárstva, ako aj jednotlivými občanmi nie je možné dosiahnuť zabezpečovanie základných potrieb súvisiacich s vodou od úrovne jednotlivcov až po úroveň hospodárskych odvetví a celkové zlepšenie životnej úrovne.

Slovensko je závislé najmä od vody z atmosférických zrážok, ktoré spadnú na jeho území. Podzemné vody aj povrchové vody patria medzi obnoviteľné zdroje, ich rozloženie je nerovnomerné nielen z hľadiska množstva, ale aj ich kvality. V súvislosti s vyskytujúcimi sa extrémnymi hydrologickými situáciami (sucho a povodne) je potrebné sústrediť sa na zabezpečenie udržateľnej rovnováhy medzi potrebou vody a jej disponibilným množstvom pre potreby ekosystémov i ľudských činností.

Štátna vodohospodárska politika je koncipovaná ako súbor zásad a spôsobov praktického používania podporujúcich a obmedzujúcich účinných nástrojov a opatrení na ochranu a hospodárenie s vodou. Zameriava sa na vodu ako súčasť trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, 2006).

Politika SR v oblasti vôd sa v úzkej súčinnosti s ostatnými členskými štátmi Európskej únie v rámci spoločnej implementačnej stratégie v súčasnosti orientuje na zabezpečenie všestrannej ochrany vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých suchozemských ekosystémov, zachovanie alebo zlepšenie stavu vôd, účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd a zabezpečenie ochrany pred povodňami a ich následkami. Vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju spoločnosti sa orientuje na integrované riadenie všetkých druhov vôd vrátane vodných ekosystémov v rámci jednotlivých povodí. Zabezpečovanie dostatočného množstva vody vyhovujúcej kvality pri zachovaní hydrobiologických a biologických funkcií ekosystémov a prispôbovaní ľudských činností možnostiam prírody je realizované v súlade sústrednou myšlienkou integrovanej európskej vodnej politiky, k uplatňovaniu ktorej sa SR vstupom do Európskej únie prihlásila. Hlavné priority vodohospodárskej politiky do roku 2027 sú stanovené nasledovne (MŽP SR, 2015a):

1. Zlepšovanie stavu vôd s cieľom dosiahnutia ich dobrého stavu
Každé zníženie znečistenia, ktoré umožní využívanie vôd podľa potrieb a zlepši stav prírodného prostredia a v tejto symbióze tvorí predpoklad trvalo udržateľného rozvoja.
2. Efektívne využívanie vodných zdrojov
Je racionálne využívanie vôd, ktoré nespôsobuje zhoršovanie stavu vodného útvaru a jeho ekosystémov, pričom umožní trvalo udržateľný rozvoj.
3. Ochrana pred následkami povodní, sucha a nedostatku vody a adaptácia na zmenu klímy.

Ochrana pred povodňami sú činnosti, ktoré sú zamerané na zníženie povodňového rizika na povodňami ohrozenom území, na predchádzanie záplavám spôsobovanými povodňami a na zmierňovanie nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, ŽP, kultúrne dedičstvo a na hospodársku činnosť. Sucho a nedostatok vody a adaptácia na zmenu klímy sú novými výzvami v oblasti vodného hospodárstva, ktoré sa budú riešiť v súlade s postupmi uplatňovanými v rámci spoločnej politiky EÚ.

Z legislatívneho hľadiska možno dokumenty zaoberajúce sa vodným hospodárstvom tematicky zoskupiť s ďalšími problematikami, medzi ktoré patrí ochrana akosti a množstva vôd, ich racionálne využívanie a rybárstvo. Hospodársky chov rýb tvorí osobitný okruh. Samostatné právne úpravy sú k dispozícii pre problematiku verejných vodovodov a verejných kanalizácií a právne úpravy sú k dispozícii osobitne i pre ochranu pred povodňami. K nasmerovaniu všetkých sektorových politík k týmto cieľom slúži aj legislatívny rámec, bližšie špecifikovaný v Prílohe 9.

5.4 Implementácia environmentálnych princípov a cieľov súvisiacich s vodným hospodárstvom do vybraných strategických dokumentov

Vysoké environmentálne ciele poľnohospodárskej politiky možno badať z vymenovaných a stručne charakterizovaných dokumentov v podkapitole 2.6. Popri spomenutých strategických dokumentoch, kde do značnej miery dochádza k prelínaniu vodohospodárstva s problematikou poľnohospodárstva, pretože voda tvorí integrálnu súčasť akejkoľvek poľnohospodárskej ale i priemyselnej produkcie a väčšiny pridružených činností, treba osobitne spomenúť dokumenty tvoriace kostru princípov a cieľov sledovaných vodohospodárskym spravovaním vidieckej krajiny. Na úrovni Európskej únie bola v roku 2000 prijatá smernica stanovujúca environmentálne ciele špecificky pre vodné hospodárstvo, v ktorej boli tieto zadefinované osobitne pre povrchové i podzemné vody a pre chránené územia v skrátenom tvare nasledovne (Smernica 2000/60/ES Európskeho Parlamentu a Rady):

a) pre povrchové vody

- členské štáty vykonajú potrebné opatrenia na zabránenie zhoršeniu stavu všetkých útvarov povrchovej vody,
- členské štáty budú chrániť, zlepšovať a obnovovať všetky útvary povrchovej vody,
- pre umelé a výrazne zmenené vodné útvary, s cieľom dosiahnutia dobrého stavu povrchovej vody najneskôr do 15 rokov od dátumu nadobudnutia platnosti tejto smernice,
- členské štáty budú chrániť a zlepšovať všetky umelé a výrazne zmenené vodné útvary s cieľom dosiahnutia dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu povrchovej vody najneskôr do 15 rokov od dátumu nadobudnutia účinnosti tejto smernice,
- členské štáty zavedú potrebné opatrenia v súlade s cieľom postupného zníženia znečistenia spôsobeného prioritnými látkami a zastavenia alebo postupného ukončenia emisií, vypúšťania a únikov prioritných rizikových látok bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia príslušných medzinárodných dohôd,

b) pre podzemné vody

- členské štáty zavedú potrebné opatrenia na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemnej vody a na zabránenie zhoršenia stavu všetkých útvarov podzemnej vody,
- členské štáty budú chrániť, zlepšovať a obnovovať všetky útvary podzemnej vody, zabezpečia rovnováhu medzi odberom a dopĺňaním podzemnej vody s cieľom dosiahnutia dobrého stavu podzemných vôd najneskôr do 15 rokov od dátumu nadobudnutia platnosti tejto smernice
- členské štáty zavedú potrebné opatrenia na zvrátenie každého významného a trvalo vzostupného trendu koncentrácie každej znečisťujúcej látky, ktorý je spôsobený ľudskou činnosťou, s cieľom postupného zníženia znečistenia podzemnej vody,

c) pre chránené oblasti členské štáty dosiahnu súlad so všetkými normami a cieľmi do 15 rokov od dátumu nadobudnutia účinnosti tejto smernice.

Táto smernica vytvorila základný rámec pre viacero ďalších dokumentov. Zo súvisiacich dokumentov ešte treba osobitne spomenúť smernicu EP z roku 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality ale i ďalšiu (2008/105/ES) o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky a smernicu o hodnotení a manažmente povodňových rizík (2007/60/ES). Základom na vykonávanie Rámcovej smernice o vode sú plány manažmentu povodí. V rámcovej smernici o vode sa uznáva, že dosiahnutie dobrého stavu vôd môže v prípade niektorých vodných útvarov trvať dlhšie. Preto smernica členským štátom umožňuje uplatniť výnimku vzhľadom na prírodné podmienky daného vodného útvaru a predĺžiť lehotu až do roku 2027, prípadne aj na neskôr. V podmienkach SR bola rámcová smernica transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a jeho vykonávacích predpisov. Vytvorený tak bol právny rámec na ochranu a zlepšenie stavu vodných ekosystémov a trvalo udržateľné, vyvážené a spravodlivé využívanie vôd (MŽP, 2015c).

5.5 Vodný plán Slovenska

Vodný plán Slovenska je strategický dokument vodného plánovania, ktorý určuje rámcové úlohy na ochranu a zlepšenie stavu povrchových vôd a podzemných vôd a vodných ekosystémov, na trvalo udržateľné a hospodárne využívanie vôd, na zlepšenie vodných pomerov, na zabezpečenie územného systému ekologickej stability a na ochranu pred škodlivými účinkami vôd. Vodný plán Slovenska (<https://www.enviroportal.sk/voda/vodny-plan-slovenska>) je podkladom na vypracovanie Medzinárodného plánu manažmentu povodia Dunaja a Medzinárodného plánu manažmentu povodia Visly v súlade s medzinárodnými záväzkami SR.

Nadobudnutím účinnosti Rámcovej smernice o vode 2000/60/ES (RSV) vznikla pre členské štáty EÚ povinnosť do 22. decembra 2003 prebrať ju do národnej legislatívy a zabezpečiť jej implementáciu. Pre SR, v tom čase ako prístupujúcu krajinu k EÚ, vznikla táto povinnosť k dátumu jej vstupu, t. j. k 1. máju 2004. RSV bola prebraná do slovenskej legislatívy,

konkrétne do Zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách. Zodpovedným orgánom za implementáciu RSV na Slovensku je MŽP SR. Vypracovanie Vodného plánu zabezpečuje MŽP SR a schvaľuje ho vláda SR.

Hlavným environmentálnym cieľom RSV je dosiahnutie dobrého stavu všetkých vôd do roku 2015, resp. najneskôr do roku 2027. Akým spôsobom a kedy sa ciele a ostatné požiadavky RSV dosiahnu, stanovuje plán manažmentu príslušného povodia obsahujúci program opatrení. Termín vyhotovenia plánov manažmentu povodí pre 1. plánovací cyklus bol 22. december 2009, ktorý bol ohraničený rokmi 2010 až 2015. Aktualizácia sa vykonáva každých šesť rokov. Prijatím Uznesenia vlády SR č. 6/2016 plánovací dokument Vodný plán SR vstúpil do 2. cyklu ohraničeného rokmi 2016 až 2021. MŽP SR zverejnilo Časový a vecný harmonogramu pre 3. cyklus prípravy plánov manažmentu povodí, vrátane komunikačného plánu, v lehote šiestich mesiacov od 12.12.2018 do 12.06.2019 na účely predloženia písomných pripomienok a konzultácií verejnosti, užívateľom vôd, samosprávnym krajom, obciam a dotknutým orgánom štátnej vodnej správy (<http://www.vuvh.sk/rsv2/default.aspx?pn=3PONU>). Dňa 11. mája 2022 bol Uznesením vlády SR č. 319/2022 prijatý Vodný plán Slovenska na roky 2022 – 2027. Hlavným cieľom tretej aktualizácie Vodného plánu Slovenska je inovovať program opatrení zameraný na dosiahnutie environmentálnych cieľov v súlade s Rámcovou smernicou o vode (RSV). Boli revidované významné vplyvy ľudskej činnosti a stanovenie ich dopadov na stav povrchových a podzemných vôd so zohľadnením klimatickej zmeny a nedostatku vody a sucha, vyhodnotenie pokroku, progresu pri dosahovaní environmentálnych cieľov. Ako základ tejto spoločnej vodnej politiky bola stanovená realizácia opatrení na dosiahnutie environmentálnych cieľov do roku 2015 v rámci prvého plánovacieho cyklu, resp. do roku 2021 v rámci druhého plánovacieho cyklu, prípadne do roku 2027 v rámci tretieho plánovacieho cyklu (<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27199/1>; <https://www.enviroportal.sk/voda/vodny-plan-slovenska-na-roky-2022-2027>).

5.6 Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR na roky 2021 – 2027

Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR na roky 2021 – 2027, patrí k národným koncepčným dokumentom obsahujúcim návrh investičného plánu, vrátane odhadu investícií potrebných na obnovenie existujúcej infraštruktúry verejných vodovodov. Cieľom plánu rozvoja verejných vodovodov je analyzovať podmienky na zaistenie potrebnej úrovne zásobovania pitnou vodou, stanoviť priority a podmienky na jeho realizáciu. Strategickým cieľom rozvoja verejných vodovodov je zvýšenie počtu zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov a zaistenie dodávky zdravotne bezpečnej pitnej vody, teda aby dodávaná pitná voda spĺňala požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody pre všetkých obyvateľov SR (MŽP SR, 2019a). Z celkového počtu obyvateľstva SR bolo k 31.12.2020 zásobovaných pitnou vodou 89,81%, čo predstavuje nárast oproti roku 2005 o 4,4% a špecifická spotreba pitnej vody v domácnostiach klesla na 80,84 l.obyv⁻¹.deň⁻¹. Ak porovnáme zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku s úrovňou zásobovania v štátoch EÚ, musíme konštatovať, že za väčšinou vyspelých štátov zaostávame. Ako zdroje pitnej vody sa v SR využívajú prevažne podzemné vodné zdroje (viac ako 80%) a menej ako 20% pitnej vody pochádza z povrchových vôd (<https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>).

Nepredpokladá sa, že do roku 2027 budú mať všetky obce vybudovaný verejný vodovod. Okrajové osídlenia s malým počtom obyvateľov, ktorí využívajú na zásobovanie domové studne s vyhovujúcou kvalitou vody, budú ich naďalej využívať a prípadne, najmä z ekonomických dôvodov, budú podľa naliehavosti riešené až v ďalšej etape. Na báze podzemných zdrojov pitnej vody budú zásobované všetky verejné vodovody na západnom Slovensku. Verejné vodovody v juhozápadnej časti budú zásobované zo zdrojov oblasti Bratislavy (Karlova Ves – ostrov Sihoť, Petržalka – Pečniansky les, Rusovce – Ostrovné Lúčky, Mokrad, Šamorín) a Žitného ostrova (Jelka, Gabčíkovo) a dopĺňané miestnymi zdrojmi. V ostatných regiónoch sa predpokladá okrem podzemných zdrojov vody využívať aj

veľkokapacitné zdroje povrchovej vody – vodárenské nádrže (VN). V oblasti severozápadného Slovenska budú potreby vody kryté z existujúcich zdrojov podzemnej vody a VN Nová Bystrica. Potreby pitnej vody v južných okresoch Banskobystrického kraja (Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca) vzhľadom na nepriaznivé hydrogeologické pomery budú kryté dodávkou vody z vodárenských nádrží Hriňová, Málinec a Klenovec. Potreby vody v okresoch Banská Bystrica a Brezno budú kryté zo zdrojov podzemnej vody. V ostatných okresoch kraja sa predpokladá spolupráca zdrojov podzemnej vody a VN Hriňová a Turček. Vo východnej časti SR sa aj v budúcnosti predpokladá kryť potreby vody z miestnych zdrojov podzemnej vody podľa potreby dopĺňané prívodom vody z VN Bukovec (Košice) a VN Starina (okresy Košice, Snina, Trebišov, Vranov nad Topľou, Prešov a Humenné) (MŽP SR, 2019a).

5.7 Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027

Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027, patrí k národným koncepcným dokumentom obsahujúcim návrh investičného plánu, vrátane odhadu investícií potrebných na obnovenie existujúcej infraštruktúry verejných kanalizácií. Základnou funkciou kanalizačnej infraštruktúry je ochrana obyvateľstva a ŽP pred nepriaznivými vplyvmi vyprodukovaného znečistenia v komunálnych odpadových vodách. Proces odvádzania a čistenia odpadových vôd musí rešpektovať zásady trvalo udržateľného rozvoja, ochrany ŽP a uplatnenie zákonných a koncepcných požiadaviek hospodárenia s vodami. Tento proces musí rešpektovať integrované prístupy k ochrane a využívaniu vodných zdrojov a komplexného riešenia ekologických a vodohospodárskych záujmov pri dodržaní rovnováhy, spravodlivosti a ekonomickej efektívnosti (MŽP SR, 2019b). Za posledné roky bol v SR dosiahnutý mierny pokrok v odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd. Počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v roku 2020 dosiahol počet 3 769 tis. obyvateľov, čo predstavuje 69,69% z celkového počtu obyvateľov SR. Oproti roku 2005 to predstavuje nárast o 12,9% (<https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1276>).

Pre členské štáty EÚ zodpovedajúce podmienky odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd stanovuje smernica Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd. Plán rozvoja verejných kanalizácií je podkladom pre politiku územného rozvoja a územnoplánovacej dokumentácie, pre činnosť okresných úradov – odborov starostlivosti o ŽP a obce a kraje v ich pôsobnosti a prenesenej pôsobnosti. Jeho hlavným cieľom je stanoviť základnú optimálnu koncepciu rozvoja odkanalizovania a čistenia odpadových vôd v obciach na území SR do roku 2027. Plán rozvoja verejných kanalizácií nerieši konkrétne umiestnenie predmetných vodohospodárskych stavieb, to je predmetom spracovania konkrétnych projektových dokumentácií a nadväzujúcich správnych konaní (MŽP SR, 2019b).

Plán obsahuje aj ciele rozvoja verejných kanalizácií k roku 2027 z hľadiska prioritných a priebežných realizácií kanalizačných stavieb, vrátane ich financovania. Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR je základným rámcovým dokumentom na usmernenie prípravy, plánovania a realizácie komunálnych stokových sietí a čistiarní odpadových vôd. Smeruje k napĺňaniu požiadaviek kladených na oblasť verejných kanalizácií európskou a národnou legislatívou (MŽP SR, 2019b).

5.8 Koncepcia vodnej politiky na roky 2021-2030 s výhľadom do roku 2050

Sekcia vôd MŽP SR je gestorom spracovania novej Koncepcie vodnej politiky na roky 2021-2030 s výhľadom do roku 2050. Koncepcia vodnej politiky na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2050 (ďalej len „koncepcia“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý stanovuje priority, ciele, opatrenia a nástroje pre smerovanie Slovenska v oblasti ochrany a využívania vôd v prepojení na ciele súvisiacich stratégií. Koncepcia navrhuje ciele vodnej politiky a indikátory vrátane nástrojov a opatrení do roku 2030 s výhľadom do roku 2050. Koncepcia nadväzuje na dokument Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030), na Stratégiu adaptačnej politiky Slovenskej republiky do roku 2025 s výhľadom do roku 2030 a zároveň sú v nej

rozpracované ciele pre oblasť vodnej politiky. Koncepcia okrem iného vychádza z analýzy plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z rámcovej smernice o vode (2000/60/ES), smernice o hodnotení a manažmente povodňových rizík (2007/60/ES) a z plánov manažmentov v povodí Dunaja a Visly. Ambíciou koncepcie je tiež reflektovať ciele strategických dokumentov prijatých na úrovni EÚ vyplývajúcich z prijatia Európskej zelenej dohody. Politika SR v oblasti vôd je úzko spojená s politikou ochrany vôd Európskej únie (EÚ), ktorá sa orientuje na zabezpečenie všestrannej ochrany vôd, zachovania alebo zlepšenia stavu vôd a udržateľné hospodárenie a využívanie vôd. Koncepcia zohľadňuje medzinárodné a európske priority a nové výzvy, ktorým Európa a Slovensko čelí; a to hlavne v oblasti zmeny klímy a pripravenosti vodohospodárskeho sektora na negatívne dopady tejto zmeny (SAŽP, 2020).

Koncepcia určuje ciele, opatrenia a nástroje na zabezpečenie ochrany vôd a na vode závislých ekosystémov, rozvoj vodných zdrojov na uspokojovanie potrieb spoločnosti. V koncepcii sa popisujú východiská a súčasné podmienky vodnej politiky, popis vodného a krajinnno-ekologického komplexu, zásady a princípy vodnej politiky, kľúčové oblasti, ciele vodnej politiky a indikátory, nástroje a opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na ŽP a zdravie a vykonávanie koncepcie. Koncepcia je rozpracovaná na 49-ich stranách textu, ktoré sú členené do 5-ich kapitol a obsahuje 3 prílohy.

Hlavným cieľom strategického dokumentu je určenie cieľov, opatrení a nástrojov na zabezpečenie ochrany vôd a na vode závislých ekosystémov, rozvoj vodných zdrojov na uspokojovanie potrieb spoločnosti. Cieľom koncepcie je zabezpečenie postupného obnovenia poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd, poklesu množstva podzemných vôd a zabezpečenie dostatku pitnej vody v regiónoch. Koncepcia sa zameriava na ochranu a obnovu prirodzených záplavových území, mokradí, ochranu prirodzených, voľne tečúcich úsekov vodných tokov a revitalizáciu regulovaných úsekov tokov všade tam, kde je to možné, najmä v extraviláne. Podľa SAŽP (2020) koncepcia definuje 10 kľúčových oblastí, pre ktoré sú stručne načrtnuté dôvody intervencie a rozpracované ciele a opatrenia:

1. Voda v krajine – odolná krajina schopná zadržiavať vodu a zmierňovať negatívne dôsledky zmeny klímy, vytvárať zdroje vody požadovanej kvality pre udržateľnú spotrebu. Pre túto oblasť boli stanovené 3 ciele.
2. Voda v sídlach – mestá a obce múdro hospodáriace s vodou – rozumne spravované mestá a obce, v ktorých je voda integrálnou súčasťou sídiel, v prospech obyvateľov aj ŽP. Pre túto oblasť boli stanovené 3 ciele.
3. Udržateľné využívanie vôd – spoločnosť prispôsobuje svoje nároky a odbery vôd reálnym možnostiam a potenciálu územia, so zohľadnením očakávaných dopadov zmeny klímy. Pre túto oblasť bolo stanovených 7 cieľov.
4. Voda pre všetkých obyvateľov – dostupná a zdravotne bezpečná pitná voda pre všetkých obyvateľov a domácnosti, vrátane sociálne vylúčených, chudobných ľudí a marginalizovaných skupín. Pre túto oblasť boli stanovené 2 ciele.
5. Čisté vody – nepresúvame znečistenie do vody a zabráňme jej znečisteniu pri zdroji. Pre túto oblasť boli stanovené 4 ciele.
6. Živé rieky – rieky a riečna krajina sú schopné poskytovať širokú škálu ekosystémových služieb pre spoločnosť. Pre túto oblasť boli stanovené 4 ciele.
7. Dunaj – náš a európsky veľtok – udržateľné, vyvážené a koordinované využívanie Dunaja a jeho okolia bez toho, aby niektorá funkcia či nárok potláčal, či ohrozoval iné funkcie a nároky. Pre túto oblasť bolo stanovené splnenie požiadaviek na komplexné využívanie a ochranu Dunaja s 10-timi cieľmi.
8. Rozumieť vode – veda a výskum, vzdelávanie a osвета o vode, pre budúce generácie. Pre túto oblasť boli stanovené 3 ciele.
9. Zodpovedné a informované rozhodovanie o vode – teda informácie, plánovanie a rozhodovanie. Pre túto oblasť boli stanovené 4 ciele.
10. Voda ako strategická investícia – efektívne financovanie, resp. máme na to a budeme mať v budúcnosti? Pre túto oblasť bolo stanovených 5 cieľov.

Pri vykonávaní koncepcie, pri príprave a realizácii opatrení a financovaní konkrétnych investícií, sa bude uplatňovať princíp „do no significant harm“ / „výrazne nezhoršovať“ vo

vzťahu ku stavu vodných útvarov. Každá investícia, opatrenie, projekt bude musieť situáciu (čo sa týka stavu vôd) buď zlepšovať, alebo aspoň nezhoršiť, pričom preferované budú riešenia, ktoré majú pozitívny vplyv nielen na stav vôd, ale aj na priaznivý stav rastlinných a živočíšnych druhov (kumulácia záujmov ochrany vôd a biotopov), budú zvyšovať odolnosť povodí voči negatívnym dopadom zmeny klímy (kumulácia záujmov s potrebou adaptácie na zmenu klímy) či urbanistický rozvoj vo vhodných lokalitách (kumulácia záujmov rozvoja sídiel so záujmami ochrany pred povodňami). Zároveň sa budú uprednostňovať preventívne opatrenia pred opatreniami na odstraňovanie následkov. Návrhom koncepcie bude dotknuté celé územie SR (SAŽP, 2020).

5.9 Orientácia, zásady a priority vodohospodárskej politiky SR do roku 2027

Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do roku 2027 je základným otvoreným rámcovým dokumentom politiky vodného hospodárstva SR pre plánovacie procesy a ich implementáciu do roku 2021, resp. do roku 2027. Uvedené roky sú míľniky na dosiahnutie environmentálnych cieľov v rámci stanovených cyklov plánov manažmentu povodia Dunaja a povodia Visly. Cieľom dokumentu je určiť základné zásady a nástroje na riešenie národných priorít v oblasti vodného hospodárstva s rešpektovaním požiadaviek vyplývajúcich z politiky EÚ. Tieto princípy a postupy sú základným východiskom tvorby rezortných politík a musia byť zohľadnené vo všetkých národných strategických, koncepčných a plánovacích dokumentoch. Tento dokument je založený na princípoch vyplývajúcich z platných legislatívnych predpisov, strategických plánovacích a koncepčných dokumentov SR, vychádza z aktuálnych poznatkov a analýz o stave vôd. Zohľadňuje hodnotenie Európskej komisie týkajúce sa vykonávania plánov manažmentu povodí, preskúmania politiky súvisiacej s nedostatkom vody a sucha. Je v súlade so strategickými dokumentmi prijatými na úrovni Európskej komisie (MŽP SR, 2016).

Vodohospodárska politika Slovenskej republiky je koncipovaná ako súbor zásad, priorít a nástrojov na stanovenie efektívnych opatrení, ktorých správna aplikácia povedie k dosahovaniu environmentálnych cieľov na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľného využívania do roku 2021, resp. do roku 2027. Opatrenia na dosahovanie cieľov vodohospodárskej politiky sú predmetom plánovacích a koncepčných dokumentov. Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do roku 2027 vychádza zo súčasných podmienok vodohospodárskej politiky SR. Orientuje sa na odstraňovanie prekážok obmedzujúcich opatrenia na ochranu vodných zdrojov a to na základe definovaných zásad a prístupov SR v oblasti vodnej politiky do roku 2027. Súčasťou návrhu je 13 zásad, 3 opatrenia a 12 cieľov vodohospodárskej politiky (MŽP SR, 2016).

Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR vychádza z platných právnych predpisov a zo základných princípov štátnej politiky v oblasti ochrany a racionálneho využívania vôd. Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do roku 2027 je zameraný na dosahovanie dobrého stavu vôd a na určenie spôsobov ako ho dosiahnuť tak, aby sa súčasne zabezpečila udržateľnosť všetkých činností, ktoré majú vplyv na vodu, a tým zaistila dostupnosť kvalitnej vody na trvalo udržateľné a spravodlivé využívanie vody. Spravodlivým využívaním vody sa rozumie zabezpečenie rovnakého prístupu k vode pre všetkých s ohľadom na jej prednostné určenie, a to na zásobovanie pitnou vodou. Vodohospodárska politika SR do roku 2027 sa zameriava na vodu ako na súčasť trvalo udržateľného rozvoja, tak aby vodné zdroje boli trvalo udržateľné z hľadiska kvality a množstva t. j. aby boli schopné zabezpečovať všetky potreby ekosystémov ako aj človeka v dostatočnom množstve a v požadovanej kvalite, odolnejšie voči zmene klímy a extrémnym hydrologickým situáciám (suchu a povodňami). Podporuje prístup založený na prevencii a pripravenosti s ohľadom na zabezpečenie udržateľnej rovnováhy medzi potrebou vody a jej disponibilným množstvom, berúc do úvahy tak potreby prírodných ekosystémov ako aj ľudských činností a podľa možností situovanie významných hospodárskych činností do oblastí s dostupnými vodnými zdrojmi. Tieto ambície je možné dosiahnuť iba prostredníctvom integrovania ochrany vody a jej racionálneho využívania do všetkých sektorových politík tak, aby tieto smerovali

k rovnakému cieľu, a to k dosiahnutiu dobrého stavu všetkých vôd, resp. aby sa zabránilo negatívnym vplyvom na vodné zdroje a vodné ekosystémy (MŽP SR, 2016).

5.10 H₂Odnota je voda – Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody

Dostupnosť vody v Európe sa mení. Predovšetkým južná, ale aj stredná Európa sú čoraz viac ohrozené nedostatkom vody a suchom. Tieto scenáre zvyšujú zraniteľnosť ekosystémov, sociálno-ekonomických aktivít a majú dopad na ľudské zdravie ako aj na samotné ekosystémy a ich služby. Aj keď vodné zdroje v Európe sa vo všeobecnosti považujú za dostatočné, nedostatok vody a sucho je v EÚ rozšírený a čoraz frekventovanejší fenomén (MŽP SR, 2018b).

Cieľom Akčného plánu na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody (ďalej len „akčný plán“) je predchádzať suchu preventívnymi opatreniami, eliminovať negatívne dôsledky zmeny klímy. Akčný plán je podľa metodiky a inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií samostatný dokument, ktorý nadväzuje na Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách. Sucho a nedostatok vody je súčasťou aktualizácie Vodného plánu Slovenska, aj keď aktuálne nie je zaradené medzi významné vplyvy, ktoré môžu mať dopad na stav útvarov povrchových a podzemných vôd (MŽP SR, 2018b).

Program opatrení je základným prvkom akčného plánu. Jeho hlavným cieľom je znížiť nepriaznivé dôsledky sucha a nedostatku vody na ľudské zdravie, ŽP, kultúrne dedičstvo a hospodársku činnosť. Opatrenia sú zatriedené podľa ich účelu a zoradené do skupín a podskupín podľa sektorov, doplnené o termín plnenia a predpokladaný zdroj financovania. Z preventívnych opatrení sú súčasťou akčného plánu: 1. Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo – 14 opatrení; 2. Sídlna krajina – 4 opatrenia; 3. Vodné hospodárstvo – 12 opatrení; 4. Výskum a vývoj v oblasti sucha – 9 opatrení; 5. Environmentálna výchova a vzdelávanie – 3 opatrenia. Ďalej je súčasťou akčného plánu aj 8 operatívnych opatrení, rovnako s termínom plnenia a predpokladaným zdrojom financovania, ktoré umožnia monitorovať meteorologické, pôdne a hydrologické sucho a predpovedať jeho možný vývoj. Akčný plán dopĺňajú aj krízové opatrenia, na ktoré je potrebné pripraviť krízové plány týkajúce sa zásobovania vodou pri dlhotrvajúcom suchu podľa prioritizácie sektorov národného hospodárstva s predpokladanou optimálnou potrebou finančných prostriedkov 5 mil. EUR (MŽP SR, 2018b).

Realizáciu akčného plánu boja proti suchu koordinuje Medzirezortná pracovná skupina MŽP SR. Jej členmi sú zástupcovia MŽP SR – Sekcia vôd, Sekcia zmeny klímy a ochrany ovzdušia a Sekcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny, MPRV SR, Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra – Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy, Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra – Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Hydromeliórií, š. p., Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ), Výskumného ústavu vodného hospodárstva (VÚVH), Vodohospodárskej výstavby (VV), š. p., Slovenského vodohospodárskeho podniku (SVP), š.p., Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Univerzity Komenského v Bratislave, GWP Central and Eastern Europe (GWP CEE), Asociácie vodárenských spoločností, Slovenskej akadémie vied a Úradu vlády Slovenskej republiky (MŽP SR, 2018b).

5.11 Inštitúcie, subjekty a organizácie zaoberajúce sa vodným hospodárstvom

Za riadenie vodného hospodárstva sú od roku 2003 (NR SR, 2004) v rámci SR zodpovedné nasledujúce orgány a inštitúcie:

- Ministerstvo životného prostredia SR,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- krajské a obvodné úrady životného prostredia.

Okrem uvedených orgánov a inštitúcií majú v oblasti vodného hospodárstva osobitné postavenie aj Výskumný ústav vodného hospodárstva, Slovenský vodohospodársky podnik,

š. p., či Slovenský hydrometeorologický ústav (ÚPSVaR, 2015). Prehľad nadnárodných a národných organizácií, štátnych podnikov, príspevkových organizácií, rozpočtových organizácií a záujmových združení a organizácií spolu s aktivitami súvisiacimi s vidieckou krajinou prinášajú Prílohy 7, 8.

Pôsobnosť inštitúcií a organizácií zameraných na vodné hospodárstvo

Nadnárodné inštitúcie

- Európsky parlament a Rada
- Water information system for Europe
- Európska Environmentálna Agentúra (EEA)
- Joint Research Centre (Spoločné výskumné centrum)
- The International Commission for the Protection of the Danube River (Medzinárodná komisia pre ochranu rieky Dunaj)
- The European Union of Water Management Associations (Európska únia vodohospodárskych združení)
- European Water Association (Európska asociácia pre vodu)

Národné inštitúcie

Štátne podniky

Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik

Vodohospodárska výstavba, štátny podnik

Príspevkové organizácie

- Výskumný ústav vodného hospodárstva
- Slovenský hydrometeorologický ústav
- Slovenská agentúra životného prostredia
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
- Ústav hydrológie Slovenskej akadémie vied

Rozpočtové organizácie

- Slovenská inšpekcia životného prostredia

Záujmové združenia a organizácie

- Združenie zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve na Slovensku
- Slovenský rybársky zväz
- Asociácia vodárenských spoločností

6 UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ VIDIEKA A EKOLOGIZÁCIA HOSPODÁRENIA NA VIDIEKU

6.1 SWOT analýza (Z. Pucherová, V. Petlušová, L. Szabová, H. Grežo)

Na základe získaných a preštudovaných materiálov sme vypracovali SWOT analýzu ako základný nástroj na vyhodnotenie fungovania vidieckej krajiny z hľadiska poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu. V rámci SWOT analýzy sme zhodnotili nielen súčasný stav z hľadiska silných a slabých stránok, ktoré reprezentujú vnútorné faktory vidieckej krajiny, ale zároveň sme načrtli alternatívy budúceho vývoja fungovania vidieckej krajiny vo forme príležitostí a ohrození, ktoré odzrkadľujú vonkajšie prostredie vidieckej krajiny. Vo SWOT analýze sme zosumarizovali 13 silných stránok (S = Strengths), 15 slabých stránok (W = Weaknesses), 13 príkladov príležitostí (O = Opportunities) a 17 možností ohrozenia fungovania vidieckej krajiny (T = Threats) (Tab. 3). Tieto získané výsledky budú využité v ďalších etapách riešenia projektu URANOS a súčasne poslúžia ako východiská pri formulovaní návrhov opatrení v rámci fungovania vidieckej krajiny a na zmiernenie dopadov klimatickej zmeny.

Tab. 3 SWOT analýza fungovania vidieckej krajiny z hľadiska poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
1. prijatie strategických a politických cieľov EÚ pre oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, vodného hospodárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu v rámci vidieckej krajiny	1. nedostatočné využívanie finančných zdrojov na úrovni EÚ, nepostačujúce investičné aktivity
2. existencia multilaterálnych a bilaterálnych dohôd a medzinárodných záväzkov pre oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, vodného hospodárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu v rámci vidieckej krajiny k dosiahnutiu medzinárodne dohodnutých rozvojových cieľov	2. netransparentnosť pridelovania dotácií v rámci priamych platieb, podpôr súvisiacich s opatreniami rozvoja vidieka a národnými podporami, netransparentnosť podávania a schvaľovacieho procesu projektov v rámci Operačných programov
3. strategické a kolaboratívne partnerstvá na národnej a medzinárodnej úrovni, zachovanie väzieb a nadväzovanie vzťahov národných inštitúcií s medzinárodnými nepolitickými združeniami a organizáciami, spolupráca výskumných ústavov a iných inštitúcií s medzinárodnými inštitúciami, univerzitami a organizáciami	3. absencia zapojenia a neúčast' SR v niektorých medzinárodných organizáciách a združeniach, absencia reálnej spolupráce národných inštitúcií združujúcich veľké subjekty s mimovládnyimi organizáciami a zväzmi združujúcimi malých podnikateľov a hospodárov
4. existencia metodických postupov a návodov súvisiacich s implementáciou nariadení EÚ a dokumentov a publikácií zameraných na rozvoj vidieka a zmeny klímy	4. nesúlady národných a regionálnych inštitúcií pri tvorbe strategických dokumentov
5. existencia a realizácia jednotnej štátnej politiky fungujúca na národnej úrovni pre rozvoj vidieka a pre jednotlivé oblasti vidieckej krajiny, t.j. poľnohospodárstvo (Strategický plán v rámci prípravy spoločnej poľnohospodárskej politiky v období 2021 – 2027), lesníctvo (Stratégia rozvoja lesníctva s platnosťou do roku 2025), vodné hospodárstvo (Vodný plán Slovenska na roky 2016 až 2021), agroturizmus a vidiecky turizmus (Marketingová stratégia Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020)	5. nedostatočná koherentnosť (spojitosť) medzisektorových politík a predpisov a ich vykonávanie za účelom vyváženia hospodárskych, ekologických a sociálno-kultúrnych cieľov na viacerých organizačných a inštitucionálnych úrovniach, neprehľadnosť organizačnej štruktúry národných inštitúcií a s tým súvisiaca neprehľadnosť ich činností

6. finančná podpora realizácie projektov na lokálnej a regionálnej úrovni z verejných zdrojov (štátny rozpočet, finančné prostriedky z fondov EÚ, programové obdobia na roky 2007-2013 a 2014-2020, prostredníctvom rôznych operačných programov, príp. regionálne zdroje), poradensko-konzultačná činnosť a právna pomoc pre zorientovanie sa v problematike rozvoja vidieka pri spracovaní žiadosti o projekt	6. nedostatočné využívanie zahraničnej spolupráce v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, existujúce bariéry napr. jazyková vybavenosť, nedostatočná informovanosť
7. funkčný a legislatívne zabezpečený proces monitorovania, environmentálna informačná a pozorovacia sieť (The European Environment Information and Observation Network EIONET), analýza a hodnotenie podnikateľského prostredia oblastí vidieckej krajiny a jeho dopadov na samotný rozvoj vidieka na národnej úrovni, priebežné vypracovanie hodnotiacich správ a indikátorov medzinárodných organizácií EEA, OECD, EUROSTAT	7. zložitosť štátnych politík a stratégií v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, čo vedie k nedostatočnej spolupráci samosprávy s inštitúciami a združeniami pôsobiacimi vo všetkých oblastiach vidieckej krajiny, nepostačujúci dialóg so všetkými vrcholovými inštitúciami v sektore štátnej správy s inštitúciami a združeniami pôsobiacimi vo všetkých oblastiach vidieckej krajiny
8. výskumná a poradenská činnosť odborných inštitúcií v otázkach týkajúcich sa vidieckej krajiny, zmeny klímy a optimalizácie manažmentu vidieckej krajiny, vypracovanie odborných stanovísk výskumnými národnými inštitúciami pre realizáciu správnej praxe, certifikácia, organizovanie akreditovaných kurzov, workshopov, prednášok, seminárov, školení a konferencií zameraných na nové poznatky pre rozvoj vidieka, získavanie a výmena teoretických poznatkov a dlhodobých praktických skúseností z manažmentu vidieckej krajiny, prepojenosť, spolupráca a komunikácia s inými ako pôdohospodárskymi inštitúciami a subjektami na národnej, regionálnej úrovni	8. neprehľadnosť v legislatívnych predpisoch, medzery a komplikácie s implementáciou predpisov a ich nedodržiavanie, napriek tomu, že legislatívna základňa, ako aj predpoklady na jej fungovanie sú dostatočné, legislatívne prekážky ŽP podľa štandardov EÚ
9. aktívne zastupovanie oprávnených záujmov podnikateľov na vidieku a podpora rozvoja vidieckych oblastí v mikroregiónoch so zreteľom na tradičné poľnohospodárstvo, unikátny národný folklór, rozmanité a bohaté zvyky, jedinečné tradície, nenapodobiteľné ľudové umenie a remeslá, kultúrno-historické pamiatky a existenciu minerálnych a termálnych prameňov, neustále sa zvyšujúci záujem verejnosti o vidiecku krajinu	9. problémy vo financovaní rozvoja vidieka z hľadiska environmentálnej infraštruktúry, regionálne disparity - nerovnomerná vybavenosť regiónov vidieckej krajiny Slovenska a pretrvávajúce regionálne rozdiely, nedostatočné prerozdelenie finančných prostriedkov do niektorých regiónov (disproporcie) alebo nedostatočné financovanie niektorých regiónov vidieckej krajiny, nedostatok investícií spojených s dlhodobým nedostatkom finančných zdrojov na rozvoj vidieka na regionálnej a lokálnej úrovni, vyššia podpora a profitovanie veľkých podnikov v porovnaní s malými farmami, ktorá je premietnutá do národných legislatívnych predpisov (napriek tomu, že existuje viacero nástrojov), chýbajúce kompenzačné platby za vzniknuté straty spôsobené vplyvom nepriaznivých udalostíami
10. medzirezortné dohody a spolupráca ministrov rezortov MPRV SR, MŽP SR a MDV SR na národnej úrovni s medzinárodným prostredím	10. zlá dostupnosť k metodickým postupom, návodom, dokumentom a rôznym publikáciám vydávaných na nadnárodnej, národnej aj regionálnej úrovni, ako aj nedostatočná dostupnosť výsledkov analýz a hodnotení podnikateľského prostredia a jeho dopadov na rozvoj vidieka,

	napriek tomu, že uvedené publikácie a dokumenty sú spracované pre všetky oblasti vidieckej krajiny
11. existencia silných inštitúcií s dlhoročnou históriou a tradíciou a existencia ich informačných systémov a národných portálov , prevádzka a aktualizácia internetových stránok, tvorba a aktualizácia priestorových údajov, napr. Pôdny portál, Forestportal, turistický portál Slovenska - www.slovakia.travel - pod značkou #Dobrý nápad Slovensko, Enviroportal, Voda-portal, využívanie štátnej hydrologickej siete a štátnej meteorologickej siete SHMÚ	11. nedostatočná popularizácia vedeckých výsledkov a iných činností , nízka úroveň diseminácie princípov poľnohospodárskej, lesohospodárskej a vodohospodárskej politiky s dôrazom na rozvoj vidieka a klimatické zmeny
12. vytváranie partnerstiev a podpora vzájomnej spolupráce v rámci Národnej siete miestnych akčných skupín (MAS) SR, rôznorodosť vidieckych subjektov od malých rodinných hospodárstiev po veľké podniky ako špecifického modelu hospodárenia, zaistenie recipročného prenosu poznatkov a skúseností na úrovni spolupráce medzi členskými krajinami Európskej únie a jej MAS	12. neúplné informácie a nedostatočne komplexný prístup k realizácii preventívnych opatrení v rôznych oblastiach rozvoja vidieka
13. podpora spolupráce slovenských združení s ďalšími krajinami, ktoré vo vidieckom priestore chcú využívať inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku (LEADER) so zameraním na lokálny potenciál vidieckej krajiny a so zreteľom na spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka	13. nedostatočná informovanosť širokej verejnosti o vidieku, nedostatočné využívanie internetu a sociálnych sietí ako komunikačného kanála pri propagácii vidieckej krajiny, manažmentu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, chýbajúci on-line nástroj na efektívny predaj vlastných tovarov a služieb, ktoré vidiecka krajina môže poskytovať (napr. v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva, agroturizmu a vidieckeho turizmu)
	14. duplicita - opakovanie sa v riešení rovnakých kompetencií rozdielnymi orgánmi štátnej správy, napr. v rámci odborov jednotlivých sekcií ministerstiev
	15. zdĺhavá komunikácia, procesné obmedzenia , odmietavý postoj alebo neznalosť o prehľade spracovávaných údajov a nedostatočné poskytovanie údajových databáz z rôznych inštitúcií týkajúce sa pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

O – Príležitosti	T – ohrozenia
1. vytváranie vhodných podmienok pre občanov EÚ zamerané na súdržnosť, investície, výskum, digitalizáciu, zručnosti, diverzifikáciu a využitie relatívne priaznivej situácie s cieľom zlepšiť politiku v oblasti ochrany ŽP a klímy vidieckej krajiny za účelom zvýšenia atraktívnosti zaostávajúcich regiónov, presadzovanie hodnoty vidieckej krajiny ako hybnej sily sociálno-ekonomického rastu a rozvoja na národnej a aj medzinárodnej úrovni	1. pretrvávajúci nesúlada neformálnych stredoeurópskych inštitúcií a inštitúcií EÚ v programoch a princípoch spoločnej vidieckej politiky
2. efektívnejšie využívanie podporných programov EÚ , možnosť využitia a implementácie potrebných nástrojov, grantov, pôžičiek a finančných nástrojov EÚ s cieľom stimulovať investičnú podporu v hospodárskych oblastiach vidieckej krajiny	2. rozdielny pohľad na programy a princípy spoločnej vidieckej politiky na národnej úrovni, nízky dôraz národných inštitúcií na udržiavanie vzťahov s medzinárodnými nepolitickými združeniami a organizáciami

(napr. fondy EÚ na Slovensku v programovom období 2021 – 2027)	
3. posilnenie aktívnejšej spolupráce krajín V4 , upevnenie väzby stredoeurópskeho priestoru s inštitúciami EÚ pri riešení aktuálnych otázok zahraničnej a európskej politiky, regionálneho rozvoja, hospodárskej a kultúrnej spolupráce so zreteľom na pôdohospodárstvo, rozvoj vidieka a zmenu klímy, posilnenie aktívnej účasti členov jednotlivých inštitúcií na medzinárodných podujatiach	3. pretrvávajúci neefektívny a neflexibilný mechanizmus na čerpanie a využívanie európskych fondov , ktoré sú časovo obmedzené, neefektívne využitie finančných zdrojov pri priamych platbách a podporách súvisiacich s opatreniami rozvoja vidieka
4. zavedenie nových legislatívnych predpisov a noriem na národnej a regionálnej úrovni pre zabezpečenie dobrého environmentálneho stavu vidieckej krajiny a prepojenia so smernicami týkajúcimi sa hospodárenia v nej, zlepšenie predpokladov pre multifunkčné využívanie vidieckej krajiny a poskytovanie ekosystémových služieb s možnosťou praktickej realizácie v súlade s rešpektovaním princípov rozvoja vidieka a zmeny klímy	4. nedostatok finančných prostriedkov na spolufinancovanie veľkých investičných projektov zameraných na ŽP, rozvoj vidieka a zmenu klímy
5. zlepšenie komunikácie a reálny prenos pravidiel a postupov európskych inštitúcií EÚ , čo sa odzrkadlí v zlepšení podmienok pre zabezpečenie primeranej životnej úrovne pre poľnohospodárov pri rozvoji vidieka a riešenia problémov klímy	5. nízky záujem o využívanie opatrení a uplatňovanie princípov v oblasti ŽP, rozvoja vidieka a zmeny klímy v procese čerpania dotácií
6. zlepšenie podpory zamestnanosti - rozšírenie zdrojov príjmov vidieckeho obyvateľstva a tvorba nových alebo zachovanie existujúcich pracovných miest vo vidieckej krajine, zlepšenie sociálnej a ekonomickej udržateľnosti vidieckej krajiny posilnením pracovných príležitostí na vidieku , podpora podnikateľského prostredia a zvýšenie konkurencieschopnosti	6. pretrvávajúci nesúlad legislatívy na úseku ŽP so zreteľom na vidiecku krajinu, neprispievanie k dosiahnutiu cieľov rôznych právnych predpisov EÚ v oblasti ŽP a klímy, návrh neefektívnych a ekonomicky nevýhodných nápravných opatrení v dokumentoch týkajúcich sa vidieckej krajiny a zmeny klímy
7. veda a výskum, poradenstvo, odborná pomoc , správy, poskytovanie údajov a aktuálnych informácií o vidieckej krajine a o spoločnej poľnohospodárskej politike na regionálnej a lokálnej úrovni, vzdelávanie a práca s verejnosťou , vytvorenie širšej ponuky a zabezpečenie informovanosti o vzdelávacích aktivitách nielen na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni, podpora inštitúcií, ktoré poskytujú vedecké poradenstvo , napr. za účelom eliminácie rizík súvisiacich so zmenou klímy	7. obmedzujúce a prísne právne normy pre podnikateľov na vidieku, kolaps a neprehľadnosť v kontrole a monitorovaní cieľov organizácií na národnej i medzinárodnej úrovni
8. podpora modernizácie, inovácie a efektivity všetkých sektorov vidieckej ekonomiky	8. pretrvávajúce nedostatočnej až chýbajúcej spolupráce a komunikácie medzi štátnym, verejným a súkromným sektorom , regionálnymi a miestnymi organizáciami, akademickými a výskumnými inštitúciami a občianskou spoločnosťou, zlyhávanie v komunikácii medzi rezortmi na nadnárodnej a národnej úrovni
9. zabezpečenie rastu mimoprodukčnej pridanej hodnoty vidieckej krajiny, podpora a rozvoj komunitných aktivít, podpora na obnovu	9. pretrvávajúca chýbajúca spätná väzba zodpovedným orgánom vo vzťahu k rozvoju vidieka, nedostatočná sankcia pred prípadným

a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb na zabezpečenie vyššej atraktivity vidieckych oblastí a na zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach	nerešpektovaním a nedodržiavaním stratégie, cieľov a pod. a následné "znehodnotenie" systému vidieckeho prostredia
10. zlepšenie efektívnosti fungovania a realizácie stratégií , rozhodovania a prideľovania zdrojov na rozvoj ich vidieckych oblastí - program LEADER (Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky) - v rámci národných a regionálnych Programov rozvoja vidieka (PRV) každého členského štátu EÚ	10. pretrvávajúce regionálnych rozdielov na dosiahnutie vyváženého územného rozvoja vidieckych ekonomík a spoločenstiev (vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest)
11. zachovanie, zveľaďovanie, ochrana biodiverzity a optimálne využívanie genofondu ako prírodného bohatstva pre vyvážený rozvoj vidieckej krajiny SR	11. nedostatočné zavádzanie inovácií, nových metód a nástrojov práce podnikov na vidieku pre zvýšenie ich efektívnosti, chýbajúca podpora inovácií služieb , zlepšovanie manažmentu a riadenia, mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach
12. rôznorodosť subjektov a inštitúcií ako jeden z faktorov vyváženého rozvoja vidieka, rozvoj štruktúr súkromného vlastníctva a inštitučných štruktúr	12. nedostatočná podpora vidieckych iniciatív pri riadení vidieckeho rozvoja, preplnený trh zameraný na vidiecku politiku a nezáujem zo strany ostatných sektorov, zánik dobre fungujúcich mimovládnych organizácií a neformálnych inštitúcií
13. podpora budovania a rozvoj miestnych partnerstiev , využitie vnútorného rozvojového potenciálu vidieka, združovanie miestnych akčných skupín (MAS) a verejno-súkromných partnerstiev (VSP), mobilizácia a realizácia rozvoja vidieka v miestnych vidieckych spoločenstvách	13. nedostatočná osvetová činnosť a podpora vzdelávania vidieckeho obyvateľstva, nedostatočná analýza a šírenie informácií v oblasti fungovania a rozvoja vidieka
	14. pretrvávajúce ohrozenia úspešnej implementácie vidieckej politiky pôsobením vonkajších faktorov následne s prejavom na ekonomiku, pracovný trh, konkurencieschopnosti v oblasti rozvoja vidieka, ohrozenie zdravia vidieckeho obyvateľstva, riziko strát na ľudských životoch alebo majetku, prírodné riziká (povodne, zosuvy pôdy, klimatická zmena a pod.)
	15. nedostatočné uplatňovanie zásady subsidiarity a proporcionality , absencia ponechania rozhodnutí na lokálnej úrovni (ak sa preukáže ako žiadúce a potrebné), chýbajúce zabezpečenie prijímania rozhodnutí čo najbližšie k občanom
	16. riziko straty finančnej podpory a potenciálnych benefitov pri chýbajúcom zapojení do partnerstiev MAS, VSP a LEADER
	17. nedosiahnutie zvýšenia kvality života na vidieku v dôsledku nízkej kvality života na vidieku (z hľadiska trvalého a integrovaného miestneho rozvoja), hospodárskeho a sociálneho úpadku a vyľudňovania vidieka , nezamestnanosti , odlivu kvalifikovaných pracovných síl z vidieka , nefunkčnej alebo zastaralej environmentálnej infraštruktúry vidieka, nedostatočnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie miestnej technickej infraštruktúry, nedostatočného rozvoja dopravných spojení s vidieckymi oblasťami, nepriaznivých ekonomicko-finančných podmienok vidieckych subjektov

6.2 Dopady zmeny klímy na ekonomické, sociálne a environmentálne ukazovatele rozvoja vidieka (Z. Pucherová, V. Petlušová)

Na Slovensku pozorujeme čím ďalej, tým častejšie dôsledky zmeny klímy v podobe extrémnych prejavov počasia s nepriaznivými dôsledkami ako sú povodne, zosuvy, dlhotrvajúce obdobia sucha, vzrastajúce riziko požiarov atď. Často používanými výrazmi v súvislosti s touto problematikou sú tzv. **adaptácia** a **mitigácia**. Adaptácia znamená prispôbenie sa zmeneným podmienkam v dôsledku zmien klímy predstavuje zmierňovanie dopadu klimatických zmien, alebo snahu prispôbiť sa a naučiť sa žiť s klimatickými zmenami, t.j. ochranu pred ich negatívnymi vplyvmi a využívanie pozitívnych vplyvov vo svoj prospech. Zatiaľ čo mitigácia je zmierňovaním, resp. snahou o elimináciu klimatických zmien. Taktiež sa často definuje ako minimalizácia rozsahu budúcich klimatických zmien, t.j. zníženie množstva vypustených plynov vytvárajúcich skleníkový efekt, zvýšenie schopnosti odbúravať oxid uhličitý z atmosféry (MINĐAŠ et al., 2011). Mnohé hospodárske odvetvia sú priamo závislé od klimatických podmienok. Klimatické zmeny, ponechané bez kontroly a riadenia, budú čoraz viac ovplyvňovať prevádzkové, finančné, environmentálne a sociálne výkony s veľkými dlhodobými aktivitami na infraštruktúru. Zmena klímy ovplyvní taktiež ŽP a sociálne systémy (PALČÁK, KAPAROVÁ, 2018).

Klimatická zmena predstavuje hrozbu pre environmentálnu, sociálnu a ekonomickú oblasť ľudskej spoločnosti. Ekonomická analýza založená na výsledkoch aplikovaného modelu integrovaného hodnotenia naznačuje, že vplyvy klimatickej zmeny na výkonnosť slovenskej ekonomiky ako celku budú významné. Environmentálne dôsledky vyvolané zmenou klímy sa budú týkať najmä zníženia biodiverzity a sociálne dopady sa budú týkať najmä zdravotnej záťaže populácie s množstvom zdravotných komplikácií a škôd na majetku a infraštruktúre (NEJEDLÍK, MINĐAŠ, 2011). Publikácia od GREENPEACE, BARÁTA, PECHA (2020) posudzuje klimatickú krízu na Slovensku v troch kľúčových oblastiach – zdroje vody, poľnohospodárstvo a zdravie obyvateľstva. K hlavným dopadom autori zaradili: nedostatok vody – vysychajúce rieky a pramene, v poľnohospodárstve – stratu výnosov, zdražovanie potravín, sociálnu nestabilitu a v oblasti zdravia – vplyv extrémnych horúčav, ktoré ohrozujú až štvrtinu Slovákov a do roku 2050 sa pravdepodobne zvýšia štvornásobne.

Zmena klímy ovplyvní viacero sektorov. V poľnohospodárstve sa predpokladané klimatické zmeny prejavujú na výnosoch plodín, chove hospodárskych zvierat a umiestnení výroby. V dôsledku narastajúcej pravdepodobnosti a intenzity extrémnych výkyvov počasia sa zvýši riziko neúrody. Dôsledky zmeny klímy neobídu ani pôdu – dôjde k zníženiu množstva organických látok, ktoré predstavujú rozhodujúci faktor úrodnosti pôdy. V prípade lesov budú k prejavom zmeny klímy pravdepodobne patriť zmeny zdravotného stavu lesov a ich produktivity, ako aj zmeny geografického rozšírenia niektorých druhov stromov. Klimatické zmeny budú predstavovať zvýšenú záťaž aj pre sektor rybolovu a akvakultúry (Biela kniha – Adaptácia na zmenu klímy, 2009).

Prvým komplexnejším dokumentom v tejto oblasti, ktorý sa v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov snažil prepojiť scenáre a možné dôsledky zmeny klímy s návrhmi vhodných proaktívnych adaptačných opatrení bola **Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy** z roku 2014, ktorá bola schválená Uznesením vlády SR č. 148/2014. Stratégia považovala za prioritné: šírenie informácií a vedomostí o problematike adaptácie na všetkých stupňoch riadenia, ako aj pre širokú verejnosť, posilnenie inštitucionálneho rámca pre adaptačné procesy v SR, vypracovanie a rozvoj metodík komplexného hodnotenia rizík v súvislosti so zmenou klímy od národnej až po lokálnu úroveň, rozvoj a aplikáciu metodík pre ekonomické hodnotenie adaptačných opatrení (makroekonomických dopadov) a vypracovanie a zavedenie nástroja na výber investičných priorít na základe posúdenia medzisektorálnych aspektov adaptačných opatrení. MŽP SR začalo v roku 2017 prípravu aktualizácie stratégie, ktorá bola zameraná na hodnotenie súčasného stavu adaptácie a plánované aktivity v rozhodujúcich oblastiach a sektoroch, definovanie všeobecnej vízie adaptácie vybraných oblastí a sektorov a aktualizáciu súboru adaptačných opatrení a rámca na ich realizáciu. Na aktualizácii stratégie sa podieľala multirezortná pracovná skupina pre adaptáciu zložená zo

zástupcov ministerstiev a ich odborných organizácií, ostatých ústredných orgánov štátnej správy, akademickej obce, mimovládneho sektora a možnosť vyjadriť svoje pripomienky dostala aj verejnosť (<https://www.minzp.sk/klima/adaptacia-zmenu-klimy/>).

Aktualizovaná stratégia prešla procesom strategického environmentálneho hodnotenia a 17. októbra 2018 s názvom **Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia** bola schválená Uznesením vlády SR č. 478/2018. Hlavným cieľom aktualizovanej adaptačnej stratégie je zvýšenie odolnosti a zlepšenie pripravenosti Slovenskej republiky čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanovenie inštitucionálneho rámca a koordinačného mechanizmu na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. K dosiahnutiu hlavného cieľa adaptácie by malo prispieť naplnenie 6 čiastkových cieľov, ktorými sú: 1. zabezpečenie aktívnej tvorby národnej adaptačnej politiky, 2. implementácia adaptačných opatrení a monitoring ich účinnosti, 3. posilnenie premietnutia cieľov a odporúčaní adaptačnej stratégie v rámci viacúrovňovej správy vecí verejných a podpory podnikania, 4. zvyšovanie verejného povedomia o problematike zmene klímy, 5. podpora synergie medzi adaptačnými a mitigačnými opatreniami a 6. využívanie ekosystémového prístupu pri realizácii adaptačných opatrení a podpora premietnutia cieľov a odporúčaní Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Parížskej dohody. Stratégia sa snaží v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov prepojiť scenáre a možné dôsledky zmeny klímy s návrhmi vhodných adaptačných opatrení. Z hľadiska adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy sa za kľúčové oblasti a sektory považujú: horninové prostredie a geológia, pôdne prostredie, prírodné prostredie a biodiverzita, vodný režim v krajine a vodné hospodárstvo, sídelné prostredie, zdravie obyvateľstva, poľnohospodárstvo, lesníctvo, doprava, cestovný ruch, priemysel, energetika a ďalšie oblasti podnikania a oblasť manažovania rizík (MŽP SR, 2018a).

Prípravu Akčného plánu pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy (ďalej len „akčný plán“/NAP), ktorá sa začala v roku 2018, zastrešovalo MŽP SR v spolupráci s Prognostickým ústavom Slovenskej akadémie vied. Akčný plán bol dňa 31. augusta 2021 schválený Uznesením vlády SR č. 476/2021. Na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych analýz boli v akčnom pláne prioritizované adaptačné opatrenia. Prioritizácia prebehla na základe výsledkov z participatívneho procesu, do ktorého boli zahrnutí všetci relevantní aktéri. V akčnom pláne boli identifikované krátkodobé ciele na obdobie rokov 2021 – 2023 a strednodobé na obdobie rokov 2024 – 2027. Opatrenia boli prioritizované podľa dôležitosti, uskutočniteľnosti a dostupnosti finančných zdrojov. Akčný plán by mal prispieť k lepšiemu premietnutiu adaptačných opatrení do sektorových politík dotknutých rezortov. Zároveň obsahuje návrh systému monitorovania zraniteľnosti, návrh systému strednodobého hodnotenia adaptačného procesu v podmienkach Slovenska, vrátane sledovania väzieb medzi nákladmi a prínosmi, a návrh platformy pre zverejňovanie a zdieľanie pozitívnych skúseností (<https://www.minzp.sk/klima/adaptacia-zmenu-klimy/>).

NAP má za cieľ prostredníctvom implementácie prierezových a špecifických adaptačných opatrení a úloh zvýšiť pripravenosť SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Zároveň bude podporený inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, ako aj pre zvýšenie celkovej informovanosti o tejto problematike. Pre potreby dosiahnutia cieľa je identifikovaných 6 strategických priorít, ktoré sú zamerané na zlepšenie implementačného rámca, podporu vedy a výskumu v oblasti adaptácie na zmenu klímy, vytvorenie efektívneho a fungujúceho systému adaptácie na zmenu klímy, vrátane systému krízového manažmentu a riešenia extrémnych udalostí, ako sú povodne a požiare, podporu zelenej infraštruktúry, ako aj na podporu vzdelávania a informovanosti. Pre naplnenie hlavného cieľa a strategických priorít a zároveň pre vytvorenie rámca implementácie špecifických cieľov pre jednotlivé oblasti bude podporených 5 prierezových opatrení prostredníctvom 18 úloh. Jadrom akčného plánu je 7 špecifických cieľov: 1. ochrana, manažment a využívanie vôd, 2. udržateľné poľnohospodárstvo, 3. adaptované lesné hospodárstvo, 4. prírodné prostredie a biodiverzita, 5. zdravie a zdravá populácia, 6. sídelné prostredie a 7. technické, ekonomické a sociálne opatrenia. Každá z týchto 7 oblastí má svoj špecifický cieľ, z ktorých každý má definované

svoje základné princípy a špecifické opatrenia, ktoré v danom segmente definujú úlohy. Spolu bolo identifikovaných 45 špecifických opatrení a v ich rámci 169 úloh pre obdobie platnosti akčného plánu do roku 2027. Tieto opatrenia a na ne nadväzujúce úlohy vychádzajú z národnej adaptačnej stratégie (NAS) (MŽP SR, 2021).

6.3 Východiská udržateľného rozvoja vidieka a jeho pripravenosť na výzvy v budúcnosti (Z. Pucherová, V. Petlušová)

Vidiecky priestor (rurálny) sa často chápe ako opozitum mesta, mestského priestoru (urbánneho priestoru). Vo vidieckej krajine, ale aj v krajine ako takej neustále prebiehajú zmeny a tie sú spôsobené skupinami faktorov, ktoré krajinu aj tvoria – prírodné a antropogénne zložky, a tieto zmeny v krajine môžu byť negatívne aj pozitívne (ŽONCOVÁ, DUBCOVÁ, 2015). Podľa LIPSKÉHO (1995) sa vplyv ľudskej činnosti prejavuje hlavne ako priame narušenie krajinej štruktúry spojené s exploatáciou, t.j. využitím, hospodárskym zužitkovaním.

Hospodársky rast, nekontrolovaná spotreba a nadmerné čerpanie zdrojov vytvára tlak na celý sociálno-ekonomický systém a ŽP (ZOKOVÁ, 2018). Výzvou pre Slovensko je premietnuť princípy trvalo udržateľného rozvoja do každodenného života, posudzovať všetky realizované i plánované aktivity prostredníctvom kritérií TUR (BOBÁKOVÁ, 2019). Podľa CÍBIKA, FRIMMELA (2019) predstavuje trvalo udržateľný rozvoj širokospektrálnu problematiku, kde sú vo vzájomnej interakcii tak environmentálna, sociálna, ako aj ekonomická rovina.

Trvalo udržateľný rozvoj je cielený, dlhodobý, komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne) na všetkých úrovniach (lokálnej regionálnej, globálnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity krajiny, medzinárodného spoločenstva) ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiace podmienky a formy života a nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo (MŽP SR, 2001). Pri OSN sa vytvorila Komisia pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorého členom sa v roku 1996 stala aj SR. V nadväznosti na aktivity a dokumenty prijaté na svetovej a európskej úrovni prijala Vláda SR v roku 2001 Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja a neskôr aj aktualizáciu národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja. Prijatím tejto stratégie sa vytvoril významný vecný predpoklad dôsledného uplatnenia medzinárodných záväzkov SR v oblasti aktivít smerujúcich k udržateľnému rozvoju (BOBÁKOVÁ, 2019).

Podľa **Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja** by malo byť základnou orientáciou SR dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch TUR a ich praktickom uplatňovaní Agendy 21. K dosiahnutiu tejto orientácie je potrebné vo všetkých sférach spoločnosti vychádzať z princípov a kritérií TUR a orientovať sa na dlhodobé priority (integrované ciele) TUR SR (<https://www.minzp.sk/strategicke-dokumenty/>). TUR je zakotvený v právnom systéme SR ako taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov (§ 6 Zákona SNR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí). V rámci smerovania k nastaveným dlhodobým prioritám bolo definovaných 28 strategických cieľov TUR, z ktorých viaceré súvisia s pôdohospodárstvom a rozvojom vidieka, napr. cieľ 4. Zlepšenie fungovania štátu, jeho hlavných inštitúcií a verejnej správy, cieľ 5. Podpora mimovládnych organizácií, záujmových združení a verejnosti v účasti na rozvoji spoločnosti, cieľ 7. Rozvoj kultúry, kultúrneho vedomia a národného povedomia, cieľ 18. Ukončenie celkovej transformácie ekonomiky, cieľ 19. Zlepšenie hlavných ekonomických ukazovateľov, cieľ 20. Rozvoj integrovaného modelu pôdohospodárstva, cieľ 26. Zníženie environmentálneho zaťaženia prostredia (vrátane starých environmentálnych záťaží), cieľ 22. Zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoj cestovného ruchu, cieľ 27. Zmiernenie

dôsledkov globálnej zmeny klímy, narušenia ozónovej vrstvy a prírodných katastrof a cieľ 28. Zlepšenie kvality ŽP v regiónoch, atď.

Vychádzajúc z národnej stratégie je na území SR TUR podporovaný rozvojom modernej parlamentnej demokracie, s ktorou následne súvisí reforma inštitúcií a novelizácia právnych predpisov. Reforma verejnej správy, reforma vzdelávania a výchovy a sociálna reforma sú súčasťou dynamických zmien prebiehajúcich už od roku 1990. Od tohto obdobia sa postupne presúvajú kompetencie "zhora nadol", teda od štátu k samosprávam, bližšie k občanom, rozvíja sa tretí sektor (najmä mimovládne organizácie), vznikajú a rozvíjajú sa mnohé záujmové organizácie, združenia, siete, ktoré sú vytvárané občanmi, podnikateľskou sférou alebo obcami a kolektívne uvažovanie a jednanie (typické pre etapu socializmu) sa mení na individuálne, čo sa prejavuje konkrétnymi vedomosťami a schopnosťami občanov. Zároveň od 90-tych rokov dochádzalo k zmenám trhovej ekonomiky, s čím súvisela celková liberalizácia ekonomického prostredia sprevádzaná rozsiahlou privatizáciou štátneho majetku a rozvojom súkromného podnikania. Nesporné úspechy politickej, spoločenskej a ekonomickej transformácie v 90-tych rokoch sú sprevádzané aj mnohými chybnými krokmi a nedostatkami, ktoré v niektorých oblastiach prevažujú. Po roku 1990 dochádza k pozitívnemu vývoju kvality prírodných zdrojov a krajiny a situácia v oblasti čistoty ovzdušia, kvality povrchových vôd, zníženia zaťaženia krajiny exploataciou prírodných zdrojov, poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom sa zlepšuje. Koncom 90-tych rokov a predstupovým procesom SR do Európskej únie nastáva v spoločnosti nepriaznivá situácia v súvislosti s rozširovaním konzumného spôsobu života a preferovaním materiálnych hodnôt nad duchovnými, s nepripravenosťou veľkej časti občanov na realizáciu zásadných zmien v negatívnom kontexte s rastom chudoby, s nedostatočnou transparentnosťou rozhodovania vo verejnej správe, s pretrvávajúcou korupciou a klientelizmom, s pretrvávajúcim chápaním verejnej správy ako nástroja moci a nie ako služby občanom, s celkovou pomalosťou a malou účinnosťou reforiem, so zhoršovaním kvality života niektorých skupín občanov (predovšetkým rodín s malými deťmi, dlhodobo nezamestnaných, neúplných rodín, dôchodcov), s nedostatočnými zdrojmi pre financovanie a rozvoj ostatných "neproduktívnych" sektorov (napr. sociálna sféra, kultúra, školstvo a veda, zdravotníctvo, ŽP), s vysokou energetickou náročnosťou hospodárstva a nízkym využívaním obnoviteľných zdrojov energie, s nevhodne štruktúrovanou ekonomikou a nedostatočným dôrazom na modernizáciu priemyslu (vrátane záchrany v súčasnosti neefektívnych podnikov), zastúpenie perspektívnych odvetví založených na moderných technológiách a efektívnom využívaní pracovnej sily a prostriedkov a na rozvoj štruktúr informačnej spoločnosti, s pretrvávajúcim znečistením podzemných vôd, kontamináciou pôd a substrátu, zlým zdravotným stavom lesov a absentujúcou snahou o zachovanie tradičného poľnohospodárstva.

Výzvou TUR SR z hľadiska historického a kultúrneho kontextu je hľadať a nachádzať pretrhnuté tradície a kontinuitu svojho historického vývoja, obnoviť sídelnú identitu, rozvíjať harmonické vzťahy jednotlivca a spoločnosti s prostredím, progresívnymi technológiami nadviazať na tradičné formy hospodárenia zabezpečujúce zachovanie hodnôt kultúrneho a prírodného prostredia. V sociálnej oblasti je výzvou TUR lepšia kvalita života spoločnosti, v rámci ktorej by sa mali vytvárať primerané podmienky pre uspokojenie rozvojových potrieb každého člena spoločnosti nielen v súčasnosti, ale aj pre uspokojovanie potrieb budúcich generácií. Výzvou a prioritným záujmom pri zabezpečovaní TUR je dosiahnuť ekologickú optimalizáciu priestorového usporiadania a funkčného využitia krajiny. Je zrejmé, že v súčasnom globalizujúcom sa svete nie je možné dlhodobo udržať slovenskú ekonomiku fungujúcu na odlišných princípoch ako vyspelá svetová ekonomika. Najväčšou výzvou pre Slovensko je preto adekvátne zareagovať na uvedený trend modernizácie a postupne vytvoriť progresívnu trvalo udržateľnú ekonomiku (Národná stratégia TUR, 2001).

V septembri 2015 všetky členské štáty Organizácie Spojených národov (OSN) schválili dokument definujúci novú rozvojovú agendu – **Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj** (<https://sdgs.un.org/2030agenda>; <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html>; <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/>). Tento dokument predstavuje zatiaľ najkomplexnejším súborom globálnych priorit na dosiahnutie udržateľného rozvoja. Pozostáva zo 17 integrovaných a neoddeliteľných cieľov udržateľného rozvoja (indikátorov)

a 169 čiastkových cieľov, ambíciou ktorých je usmerňovať ekonomickú, sociálnu a environmentálnu premenu všetkých krajín sveta, vrátane tých rozvinutých, a reagovať tak na hrozby, ktorým ľudstvo dnes čelí. Slovensko sa ako členský štát OSN prihlásilo k plneniu týchto cieľov Agendy 2030. Hlavným koordinačným orgánom implementácie Agendy 2030 na Slovensku je Rada vlády SR pre Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj. Zastrešujúcimi princípmi Agendy 2030 sú transformácia, integrácia a univerzálnosť. SR sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“, schválenom uznesením vlády v roku 2016. Vláda SR vníma Agendu 2030 ako príležitosť a prostriedok na určenie národných priorít pre rozvoj Slovenska. Podľa údajov na <https://www.minzp.sk/agenda-2030/> sústredí rezort ŽP SR svoju pozornosť v dlhodobom horizonte na oblasti: zmena klímy, voda, ochrana biodiverzity, ochrana a trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a nakladanie s odpadmi, trvalo udržateľná spotreba a výroba a to najmä s presahom na politiku obehového hospodárstva a zelený rast. Uznesením vlády SR č. 273/2018 zo dňa 13.6.2018 bol schválený Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030. Slovensko má 6 národných priorít do roku 2030: 1. Smerovanie k znalostnej, environmentálne udržateľnej a obehovej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí, 2. Vzdelanie pre dôstojný život, 3. Dobré zdravie, 4. Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy, 5. Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia, 6. Právny štát, demokracia a bezpečnosť. V rámci priority 1. Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej a obehovej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí je jednou z hlavných výziev v tomto návrhu Adaptácia konkurencieschopného poľnohospodárstva a lesníctva na zmenu klímy, s minimalizáciou negatívnych dopadov na zdravie, ŽP a biodiverzitu. V dôsledku negatívnych klimatických zmien v strednej Európe je nevyhnutné podporovať preventívne opatrenia pred negatívnymi dôsledkami prírodných katastrofických udalostí a nepriaznivých zrážkových pomerov na potenciál poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárstvo a lesníctvo musia zabezpečiť sebestačnosť za súčasnej udržateľnej produkcie kvalitných lokálnych potravín, krmív, biomasy a zdrojov pre bioprodukciiu. Dôraz je potrebné klásť na udržateľný manažment krajiny, efektívne a udržateľné využívanie domácich prírodných zdrojov, na šetrný prístup voči životnému prostrediu a na podporu vidieckych oblastí. V rámci priority 4. Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy je uvedených niekoľko výziev, napr. Adaptácia ľudských sídiel a krajiny na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, s cieľom zvyšovania kvality života obyvateľov a zachovania stabilných a zdravých ekosystémov, Významné zníženie znečistenia a kontaminácie všetkých zložiek ŽP, pri zachovaní princípu znečisťovateľ platí, Ochrana prírody a krajinotvorba, zameraná na zabezpečenie zdravia a stability ekosystémov, schopnosti krajiny poskytovať potrebné ekosystémové služby a zastavenie poklesu biodiverzity a pod. (Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030, 2018).

Štatistický úrad SR vypracoval v roku 2016 prehľadnú publikáciu SR a ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030, ktorá poskytuje ucelený štatistický pohľad na plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030 v SR a popisuje pozíciu Slovenska v rámci EÚ rešpektujúc 17 cieľov Agendy 2030 (GLASER-OPITZOVÁ et al., 2016).

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 správa o hodnotení strategického dokumentu (SABELOVÁ, KMEC et al., 2019), ktorá vychádza z Agendy 2030, nadväzuje na spracovanie predchádzajúcich strategických dokumentov ako sú Vízia a stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030, Národná stratégia regionálneho rozvoja a rad odvetvových stratégií. V zmysle tejto vízie je Slovensko krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov a ich komunít, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov. Táto vízia sa má naplniť implementáciou stratégie rozvoja obsahujúcou 4 integrované rozvojové programy. Cieľom Integrovaného rozvojového programu I. **Ochrana a rozvoj prírodných, ľudských a kultúrnych zdrojov** je ochrana a udržateľný rozvoj prírodných a ľudských zdrojov, ako aj kultúrneho potenciálu, tak aby boli zachované pre ďalšie generácie a mohli byť využívané na ďalší rozvoj spoločnosti. Kľúčovou zmenou na dosiahnutie želaného stavu je klimaticky neutrálne využívanie prírodných zdrojov, pri rešpektovaní schopnosti obnovy ekosystémov. Vytvoria sa podmienky na seberealizáciu obyvateľov a na

zachovanie súdržnosti rodín a kultúrnej identity v regiónoch Slovenska. Cieľom Integrovaného rozvojového programu II. **Inovačné a udržateľné hospodárstvo** je premena hospodárstva SR do roku 2030 na inovačne orientovanú nízkouhlíkovú obehovú ekonomiku, ktorá bude efektívne zhodnocovať vzdelanie a dostupné zdroje a bude environmentálne aj sociálne udržateľná a bude odolná proti vonkajším aj vnútorným nepriaznivým vplyvom. Kľúčovou zmenou na dosiahnutie cieľa je transformácia ekonomiky smerom k vysokej pridanej hodnote prepojením akademického, priemyselného a verejného sektora na rozvoj inovácií, využitíu vnútorných potenciálov regiónov a diverzifikácii ekonomických aktivít, dekarbonizácii hospodárstva a zmene životného cyklu produktov podporujúcej obehové hospodárstvo. Cieľom integrovaného rozvojového programu III. **Kvalita života pre všetkých** je zvýšenie kvality života pre všetky sociálne skupiny v jednotlivých strategicko-plánovacích regiónoch a zabezpečenie dostupnosti a kvality verejných služieb, práce a rovných príležitostí pre využitie potenciálu každého jednotlivca bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie či znevýhodnenie. Cieľom integrovaného rozvojového programu IV. **Viacúrovňové riadenie bližšie k občanom** je zefektívniť a priblížiť správu verejných záležitostí občanom prostredníctvom vybudovania viacúrovňového integrovaného manažmentu rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Zároveň je cieľom efektívne využívať územný potenciál regiónov. Kľúčovou zmenou je vytvorenie vzájomne zosúladeného systému riadenia verejných politík na zabezpečenie spoločnej intervencie všetkých úrovní verejnej správy (od obcí, cez VÚC až po národnú úroveň) na území strategicko-plánovacích regiónov, ktoré predstavujú novú úroveň riadenia hospodárskeho asociálneho rozvoja medzi regionálnou a miestnou úrovňou za účasti všetkých zainteresovaných aktérov.

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 je základným implementačným dokumentom plnenia národných priorít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj OSN v SR. Jej obsah je v plnom súlade s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky v oblasti udržateľného rozvoja v jeho ekonomickom, environmentálnom a sociálnom rozmere. Ide predovšetkým o tzv. Európsku zelenú dohodu (European Green Deal), ktorá je kľúčovým dokumentom novej Európskej komisie a ktorá takisto vychádza z cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030, pričom reaguje na zmenu klímy. Slovensko 2030 zároveň reflektuje na aktuálne programové dokumenty EÚ, ktoré vznikajú v súvislosti so začiatkom nového programového obdobia EÚ 2021 – 2027. Rovnako zohľadňuje situáciu v spoločnosti ovplyvnenú dopadmi pandémie koronavírusu Covid 19. Slovensko 2030 definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja: ochrana a rozvoj zdrojov, ich udržateľné využívanie a rozvoj komunít. Cieľom dokumentu Slovensko 2030 je prekonať úzko sektorový prístup k plánovaniu na úrovni vlády SR a prepojiť národnú úroveň plánovania rozvoja s úrovňou krajov a obcí. Slovensko 2030 je určené všetkým ako východiskový dokument pre tvorbu politík najmä ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy a orgánom územnej samosprávy, ktoré sa ňou budú riadiť pri plánovaní programov podpory a rozvojových projektov. Implementácia Vízie a stratégie rozvoja prinesie benefity pre verejnú správu, podnikateľský sektor, občiansku spoločnosť a všetkých obyvateľov (MIRRI SR, 2020).

Obsah a štruktúra stratégie reagujú na hlavné výzvy nielen na národnej úrovni, ale aj v jednotlivých špecifických regiónoch SR. Jadrom Slovensko 2030 sú tri integrované rozvojové programy definujúce priority a ciele pokrývajúce kľúčové oblasti rozvoja: 1. Ochrana a rozvoj zdrojov, 2. Udržateľné využívanie zdrojov a 3. Rozvoj komunít. Sú chápané ako prierezové, integrujúce problematiku rôznych rezortov a rôznych úrovní štátnej správy a územnej samosprávy. V rámci kľúčovej oblasti 1. Ochrana a rozvoj zdrojov v Integrovanom rozvojovom programe I je potrebné zabezpečiť efektívny a udržateľný manažment prírodných zdrojov s 20-timi opatreniami, vrátane zníženia acidifikácie poľnohospodárskych pôd melioračným vápnením, posilnenia vodozadržnej schopnosti krajiny v súlade s adaptačnými opatreniami na zmiernenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy, vytvorenia aspoň na 10% poľnohospodárskej plochy krajinných prvkov s vysokým stupňom diverzity, zvýšenia plochy pôdy s ekologickou poľnohospodárskou výrobou na úroveň 16%, podpory využívania environmentálne vhodných technológií a techniky v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, uprednostňovania

a podpory prírode blízkyh adaptačných opatrení a zásad hospodárenia v lesoch, zvýšenia podielu prírode blízkeho hospodárenia v lesoch na 25% výmery lesov do roku 2030, atď.

V rámci kľúčovej oblasti 2. Udržateľné využívanie zdrojov v Integrovanom rozvojovom programe II je potrebné napr. zvýšiť podiel obcí pripojených na verejnú kanalizáciu v zaostávajúcich regiónoch, maximalizovať pokrytie domáceho dopytu po produktoch a službách vlastnou regionálnou produkciou, predovšetkým v oblasti potravinárskej produkcie, energetiky a oblasti služieb, vrátane udržateľného cestovného ruchu a pôdohospodárstva, podporovať rozvoj udržateľného cestovného ruchu, najmä prírodného cestovného ruchu, ekologického cestovného ruchu, atď. (MIRRI SR, 2020).

V rámci kľúčovej oblasti 3. Rozvoj komunít v Integrovanom rozvojovom programe III je potrebné posilniť ekonomickú udržateľnosť komunít obcí, miest a regiónov a v súvislosti s rozvojom vidieka môžeme uviesť napr. zabezpečenie environmentálne udržateľnej a fyzicky a sociálne dostupnej služby verejnej technickej infraštruktúry, vrátane dodávok energií, tepla, zásobovania vodou, kanalizácie a likvidácie odpadových vôd a zberu a zhodnotenia komunálneho odpadu vo všetkých regiónoch a obciach, prepojenie odvetvovej politiky štátu, zavedenie nástrojov pre systematickú podporu medziobecnej spolupráce, stabilizovanie pracovných miest v regiónoch vybudovaním kvalitnej verejnej technickej, dopravnej a výskumno-vývojovej infraštruktúry podporujúcej ekonomické zhodnotenie lokálneho/regiónálneho ľudského a prírodného kapitálu a vysokú pridanú hodnotu regionálneho produktu, podporu sebestačnosti regiónov, atď. (MIRRI SR, 2020).

Európska zelená dohoda (EZD) (European Green Deal) je základom stratégie Európskej komisie pre implementáciu Agendy 2030 OSN a cieľov udržateľného rozvoja. EZD bola predstavená 11. decembra 2019 v Bruseli a je súčasťou stratégie pre naplnenie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a prijatých záväzkov v rámci Parížskej dohody. Hlavným cieľom EZD je transformovať hospodárstvo EÚ v záujme udržateľnej budúcnosti. EÚ má byť spravodlivou, prosperujúcou spoločnosťou s moderným a konkurencieschopným hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje, kde budú do roku 2050 čisté emisie skleníkových plynov znížené na nulu a kde hospodársky rast nezávisí od využívania zdrojov. Cieľom je ochraňovať, šetriť a zveľaďovať prírodný kapitál EÚ a chrániť zdravie a blaho občanov pred environmentálnymi rizikami a vplyvmi. Zároveň musí byť táto transformácia spravodlivá a inkluzívna v duchu hesla „na nikoho nezabudnúť“. Účasť verejnosti a dôvera v transformačný proces sú kľúčovými faktormi úspechu a akceptácie príslušných politík. EZD predstavuje víziu, že Európa sa stane prvým klimaticky neutrálnym kontinentom a to prostredníctvom nasledujúcich ambiciózných opatrení EÚ v oblasti klímy na roky 2030 a 2050:

- Bezpečné dodávky čistej a cenovo dostupnej energie
- Mobilizácia priemyslu v záujme čistého a obehového hospodárstva
- Výstavba a renovácia efektívne využívajúca energiu a zdroje
- Ambícia nulového znečistenia pre netoxické prostredie
- Udržanie a zlepšenie kvality ovzdušia
- Zachovanie a obnova ekosystémov a biodiverzity
- Z farmy na stôl: spravodlivý, zdravý a ekologický potravinový systém
- Urýchlenie prechodu na udržateľnú a inteligentnú mobilitu
- Začleňovanie hľadiska udržateľnosti do všetkých politík EÚ.

Na dosiahnutie týchto ambiciózných cieľov sa postupne prijíma celý rad čiastkových opatrení vo všetkých spomenutých oblastiach. Ich charakter je komplexný a prierezový, a preto si bude aj na úrovni členských štátov vyžadovať koordináciu a zapojenie všetkých zložiek a aktérov spoločnosti, ako aj spoluprácu na úrovni EÚ a medzinárodnej úrovni. Dôležitým aspektom týchto opatrení je, že by okrem dosahovania stanovených ambícií mali byť aj nástrojmi na stimuláciu hospodárskeho rastu, podporu podnikov a tvorbu pracovných miest (<https://www.minzp.sk/ezd/>). EZD zlepši kvalitu života a zdravie občanov a budúcich generácií tým, že zabezpečí: 1. čisté ovzdušie, čistú vodu, zdravú pôdu a biodiverzitu, 2. obnovu budov v záujme energetickej efektívnosti, 3. zdravé a cenovo dostupné potraviny (na čo má slúžiť primárne stratégia „Z farmy na stôl“), 4. rozšírenie verejnej dopravy, 5. čistejšiu energiu a inovácie vďaka špičkovým čistým technológiám, 6. dlhšiu životnosť výrobkov tým, že ich

možno opraviť, recyklovať a opätovne použiť, 7. pracovné miesta odolné voči budúcim zmenám a vzdelávanie v oblastiach, ktoré budú potrebné pre budúcu transformáciu spoločnosti a 8. globálne konkurencieschopný a odolný priemysel (<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/>). Obsahom EZD je týchto 8 opatrení: 1. Klíma/klimatická neutralita, 2. ŽP a oceány/ochrana ŽP, 3. Energetika/prechod na čistú energiu, 4. Doprava/zabezpečenie efektívnej, bezpečnej a ekologickej dopravy, 5. Poľnohospodárstvo/zdravý potravinový systém pre ľudí a planétu, 6. Financie a regionálny rozvoj/investície do zelenej budúcnosti, 7. priemysel/priemyselná stratégia pre konkurencieschopnú, zelenú a digitálnu Európu, 8. Výskum a inovácie/podporujúce transformačné zmeny (<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/>). Z hľadiska klimatickej neutrality (opatrenie 1) je cieľom EZD dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050 a znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 o 55% v porovnaní s úrovňami z roku 1990. V oblasti ŽP a oceánov/ochrana ŽP (opatrenie 2) patrí ochrana našej biodiverzity a ekosystémov, zníženie znečistenia ovzdušia, vody a pôdy, smerovanie k obehovému hospodárstvu a zlepšenie odpadového hospodárstva, zabezpečenie udržateľnosti našej modrej ekonomiky a odvetví rybného hospodárstva. Z hľadiska Poľnohospodárstva/zdravého potravinového systému pre ľudí a planétu (opatrenie 5) je potrebné zaručiť potravinovú bezpečnosť so vzhladom na zmenu klímy a stratu biodiverzity, zmierniť environmentálnu a klimatickú stopu potravinového systému EÚ, posilniť odolnosť potravinového systému EÚ a postaviť sa na čelo celosvetového prechodu na konkurencieschopný udržateľný systém v celom spektre „Z farmy na stôl“ (<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/>).

Prechod na spravodlivý, zdravý, udržateľný a k ŽP ohľaduplný potravinový systém má primárne zabezpečovať stratégia „Z farmy na stôl“, ktorá bola zverejnená v máji 2020 ako jedno z kľúčových opatrení Európskej zelenej dohody. Zámerom stratégie, ktorá prispieva k dosiahnutiu klimatickej neutrality do roku 2050, je posun súčasného potravinového systému EÚ smerom k udržateľnému modelu (<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/from-farm-to-fork/>). Popri tom, že potravinová bezpečnosť a bezpečnosť potravín majú naďalej prioritné postavenie, sú hlavnými cieľmi stratégie: 1. zabezpečenie dostatku cenovo dostupných a výživných potravín v rámci možností našej planéty, 2. zníženie používania chemických pesticídov (50% zníženie používania pesticídov do roku 2030) a hnojív, predaj antimikrobiálnych látok pre hospodárske zvieratá na polovicu a zníženie strát živín v pôde, 3. zvýšenie plochy pôdy určenej na ekologicke poľnohospodárstvo (25% podiel do roku 2030), 4. podpora udržateľnejšej spotreby potravín a zdravého stravovania, 5. zníženie množstva potravinového odpadu, potravinových strát a plytvania potravinami, 6. boj proti potravinovým podvodom v dodávateľskom reťazci a rozšírenie používania udržateľných poľnohospodárskych praktík, 7. zlepšenie životných podmienok zvierat.

Stratégia bude mať dopad aj na novú Spoločnú poľnohospodársku politiku EÚ na obdobie rokov 2023 – 2027, ktorá by mala byť v súlade s jej cieľmi a mala by spoločne s novou stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity tvoriť základ Európskej zelenej dohody. Medzi konkrétne návrhy opatrení na dosahovanie týchto cieľov patria napríklad daňové stimuly na podporu ekologickej potravinovej produkcie, harmonizované povinné označovanie výživovej hodnoty a pôvodu výrobkov, lepšie monitorovanie dodávateľských reťazcov a boj proti potravinovým podvodom, podpora používania alternatívnych spôsobov ochrany úrody pred škodcami a chorobami, alebo zohľadňovanie a presadzovanie týchto zásad v dohodách EÚ s tretími krajinami. So stratégiou „Z farmy na stôl“ súvisí Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, ktorá sa snaží reagovať na skutočnosť, že strata biodiverzity a kolaps ekosystémov aj s ich službami sú spolu so zmenou klímy jednými z najväčších hrozieb, ktorým ľudstvo čelí (<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/from-farm-to-fork/>).

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (SPP) (The Common Agricultural Policy=CAP), ktorá bola zavedená v roku 1962, je partnerstvom medzi poľnohospodárstvom a spoločnosťou, medzi Európou a jej poľnohospodármi. Cieľom tohto partnerstva je:

- podporovať poľnohospodárov a zlepšiť poľnohospodársku produktivitu v záujme zabezpečenia stabilnej ponuky dostupných potravín,
- zabezpečiť poľnohospodárom Európskej únie primeraný príjem,

- prispieť k riešeniu zmeny klímy a udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi,
- zachovať vidiecke oblasti a krajinu v rámci celej EÚ,
- udržať vidiecke hospodárstvo pri živote podporovaním pracovných miest v poľnohospodárskom a agropotravinárskom odvetví a súvisiacich sektoroch.

SPP je spoločná politika pre všetky krajiny Európskej únie. Spravuje a financuje sa na európskej úrovni zo zdrojov rozpočtu EÚ z dvoch fondov: 1. Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF) na poskytovanie priamej podpory a financovanie trhových opatrení a 2. Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) na financovanie rozvoja vidieka. Platby spravuje na národnej úrovni každá krajina Európskej únie. Informácie o príjemcoch platieb v rámci SPP zverejňuje každá krajina v súlade s pravidlami EÚ pre transparentnosť (https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_sk). Odlišnosť poľnohospodárstva v porovnaní s väčšinou iných odvetví spočíva v týchto osobitých črtách:

- napriek dôležitosti výroby potravín sú príjmy poľnohospodárov približne o 40% nižšie v porovnaní s inými odvetviami,
- poľnohospodárstvo je vo väčšej miere závislé od počasia a klimatických podmienok než iné odvetvia,
- medzi dopytom zo strany spotrebiteľov a ponukou, ktorú dokážu zabezpečiť poľnohospodári, nastáva nevyhnutný časový posun, pretože produkcia väčších objemov pšenice alebo mlieka trvá určitý čas.

Napriek potrebe nákladovej efektívnosti by poľnohospodári mali pracovať udržateľným a ekologickým spôsobom v záujme zachovania pôdy a biodiverzity. Verejný sektor zohráva vo vzťahu k poľnohospodárom dôležitú úlohu vzhľadom na neistotu podnikania v poľnohospodárstve a jeho vplyv na ŽP. SPP sa uplatňuje prostredníctvom:

- podpory príjmu, ktorá na základe priamych platieb zabezpečuje stabilitu príjmu pre poľnohospodárov a odmeňuje ich za vykonávanie poľnohospodárskych činností spôsobom šetrným k ŽP a vytváranie verejných statkov, za ktoré trhy neplatia, ako napr. starostlivosť o vidiek,
- trhových opatrení na riešenie zložitých situácií na trhu, ako je náhly pokles dopytu v dôsledku zdravotnej hrozby či prepad cien spôsobený dočasnou nadmernou ponukou na trhu,
- opatrení na rozvoj vidieka spolu s národnými a regionálnymi programami zameranými na osobitné potreby a výzvy, ktorým čelia vidiecke oblasti.

Európska komisia predstavila 1. júna 2018 legislatívne návrhy týkajúce sa budúcnosti SPP. V návrhoch sa ukazuje, akým smerom bude SPP napredovať, pričom sa bude vytvárať jednoduchšia a účinnejšia politika, ktorá bude zahŕňať udržateľné ambície Európskej zelenej dohody. Budúca reforma SPP na obdobie 2023 – 2027 sa má vykonávať od 1. januára 2023, po uzavretí konečnej dohody medzi Európskym parlamentom a Radou EÚ. SPP na obdobie 2023 – 2027 vychádza z deviatich kľúčových cieľov (Obr. 5): 1. Zabezpečenie hospodársky udržateľného poľnohospodárskeho príjmu (FAIR INCOME), 2. Zvýšenie konkurencieschopnosti (COMPETITIVENESS), 3. Postavenie poľnohospodárov v hodnotovom reťazci (FOOD VALUE CHAIN), 4. Poľnohospodárstvo a zmiernenie zmeny klímy (CLIMATE CHANGE), 5. Efektívne obhospodarovanie pôdy (ENVIRONMENTAL CARE), 6. Biodiverzita a poľnohospodárska krajina (LANDSCAPES), 7. Štrukturálne zmeny a generačná obnova (GENERATIONAL RENEWAL), 8. Pracovné miesta a rast vo vidieckych oblastiach (RURAL AREAS), 9. Zdravie, potraviny a antimikrobiálna rezistencia (FOOD HEALTH). Tieto sociálne, environmentálne a hospodárske ciele sú základom, na ktorom krajiny EÚ vypracovali svoje strategické plány SPP. SPP má zabezpečiť, aby sa poľnohospodári mohli prispôsobiť klimatickej neistote, znížiť emisie a zmierniť klimatické zmeny.

Obr. 5 Deväť strategických cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023 – 2027 v členských štátoch EÚ (upravené podľa <https://ec.europa.eu/>)

V súvislosti s prípravou návrhu Strategického plánu SPP 2023-2027 MPRV SR obdržalo dňa 20.12.2021 pripomienky Európskej komisie v rámci neformálnej konzultácie, ktoré boli následne do konca roka 2021 vyhodnotené a príslušne do návrhu Strategického plánu SPP 2023-2027 zapracované. Následne MPRV SR zahájilo začiatkom januára 2022 proces schvaľovania tohto strategického dokumentu na národnej úrovni s tým, že jeho oficiálne predloženie na schválenie Európskej komisii sa predpokladá do konca tohto mesiaca. Schvaľovací proces zahŕňa predbežné pripomienkové konanie, medzirezortné pripomienkové konanie, rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR a rokovanie vlády SR. Dokument bude taktiež predložený Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a ŽP (<https://www.mpsr.sk/schvalovaci-proces-strategickeho-planu-spolocnej-polnohospodarskej-politiky-2023-2027/1504-43-1504-17419/>).

Zmeny jednotlivých oblastí vidieckej krajiny boli v rokoch 1990 – 1999 výrazne ovplyvňované uskutočňovanou transformáciou ekonomiky v SR. Podľa ADAMA et al. (2020) prešlo **poľnohospodárstvo v SR** v období posledných 30 rokov významnými zmenami. Od privatizácie celej výrobnéj základne, ktorú sprevádzala aj privatizácia obslužných odvetví a potravinárskeho priemyslu až k postupnej separácii záujmov jednotlivých častí agrokomplexu. Nedostatok zdrojov vyvolával postupné zaostávanie výrobnéj základne z hľadiska techniky ale aj osivárskych a plemenárskych programov. V dôsledku toho sa znížila i efektívnosť výroby v celku i u jednotlivých komodít. To malo za následok zníženie konkurencieschopnosti. Po vstupe do EÚ a voľného obchodného a hospodárskeho priestoru bol potravinový trh vystavený konkurencii (najmä v živočíšnej výrobe). Celý proces bol sprevádzaný i nedostatočným a neracionálnym transferom podpôr. Intenzívna hospodárska činnosť mala vplyv na celú oblasť ŽP a v budúcnosti bude potrebné zmeniť prístupy hospodárenia na pôde a posilniť environmentálnu činnosť v celom rezorte. Stagnácia poľnohospodárskej činnosti priniesla i stagnáciu sociálno-ekonomického vývoja na vidieku, predovšetkým z hľadiska zamestnanosti a potrebnej vzdelanosti a ekonomickej stability obyvateľov vidieka.

V Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, 2001) boli ako hlavné problémy a nedostatky poľnohospodárskej činnosti uvádzané:

- depresívne zmeny agrárnej zamestnanosti - hlboká ekonomická recesia tohto odvetvia od 90-tych rokov 20. storočia,
- chýbajúca efektívnosť, využívanie a ekonomické zhodnotenie prírodných zdrojov a z toho vyplývajúca potreba zvýšenia miery sebestačnosti,
- reštrukturalizácia využívania pôdneho fondu by nemala byť motivovaná len zmenami politicko-ekonomických podmienok, resp. vlastníckych a užívateľských vzťahov,

- pretrvávajúce niektorých nepriaznivých vplyvov na úrodnosť pôdy – erózia, kontaminácia pôdy, podzemných vôd, okysľovania pôdy,
- súčasná štruktúra poľnohospodárskej výroby s celoplošnou orientáciou na využívanie intenzifikačných faktorov,
- zefektívnenie produkčných a pôdoochranných funkcií poľnohospodárstva,
- potravinová bezpečnosť ako strategický záujem súvisiaci s poľnohospodárstvom.

V rámci základného rozpracovania Koncepcie spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v nastavenom období do roku 2035 (ADAM et al., 2020) sa uvádza, že za posledných 30 rokov trvá v celom odvetví pôdohospodárstva výrazná stagnácia. Za strategický cieľ koncepcie považujú autori zvýšenie konkurencieschopnosti a inovačného potenciálu slovenských poľnohospodárov potravinárov a lesníkov zvýšením kvality primárnej produkcie, stupňa jej spracovania, inovácií a pridanej hodnoty odvetvovo špecifických produktov pri zohľadnení udržateľnosti a starostlivosti o ŽP a klímu. Dosiahnutie splnenia tohto strategického cieľa by malo byť zabezpečené realizáciou nasledovných 5 hlavných cieľov, korešpondujúcich s identifikovanými problémami rezortu:

1. Štrukturálna zmena rezortu pôdohospodárstva zvýšením produktivity a efektívnosti primárnej produkcie a jej stupňa spracovania využitím moderných technológií a inovačných riešení založených na využití výsledkov vedy a výskumu.
2. Vytvorenie komplexných produktových línií pre rozvoj inovačných kapacít integrujúcich prvovýrobu a spracovateľské odvetvia schopné zvyšovať miestnu pridanú hodnotu.
3. Zefektívnenie prenosu poznatkov a inovácií v línii výskum – vzdelávanie – aplikácia integráciou výskumných a vzdelávacích kapacít a podnikateľskej praxe.
4. Implementácia nových postupov vedúcich k udržateľnému hospodáreniu na pôde, biodiverzite, ochrane životného prostredia, manažovaniu klimatických zmien a k produkcii bezpečných potravín na lokálnej úrovni.
5. Zastavenie a otočenie vývoja zahraničnoobchodnej bilancie Slovenska zlepšením zhodnotenia domácej poľnohospodárskej produkcie, zvýšením výroby výrobkov s vyššou pridanou hodnotou a lepším manažmentom odbytu domácich potravín na domácom trhu. Rovnako aj v lesnícko-drevárskom sektore.

Medzi smery zvýšenia významu hospodárenia na poľnohospodárskej pôde vo vidieckej krajine ADAM et al. (2020) považujú:

- Posilnenie úlohy poľnohospodárstva v raste a podpore zamestnanosti a kvality sociálneho kapitálu vidieka,
- Zvýšenie atraktívnosti života na vidieku,
- Zachovanie tradičných systémov hospodárenia na lazoch (napr. podpora obnovy a zachovania tradičných systémov hospodárenia na lazoch, kopaniciach, štáloch a pod.).
- Rozširovanie rekreačného potenciálu vidieka (udržiavanie vzhľadu krajiny, rozvoj agroturistiky, rybárstva a pod.),
- Zvyšovanie nárokov na udržanie a zlepšenie pôdnej úrodnosti,
- Zlepšenie podmienok na trhu s pôdou (využitie vykonávania projektov pozemkových úprav),
- Vypracovanie zásad zefektívnenia systému nájmov pôdy,
- Urýchlenie vykonávania projektov pozemkových úprav,
- Zabránenie predaja pôdy na špekulatívne účely a jej zaberania na nepoľnohospodárske účely.

K dosiahnutiu splnenia týchto cieľov a smerov je možné podľa ADAMA et al. (2020) využívať nasledovné podporné opatrenia:

- Podpora rastu zamestnanosti na vidieku prostredníctvom zachovania, resp. rozširovania činnosti agrárnych sektorov s vyššími nárokmi na objem a kvalitu ľudskej práce (živočíšna výroba a špecializovaná rastlinná produkcia, ovocinárstvo, zeleninárstvo atď.);
- Vypracovanie nových definícií v legislatíve s prihliadnutím na podporu jednoduchého zamestnávania a rodinných foriem podnikania;

- Podpora malých, mladých, rodinných a začínajúcich poľnohospodárov prostredníctvom finančných nástrojov (na prechodné obdobie napr. systému mikropôžičiek, bonifikácia úrokov, prevzatie zábezpeky alebo odpustenie časti istiny za vopred stanovených podmienok pri úveroch z komerčných bánk, alebo poistného v poisťovniach, daňové úľavy);
- Podpora realizácie spoločných zariadení a opatrení v ukončených projektoch pozemkových úprav;
- Prijatie legislatívnych opatrení pre zrýchlenie a zefektívnenie konaní o vyčleňovaní pozemkov pre malých, mladých, rodinných a začínajúcich poľnohospodárov s cieľom uľahčiť im prístup k pôde;
- Zavedenie transparentného systému prenájmu pôdy v správe Slovenského pozemkového fondu s akcentom na aktívnych poľnohospodárov, ktorí majú potenciál najvyššieho prínosu pre rast potravinovej sebestačnosti Slovenska;
- Prepracovanie právnej úpravy vlastníckych a užívacích vzťahov k pôde s cieľom zabrániť predaju pôdy na špekulatívne účely;
- Zavedenie opatrení proti ďalšiemu zaberaniu kvalitnej poľnohospodárskej pôdy vrátane podpory prednostnej výstavby na brownfieldoch alebo povinnosti rekultivačnej náhrady poľnohospodárskej pôdy;
- Podpora obnovy a zachovania tradičných systémov hospodárenia na lazoch, kopaniciach, štáloch;
- Zlepšenie podmienok chovu hospodárskych, domácich a spoločenských zvierat, vyhlásenie včely medonosnej za chránený živočíšny druh, zavedenie podpory na medonosné plochy, ktoré sú spôsobilé na dlhodobé pasenie včelstiev;
- Podpora rozvoja agroturistiky, rybárstva;
- Vypracovanie harmonogramu naliehavosti vykonávania projektov pozemkových úprav;
- Vypracovanie zásad prenájmov a predaja pôdy SPF, pravidiel nájomných vzťahov;
- Prepracovať systém nájmu pôdy na viazané diverzifikačné činnosti s vysokou potrebou ľudskej práce – štartovacie podniky.

Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že **súčasnú poľnohospodárstvo na Slovensku** je vystavené rôznym výzvam, ktoré vychádzajú z jeho aktuálneho stavu. Stagnácia a pomalý rozvoj nevedú k optimálnemu napĺňaniu environmentálnych cieľov napr. k ochrane prírodných zdrojov (voda, pôda), zvyšovaniu biodiverzity a diverzity krajiny, k znižovaniu vplyvu poľnohospodárskej činnosti na klimatickú zmenu a pod. Využívanie poľnohospodárskej krajiny by malo byť založené na implementácii environmentálnych princípov a cieľov, ktoré by viedli k adaptácii poľnohospodárskej krajiny na klimatické zmeny, k minimalizácii degradácie pôd a k rozvoju vidieka. Na základe analýzy súčasného stavu poľnohospodárstva by bolo vhodné zamerať sa na niekoľko východiskových oblastí:

Legislatíva v oblasti ochrany pôdy – napriek tomu, že existujú právne predpisy o ochrane poľnohospodárskej pôdy, častokrát v praxi dochádza k situáciám, kedy nie sú zabezpečené podmienky pre ochranu pred degradáciou a tiež nie je zabezpečené uplatňovanie správnej poľnohospodárskej praxe. Prioritou by malo byť zabezpečenie dodržiavania platných právnych predpisov v oblasti ochrany poľnohospodárskej pôdy. V tejto oblasti by mali byť posilnené kompetencie národných inštitúcií a medzi jednotlivými výkonnými, odbornými a vedeckými inštitúciami by mala byť okrem prebiehajúceho vzájomného dialógu zabezpečená aj systémová spolupráca. Rovnako by mal byť odstránený nesúlad medzi zákonom o ochrane poľnohospodárskej pôdy a zákonom o ochrane prírody, ktorý vytvára dlhodobý problém s určením manažmentu na spoločných plochách.

Identifikácia negatívnych vplyvov poľnohospodárstva na pôdu a ďalšie zložky krajiny – súčasné problémy s degradáciou poľnohospodárskej pôdy a jej zlým štruktúrnym stavom sú výsledkom nevhodných systémov hospodárenia, ktoré sa v podmienkach Slovenska dlhodobo využívajú. Dôsledkom je zmena kvalitatívnych a kvantitatívnych vlastností pôdy, vplyv na kvalitu vody, ovzdušia a v nemalej miere na biotu poľnohospodárskej krajiny. Prioritou by malo byť vytvorenie systému hodnotenia rizikových faktorov

v poľnohospodárskej krajine, ich pravidelný monitoring a vytvorenie priestorovej databázy identifikovaných problémov.

Vytvorenie systému na zmiernenie negatívnych vplyvov – problémy súvisiace s negatívnymi dopadmi súčasného systému hospodárenia na poľnohospodárskej pôde majú komplexný charakter, okrem degradačných procesov ovplyvňujú aj adaptáciu a mitigáciu na znečistenie zložiek ŽP, sprievodné degradačné procesy a klimatickú zmenu. Prioritou je vytvoriť systém postupov, ktoré budú mať pozitívny vplyv na uvedené oblasti. Ich cieľom bude zmiernenie intenzifikačných procesov a uplatnenie princípov udržateľného poľnohospodárstva (alternatívne pôdu šetriace systémy hospodárenia, zníženie spotreby agrochemikálií, diverzifikácia pestovaných plodín apod.). Zároveň by sa malo dosiahnuť zvýšenie biodiverzity a diverzity krajiny, čo bude mať pozitívny účinok na klimatickú zmenu.

V stratégii sú uvedené aj odporúčania na zlepšenie stavu LH, ako napr. zachovanie, zveľaďovanie a obhospodarovanie lesov na dosiahnutie plného potenciálu ich produkčných a verejnoprospešných funkcií a zlepšovanie podmienok v rámci obhospodarovania lesov pre zabezpečenie TUR (zvyšovanie podielu foriem podrastového a výberkového spôsobu hospodárenia).

Medzi hlavné ciele politiky lesného hospodárstva na roky 2020 – 2050 boli zaradené **ekonomické, ekologické a sociálne ciele**. Z hľadiska zvyšovania ekonomickej životaschopnosti multifunkčného lesníctva a trvalo udržateľného využívania lesných produktov, tovarov a služieb (ekonomické ciele) uvádzajú ADAM et al. (2020) na podporu ich splnenia: 1. zvyšovanie konkurencieschopnosti lesníctva, 2. podporu výskumu a technického rozvoja, 3. zlepšovanie informácií o stave a vývoji lesných zdrojov, tovaroch a službách poskytovaných lesníctvom, 4. podporu efektívneho využitia dreva.

V rámci ekologických cieľov, ktoré sa premietajú do udržania a zlepšovania zdravotného stavu, vitality a odolnosti lesných ekosystémov v podmienkach zmeny klímy a do zvyšovania biologickej rozmanitosti, ADAM et al. (2020) uvádzajú: 1. podporu ekologického obhospodarovania lesov, 2. zlepšovanie ochranných funkcií lesov – ochrana pôdy a vodných zdrojov, 3. udržanie a zlepšovanie zdravotného stavu lesov, 4. zmiernňovanie dosahu klimatickej zmeny na LH, 5. udržateľný manažment poľovnej zveri. K splneniu sociálnych cieľov, t.j. prispievaniu lesov a lesníctva k zvyšovaniu kvality života zachovaním a zlepšovaním ich sociálnych a kultúrnych aspektov, je potrebné podľa ADAMA et al. (2020): 1. zvyšovanie príspevku lesov, lesníctva a súvisiacich tovarov a služieb k rozvoju ekonomiky vidieka, 2. zabezpečenie záujmov a potrieb vlastníkov lesov a miestneho obyvateľstva, 3. zabezpečenie mimoprodukčných funkcií lesov – pôdoochrannej, klimatickej a spoločenských funkcií, 4. zabezpečovanie protipožiarnej ochrany v lesoch, 5. rozvoj ľudských zdrojov – podpora poradenstva a vzdelávania.

Rozvoj **vidieckeho cestovného ruchu a v rámci neho aj agroturistiky** dáva možnosť využiť veľký rekreačný potenciál slovenského vidieka pre ponuku produktov účastníkom cestovného ruchu (MP SR, 2008). Na Slovensku má cestovný ruch vďaka prírodnému potenciálu a potenciálu vytvoreného človekom možnosť zaujať v národnom hospodárstve a spoločnosti strategické postavenie. Základným cieľom štátnej politiky cestovného ruchu SR je získavanie nových trhov a optimálne uspokojovanie potrieb domácich a zahraničných návštevníkov v cestovnom ruchu v trvalo udržateľnom prostredí tak, aby sa zabezpečila a zlepšila kvalita života domáceho obyvateľstva a aby z neho malo národné hospodárstvo čo najväčší úžitok. Pri napĺňaní tohto cieľa treba podporovať účasť domáceho obyvateľstva na cestovnom ruchu a zároveň rešpektovať únosnosť krajiny a sídiel v nej (Štátna politika cestovného ruchu, 2007, <https://lrv.rokovania.sk/>). Ekonomická reforma uskutočňovaná v rokoch 1990 – 1999 mala vytvoriť priaznivé podmienky pre rozvoj cestovného ruchu na Slovensku. Cestovný ruch mal v tomto období šancu stať sa jedným z ťažiskových odvetví ekonomiky SR. Cestovný ruch sa však podobne ako iné odvetvia dostal koncom uvedeného obdobia do krízy, a to najmä z dôvodu nízkej konkurencieschopnosti poskytovaných služieb, čo sa prejavuje v jeho nedostatočnom rozvoji a v poklese príjmov z tohoto odvetvia. Slovensko zaznamenáva najnepriaznivejší vývoj cestovného ruchu napriek tomu, že disponuje oveľa väčším prírodným a čiastočne aj kultúrnym potenciálom. Dôvodom tohto vývoja je aj nedocenenie ekonomického významu cestovného ruchu zo strany štátu a absencia jasne

formulovanej štátnej politiky rozvoja cestovného ruchu. Cestovný ruch (vrátane vidieckej turistiky) je jedným z odvetví, ktoré môžu napomôcť prechodu slovenskej ekonomiky na trajektóriu TUR. Slovensko má k tomu všetky danosti ako sú prírodné krásy, ľudský potenciál a ďalšie. Spôsob fungovania cestovného ruchu sa však z ekonomického hľadiska javí ako vysoko neefektívny, čo súvisí najmä s nízkou úrovňou služieb a s tým spojenou nekonkurencieschopnosťou celého odvetvia. Podpora rozvoja cestovného ruchu by sa mala zamerať najmä na domáci cestovný ruch, aktívny zahraničný cestovný ruch a podporu domácich malých a stredných podnikateľov (MŽP SR, 2001). Po roku 2008, resp. na Slovensku po roku 2009 vývoj cestovného ruchu výrazne ovplyvnila svetová hospodárska a finančná kríza, ktorá mala vplyv aj na dopyt po službách cestovného ruchu. Pri porovnaní cestovného ruchu SR a ostatných krajín V4 (Česka, Maďarska, Poľska) a Rakúska za obdobie rokov 2007 až 2011 Slovensko zaostávalo za okolitými krajinami vo všetkých ukazovateľoch. Cestovný ruch však potvrdil svoju pružnosť a odolnosť voči meniacim sa ekonomickým podmienkam a v roku 2012 už možno charakterizovať mierny nárast počtu návštevníkov (Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020).

Vo vidieckych regiónoch predpokladáme aj komplexnú podporu rozvoja vidieckeho turizmu a agroturistiky vrátane podpory budovania infraštruktúry a supraštruktúry, podporu budovania chýbajúcich inštitúcií, informačného a rezervačného systému, podporu marketingu v cestovnom ruchu. S tým úzko súvisí podpora vzdelávania, a to tak po odvetvovej línii (kvalita služieb v turizme, kvalita výrobkov, remeslá, tvorba krajiny, ochrana ŽP, ekosystémy, energické systémy z biomasy ap.), ale aj po samosprávnej línii (MP SR, 2008). Podľa KEREKEŠA (2007) sa vidiecky cestovný ruch na Slovensku stáva relatívne novou formou cestovného ruchu hlavne v horských a podhorských oblastiach. Slovensko má mimoriadne dobré podmienky pre vidiecky cestovný ruch, horské a podhorské oblasti zaberajú vyše 2 mil. ha, z čoho poľnohospodársky pôdny fond predstavuje vyše 800 tis. ha. Prírodné podmienky predurčujú SR k tomu, že časť obyvateľstva je a bude viazaná na vidiecke prostredie. To znamená, že na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu sa hodí ktorýkoľvek región Slovenska, teda aj taký, ktorý zatiaľ zápasí s vysokou mierou nezamestnanosti. Rodinné podniky môžu v budúcnosti znamenať nepostrádateľné piliere celého odvetvia cestovného ruchu najmä v oblastiach so sezónnou prevádzkou.

Hospodárenie s vodou nadobúda začiatkom 21. storočia strategický charakter. Významnou charakteristikou by malo byť obmedzenie spotreby, racionalizácia hospodárenia s vodou v krajine (MŽP SR, 2001). V budúcnosti bude vodný režim pôdy predstavovať najdôležitejší aspekt udržateľného hospodárenia na pôde. Je to jeden z najdôležitejších režimov prebiehajúcich v pôde a v krajine, ktorý významným spôsobom ovplyvňuje produkčnú schopnosť pôdy. Regulácia vodného režimu predstavuje veľký spoločensko-ekonomický problém, ktorý pôsobí na stabilitu pôdohospodárstva, na hydrologický cyklus krajiny a na ekosystémy. Dôležitým intenzifikačným faktorom ovplyvňujúci vodný režim je závlaha (ADAM et al., 2020). Chýbajúcej vlaha v pôde sa venuje aj vládny akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody H₂ODNOTA JE VODA. MŽP SR, ktoré adaptačnú stratégiu spísalo, odhaduje, že boj proti nedostatku vody bude Slovensko stáť 140 miliónov EUR. Najväčšia časť peňazí by pritom mala ísť práve na opatrenia zmierňujúce dôsledky sucha v poľnohospodárstve. Medzi navrhovanými opatreniami je aj zlepšenie zadržiavania vody v krajine, na čo chce vyčleniť 70 miliónov EUR. Tie by mali ísť do obnovy mokradí, hradením bystrín, obnovou meandrov či výstavbou vodných nádrží a diel. Ďalších 25 miliónov je potom vyhradených na budovanie a modernizáciu závlahových systémov (H₂ODNOTA JE VODA Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody, 2018). Do budúca je nevyhnutné, najmä z dôvodu úsporného využitia vodných zdrojov, zefektívniť závlahy, hlavne zlepšením stavu, obnovením a dobudovaním zavlažovacích systémov pre lepšie a účinnejšie zavlažovanie poľnohospodárskych plodín. V neposlednom rade bude potrebné doriešiť vlastnícke vzťahy medzi štátom a užívateľmi závlahových systémov. Žiaduce je vytvorenie efektívneho systému zadržiavania vody v krajine pre obdobia dlhotrvajúceho sucha regulovaným odtokom, kapacitným potenciálom na zadržanie vody v danej oblasti (ADAM et al., 2020). V odvodňovacích kanáloch je potrebné vybudovať malé nepriepustné hrádzky s otvorom, v ktorom môžeme regulovať výšku hladiny vody v kanáli. Systém regulovania výšky

vody v kanáloch nám spomalí odtok podzemných vôd, reguluje hladinu podzemných vôd na okolitých poliach, chráni územie pred povodňami a suchom, ozdravuje hydrologický režim, obnovuje biodiverzitu a stabilitu miestnej klímy a pravdepodobne bude dochádzať aj k rovnomernejšiemu výskytu zrážkovej činnosti (<https://www.povodne.sk/sk/riesenie-a-realizacie/opatrenia-na-polnohospodarskej-pode-a-zadrziavanie-vody-v-nizinach>). Podľa aktualizovanej Stratégie adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (2018) ohrozuje územie SR rast priemernej ročnej teploty vzduchu, priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok, pokles relatívnej vlhkosti vzduchu, pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky, vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy a zmeny v premenlivosti klímy. Medzi najzraniteľnejšie oblasti v podmienkach Slovenskej republiky patrí vodné hospodárstvo, lesníctvo, sídelné prostredie a poľnohospodárstvo, teda oblasti, v ktorých sú definované mnohé prírodné zdroje (MŽP SR, 2018a).

Udržateľný rozvoj vidieka je relevantnou témou pre sociálny a ekonomický rozvoj Slovenska (ADAM et al., 2020). K 31.12.2020 bolo 84,98% územia SR definovaného ako vidiecke, s podielom vidieckeho obyvateľstva 47% a hustotou 61,23 obyv./km² (<http://statdat.statistics.sk/>). Hlavné problémy súčasnej vidieckej krajiny a východiská súvisiace s trvalo udržateľným rozvojom vidieckych oblastí sú zhrnuté v nasledovnej Tab. 4.

Tab. 4 Hlavné problémy vidieckej krajiny a východiská súvisiace s trvalo udržateľným rozvojom vidieckych oblastí na Slovensku

Hlavné problémy vidieckej krajiny	Hlavné východiská trvalo udržateľného rozvoja
Poľnohospodárstvo	
- sociálno-demografické problémy vidieka – demografické starnutie obyvateľstva - odliv mladej generácie - úbytok obyvateľstva v najmenších vidieckych sídlach, vplyv suburbanizácie - nízka natalita, starnúca populácia zamestnancov v poľnohospodárskom sektore - nízke mzdové ohodnotenie vykonanej práce zamestnanca v tomto sektore - nedostatočné ekonomické príležitosti a životné podmienky vidieckeho obyvateľstva – vidiecka nezamestnanosť - nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily - nedostatočne vybavené poľnohospodárske a potravinárske podniky inovatívnou technikou a technológiami - útlm živočíšnej výroby - sezónne výkyvy potreby práce - negatívne dopady súčasného systému hospodárenia na poľnohospodárskej pôde – narastajúca devastácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a degradácia vidieckej krajiny - možné dosahy na spracovateľský priemysel (nedostatok surovín, strata miestnych trhov) s následkami pre regionálnu zamestnanosť a ekonomiku - ekonomická stabilita poľnohospodárskych subjektov	- sídelná konfigurácia slovenského vidieka – prispievajúce k sociálnej kohézii vidieka - obnova a udržiavanie prírodných zdrojov, kultúrneho a hospodárskeho potenciálu vidieckej krajiny – podpora obnovy a zachovania tradičných systémov hospodárenia v regiónoch rozptýleného osídlenia - zvyšovanie počtu využívania postupov priaznivých pre biodiverzitu - dodržiavanie platných právnych predpisov v oblasti ochrany poľnohospodárskej pôdy - podstatné zníženie vplyvu poľnohospodárstva na zmenu klímy - oživenie poľnohospodárskej výroby – podpora diverzity štruktúry poľnohospodárskych podnikov - zlepšenie podmienok chovu hospodárskych, domácich a spoločenských zvierat - podpora spracovania domácich agrárnych surovín - vytváranie pracovných príležitostí – zmierňovanie problému nezamestnanosti na vidieku - zmena v agrárnej zamestnanosti – nárast počtu mladších vekových kategórií v poľnohospodárskom sektore – podpora generačnej obmeny v poľnohospodárstve - vyššie mzdové ohodnotenie zamestnanca a zvýšenie sociálneho statusu zamestnanca v poľnohospodárstve - flexibilné modely zamestnávania – práce sezónneho charakteru - farmy rodinného typu s menšími hospodárstvami, mladí poľnohospodári a súkromne hospodáriaci roľníci - tvorba miestnej identity a presadzovanie sa v lokálnych a regionálnych trhoch

• nedostatočná orientácia spracovateľského priemyslu na domácu poľnohospodársku surovinu • nepostačujúce investičné aktivity • zvyšovanie nákupu potravín (vrátane dovozu) za konkurenčné ceny v nadnárodných retailových reťazcoch • legislatívne prekážky ŽP podľa štandardov EÚ • chýbajúce kompenzačné platby za hospodárske straty spôsobené nepriaznivými udalosťami • spolupráca so samosprávou	• inovácie, nové technológie, modernizácia výroby, automatizácia, technologizácia, robotizácia, internetové pripojenie a využívania dát • diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam – inovátorské formy práce • budovanie zelenej infraštruktúry – dôležitá časť pri tvorbe vidieckej krajiny • zefektívnenie financovania podnikov a rozvojových projektov • alternatívne pôdu šetriace systémy hospodárenia, zníženie spotreby agrochemikálií, • zvýšenie kvality vstupov do poľnohospodárstva • zlepšenie marketingu poľnohospodárskej produkcie • zabránenie predaja pôdy na špekulatívne účely a jej zaberania na nepoľnohospodárske účely
Lesné hospodárstvo	
• spolupráca so samosprávou • zveľaďovanie lesného majetku so zameraním na podporu mimoprodukčných funkcií lesa • nelegálna ťažba a nelegálny predaj dreva • nepriaznivé ekonomicko-finančné podmienky lesníckych subjektov • odliv kvalifikovaných pracovných síl z vidieka • prenos znalostí a inovácií v lesníctve • ekologické využívanie obhospodarovanej lesnej pôdy a ochrana lesného pôdneho fondu • nedostatočné povedomie majiteľov lesov o negatívnych vplyvoch na zložky ŽP v súvislosti s nesprávnym hospodárením lesných porastov • odolnosť lesných porastov	• podpora ekologického obhospodarovania lesov • zvyšovanie ekonomickej životaschopnosti multifunkčného lesníctva (využitie lesnej biomasy) a trvalo udržateľného využívania lesných produktov, tovarov a služieb • udržanie a zlepšovanie zdravotného stavu, vitality a odolnosti lesných ekosystémov v podmienkach zmeny klímy, a zvyšovanie biologickej rozmanitosti • prispievanie lesov a lesníctva do zvyšovania kvality života zachovaním a zlepšovaním ich sociálnych a kultúrnych aspektov • zabezpečenie záujmov a potrieb vlastníkov lesov a miestneho obyvateľstva • podpora zamestnanosti v lesnom hospodárstve – rozvoj ľudských zdrojov • posilňovanie produkčných a mimoprodukčných funkcií lesov – zlepšovanie ochranných funkcií lesov • zvyšovanie konkurencieschopnosti lesníctva • podpora efektívneho využitia dreva
Agroturizmus a vidiecky turizmus	
• postavenie odvetvia cestovného ruchu v národnom hospodárstve • presadzovanie rozvoja agroturistiky a vidieckeho turizmu • marketing a podpora koordinácie a rozvoja vidieckeho turizmu • základná infraštruktúra a vybavenosť obcí na vidieku – kvalita služieb, od ktorej sa odvíja spokojnosť návštevníka – turistu • slabá flexibilita pri poskytovaní služieb a neochota prispôbiť sa požiadavkám host'a • sezónnosť agroturizmu a vidieckeho turizmu v niektorých regiónoch SR • hospodársky a sociálny úpadok a vyľudňovanie vidieka, nezamestnanosť • inovácie služieb v agroturizme a vidieckom turizme – s dôrazom na IKT – chýbajúce rôzne rezervačné systémy, hodnotiace systémy,	• obnova remesiel, zručností a ľudových tradícií, – unikátny národný folklór, rozmanité a bohaté zvyky a nenapodobiteľné ľudové umenie – dôležitý faktor agroturizmu • autentický zážitok z vidieckej dovolenky • tvorby nových pracovných príležitostí najmä v regiónoch s významným potenciálom pre cestovný ruch – stabilizácia obyvateľstva vo vidieckom sídle • ponuka ubytovacích kapacít s typickou vidieckou architektúrou • rozširovanie rekreačného potenciálu vidieka – udržiavanie vzhľadu krajiny • speňaženie vlastných poľnohospodárskych produktov na stravovanie a pohostenie návštevníkov • zabezpečenie rastu nepoľnohospodárskej pridanej hodnoty vidieckej krajiny • podpora marketingu služieb vidieckeho cestovného ruchu • pozitívny vplyv na regionálny rozvoj a na platobnú bilanciu a rozvoj cestovného ruchu

• prepojenia na mapové systémy a rôzne mobilné aplikácie • rozvoj dopravných spojení s vidieckymi oblasťami • obmedzujúce a prísne právne normy pre podnikateľov v cestovnom ruchu • spolupráca so samosprávou	• fungovanie verejno-súkromných partnerstiev v oblasti agroturizmu a vidieckeho turizmu • podpora rozvoja vidieckych obcí • podpora podnikateľského prostredia
Vodné hospodárstvo	
• dopady globálnych zmien – hydroklimatické extrémny • znečistenie vôd vo vidieckej krajine vplyvom hospodárskych aktivít • verejné kanalizácie – komunálne odpadové vody • zásobovanie vidieckeho obyvateľstva pitnou vodou • spolupráca so samosprávou • odtokové pomery a bilancia vodných zdrojov • povodne a protipovodňová ochrana	• krajinnotvorná funkcia • podpora zamestnanosti a tradičného hospodárenia • udržateľný manažment vodných zdrojov a optimalizácia ich funkcií • benefity vodných tokov a plôch • revitalizácia vodných tokov • ekologické vodohospodárske stavby na vidieku • zadržiavanie vody v krajine • ochrana a obnova vodnej biodiverzity a posilnenie ekosystémov • rybne hospodárstvo

Vypracované podľa ADAMA et al. (2020)

MPRV SR má spracované strategické a koncepčné materiály vo väčšine prípadov iba s výhľadom do roku 2020. Je potrebné rozpracovať a nastaviť strategické a koncepčné rámce v mnohých oblastiach rezortu už v nadväznosti na európske politiky a národné rámce, ktoré sú už schválené. Momentálne rezort pracuje na rozhodujúcom strategickom dokumente, ktorým je Strategický plán SPP na roky 2023 – 2027 (ADAM et al., 2020).

Poľnohospodárstvo podstatnou mierou prispieva k udržiavaniu funkčnej sídelnej štruktúry vidieka, udržiavaniu vidieckej infraštruktúry a osídlenia. Disponuje materiálnymi a ľudskými zdrojmi pre počiatočné investície do diverzifikácie ekonomických aktivít na vidieku, rozvoj podnikania v oblasti služieb, remeselnej výroby, obchodu a pod. Úspech našich zámerov pri zmierňovaní regionálnych rozdielov priamo závisí od úspešnosti vidieckeho rozvoja. Analýzy z posledných rokov však ukazujú, že tam, kde prosperuje poľnohospodárstvo, tam sa rozvíja aj vidiek a celý región, tam kde poľnohospodárstvo upadá, tam upadá aj celý región. Štátnym záujmom SR je rozvoj produkčne výkonného pôdohospodárstva, zabezpečujúceho celoplošné, účelné a efektívne obhospodarovanie pôdneho fondu krajiny a dostupnosť potravín pre obyvateľstvo, ako aj zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov založeného na primeranom využívaní ich ekonomických, environmentálnych a sociálnych funkcií. Jeho udržateľný rozvoj ovplyvňuje kvalitu života spoločnosti na vidieku. Pôdohospodárstvo prispieva k udržiavaniu funkčnej vidieckej infraštruktúry a osídlenia. Pôdohospodárstvo čelí novým výzvam, a to globalizácii svetovej ekonomiky, hrozbe klimatickej zmeny, ale získava aj nové príležitosti v tvorbe novej energetickej rovnováhy s využitím svojho potenciálu tvorby obnoviteľných zdrojov energie. Primárna funkcia poľnohospodárstva je produkcia potravín a priemyslových surovín. Najspoľahlivejším garantom potravinovej bezpečnosti je výkonné a medzinárodne konkurencieschopné poľnohospodárstvo vlastnej krajiny. Pre dosiahnutie stabilnej potravinovej bezpečnosti je potrebné zabezpečenie technologického rozvoja, primerané hodnotové pomery medzi vstupmi a výstupmi vrátane investovaného kapitálu ako aj fungujúca infraštruktúra tovarovej výmeny. Z toho dôvodu je potrebný rozvoj konkurencieschopnej, účelovo intenzívnej avšak environmentálne prijateľnej poľnohospodárskej výroby v priaznivých pôdnych a klimatických podmienkach a rozvoj poľnohospodárstva zameraného na extenzívnejšie a diverzifikovanejšie, výrazne ekologicky zamerané hospodárenie so zreteľom na zaistenie udržania kultúrneho vzhľadu krajiny a ochrany prírodných hodnôt v nepriaznivých výrobných podmienkach. Dlhodobou udržateľné lesné hospodárenie predpokladá zabezpečiť ochranu a zveľaďovanie lesov tak, aby plnili svoje verejnoprospešné funkcie a hospodársku funkciu ako producenta dreva ako ekologicky čistej a obnoviteľnej suroviny (Božík et al., 2008).

7 ZÁVER

V roku 2020 žilo z celkového počtu 447,3 mil. obyvateľov EÚ v prevažne vidieckych oblastiach 93 mil. obyvateľov, čo predstavuje je 20,79%. V prechodných oblastiach žilo 38,92% a v prevažne mestských oblastiach 40,29% obyvateľov EÚ-27 (<https://ec.europa.eu/eurostat/>). Na Slovensku v roku 2020 bolo 84,98% územia SR definovaného ako vidiecke, s podielom vidieckeho obyvateľstva 47% a hustotou 61,23 obyv./km² (<http://statdat.statistics.sk/>). Slovensko teda ešte stále môžeme označovať ako vidiecku krajinu. Patrí medzi málo urbanizované štáty Európy, podiel obyvateľstva bývajúceho v mestách dosahuje len 53%. Sídlna štruktúra SR je výrazne rozdrobená. Z 2 890 obcí krajiny tvoria tzv. malé obce (s menej než 1 000 obyvateľmi) až 67%, obýva ich však len 16% celkovej populácie krajiny. Podľa indikátora vidieckosti krajiny, ktorý používa pre medzinárodné porovnávania OECD (za vidiecke sa považujú tie obce, v ktorých hustota zaľudnenia nepresahuje 100 obyvateľov na km²), tvorí vidiek takmer 80% územia SR a obýva ho takmer tretina celkovej populácie. Podľa tejto metodiky sa k okresom s podielom obyvateľstva žijúceho vo vidieckych obciach vyšším ako 50% radí až 39 z celkového počtu 79 okresov SR (SLOBODA, 2006).

Tradičným výrobným odvetvím slovenského vidieka je poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. V štruktúre národného hospodárstva vykazujú všetky odvetvia pôdohospodárstva z dlhodobého hľadiska trend mierne slabnúceho postavenia, čo súvisí najmä s rýchlejším rastom iných odvetví hospodárstva SR (SLOBODA, 2006). Poľnohospodárstvo a LH majú rozhodujúci význam z hľadiska využitia pôdy a hospodárenia s prírodnými zdrojmi vo vidieckych oblastiach EÚ a slúžia ako platforma pre hospodársku diverzifikáciu vo vidieckych spoločnostiach. Posilnenie politiky rozvoja vidieka EÚ je preto jej všeobecnou prioritou. Hlavným cieľom politiky rozvoja vidieka v EÚ je rast a vytváranie pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach a zvyšovanie konkurencieschopnosti na svetových trhoch (SARVAŠOVÁ, 2008). Poľnohospodárstvo podstatnou mierou prispieva k udržiavaniu typického vidieckeho osídlenia s vidieckou infraštruktúrou. Disponuje materiálnymi a ľudskými zdrojmi pre počiatočné investície do diverzifikácie ekonomických aktivít na vidieku, rozvoj podnikania v oblasti služieb, remeselnej výroby, obchodu a pod. Úspech zámerov pri zmiernení regionálnych rozdielov priamo závisí od úspešnosti vidieckeho rozvoja.

Až do druhej polovice 90. rokov minulého storočia nebola formulovaná žiadna ucelenejšia stratégia rozvoja vidieka. Vidiek bol implicitne zahrňovaný do deklarovaného integrovaného systému regionálnej politiky, ktorá sa začala koncipovať až po roku 2000 (napr. Integrovaný plán regionálneho rozvoja, Národný plán rozvoja atď.). Z odvetvového pohľadu v predvstupovom období od roku 2000 sa na oblasť vidieka orientoval predvstupový nástroj pre podporu poľnohospodárstva a rozvoj vidieka – program SAPARD. Po vstupe do EÚ sa komplexnejšie problematikou rozvoja vidieka zaoberal sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a Plán rozvoja vidieka (BUCHTA, 2007). Podľa FALŤANA, PAŠIAKA (2004) v transformačnom období dochádza k reprofilácii hospodárskej bázy vidieka. V tomto období sa ďalej rozšírila strata väzby vidieckeho priestoru na dominanciu poľnohospodárskej výroby ako ekonomickej základne. Upozorňujú na niektoré negatívne tendencie ako napr.: vyludňovanie vidieka, slabnutí ľudský kapitál, stagnujúca úroveň kultúrneho kapitálu, slabnutie a deformácie sociálneho kapitálu, problémy (ekonomické, personálne, infraštruktúrne, prenos kompetencií) malých obcí.

Politika rozvoja vidieka EÚ je navrhnutá tak, aby pomohla vidieckym oblastiam čeliť širokému spektru hospodárskych, environmentálnych a sociálnych výziev (<https://ec.europa.eu/>). Rozdrobenosť sídelnej štruktúry so sebou prináša rad problémov vo výkone správy, ale aj pri riešení rozvojových otázok obcí. Strata atraktivity vidieckeho priestoru spolu so starnutím vidieckej populácie a s čiastočným vyludňovaním spôsobuje to, že sa znižuje potenciál pre investovanie do vidieckej infraštruktúry. Navyše, fundamentálnym problémom slovenského vidieka je jeho znížená konkurencieschopnosť v porovnaní

s urbanizovanými priestormi (ADAM et al., 2020). Slovenský vidiek disponuje dobrými predpokladmi pre svoj budúci hospodársky rast. Predpoklady pre zvyšovanie hospodárskeho rastu vidieka sú podobne ako v urbánnej krajine do veľkej miery závislé od schopnosti vlády opustiť svoje deštrukčné praktiky zasahovania do slobody trhovej výmeny. Tento prístup by sa vo „vidieckej politike“ mal premietiť i do špecifik, ktoré sú pre vidiek charakteristické: slabšej úrovne ľudských zdrojov a infraštruktúry. Vidiecky charakter krajiny SR, s množstvom vzácnych prírodných zdrojov, poskytuje dobrý potenciál pre hospodársky rast vidieka najmä v špecifických odvetviach podnikania, zameraných na cestovný ruch, agroturistiku, poľnohospodárstvo či lesné hospodárstvo. Bariérou rozvoja slovenského vidieka je však zlá organizovanosť decentralizovanej vlády a jej neschopnosť opustiť mnohé svoje zásahy do slobodného trhu (SLOBODA, 2006). Poľnohospodárstvo prestalo byť oporou a ekonomickou základňou jeho života, Slovensko už nie je agrárnou krajinou. Ekonomika rozdelila vidiek na prímestský, rekreačný a stagnujúci. Prímestský vidiek sa stal územím nespútanej výstavby sídlisk, nových rodinných domov, ich prejavom sa stal výrazový chaos (ŠARAFIN, 2012).

8 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A OSTATNÝCH CITOVANÝCH ZDROJOV

1. Adam, Š., Nouzovská, Z., Polovka, M., Bezák, P., Slamečka, J., Hauptvogel, P., Matoušek, J., Buchta, S., Čarný, A. 2020. Koncepcia spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte 2035. (Základné rámce pre rozpracovanie). 62 s.
2. Akčný plán EÚ pre lesy na roky 2007 – 2011. Dostupné na: http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/medzinarodna/Documents/EU%20Forest%20Action%20Plan_en.pdf
3. Akčný plán Národného lesníckeho programu SR na roky 2009 – 2013. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=274754>
4. Akčný plán pre budúcnosť ekologickej výroby v EÚ. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0179&from=SK>
5. Akčný program pre dohovor OSN o boji proti dezertifikácii v podmienkach Slovenskej republiky (2005). Dostupné na : https://www.vupop.sk/dokumenty/rozne_AP_CCD.pdf
6. Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej Národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020. Dostupné na: https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/dohovory/biodiverzita/1_vlastny_ap-biod_aug_2014.pdf
7. Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v SR do roku 2010. Dostupné na: https://moodle.uniag.sk/pluginfile.php/10276/mod_resource/content/1/aprep_sr_2010.pdf
8. Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/10519/1>
9. Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR 2005 – 2010. Dostupné na: <https://hpur.vlada.gov.sk/3566-sk/dokumenty/>
10. Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/ochrana-prirody/medzinarodne-dohovory/dohovor-biodiverzite/aktualizovana-narodna-strategia-ochrany-biodiverzity-do-roku-2020/>
11. Analytická podpora pre tvorbu Strategického plánu 2021 – 2027. Intervenčná stratégia. Analytická štúdia. Dostupné na: www.obilinari.sk
12. Antal, J., Hulla, J., Kriš, J., Szolgay, J. 2003. Študijný odbor vodné hospodárstvo, Obsah študijného odboru, AK a MŠ SR, dostupné na: <http://www.akredkom.sk/isac/public/odbory/6/6.4/6.4.1.pdf>.
13. Bielek, P. 2017. Pôdoznalectvo pre enviromanažérov. Nitra: SPU. 318 s. ISBN 978-98-552-1682-9.
14. Bihuňová, M., Štěpánková, R. 2012. Trendy a prístupy v podpore a rozvoji vidieckeho cestovného ruchu. Životné prostredie, 2012, 46, 4, p. 204 – 208.
15. Bobáková, V. 2019. Indikátory trvalo udržateľného rozvoja v oblasti výskumu a vývoja. In: Čepelová, A., Koreňová, D. (eds.) Trvalo udržateľný rozvoj v krajinách Európskej únie. Nekonferenčný zborník vedeckých prác. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, s. 14-23
16. Božík, M. et al. 2008. Prognóza a vízia vývoja slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a vidieka. Bratislava: Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, 251 s. Dostupné na:

<https://www.mpsr.sk/prognoza-a-vizia-vyvoja-slovenskeho-polnohospodarstva-potravinarstva-lesnictva-a-vidieka/0-32--1292>

17. Buchta, S. 2007. Možnosti a perspektívy riešenia vidieckej zamestnanosti. In: Sociológia 2007, Vol. 39 (No 2), 16 s. Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/02031235Buchta%20-%20PDF.pdf>
18. Cíbik, L., Frimmel, R. 2019. Trvaloudržiateľný hospodársky rozvoj slovenských miest a obcí. In: Čepelová, A., Koreňová, D. (eds.) Trvalo udržateľný rozvoj v krajinách Európskej únie Nekonferenčný zborník vedeckých prác. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, s. 198-207
19. Čaboun, V., Tutka, J., Moravčík, M. eds. 2010. Uplatňovanie funkcií lesa v krajine. Zvolen: Národné lesnícke centrum. 285 s., ISBN 978-80-8093-120-9. Dostupné na: https://web.nlcsk.org/wp-content/uploads/2019/11/upl_funkcii_lesa.pdf
20. Demo, M., Bielek, P., Džatko, M., Lacko-Bartošová, M., Juráni, B., Vilček, J., Gaisbacher, J. 1998. Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine. Bratislava : SPU. 302 s. ISBN 80-7137-525-X.
21. Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Long_term_vision_for_rural_areas_2020#
22. Ekologizácia: komplexnejší režim podpory príjmov, ktorý ešte nie je environmentálne účinný. Osobitná správa. 2017. Dostupné na: <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/4ea14853-e099-11e7-9749-01aa75ed71a1>
23. Enviroportal, 2020. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=161>
24. EURÓPA 2020. Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu (2010). Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>
25. Európske spoločenstvá. 2009. Udržateľné poľnohospodárstvo a ochrana pôdy (SoCo). Dostupné na: <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/SOCO/FactSheets/SK%20Fact%20Sheet.pdf>
26. Európsky námorný a rybársky fond, 2014. Nariadenie (EÚ) č. 508/2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, Dostupné online: http://publications.europa.eu/resource/cellar/a749d75c-8eca-4f7e-9e61-c33de921d6dd.0022.03/DOC_1
27. Falt'an, L., Pašiak, J. 2004. Regionálny rozvoj Slovenska. Východiská a súčasný stav. Bratislava: Sociologický ústav SAV, Bratislava. 88 s.
28. Farkašová, M. 2007. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ a jej uplatňovanie v Slovenskom poľnohospodárstve. Dostupné na: http://www.slpk.sk/eldo/2007/020_07/sekcia_e/Farkasova.pdf
29. Filčák, R., Považan, R. (eds.) 2017. Scenáre vývoja v životnom prostredí 2020+ Udržateľný rast, biodiverzita a zmena klímy. Bratislava: Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied, organizačná zložka. Prognostický ústav SAV. 100 s. Dostupné na: http://www.cspv.sav.sk/fileadmin/user_upload/Aktuality/Publik%C3%A1cia_SCEN%C3%81RE_V%C3%9DVOJA_V_%C5%BDIVOTNOM_PROSTRED%C3%8D_2020_Monografia28032018.pdf
30. Glaser-Opitzová, H., Ivančíková, L., Illitová, A., Kolesárová, L., Dzianová, O. 2016. Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja AGENDY 2030. Bratislava: Štatistický úrad SR, 133 s. Dostupné na: <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/publikacie/>

31. Greenpeace, Barát, A., Pecho, J. 2020. Dopady klimatickej krízy na Slovensko, 16 s. Dostupné na: <https://www.greenpeace.org/static/planet4-slovakia-stateless/2020/02/54e4fe6f-gp-dopady-klimat-krizy-slovensko-screen-2.pdf>
32. <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/from-farm-to-fork/>
33. <http://datacube.statistics.sk/>
34. <http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/medzinarodna/forest-europe/Stranky/default.aspx>
35. <http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/medzinarodna/Pages/politika-v-kontexte-eu.aspx>
36. <http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/politika-legislativa/narodna/Pages/strategia-rozvoja-lesnictva.aspx>
37. <https://www.katasterportal.sk/kapor/>
38. <http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/les-a-vidiek>
39. <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty>
40. <https://www.minzp.sk/klima/adaptacia-zmenu-klimy/>
41. <http://www.nsrv.sk/index.php>
42. https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_sk
43. <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/>
44. <https://www.enviroportal.sk/lesnictvo/akcny-plan-narodneho-lesnickeho-programu-sr-2015-2020>
45. <https://www.enviroportal.sk/lesnictvo/strategia-rozvoja-lesnictva-2008>
46. <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1276>
47. <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>
48. <https://www.enviroportal.sk/poda/program-rozvoja-vidieka-sr-2014-2020-2014>
49. <https://www.enviroportal.sk/voda/vodny-plan-slovenska-na-roky-2022-2027>
50. <https://www.minzp.sk/klima/politika-zmeny-klimy/adaptacia-zmenu-klimy/>
51. <https://www.minzp.sk/ezd/>
52. <https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/celofarmova-eko-schema/47-43-1571>
53. <https://www.mpsr.sk/program-rozvoja-vidieka-2014-2020/59---9092/>
54. <https://www.mpsr.sk/schvalovaci-proces-strategickeho-planu-spolocnej-polnohospodarskej-politiky-2023-2027/1504-43-1504-17419/>
55. <https://www.mpsr.sk/schvalenie-programu-rozvoja-vidieka-slovenskej-republiky-2007-2013/59---507/>
56. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27199/1>
57. https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_poskytovanie-podpory-podla-pro

58. <http://www.vuvh.sk/rsv2/default.aspx?pn=3PONU>Hraško, J., Džatko, M. 1984. Pôdno-ekologické hodnotenie prírodných podmienok a začlenenie poľnohospodárskych podnikov do porovnateľných skupín. Záverečná správa. Bratislava: VÚPVR, 62 s.
59. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=1036&navID2=1036&SID=67&id=9006>
60. Kalúz, K., Rehák, Š., Hlavčová, K., Szoglay, J. 2010. Vodné hospodárstvo krajiny, Nitra, 2010, ISBN 978-80-552-0513-7.
61. Kapusta, P. 2010. Lesné hospodárstvo a jeho vplyv na životné prostredie v Slovenskej republike k roku 2009 Indikátorová sektorová správa. Banská Bystrica: SAŽP, 42 s. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/lesne-hosp-sektor-09.pdf>
62. Kerekeš, J. 2019. Vidiecky turizmus a agroturizmus v regiónoch turizmu. 1000 kníh – vydajte si svoju knihu online. Dostupné na: <http://www.slpk.sk/eldo/2019/misc/9788057010326.pdf>
63. Kerekeš, J. 2017. Vidiecky cestovný ruch a agroturistika v procese investovania a spájania. 1000 kníh – vydajte si svoju knihu online. Dostupné na: <https://sekarl.euba.sk/arl-eu/en/csg/?repo=eurepo&key=61917279382>
64. Kerekeš, J. 2007. Marketingové aspekty rozvoja cestovného ruchu v územnej samospráve. Bratislava. 147 s. Dostupné na: https://www.avv.sk/wp-content/uploads/2018/11/Marketingove_aspekty_rozvoja_CR_v_uzemnej_samosprave.pdf
65. Konceptia podpory pre malých, mladých a rodinných farmárov. Dostupné na: http://mladyfarmar.asyf.sk/sites/default/files/6.2_koncepcia_podpory_pre_mmr.pdf
66. Konceptia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 – 2020. Dostupné na: <https://knowwww.eu/nodes/5d9ef33fbc52812aeaba6ae4>
67. Koncoš, P. 2020. Slovenské poľnohospodárstvo a potravinová bezpečnosť štátu. Dostupné na: <http://www.sppk.sk/clanok/3328?start>
68. Kovalčík, M. 2019. Trvalo-udržateľný manažment lesov na Slovensku s dôrazom na ekonomický, environmentálny a sociálny aspekt. In: Zprávy lesnického výzkumu, 64, 2019 (1): 1. Dostupné na: <https://www.vulhm.cz/files/uploads/2019/06/549.pdf>
69. Kriström B. 2011. CBA and forest economics. Journal of Forest Economics, 17 (1): 1–2
70. Kršáková, A., Vačoková, L. 2008. Hodnoty vidieckej krajiny a námety na jej obnovu. Banská Bystrica: SAŽP, 13 s. Dostupné na: http://old.obnovadediny.sk/Upload/propagacia/materialy/brozurky/hodnoty_vidieckej_krajiny.pdf
71. Kulla, L., Sarvašová, Z., Murgaš, V., Schwarz, M. 2019. Konceptia prírody blízkeho hospodárenia v lesoch Slovenskej republiky. Zvolen: Národné lesnícke centrum, Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, 31 s. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/lesy-drevo-polovnictvo/lesnicke-politiky/47-37-1475>
72. Lipský, Z. 1995. The changing face of the Czech rural landscape. In: *Landscape and Urban Planning*. roč. 31, č. 1, s. 39-45.
73. Marušáková, Ľ., Taraba, M., Schwarz, M., Sarvaš, M. 2012. Lesy pre ľudí. Zvolen: Národné lesnícke centrum. 47 s. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/lesy-pre-ludi/0-37--7333>
74. Matušíková, D. 2010. Vidiecky turizmus a agroturizmus ako faktor intenzifikácie rozvoja regiónu. Prešov: Prešovská univerzita. Fakulta manažmentu. 183 s.

75. Matušíková, D. 2013. Vidiecky turizmus a agroturizmus. Prešov: Bookman, 72 s.
76. MDV SR, 2019. Aktualizácia marketingovej stratégie Sekcie cestovného ruchu na roky 2019 – 2020. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty/strategia-rozvoja-cestovneho-ruchu-do-roku-2020>
77. Memorandum o lesoch, 2017. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=52&id=12301>
78. Mindáš, J., Páleník, V., Nejedlík, P. (eds.) 2011. Dôsledky klimatickej zmeny a možné adaptačné opatrenia v jednotlivých sektoroch. Záverečná správa. Zvolen: EFRA – Vedecká agentúra pre lesníctvo a ekológiu. 252 s. Dostupné na: <https://www.shmu.sk/File/projekty/Zaverecna%20Sprava%20projektu%20Klim.%20zm%20ena%20a%20Adaptacie%202012.pdf>
79. MIRRI SR, 2020. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030. Bratislava: MIRVI SR, 53 s. Dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>
80. Moravčík, M. 2008. Lesnícka politika na Slovensku – Aktuálne dokumenty na jej implementáciu. In: Financovanie 2008 Lesy – Drevo. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene. Dostupné na: <http://www.ipoles.sk/space/a03.pdf>
81. Moravčík, M., Novotný, J., Toma, P. (eds.) 2007. Národný lesnícky program Slovenskej republiky na roky 2007 – 2020. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, Zvolen: Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav, 63 s. Dostupný na: <https://www.mpsr.sk/sk/?navID=1&id=481&start>
82. Moravčíková, D., Kučírková, D. 2003. Rurálna sociológia. Nitra: SPU, 116 s.
83. MP SR, 2008. Prognóza a vízia vývoja slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a vidieka. Bratislava: MP SR, 233 s. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/prognoza-a-vizia-vyvoja-slovenskeho-polnohospodarstva-potravinarstva-lesnictva-a-vidieka/125---657/>
84. MPRV SR, 2020a. PRV SR 2014-2020 (po 6. modifikácii schválenej Európskou komisiou 24.3.2020). Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/prv-sr-2014-2020-po-6-modifikacii-schvalenej-europskou-komisiou-24-3-2020/1180-43-1180-15266/>
85. MPRV SR, 2020b. Rozvoj vidieka a priame platby, Rybné hospodárstvo. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/47-43-1>
86. MPRV SR, 2020c. Výročné správy o vykonávaní OP RH za rok 2019. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&slID=43&navID2=1179>
87. MPRV SR, 2019. Národný lesnícky program Slovenskej republiky 2021 – 2030. Lesy pre spoločnosť, 2019 Vstupná správa. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, 84 s. Dostupné na: http://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/otvorene_vladnuti_e/2020/vstupna_sprava_-_lesy_pre_spolocnost.pdf
88. MPRV SR, 2018. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2017. Zelená správa. Bratislava: MPRV SR, Zvolen: NLC, 65 s. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/zelena-sprava-2018/123---13656/>

89. MPRV SR, 2015. Program rozvoja vidieka SR na programové obdobie 2014 – 2020. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/program-rozvoja-vidieka-sr-na-programove-obdobie-2014-2020/1180-43-1180-8644/>
90. MPRV SR, 2014a. Národný strategický plán rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/narodny-strategicky-plan-rozvoja-vidieka-sr-2007-2013-verzia-c-4/296-43-296-10132/>
91. MPRV SR, 2014b. Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/?navID=47&slD=43&navID2=296>
92. MŽP SR, 2021. Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy. Bratislava: MŽP SR, 90 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/akcny-plan-implementaciu-nas.pdf>
93. MŽP SR, 2020. Zoznam všeobecne záväzných právnych predpisov so zameraním na starostlivosť o životné prostredie a niektorých súvisiacich predpisov. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. Dostupné online: <https://www.minzp.sk/legislativa/>
94. MŽP SR, 2019a. Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. Bratislava: MŽP, 34 s. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/plan-rozvoja-verejnych-vodovodov-verejnych-kanalizacii-pre-uzemie-sr-n>
95. MŽP SR, 2019b. Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. Bratislava: MŽP, 26 s. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/plan-rozvoja-verejnych-vodovodov-verejnych-kanalizacii-pre-uzemie-sr-n>
96. MŽP SR, 2018a. Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy. Bratislava: MŽP SR, 145 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>
97. MŽP SR, 2018b. H₂ODNOTA JE VODA Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody. Bratislava: MŽP, 25 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/voda/koncepcne-dokumenty/h2odnota-je-voda-akcny-plan-riesenie-dosledkov-sucha-nedostatku-vody.html>
98. MŽP SR, 2016. Orientácia, zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027. Bratislava: MŽP SR, 33 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/orientacia-zasady-priority-vodohosp-politiky-sr-do-r-2027.pdf>
99. MŽP SR, 2015a. Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do roku 2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/navrh-orientacie-zasad-a-priorit-vodohospodarskej-politiky-sr-do-roku-2027.pdf>
100. MŽP SR, 2015b. Orientácia, zásady a priority vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. Dostupné online: <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/orientacia-zasady-priority-vodohosp-politiky-sr-do-r-2027.pdf>
101. MŽP SR, 2015c. Vodný Plán Slovenska Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaja. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. Dostupné online: https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/vodny-plan-2015/vodny-planslovenska-2015_sup-dunaja-sup-visly.pdf

102. MŽP SR, 2014. Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Bratislava: MŽP SR, 118 s. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/oblasti/politika-zmeny-klimy/nas-sr-2014.pdf>
103. MŽP SR, 2006. Konceptcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/voda/koncepcne-aplanovacie-dokumenty/koncepcia-vodohospodarskej-politiky-slovenskej-republiky-do-roku-2015.html>
104. MŽP SR, 2001. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. Bratislava: Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/dokumenty/strategicke-dokumenty/narodna-strategia-trvalo-udrzatelneho-rozvoja.pdf>
105. Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91
106. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008
107. Národný strategický plán rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/narodny-strategicky-plan-rozvoja-vidieka-sr-2007-2013-verzia-c-4/296-43-296-10132/>
108. Návrh národných priorít implementácie Agendy 2030, 2018. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22985/1>
109. Nejedlík, P., Mindáš, J. (eds.) 2011. Dôsledky klimatickej zmeny a možné adaptačné opatrenia v jednotlivých sektoroch. Záverečná správa – zhrnutie. Zvolen: EFRA – Vedecká agentúra pre lesníctvo a ekológiu; Bratislava: SHMÚ, 50 s. Dostupné na: <https://www.shmu.sk/File/projekty/Zhrnutie%20projektu%20Klim.%20zmena%20a%20Adaptacie%202012.pdf>
110. Némethová, J. 2010. Ekologické poľnohospodárstvo v SR. In: Geografické štúdie 01/2010. Dostupné na: https://www.researchgate.net/profile/Jana_Nemethova2/publication/290107780_Ecologic_Agriculture_in_Slovakia/links/5e2c559ea6fdcc70a14bbc63/Ecologic-Agriculture-in-Slovakia.pdf
111. Némethová, J. 2011. Potenciál a perspektívy poľnohospodárskej pôdy Slovenska. In: Geografické štúdie. 02/2011. Dostupné na: https://www.researchgate.net/profile/Jana_Nemethova2/publication/283988942_Potential_and_Perspectives_of_Agricultural_Soil_in_Slovakia/links/5e2c559da6fdcc70a14bbc5f/Potential-and-Perspectives-of-Agricultural-Soil-in-Slovakia.pdf
112. Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ do roku 2030. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. 29 s. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/DOC/?uri=CELEX:52021DC0572&from=EN>
113. Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ: pre lesy a sektor lesného hospodárstva, 2013. SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV. Pokrok pri vykonávaní stratégie lesného hospodárstva EÚ. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0811&from=en>
114. Nový klimaticko-energetický balík do roku 2030. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_14_54

115. NR SR, 2004. Správa o vodnom hospodárstve v Slovenskej republike v roku 2003. Bratislava: Národná rada SR. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=188727>
116. Palčák, L., Kaparová, Z. 2018. Posúdenie klimatických zmien – tvorba metodiky a zakomponovanie posudzovaní dopadov na zmeny klímy infraštruktúrnych plánov/projektov do existujúcich procesov na národnej úrovni. Žilina: Výskumný ústav dopravný, 74 s. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/>
117. Papadopoulos A.G., 2005: EU Rural Development Policy: The Drive for Policy Integration Within the Second Pillar of CAP, in: Briassoulis, H., 2005: Policy Integration for Complex Environmental Problems, The Example of Mediterranean Desertification. Department of Geography, University of the Aegean, Greece. Ashgate Publishing Limited, 2005, ISBN 0754642437, p. 117-155.
118. Petlušová, V., Hreško, J., Petluš, P. 2018. Základy pedológie. Nitra: UKF, 109 s. ISBN 978-80-558-1358-5.
119. Revízia výdavkov na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka. Záverečná správa. 2019. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/aktualne/zaverecna-sprava-revizie-vydavkov-na-podohospodarstvo-a-rozvoj-vidieka/14541/>
120. Říha, J. 2014. Voda jako složka biosféry Encyklopedie vodního hospodářství I, Ústí nad Labem, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí n. Labem, Fakulta životního prostředí, 2014, ISBN 978-80-7414-832-3.
121. Sabelová, A., Kmec, K. et al. 2019. Správa o hodnotení strategického dokumentu. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030. Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Dostupné na: https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/06/Sprava_o-hodnoteni_Vizia_strategia.pdf
122. Sarvašová, Z. 2008. Jednotná politika rozvoja vidieka Európskej Únie – rôzne lesnícke opatrenia členských štátov? Projekt IPOLES. 6 s. Dostupné na: http://www.ipoles.sk/space/Sarvasova_financovanie.pdf
123. SACR, 2013. Marketingová správa Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020. Dostupné na: https://www.mzv.sk/documents/10182/12330/131218_Rada_131023_SACR_marketingova_strategia.pdf/5896a8ce-a8a2-4543-ba40-78b490b5fe29
124. SAŽP, 2020. Koncepcia vodnej politiky na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2050. Banská Bystrica: SAŽP, MŽP SR, Bratislava, 166 s. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/koncepcia-vodnej-politiky-na-roky-2021-2030-s-vyhľadom-do-roku-2050>
125. SAŽP, 2017. Stávajú sa sektory hospodárstva Slovenskej republiky zelenšími? Sektorová indikátorová správa. Banská Bystrica: SAŽP, MŽP SR, Bratislava. 251 s. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/8023.pdf>
126. Siedmy environmentálny akčný program Únie do roku 2020 „Dobrá život v rámci možností našej planéty“. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0a50d4db-cb35-43aa-8c33-3b06a3a57597/language-sk/format-PDF>
127. Sloboda, D. 2006. Perspektívy slovenského vidieka. Revue Politika 6-7/2006. Dostupné na: <https://www.cdk.cz/perspektivy-slovenskeho-vidieka>
128. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva

129. Smernica Európskeho parlamentu a Rady, 2000. Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2000L0060:20090625:SK:PDF>
130. Smernica Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín
131. Spoločná poľnohospodárska politika. Dostupné na: <https://www.europskaunia.sk/spolocna-polnohospodarska-politika>
132. Strapáč, M. 2019. Sektor poľnohospodárstva na Slovensku. Euler Hermes SA. Dostupné na: www.eulerhermes.com
133. Stratégia v oblasti pôdy do roku 2030. Dostupné na: https://environment.ec.europa.eu/strategy/soil-strategy_sk
134. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, 2013. Dostupné na: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty>
135. Strategický plán Organizácie Spojených národov pre lesy 2017-2030. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/globalne-strategicke-a-ciastkove-ciele-pre-lesy/797-37-797-13303/>
136. Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky – návrh. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/aktualne/strategicky-plan-spp-2023-2027-odoslanie-na-ek/17516/>
137. Stratégia adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Dostupné na: <https://www.minzp.sk/files/oblasti/politika-zmeny-klimy/nas-sr-2014.pdf>
138. Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0216&from=SK;>
<https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>
139. Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Prinavrátanie prírody do našich životov. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1&format=PDF
140. Šarafín, M. 2012. Budúcnosť vidieka v spektre architektúry – dedina verzus mesto. Životné prostredie, 2012, 46, 4, p. 199 – 203.
141. Šálka, J., Sarvašová, Z. 2011. Politika rozvoja vidieka a lesníctvo na Slovensku. Zvolen: Národné lesnícke centrum, 57 s. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/279443492_Politika_rozvoja_vidieka_v_slovenskom_lesnictve
142. Šálka, J., Šulek, R., Paluš, H. 2003. Close to nature forestry versus nature protection in the Slovak Republic from the policy point of view. In: Close to Nature Forestry. Zvolen, Slovakia 14-20 p.
143. Široký, P., Haluš, M., Antalová, V., Dráb, J., Gális, M., Mikudová, J., Bodáčzová, M., Mojzesová, K. 2020. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030). Bratislava: MŽP SR, 86 s. Dostupné na: [http://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030/;](http://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030/)
https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-sj_web.pdf
144. Šulek R., 2002. Funkcie a úloha lesov v rozvoji vidieka. In: Financovanie 2002 Lesy – Drevo. Zvolen: TU vo Zvolene, s. 65-71.

145. The Common Agricultural Policy, Separating fact from fiction, 2008. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/cap-separating-facts-from-fiction_en.pdf
146. Úrad vlády SR, 2015. Operačný program Rybné hospodárstvo. Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/66-sk/operacny-program-rybne-hospodarstvo/>
147. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2015. Vodné hospodárstvo a vodárenstvo. Dostupné online: https://www.istp.sk/kartoteka_zamestnani.php?oblast=21
148. Viľjams, V.R. 1940. Počvovedenie. Moskva: Nauka. 1940
149. Vízia spoločných postupov pri budovaní moderného pôdohospodárstva v horizonte roku 2035. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/polnohospodarstvo/vizia-spolocnych-postupov-pri-budovani-moderneho-podohospodarstva-v-horizonte-roku-2035>
150. Vyhláška MP SR č. 508/2004 Z. z. zameraná na prevenciu a kontrolu znečistenia životného prostredia, rekultiváciu dočasne odňatej poľnohospodárskej pôdy, vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov či iných návrhov na poľnohospodárskej pôde.
151. Vyhláška MP SR č. 245/2005 Z. z.; Vyhláška MP SR č. 151/2016 Z. z.; Vyhláška MHSR č. 577/2005 Z. z., ktorými sa ustanovuje vyššie spomínaný Zákon NR SR č. 136/2000 Z. z.
152. Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Dostupný na: <https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2019/11/V%C3%BDchodiskov%C3%BD-n%C3%A1vrh-prior%C3%ADt-SR-pre-PS-2021-2027-final-upraven%C3%BD-po-RV.pdf>
153. Výročná správa o vykonávaní PRV SR 2014 – 2020 za roky 2014 a 2015. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vs-o-vykonavani-prv-sr-2014-2020-za-roky-2014-a-2015/1192-43-1192-10601/>
154. Výročná správa o vykonávaní PRV SR 2014 – 2020 za rok 2016. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vyrocna-sprava-o-vykonavani-prv-sr-2014-2020-za-rok-2016/1192-43-1192-12122/>
155. Výročná správa o vykonávaní PRV SR 2014 – 2020 za rok 2017. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vyrocna-sprava-o-vykonavani-prv-sr-2014-2020-za-rok-2017/1192-43-1192-13437/>
156. Výročná správa o vykonávaní PRV SR 2014 – 2020 za rok 2018. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vyrocna-sprava-o-vykonavani-prv-sr-2014-2020-za-rok-2018/1192-43-1192-14821/>
157. Výročná správa o vykonávaní PRV SR 2014 – 2020 za rok 2019. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/vyrocna-sprava-o-vykonavani-prv-sr-2014-2020-za-rok-2019/1192-43-1192-15806/>
158. Zaušková, L., Midriak, R. 2008. Multifunkčné poľnohospodárstvo ako alternatíva trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárskej krajiny (na príklade slovenskej časti Medzibodrožia). In Izakovičová, Z., ed., Smolenická výzva IV. Kultúrna krajina ako objekt výskumu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Zborník, ÚKE Bratislava, s. 61- 67.
159. Základné informácie na realizáciu cieľov Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/?navID=47&sID=43&navID2=281>
160. Zákon NR SR č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenského kalu a dnových sedimentov do pôdy, v zmysle vylúčenia škodlivého vplyvu na vlastnosti pôdy, vody, rastlín, zvierat i zdravie ľudí, ďalej upravuje povinnosti producenta a odberateľa čistiarenského kalu a

dnových sedimentov, výkon štátnej kontroly pri ich aplikácii do poľnohospodárskej pôdy a sankcie za porušenie ustanovení.

161. Zákon NR SR č.136/2000 Z. z. o hnojivách stanovujúci podmienky skladovania, používania, certifikácie a sankcie vyplývajúce z porušenia tohto zákona.
162. Zákon NR SR č. 220/2004 Z. Z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 359/2007 Z. z., 219/2008 Z. z., 540/2008 Z. z., 396/2009 Z. z., 39/2013 Z. z., 57/2013 Z. z., 34/2014 Z. z., 254/2015 Z. z., 177/2018 Z. z.
163. Zákon SNR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí
164. Záverečná správa, zmluva „Ex-post hodnotenie Programu rozvoja vidieka SR pre obdobie 2007 – 2013“ (2015). Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/ex-post-hodnotenie-prv-sr-2007-2013-zaverecna-sprava/318-43-318-12468/>
165. Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (2018, 2020). Dostupné na: <https://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030/>
166. Zelený akčný plán pre malé a stredné podniky (MSP). Umožniť MSP premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0440&from=SK>
167. Zlepšenie životného prostredia a krajiny. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/?navID=47&slID=43&navID2=284>
168. Zoková, I. Hodnotenie trvalo udržateľného rozvoja vo väzbe na hospodársku štruktúru a výkonnosť krajín EU.[Diplomová práca] Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2018, 76 s.
169. Žoncová, M., Dubcová, A. 2015. Transformácia vidieckej krajiny na Slovensku. In: Banská Bystrica: FPV UMB, GEOGRAFICKÁ REVUE, Geografické a geoekologické štúdie, 11, 2, s. 13-24.

9 ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na poľnohospodárstvo

Príloha 2 Európske a celosvetové inštitúcie a organizácie zamerané na poľnohospodárstvo

Príloha 3 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na lesné hospodárstvo

Príloha 4 Európske a celosvetové inštitúcie a organizácie zamerané na lesné hospodárstvo

Príloha 5 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na agroturizmus a vidiecky turizmus

Príloha 6 Európske a svetové inštitúcie a organizácie zamerané na agroturizmus a vidiecky turizmus

Príloha 7 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na vodné hospodárstvo

Príloha 8 Európske inštitúcie a organizácie zamerané na vodné hospodárstvo

Príloha 9 Zoznam všeobecne záväzných právnych predpisov so zameraním na starostlivosť o životné prostredie a niektorých súvisiacich predpisov (MŽP SR, 2020)

PRÍLOHY

Príloha 1 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na poľnohospodárstvo

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
Špecializované organizačné útvary v pôsobnosti ministra MPRV SR							
1.	Inštitút pôdohospodárskej politiky	IPP	https://www.mpsr.sk/institut-podohospodarskej-politiky/47-184-1	Zabezpečuje analýzy politík, opatrení, legislatívnych rámcov a trhov. Poskytuje strategické hodnotenie a poradenstvo v súlade s rezortnými prioritami ministerstva a efektívne spôsoby dosahovania cieľov rezortu ministerstva. Hodnotí plnenie cieľov politík a opatrení a navrhuje efektívne nástroje na dosiahnutie stanovených cieľov. Poskytuje odborné stanoviská, vypracováva štúdie a analýzy pre ministerstvo a poskytuje ich verejnosti. Analyzuje a hodnotí podnikateľské prostredie v pôdohospodárstve, vplyv iných odvetví a politík na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka; spolupracuje pri monitorovaní a analyzovaní vybraných ekonomických ukazovateľov vývoja pôdohospodárstva a národného hospodárstva; vypracováva prognózy a spolupracuje pri vývoji systému ekonomických modelov v pôdohospodárstve a skúma ich vplyv na rozvoj vidieka, národné hospodárstvo i samotné pôdohospodárstvo a navrhuje opatrenia. V nadväznosti na problematiku rozvoja vidieka spolupracuje pri tvorbe koncepčných dokumentov, poskytuje analýzy dopadov realizácie koncepcie na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka.	Revízia výdavkov na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka. Záverečná správa. Dostupné na: https://www.mpsr.sk/aktualne/zaverec-na-sprava-revizie-vydavkov-na-podohospodarstvo-a-rozvoj-vidieka/14541/ Priebežné správy revízie výdavkov , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&slD=184&navID2=1263 Diskusná štúdia o Dopadoch stropovania priamych platieb na slovenské poľnohospodárstvo. Dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&slD=184&navID2=1303 Komentáre IPP , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&slD=184&navID2=1359	Spolupracuje s príslušnými orgánmi EK – DG AGRI, DG FISCH, DG COMPETITION , so štátnymi orgánmi najmä MF SR , s rezortnými inštitúciami a s organizačnými útvarmi ministerstva, spolupracuje s analytickými útvarmi európskych inštitúcií, s analytickými jednotkami iných rezortov (najmä MF SR, NBS), s univerzitami a výskumnými ústavmi, spolupracuje s odbornými zainteresovanými stranami.	
2.	Sekcia identifikácie a kontroly poľnohospodárskych pozemkov	oficiálna sa neuvádza	neuvádza sa, existuje len odkaz na kontakt: https://www.mpsr.sk/kontakty/47-195-3	Zodpovedá za monitorovanie, implementáciu a plnenie úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a predpisov EÚ v oblasti priestorových údajov v oblasti identifikácie a kontroly poľnohospodárskych pozemkov v kontexte spoločnej poľnohospodárskej politiky v SR. Zabezpečuje tvorbu a aktualizáciu priestorových údajov pre poľnohospodárstvo. Odbornú činnosť vykonáva v oblastiach: systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov (LPIS),	Vytvára dokumenty, návody, postupy súvisiace s implementáciou nariadení EÚ. Dostupné na: https://www.mpsr.sk/index.php?navID=1&slD=200&navID2=1372 a dokumenty zamerané na tvorbu strategických zámerov, pozičných dokumentov, stanovísk a inštrukcií SR a presadzovanie záujmov SR v rozhodovacích procesoch EÚ v oblasti pôsobnosti sekcie, niektoré dostupné na:	Spolupracuje s Pôdohospodárskou platobnou agentúrou , tiež s ústrednými orgánmi štátnej správy a inými štátnymi a vedeckými orgánmi, ako aj s medzinárodnými organizáciami, najmä s EÚ.	

				grafické vrstvy geografického informačného systému (GIS) pre ekologizáciu („greening“) a krížové plnenie, grafické vrstvy GIS pre program rozvoja vidieka, gestor aplikačnej časti informačného systému geopriestorová žiadosť o podporu (IS GSAA), využitie údajov z diaľkového prieskumu Zeme (DPZ), spracovanie údajov z kontrol na mieste v prostredí GIS, prierezové úlohy súvisiace s geografickými informačnými systémami v oblasti identifikácie a kontroly poľnohospodárskych pozemkov v kontexte spoločnej poľnohospodárskej politiky v SR.	https://www.mpsr.sk/index.php?navID=1&navID2=1&slD=200&ofs1=0		
Sekcie Úradu MPRV SR (Odborné útvary)							
3.	Sekcia rezortnej politiky pôdohospodárstva	oficiálna sa neuvádza	https://www.mpsr.sk/?navID=47&navID2=2&slD=17	Zabezpečuje tvorbu a realizáciu jednotnej štátnej politiky v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka vrátane jej finančného zabezpečenia, tvorbu a realizáciu všeobecne záväzných právnych predpisov a metodík pre štátnu pomoc a národné podpory, plní úlohy orgánu finančného riadenia poľnohospodárskych fondov EÚ, zabezpečuje tvorbu a spracovanie podkladov zamerania plánu rezortného výskumu, tvorbu koncepcie múzejníctva a uchovávaní kultúrneho dedičstva v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Zabezpečuje štatistické zisťovania v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka i mimo programu štátnych štatistických zisťovaní. Koordinuje spoluprácu s organizáciami v pôsobnosti ministerstva a organizačnými útvarmi ministerstva najmä v oblasti rozpočtovania, financovania, vypracovania štatistických výkazov a pri finančnom riadení poľnohospodárskych fondov EÚ, implementácii nariadení EÚ, koordinuje a pripravuje strednodobé a dlhodobé prognózy vývoja rezortu v rámci SR, EÚ a WTO; spolupracuje pri návrhu opatrení agrárnej politiky. Metodicky usmerňuje výkon štátnej správy a plnenie úloh v organizáciách: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum a Múzeum vo Svätom Antone.	Spracováva Rozpočet kapitoly MPRV SR - Záverečný účet za jednotlivé roky, Parlamentný rozpočet za jednotlivé roky. Dostupné na: https://www.mpsr.sk/politika-a-rozpocet/rozpocet-kapitoly-mprv-sr/47-17-801 , Informácie o plnení príjmov a čerpaní výdavkov Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v SR za jednotlivé finančné roky. Dostupné na: https://www.mpsr.sk/politika-a-rozpocet/poľnohospodarska-politika-eu/47-17-802 , Zelené správy Dostupné na: https://www.mpsr.sk/index.php?navID=122 , Programové vyhlásenia vlády a Vyhodnotenia plnenia úloh Programového vyhlásenia . Dostupné na: https://www.mpsr.sk/politika-a-rozpocet/programove-vyhlasenie-vlady/47-17-800	Spolupracuje s MF SR pri tvorbe rozpočtu, pri kontrole hospodárenia rozpočtových a príspevkových organizácií a štátnych podnikov v pôsobnosti ministerstva, tiež s PPA pri vypracovávaní koncepčných materiálov týkajúcich sa finančného riadenia poľnohospodárskych fondov EÚ pri plnení úloh orgánu finančného riadenia, so Štatistickým úradom SR pri štatistickom zisťovaní a s medzinárodnými inštitúciami , najmä s orgánmi EK pri realizácii spoločného riadenia výdavkov poľnohospodárskych fondov EÚ a pri realizácii Informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva, s Radou EÚ v oblasti finančných poľnohospodárskych otázok, s OECD v rozsahu pôsobnosti sekcie.	

4.	Sekcia pozemkových úprav	oficiálna sa neuvádza	neuvádza sa, v časti Témy sa však nachádza téma Legislatíva, pôda, pozemky, link: https://www.mpsr.sk/legislative-poda-pozemky/47-23-1 a v rámci témy je zložky Pôda, pozemky link: https://www.mpsr.sk/legislative-poda-pozemky/poda-pozemky/47-23-805	Vykonáva štátnu správu na úseku pozemkových úprav a ochrany poľnohospodárskej pôdy, vrátane usporadúvania pozemkového vlastníctva. Koordinuje pôdnu politiku vo vzťahu k ochrane pred povodňami, znižovaniu povodňových rizík, rizík sucha a ostatných rizík náhlych prírodných živelných pohrôm. Organizuje vykonávanie pozemkových úprav, vypracúva koncepciu usporadúvania pozemkového vlastníctva, koncepciu prípravy, projektovania a realizácie pozemkových úprav a koncepciu trvalo udržateľného obhospodarovania, využívania a ochrany poľnohospodárskej pôdy vrátane návrhov rozpočtov k týmto koncepciám. Sleduje prieskum a monitoring poľnohospodárskych pôd a vedenie databázy informácií o poľnohospodárskej pôde.	Dokumenty Obnovy evidencie pozemkov , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=23&navID2=20 , Metodické usmernenia k ochrane pôdy , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=23&navID2=21 , Metodické návody, štandardy a cenníky pre pozemkové úpravy , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=23&navID2=22 , Usmernenia k Reštitúciám , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=23&navID2=23 a Nájom pôdy , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=23&navID2=1352	Spolupracuje s príslušnými organizačnými útvarmi ministerstva a dotknutými ústrednými orgánmi, najmä s Ministerstvom vnútra SR, Ministerstvom životného prostredia SR, Úradom geodézie, kartografie a katastra SR, SPF, NPPC, NLC, Pôdohospodárskou platobnou agentúrou , organizáciami a univerzitami, s vedecko-výskumnou základňou ministerstva.	
5.	Sekcia poľnohospodárstva	oficiálna sa neuvádza	https://www.mpsr.sk/?navID=47&navID2=2&SID=40	Zodpovedá za tvorbu štátnej stratégie a politiky v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky v SR za časť spoločná organizácia poľnohospodárskych trhov. Zabezpečuje implementáciu a monitorovanie realizácie spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov (SOPT) s rastlinnými a živočíšnymi komoditami. Vykonáva odborné činnosti v oblastiach: spoločná poľnohospodárska politika, národné plány, stratégie a príprava návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov pre uplatňovanie programu pomoci, SOPT vyplývajúca z politiky EÚ v podmienkach Slovenskej republiky, obnoviteľné zdroje energie, poľnohospodárska biomasa a biopalivá, zabezpečovanie odborného vzdelávania pre vybrané oblasti v pôsobnosti sekcie, veda a výskum v oblasti poľnohospodárstva, biotechnológie v rastlinnej a živočíšnej výrobe a i. Koordinuje spoluprácu orgánov štátnej správy a organizačných útvarov ministerstva pri príprave koncepcií v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, poľnohospodárskej biomasy a biopalív,	Nariadenia, zákony, vyhlášky a iné dokumenty sú spracované osobitne pre rastlinnú výrobu , dostupné na: https://www.mpsr.sk/polnohospodarstvo/rastlinna-vyroba/47-40-337 a živočíšnu výrobu , dostupné na: https://www.mpsr.sk/polnohospodarstvo/zivocisna-vyroba/47-40-338 . S oblasťou rozvoja vidieka v nadväznosti na projekt úzko súvisia dokumenty pre Obnoviteľné zdroje energie , dostupné na: https://www.mpsr.sk/?navID=47&SID=40&navID2=358 a Zmeny klímy a sucho , dostupné na https://www.mpsr.sk/zmena-y-a-sucho/1291-40-1291-12611/	Spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a inými štátnymi a vedeckými orgánmi a s medzinárodnými organizáciami, najmä s EPPO (Stredozemská organizácia ochrany rastlín), WTO/SPS, FAO/ICPM – OECD, ISTA, IPPC (Medzinárodný dohovor o ochrane rastlín), EFSA , pri plnení úloh v oblasti diagnostiky škodlivých organizmov, rastlinolekárskej starostlivosti, normotvorby pre čerstvé ovocie a zeleninu, prípravkov na ochranu rastlín, pomocných prípravkov v ochrane rastlín, akreditácie semenárskych laboratórií OECD, OIV pri vytváraní spoločných rezolúcií týkajúcich sa oblasti vinohradníctva a vinárstva.	

				ako gestor úloh zameraných na Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR.			
6.	Sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb	oficiálna sa neuvádza	https://www.mpsr.sk/?naviD=47&naviD2=2&slD=43	Zodpovedá za tvorbu štátnej stratégie politiky v oblasti SPP za časť „rozvoj vidieka“ (II. pilier SPP), za tvorbu štátnej stratégie politiky v oblasti SPP, za časť priame platby a krížové plnenie, zabezpečuje prípravu a implementáciu PRV okrem operácii technickej pomoci a prípravu a implementáciu OP RH 2014 – 2020 s výnimkou technickej pomoci, riadi výkon štátnej správy v oblasti starostlivosti o rozvoj ekologického poľnohospodárstva, zodpovedá za koordináciu prípravy a implementácie CLLD (Miestny rozvoj vedený komunitou) na národnej úrovni. Vykonáva odborné činnosti v SPP EÚ v oblasti rozvoja vidieka v SR, SPP EÚ v oblasti I. piliera – priamych platieb, krížového plnenia a poľnohospodárskeho poradenstva, starostlivosti o rozvoj ekologického poľnohospodárstva, celoživotné odborné vzdelávanie (stredoškolské a ďalšie odborné vzdelávanie) v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v intenciách platnej legislatívy SR a EÚ, činnosť hodnotiacej komisie pre hodnotenie obsahových námietok v rámci opatrení PRV.	Programy rozvoja vidieka 2007 - 2013, 2014 - 2020 , dostupné na: https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/prv-sr-2007-2013/47-43-280 a https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/prv-sr-2014-2020/47-43-935 . Strategický plán SPP 2021 - 2027 dostupný na: https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/strategicky-plan-spp-2021-2027/47-43-1327 . V časti Environmentálne činnosti dokumenty ako Nitrátová smernica, Smernica o kaloch, Ekologické poľnohospodárstvo dostupné na: https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/environmentalne-cinnosti/47-43-806 . Dokumenty k Priamym platbám a krížovému plneniu , dostupné na: https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/priame-platby-a-krizove-plnenie/47-43-339 .	Spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy, inými štátnymi a vedeckými orgánmi, komorami, profesijnými zväzmi a združeniami, Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu v oblastiach týkajúcich sa Partnerskej dohody SR 2014 – 2020, s medzinárodnými organizáciami, najmä s EK, OECD . Zodpovedá za metodické riadenie, usmerňovanie, výkon štátnej správy, plnenie úloh ako aj prípravu a realizáciu kontraktov, resp. zmlúv s organizáciami Agroinštitút Nitra, štátny podnik, Agentúra pre rozvoj vidieka (ARVI), Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) .	
7.	Sekcia programov regionálneho rozvoja	oficiálna sa neuvádza	https://www.mpsr.sk/?naviD=47&naviD2=2&slD=67	Zabezpečuje riadiace, kontrolné, metodické a koordinačné činnosti súvisiace s poskytovaním príspevku, resp. poskytovaním pomoci a podpory z operačných programov v gescii sekcie. Ako odborný útvar zabezpečuje výkon funkcie orgánov implementujúcich európske štrukturálne a investičné fondy. Tiež zabezpečuje uplatňovanie metodických pokynov a usmernení Centrálného koordinačného orgánu, Certifikačného orgánu a odporúčaní Orgánu auditu a audit na úrovni EÚ a SR a ich zapracovanie do systémov riadenia a kontroly v rámci interných riadiacich aktov, zabezpečovanie prípravy a zmeny programov regionálneho rozvoja, zabezpečovanie vypracovania,	Zákony a nariadenia , ktoré upravujú využívanie finančných prostriedkov EÚ dostupné na: http://www.nsrr.sk/dokumenty/legislativ a/. Predbežné stanoviská SR v rámci regionálnej politiky dostupné na: https://www.mpsr.sk/regionalny-rozvoj/regionalna-politika-eu/47-67-51 , dokumenty k Podpore EÚ uplynulých programových obdobiach dostupné na: https://www.mpsr.sk/regionalny-rozvoj/podpora-eu-v-programovom-obdobi-2004-2006/47-67-53 a https://www.mpsr.sk/regionalny-rozvoj/podpora-eu-v-programovom-obdobi-2007-2013/47-67-322 . Dokument k Integrovanému regionálnemu operačnému	Spolupracuje s Centrálnym koordinačným orgánom, Certifikačným orgánom, Orgánom auditu , ako aj ostatnými orgánmi vykonávajúcimi kontrolu a audit na úrovni EÚ a SR a ich zapracovanie do systémov riadenia a kontroly v rámci interných riadiacich aktov. Tiež s Úradom pre verejné obstarávanie a Protimonopolným úradom pre oblasť výkonu kontroly procesov verejných obstarávaní vykonaných žiadateľmi/prijímateľmi za programy regionálneho rozvoja.	

				aktualizácie a schvaľovacej procedúry k riadiacej dokumentácii na úrovni programov regionálneho rozvoja, zabezpečovanie vypracovania, aktualizácie a schvaľovacej procedúry k riadiacej dokumentácii pre výber a implementáciu projektov spolufinancovaných z programov regionálneho rozvoja, zabezpečovanie funkcie monitorovacieho výboru pre programy regionálneho rozvoja, zabezpečovanie a koordinovanie implementácie programov regionálneho rozvoja, zabezpečovanie činnosti osobitných komisií a pracovných skupín súvisiacich s riadením, kontrolou, metodickou a koordinačnou podporou implementácie programov regionálneho rozvoja v gescii sekcie.	programu Programové obdobie 2014 - 2020 , dostupný na: https://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&slID=67&navID2=1036 .		
8.	Sekcia programov cezhraničnej spolupráce	oficiálna sa neuvádza	https://www.mpsr.sk/?navID=47&navID2=2&slID=103	Vykonáva úlohy a činnosti vyplývajúce z postavenia ministerstva ako riadiaceho orgánu a spoločného technického sekretariátu pre program spolupráce Interreg V-A - SR - Česká republika, Rakúsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko - Ukrajina a pre program ENPI. Zodpovedá za programovanie a implementáciu tých programov spolupráce Interreg V-A, v ktorých ministerstvo vykonáva funkciu riadiaceho orgánu, národného orgánu. Zabezpečuje svoje úlohy podľa auditu a interného manuálu procedúr, ktorý definuje najmä popis procesov riadenia, určuje zodpovednosť za splnenie jednotlivých činností, výstupy, vzťahy s útvarmi v rámci ministerstva a vzťahy s externými subjektmi.	Operačné programy dostupné na: https://www.mpsr.sk/regionalny-rozvoj/podpora-eu-v-programovom-obdobi-2007-2013/47-67-322 , Programy cezhraničnej spolupráce na https://www.partnerskadohoda.gov.sk/programy-cezhranicnej-spoluprace/ .	Spolupracuje s Úradom pre verejné obstarávanie, Protimonopolným úradom SR , s relevantnými útvarmi ministerstva, Centrálным koordinačným úradom (CKO) , certifikačným orgánom, orgánom auditu, úradom vládneho auditu a príslušnými orgánmi EÚ, s relevantnými RO, NO, STS a orgánmi auditu pre programy cezhraničnej spolupráce, resp. kontaktnými bodmi v rámci programov cezhraničnej spolupráce 2007-2013 a programov spolupráce Interreg V-A 2014-2020, určenými orgánmi v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ, najmä Európsky úrad pre boj proti podvodom, OCKÚ-OLAF , orgánmi činnými v trestnom konaní, a pod., Európskou komisiou pri zabezpečovaní riadenia a implementácie príslušných programov spolupráce a ich revízií.	
Špecializované organizačné útvary v pôsobnosti generálneho tajomníka služobného útvaru MPRV SR							

9.	Odbor riadenia a kontroly technickej pomoci Programu rozvoja vidieka	oficiálna sa neuvádza	neuvádza sa	Zodpovedá za zabezpečuje koncepčnú a metodickú činnosť v oblasti riadenia Technická pomoc (TP) PRV SR 2014 - 2020, vypracováva návrh dlhodobého a krátkodobého plánu čerpania finančných prostriedkov a predkladá ho na schválenie komisii zriadenej ministerstvom na základe štatútu (ďalej len „komisia“), vedie prehľady o čerpaní TP PRV SR 2014 - 2020 podľa projektov na úrovni Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2020, metodicky usmerňuje prijímateľov TP PRV SR 2014 - 2020, vypracováva podklady do výročných správ za TP PRV SR 2014 - 2020, zabezpečuje monitoring, kontrolu a vyhodnocovanie efektívneho využívania zdrojov poskytnutých v rámci TP PRV SR 2014-2020 na úrovni projektov implementovaných v pôsobnosti riadiaceho orgánu, zodpovedá za predkladanie zmlúv odboru právneho v súvislosti s procesom ich zverejňovania v Centrálnom registri zmlúv, prijíma žiadosti o platbu týkajúcu sa aktivít financovaných z TP PRV SR 2014 - 2020 a vykonáva ich administratívnu kontrolu vrátane matematickej kontroly, kontroly reálnosti, oprávnenosti, správnosti, aktuálnosti a neprekývania sa nárokováných výdavkov, predkladá žiadosť o platbu na schválenie platobnej agentúry	Dokumenty k Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020 , dostupné na: https://www.mpsr.sk/rozvoj-vidieka-a-priame-platby-rybne-hospodarstvo/prv-sr-2014-2020/47-43-935	Spolupracuje s orgánom finančného riadenia najmä v oblasti tvorby a čerpania, odhadov čerpania a úprav rozpočtu TP PRV SR 2014 - 2020, Pôdohospodárska platobná agentúra	
Rozpočtové organizácie							
10.	Odbor pôdy, hnojív a obnoviteľných zdrojov energií , Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave	OPHOZE ÚKSÚP	https://www.uksup.sk/odb-or-pody-hnojiv-a-obnovitelnych-zdrojov-energii	Činnosť vyplýva zo Zákona č. 136/ 2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov a zahŕňa oblasť monitorizácie chemizmu pôdy, výživy rastlín, certifikácie hnojív ako aj ich uvádzanie do obehu. Súčasťou činnosti odboru je agrochemické skúšanie pôd (ASP), ktorého účelom je plošná kontrola a monitorovanie vybraných parametrov chemizmu pôdneho fondu SR, využívaného na poľnohospodársku činnosť. Umožňuje sledovať vývoj obsahu prístupných živín P, K, Mg, Ca, ako aj pH pôdy, ako faktora charakterizujúceho ekologickú stabilitu pôdneho fondu. Tiež vykonáva certifikáciu hnojív , uvádzanie	Nariadenia, zákony, vyhlášky súvisiace s činnosťou odboru dostupné na: https://www.uksup.sk/ophoze-legislative , Metodické pokyny k certifikácii hnojív a všeobecne platné Metodické pokyny dostupné na: https://www.uksup.sk/ophoze-informacie-referatu-certifikacie-hnojiv , https://www.uksup.sk/ophoze-metodicke-pokyny , Správy k agrochemickému skúšaniu pôd dostupné na: https://www.uksup.sk/ophoze-informacie-referatu-agrochemickeho-skusania-pod-asp-a-vyzivy-rastlin ,	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Pôdohospodárska platobná agentúra	

				hnojív do obehu a následnú štátnu odbornú kontrolu dodržiavania kvality hnojiva, podmienok certifikácie či podmienok uvádzania hnojiva do obehu. V oblasti obnoviteľných zdrojov energií realizuje vyjadrenia a vypracovávanie osvedčení o inovatívnosti k projektom spracovaným v rámci podporných programov podľa požiadaviek Pôdohospodárskej platobnej agentúry, zúčastňovanie sa na tvorbe technickej politiky rezortu, zabezpečovaním fakultatívnych požiadaviek MPRV SR v oblasti obnoviteľných zdrojov energií, energetiky, a mechanizácie poľnohospodárstva, spracovávanie koncepčných, legislatívnych a hodnotiacich materiálov pre MPRV SR a i.	https://www.uksup.sk/ophoze-informacie-referatu-asp, Priemerné hodnoty sledovaných prvkov v pôde dostupné na: https://www.uksup.sk/ophoze-datasety		
11.	Odbor ochrany rastlín, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave	OOR ÚKSÚP	https://www.uksup.sk/odb-or-ochrany-rastlin	Zabezpečuje úlohy vyplývajúce z právnych predpisov Národnej rady SR a právnych predpisov EÚ. Hlavným poslaním je vedenie registra profesionálnych prevádzkovateľov s rastlinami, rastlinnými produktmi a inými predmetmi, kontrola zdravotného stavu dovážaných rastlín a rastlinných produktov na hraničných kontrolných staniciach, kontrola zdravotného stavu rastlín a rastlinných produktov vyprodukovaných na území SR v rámci sústavnej rastlinolekárskej kontroly, rastlinolekárske kontroly na účely vystavovania rastlinných pasov s cieľom zamedziť zavlečenie a rozširovanie škodlivých organizmov, vydávanie rastlinolekárskeho osvedčenia, predkladanie opatrení na predchádzanie výskytu a rozširovania škodlivých organizmov na ministerstvo, vypracúvanie štatistických prehľadov predaja a spotreby prípravkov na ochranu rastlín pre Štatistický úrad SR, kontrola výroby, uvádzania na trh, používania, skladovania a zneškodňovania prípravkov na ochranu rastlín, čo prispieva k zabezpečeniu ochrany zdravia ľudí, zvierat a ŽP. V nadväznosti na problematiku rozvoja vidieka poskytuje informácie	Informácie k integrovanej produkcii v rámci PRV 2014-2020 dostupné na: https://www.uksup.sk/oor-informacie-k-integrovanej-produkcii-v-ramci-prv-2014-2020, Informačné letáky a články dostupné na: https://www.uksup.sk/oor-informacne-letaky-a-clanky, V oblasti Karanténnej škodcovia na: https://www.uksup.sk/karantenni-skodcovia-unie, Hospodársky významný škodcovia na: https://www.uksup.sk/hospodarsky-vyznamni-skodcovia, Hospodársky významné buriny na: https://www.uksup.sk/hospodarsky-vyznamne-buriny, Invázna buriny na: https://www.uksup.sk/invazne-buriny	Výsledky činnosti odboru ochrany rastlín využíva poľnohospodárska prax, colné orgány, dovozcovia a vývozcovia rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov. Spolupracuje so Štatistickým úradom SR.	

				k integrovanej produkcii v rámci PRV 2014 - 2020.			
12.	Odbor vinohradníctva a vinárstva, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave	OVV ÚKSÚP	https://www.uksup.sk/odb-or-vinohradnictva-a-vinarstva	Zabezpečuje úlohy vyplývajúce zo zákonov Národnej rady SR a právnych predpisov EÚ. Prideluje registračné číslo vinohradu, registruje vinohrady a vedie vinohradnícky register, rozhoduje o udelení povolenia na opätovnú výsadbu a o zmene práva na opätovnú výsadbu, rozhoduje o zmene práva na výsadbu viniča z rezervy výsadbových práv na povolenie, eviduje povolenia na výsadbu viniča, kontroluje dodržanie termínu vykľčovania vinohradníckej plochy podľa nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, ktorú sa vinohradník zaviazal vykľčovať, ak má udelené povolenie na opätovnú výsadbu na inom pozemku alebo jeho časti, rozhoduje o neoprávnenej výsadbe, zasiela štátnej veterinárnej a potravinovej správe kópie osvedčení o certifikácii, kópie vydaných rozhodnutí a informácie o vykonaných kontrolách a ich výsledkoch, rozhoduje o schválení chránených označení, je zodpovedný za odber vzoriek hrozna a ich spracovávanie za účelom analýzy izotopovými metódami do Analytickej databanky pre vinárske produkty Európskej únie, za udržiavanie a aktualizáciu Analytickej databanky EÚ za SR, zasiela štatistické údaje do situačných a výhľadových správ na Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave, na ŠÚ SR a do Európskeho databázového systému ISAMM	Nariadenia, zákony, vyhlášky súvisiace s činnosťou odboru dostupné na: https://www.uksup.sk/legislativa-eu , https://www.uksup.sk/legislativa-sr , Registre a zoznamy dostupné na: https://www.uksup.sk/ovv-registre-a-zoznamy , dokumenty o Plochách a odrodových skladbách vinohradov a certifikáciách dostupné na: https://www.uksup.sk/ovv-informacie	Spolupracuje so Štatistickým úradom SR, s Poľnohospodárskou platobnou agentúrou, Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva a Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR.	
13.	Odbor ovocinárstva a ekologickej poľnohospodárskej výroby, Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospo-	OOEPV ÚKSÚP	https://www.uksup.sk/odb-or-ovocinarstva-a-ekologickej-polnohospodarskej-vyroby	V oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby činnosť zameriava na ochranu a zveľaďovanie poľnohospodárskej pôdy, ochranu spotrebiteľa, bezpečnosť potravín a výkon povinností príslušného orgánu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu v SR. Plní úlohy: postavenie a povinnosti príslušného orgánu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu v členskom štáte EÚ t.j. v SR, posudzuje žiadosti a vydáva oprávnenie inšpekčnej organizácii na výkon kontroly v ekologickej	V oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby Nariadenia, zákony, vyhlášky súvisiace s činnosťou odboru dostupné na: https://www.uksup.sk/pravne-predpisy-aktualizovane/ , https://www.uksup.sk/epv-pravne-predpisy-konsolidovane , Metodické pokyny dostupné na: https://www.uksup.sk/ooepv-metodicke-pokyny . V oblasti ovocinárstva Nariadenia, zákony,	Spolupracuje so Štatistickým úradom SR, s Poľnohospodárskou platobnou agentúrou, Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva a Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR.	

	dársky v Bratislave			poľnohospodárskej výrobe v SR, vykonáva dozor nad činnosťou inšpekčných organizácií oprávnených ÚKSÚP-om, zastupuje Slovenskú republiku na zasadaniach pre oblasť ekologickej poľnohospodárskej výroby v orgánoch Európskej únie, povoľuje neekologické vstupy do ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR (hnojivá, pôdne pomocné látky, prípravky na ochranu rastlín, krmivá, množiteľský materiál, čistiace a dezinfekčné prostriedky), rozhoduje o dĺžke obdobia konverzie v primárnej ekologickej poľnohospodárskej výrobe. V oblasti Ovocinárstva komplexne rieši problematiku rastlinných druhov v ovocinárstve a chmeliarstve, vedie register ovocných sádov a chmeľníc, ktorý každoročne aktualizuje, kontroluje registrované ovocné sady, chmeľnice a ich výsadby priamo v teréne, vydáva výpis z registra pre potreby farmárov, vykonáva štatistické prehľady o stave pestovania jednotlivých druhov, získava strednodobé odhady objemu produkcie a zásobovania trhu vybranými ovocnými druhmi, určenie produkčného potenciálu výsadiel vybraných ovocných druhov, poskytuje informácie orgánom štátnej správy pri rozhodovaní o poskytovaní podpory, koordinuje a metodicky zabezpečuje výkon odrodových skúšok s ovocnými plodínami	vyhlášky súvisiace s činnosťou odboru dostupné na: https://www.uksup.sk/ooepv-legislativa-ov , Informácie o odhadoch úrody, štruktúre sádov dostupné na: https://www.uksup.sk/ooepv-datasety-ov		
14.	Odbor registrácie pesticídov , Sekcia odborných činností, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave	ORP ÚKSÚP	https://www.uksup.sk/odb-or-registracie-pesticidov	Činnosť pozostáva hlavne z hodnotenia účinných látok, safenerov, synergentov, adjuvantov, základných látok, prípravkov na ochranu rastlín (POR) a pomocných prípravkov na ochranu rastlín (PP) a koordinovania procesu ich hodnotenia, vydávania rozhodnutí o autorizácii POR a PP, vydávania povolení na používanie POR a PP na účely výskumu a vývoja, vedenia zoznamu autorizovaných POR a PP a POR a PP povolených na paralelný obchod, skúšania biologickej účinnosti POR podľa zásad správnej experimentálnej praxe, poskytovania údajov, informácií a správ Európskej komisii, Európskemu úradu pre bezpečnosť potravín, medzinárodným	Nariadenia, zákony, vyhlášky súvisiace s činnosťou odboru dostupné na: https://www.uksup.sk/orp-legislativa , Zoznamy prípravkov dostupné na: https://www.uksup.sk/orp-zoznamy , Metodické pokyny dostupné na: https://www.uksup.sk/orp-metodicke-pokyny ,	Spolupracuje s poverenými odbornými pracoviskami – Národné referenčné laboratórium pre pesticídy Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Slovenský hydrometeorologický ústav, Úrad verejného zdravotníctva SR, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra – Ústav včelárstva Liptovský Hrádok.	

				organizáciám, príslušným orgánom členských štátov EÚ a tretích krajín.			
15.	Pôdohospodár ska platobná agentúra Agricultural Paying Agency	PPA (APA)	https://www.apa.sk/	Akreditovaný orgán štátnej správy, ktorý zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a príslušných právne záväzných aktov Európskej únie, pre pôdohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybne hospodárstvo podľa príslušných právne záväzných aktov EÚ.	Výročné správy dostupné na: https://www.apa.sk/vyrocne-spravy-ppa , Podrobné informácie Projektové podpory k PRV dostupné na: https://www.apa.sk/projektove-podpory , Priame podpory na: https://www.apa.sk/priame-a-agro-environmentalne-podpory	Spolupracuje s organizačnými útvarmi PPA, MPRV SR, MF SR, Európskej Komisie, Centrálnym kontaktným útvarom pre OLAF , orgánmi kontroly a auditu, príslušnými orgánmi štátnej správy, s externými inštitúciami a s dodávateľom IS AGIS, Bezpečnostná rada SR, obvodné úrady a obce pri prijímaní opatrení na predchádzanie krízovým situáciám a na ich riešenie s celoštátnou pôsobnosťou.	
Príspevkové organizácie							
16.	Agentúra pre rozvoj vidieka	ARVI	http://www.nsrv.sk/	Pomáha zhromažďovať, analyzovať a šíriť informácie v oblasti rozvoja vidieka, zabezpečovať spätnú väzbu zodpovedným orgánom vo vzťahu k rozvoju vidieka, podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, poskytovať poradenstvo potenciálnym a existujúcim podnikateľským subjektom, verejnému a neziskovému sektoru na vidieku k ich činnosti zameranej na rozvoj vidieka. Hlavná činnosť spočíva vo vykonávaní činností štátnej a rezortnej politiky v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, poskytovaní poradenstva k rozvoju vidieka, zlepšení informovanosti o politikách EÚ zaoberajúcich sa pôdohospodárstvom a rozvojom vidieka, prezentácií činnosti na podujatiach zameraných na rozvoj vidieka, zastúpení na odborných zasadnutiach, konferenciách a ďalších aktivitách zameraných na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka.	Kontrakty, Výročné správy dostupné na: http://www.nsrv.sk/?pl=61	Spolupráca s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Pôdohospodárskou platobnou agentúrou, Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom, Agroinštitútom Nitra, Národným lesníckym centrom a Agrokomplexom, národným výstaviskom, š.p.	
17.	Národná sieť rozvoja vidieka SR	NSRV SR	http://www.nsrv.sk/?pl=17	NSRV SR spája organizácie a správne orgány, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka a plynulej implementácii PRV SR 2014 - 2020 v zmysle čl. 55 nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka z EPFRV a čl. 5 Princíp partnerstva a viacúrovňová správa	Výročné správy za obdobia od roku 2010 do roku 2019, Komunikačné plány za rok 2016, 2017, 2018, Ročné pracovné programy , všetky dokumenty dostupné na: http://www.nsrv.sk/?pl=17#dokumenty	Priamo spolupracuje s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR i Európskou sieťou pre rozvoj vidieka.	

				nariadenia (EÚ) č. 1303/2013. Pre programové obdobie rokov 2014 - 2020 sa hostiteľským orgánom jednotky Národnej siete rozvoja vidieka SR stala Agentúra pre rozvoj vidieka so sídlom v Nitre , ktorá je príspevkovou organizáciou MPRV SR s celoslovenskou pôsobnosťou.			
18.	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava , Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚPOP Bratislava NPPC	https://www.vupop.sk/	Činnosť realizovaná v dvoch oblastiach: 1. Vývoj a výskum v oblasti využívania a ochrany pôdy v krajine, ktorá zahŕňa rozvoj teoretických a metodologických aspektov, štandardizáciu a harmonizáciu metód pre hodnotenie stavu a vývoja parametrov kvality pôdy, identifikáciu a mapovanie komplexných informácií o vlastnostiach poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ochranu pôdy proti degradačným procesom, vymedzenie kritérií/limitov potenciálu pôdy a jej využívania, vývoj a hodnotenie vodného režimu pôd a krajiny a vývoj metód ich regulácie, budovanie informačných systémov o pôde a krajine s využitím diaľkového prieskumu Zeme, hodnotenie kapacít pôdy a krajiny vo vzťahu k regulácii emisii skleníkových plynov, emisným kvótam, sekvestracii skleníkových plynov v pôde a biomase rastlín, vývoj metód rekultivácie devastovaných a znečistených pôd, vedecké prognózovanie zmien vlastností pôd v dôsledku klimatickej zmeny. 2. Odborné činnosti v rámci ktorých realizuje vypracovanie odborných stanovísk a návrhov Pôdnej služby pri ochrane a využívaní poľnohospodárskych pôd, prevádzkovanie a aktualizáciu Identifikačného systému produkčných blokov na poľnohospodárskej pôde (LPIS), tvorbu GIS vrstiev LPIS súvisiacich s kontrolou dotácií a s podporou rozhodovania v rezorte pôdohospodárstva, výkon delegovaných činností z PPA metódou diaľkového prieskumu Zeme, aplikáciu národného systému pre odhad úrod a produkciu poľnohospodárskych plodín, monitoring kvality závlahových a drenážnych vôd, aktivity vyplývajúce	Ročenky Pôdnej služby , rôzne dokumenty, metodiky, odborné publikácie dostupné na https://www.vupop.sk/rozne.php , Zborníky vedeckých prác od roku 2002 dostupné na https://www.vupop.sk/vedecke_prace.php , Zborníky z vedeckých konferencií dostupné na https://www.vupop.sk/zborniky_pd.php a https://www.vupop.sk/zborniky_ine.php	Priamo spolupracuje s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Pôdohospodárskou platobnou agentúrou .	

				z plnenia požiadaviek dusičnanej smernice v podmienkach SR.			
19.	Výskumný ústav rastlinnej výroby Piešťany, Odbor pestovateľských systémov, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚRV Piešťany, NPPC	https://www.vurv.sk/pracoviska/vyskumny-ustav-rastlinnej-vyroby-vurv-piestany/odbor-pestovatelskych-systemov	Výskum zameraný na vytvorenie efektívnych pestovateľských technológií poľných plodín, ktoré budú vyhovovať súčasným produkčným, environmentálnym a ekonomickým požiadavkám. Problematiku zaraďovania plodín v oševných postupoch a elimináciu rizík súvisiacich s narušovaním optimálnych oševných postupov. Problematiku technológií spracovania (obrábania) pôdy. Využívanie konvenčných, minimalizačných a redukovaných technológií. Význam, výhody a nevýhody jednotlivých technológií. Analýzu vplyvu technológií na: parametre pôdy a pôdneho prostredia; výživu porastov a výživný stav porastov; zdravotný stav a ošetrovanie porastov; úrodu a úrodnostné prvky; ekonomické aspekty skúmaných technológií. Vzdelávacie aktivity.	Výročné správy o činnosti dostupné na: https://www.vurv.sk/viac/vyroczne-a-zaverecne-spravy-zborniky-publikacie-ine/vyroczne-spravy-o-cinnosti-cvrv , Záverečné správy dostupné na: https://www.vurv.sk/viac/vyroczne-a-zaverecne-spravy-zborniky-publikacie-ine/zaverecne-spravy , Zborníky z rôznych podujatí dostupné na: https://www.vurv.sk/viac/vyroczne-a-zaverecne-spravy-zborniky-publikacie-ine/zborniky-zo-zorganizovanych-akcii	Spolupráca zameraná na účasť pri riešení medzinárodných programov a medzinárodných vedecko-technických projektov a na činnosť pracovníkov VÚRV v rôznych medzinárodných vládných i mimovládnych organizáciách napr. Bioversity International (BI - Medzinárodný ústav biodiverzity), DG SANTE - Health and Food Safety, Unit E2 Plant Health, WG Plant Genetic Resources (Expertná pracovná skupina genetických zdrojov rastlín pri EÚ), European Food Safety Authority (EFSA - Európsky úrad pre bezpečnosť potravín), European Fruit Research Institutes Network (EUFRIN - Európska organizácia špecializujúca sa na výskum, vývoj a rozširovanie ovocných druhov pestovaných v miernom pásme), International Soil-analytical Exchange (ISE - Medzinárodná výmena výsledkov analýz pôd), Lysimeter Research Group (LRG - Medzinárodná lyzimetrická skupina zaoberajúca sa lyzimetrickým výskumom pôdných a vodných procesov v Európe).	
20.	Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚŽV Nitra, NPPC	http://www.vuzv.sk/	V nadväznosti na zameranie projektu vidiecka krajina - rozvoj vidieka sú to okrajovo činnosti zamerané na krížové plnenie v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a oblasť včelárstva a ochrana zvierat a welfare. Všeobecne sa ústav zabezpečuje komplexné vedeckovýskumné riešenie chovu hospodárskych zvierat, predovšetkým z hľadiska ekologizácie, kvality produktov a ekonomickej racionalizácie produkčných procesov formou cieleného základného	Odborné materiály, knižné publikácie, metodiky pre prax dostupné na http://www.vuzv.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=96:poredenstvo-publikacie&catid=41&Itemid=148	Uvádza sa len medzinárodná spolupráca napr. s European Federation of Animal Science (EAAP), Biological Resource Management for Sustainable Agricultural Systems , Standing Committee on Agricultural Research (SCAR) Food and Agriculture Organisation (FAO), Európsky inštitút pre bezpečnosť potravín (EFSA).	

				a aplikovaného výskumu až po realizačné overenie v užívateľskej sfére. Vzdelávacia činnosť.			
21.	Výskumný ústav agroekológie Michalovce, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚA Michalovce, NPPC	https://www.vurv.sk/nppc-vua-michalovce-1	Činnosti zamerané na uplatnenie poľnohospodárstva a zvyšovanie produkčného potenciálu ťažkých a extrémne ťažkých pôd s ohľadom na racionálne využívanie prírodných a antropogénnych zdrojov a regionálne ekonomické, ekologické a sociálne aspekty. Aktualizáciu rizikových faktorov v súvislosti s predpokladanou zmenou klímy. Výskum ochranných technológií obrábania pôdy a úprav pôdy na zachovanie úrodnosti pôdy, optimalizáciu fyzikálno-chemických vlastností pôdy a zmiernenie zmeny klímy v rastlinnej výrobe. Kvantifikáciu a výskum nevýrobnej funkcie pôdy a krajiny. Pestovateľské technológie pre novo zavedené alebo opätovne zavedené energie a plodiny s nízkou tonážou v súvislosti s kvalitou fytomasy (úprava pôdy, výživa, ochrana rastlín, bioheat, bioplyn atď.). Monitoring invázičných nepôvodných druhov rastlín na poľnohospodárskej pôde.	Vydávanie odbornej literatúry , vydávanie vedeckého recenzovaného štvrťročníka „AGRICULTURE“ (Poľnohospodárstvo)", dostupné na: https://www.agriculture.sk/ , vydávanie informačného spravodajcu o činnosti Národného programu ochrany genetických zdrojov rastlín „Genofond“, dostupné na: https://www.vurv.sk/genofond , vydávanie inštruktážnych listoviek, vedecké, odborné články . Dokumenty dostupné na: https://www.vurv.sk/poradenstvo	Spolupráca v rámci medzinárodnej projektovej činnosti napr. HEPTA , capital, Švajčiarsko, Energochemica , Slovensko, Novozymes , Dánsko, Lesaffre , Francúzsko, Imperial College London , Spojené Kráľovstvo, Innventia , Švédsko, Farma Oborin , Slovensko, National Agricultural and Food Centre , Slovensko, PNO Innovation , Belgicko, Sustainability Consult , Belgicko, Agriconsulting , Taliansko	
22.	Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva , Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚTPHP, NPPC	http://www.vutphp.sk/	Zameriava na komplexný výskum trávnych porastov a systémov hospodárenia v podhorských a horských regiónoch. Zabezpečuje výskum a zhromažďovanie poznatkov z oblasti trvalo udržateľného využívania a ochrany prírodných zdrojov pre pestovanie rastlín a chov zvierat, zabezpečenie kvality a konkurencieschopnosti výrobkov poľnohospodárskeho pôvodu pre potravinárske a nepotravinárske využitie, produkčného a mimoprodukčného vplyvu poľnohospodárstva na životné prostredie a rozvoj vidieka a transfer poznatkov výskumu užívateľom. Tvorí projekčné, prognostické a koncepčné štúdie týkajúce sa jednotlivých typov porastov, spôsobov hospodárenia na trávnych porastoch a pasenia hospodárskych zvierat. Poradenská činnosť.	Odborné materiály, monografie, metodiky pre prax z toho niektoré dostupné na: http://www.vutphp.sk/publikacie.pdf , časopis Lúkarstvo a pasienkarstvo na Slovensku, link len na 1/2015: http://www.vutphp.sk/inzerat_casopis.pdf	Spolupráca v rámci projektovej činnosti napr. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Institute of Technology and Life Science Malopolska Research Center in Krakow .	link ani dostupnosť na vydávaný časopis nebol nájdený

23.	Výskumný ústav potravinársky, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚP, NPPC	https://www.vup.sk/index.php?mainID=1&navID=196	Spracovávanie a predkladanie návrhov vedecko-technických projektov v súlade s Koncepciou štátnej vedeckej a technickej politiky a s programom a prioritami rezortného výskumu. Riešenie a koordinácia vedecko-technických projektov, zadaných formou štátnych objednávok, štátnych a rezortných grantov. Zabezpečovanie a realizácia výskumu a vývoja v oblasti potravinárskej chémie, analýzy, mikrobiológie. Komplexné zabezpečovanie funkcie strediska kontroly a monitoringu cudzorodých látok v potravinovom reťazci v pôsobnosti MPRV SR a čiastkového monitorovacieho systému „cudzorodé látky v požívatinách a krmivách“. Zabezpečovanie prenosu svetových poznatkov a výsledkov vedy a výskumu do potravinárskej legislatívy, koncepcií a rozvojových programov potravinárstva, ako aj priamo do potravinárskych výrobní. Zabezpečovanie odborných potravinárskych podujatí, výchovy a vzdelávania špecialistov v oblasti potravinárstva. Zabezpečovanie poloprevádzkového overovania nových technológií a výrobných jednotkových operácií. Vykonávanie odborného a špeciálneho poradenstva. Vykonávanie prognostickej, koncepcnej, expertíznej a normotvornej činnosti pre potreby orgánov štátnej správy, najmä MPRV SR.	Vydáva časopis Trendy v poľnohospodárstve dostupné na: https://vup.sk/index.php?mainID=3&navID=20 , Journal of Food and Nutrition Research dostupný na: https://vup.sk/index.php?mainID=2&navID=14 , Výročné správy, stanoviská dostupné na: https://www.vup.sk/index.php?mainID=1&navID=8	Spolupracuje s MPRV SR . Po pričlenení NPPC – VÚVV ústav zabezpečuje tiež služby a analýzy pre vinárov a vinohradníkov. Vedecko-výskumná kooperácie s inými výskumnými pracoviskami a pracoviskami vysokých škôl, univerzít, hlavne s Fakultou chemickej a potravinárskej technológie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave (FCHPT STU) a SAV .	
24.	Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum	VÚEPP, NPPC	http://www.vuepp.sk/	Skúma vplyv inštitucionálnych faktorov, hlavne Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ na zmeny produkčnej a ekonomickej výkonnosti poľnohospodárstva, hodnotí finančné nástroje, vrátane analýzy cenového vývoja a cenovej parity v potravinovej vertikále, daňového a úverového systému, systému riešenia rizikovosti, analyzuje vývoj produkčno-ekonomickej výkonnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, skúma vývoj sociálnych aspektov poľnohospodárstva a vidieka a situácie na trhu práce v poľnohospodárstve a potravinárstve, skúma účinnosť štrukturálnych fondov na podporu	Výročné správy od roku 2003 dostupné na: http://www.vuepp.sk/03_vyroczne.htm	Spolupracuje so zahraničnými výskumnými inštitúciami a medzinárodnými inštitúciami ako FAO, OECD, DG AGRI a Svetová banka .	

				poľnohospodárstva a vidieka, aktualizuje údaje o poľnohospodárskom pôdnom fonde, určuje hodnoty pôdy a skúma vývoj trhu s pôdou, skúma a vyhodnocuje vývoj domáceho a zahraničného agropotravinárskeho obchodu a obchodnej politiky (WTO), vypracúva plán výberu podnikov, klasifikovanie podnikov, vypracovanie a aktualizovanie dotazníka na zber údajov ISPÚ podľa metodík a nariadení EÚ, spracováva výstupy pre DG Agri Brusel, MPRV SR, publikáciu o výsledkoch hospodárenia v podnikoch zaradených do ISPÚ, získava a spracováva údaje z oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva zo štátnych a rezortných štatistických zisťovaní, dostupných medzinárodných zdrojov, buduje systém zberu údajov, vytvára databázy, kontroluje, spravuje a archivuje údaje.			
25.	Inštitút environmentálnej politiky	IEP	https://www.minzp.sk/iep/publikacie/	Nezávislý analytický útvar pri Ministerstve životného prostredia SR. Poslaním je poskytovať kvalitné a spoľahlivé analýzy a prognózy v oblasti životného prostredia pre slovenskú vládu a verejnosť. Inštitút environmentálnej politiky bol poverený prípravou Envirostratégie 2030 v decembri 2016. IEP koordinoval jej prípravu v spolupráci so 160 členmi zo 7 pracovných skupín.	Verejné publikácie ako Diskusné štúdie (working papers) podrobne skúmajú vymedzenú problematiku a poväčšine obsahujú odporúčania pre "policymakerov", Revízie výdavkov (spending review) podrobne skúmajú efektivitu a hodnotu za peniaze výdavkov v ŽP a navrhujú opatrenia na zlepšenie, Komentáre (policy briefs) sú krátke informatívne dokumenty určené pre širšiu verejnosť a médiá, Manuály sú technické a pracovné materiály, ktorých hlavným cieľom je priblížiť použité metodiky a postupy práce odbornej verejnosti kvôli ich vyššej zrozumiteľnosti a transparentnosti, Kalkulačky názorne ilustrujú závery viacerých našich štúdií a poskytujú priestor na personalizovaný výpočet. Dostupné na https://www.minzp.sk/iep/publikacie/. Zo strategických materiálov významná Envirostratégia 2030, časť Udržateľné hospodárenie s pôdou dostupná na:	Spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a ich odbornými organizáciami, akademickou obcou, mimovládny organizáciami a samosprávami.	

					https://www.minzp.sk/files/iep/publikaci_a_zelensie-slovensko-sj_web.pdf		
Státne podniky							
26.	Agroinštitút Nitra, štátny podnik	neuvádza sa	http://www.agroinstitut.sk/?start	Je rezortným vzdelávacím zariadením Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Poskytuje široké portfólio služieb hlavne v oblasti ďalšieho odborného a celoživotného vzdelávania, odbornej prípravy a certifikácie pôdohospodárskych poradcov, a tiež v oblasti budovania odborne špecializovaného knižničného fondu. Prostredníctvom oddelenia Informačných služieb a technológií zabezpečuje spojenie s národným a medzinárodným prostredím a to tvorbou, prevádzkou a aktualizáciu internetových stránok. Zabezpečuje odbornú prípravu a overovanie odbornej spôsobilosti pôdohospodárskych poradcov, vydáva osvedčenia o absolvovaní odbornej prípravy, spravuje Centrálneho register pôdohospodárskych poradcov a rozvíja a prevádzkuje informačný systém pre poradenstvo www.agroporadenstvo.sk . Pod gesciou MPRV SR zastrešuje Agroinštitút Nitra dve unikátne pracoviská a tým je Národné stredisko AGRIS FAO a Depozitná knižnica FAO. Agroinštitút Nitra tiež zabezpečuje spojenie rezortu pôdohospodárstva s národným a medzinárodným prostredím prostredníctvom informačných služieb a technológií predovšetkým tvorbou, prevádzkou a aktualizáciu internetových stránok rezortu pôdohospodárstva a špecializovanej štátnej správy: www.land.gov.sk , www.agroforum.sk , Pôdohospodárska platobná agentúra, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave, stránok Značka kvality, Politika kvality, Školské ovocie.	Nevydáva komplexné publikácie ale sú disponuje špeciálnou poľnohospodárskou knižnicou a prírastkovými zoznamami s konkrétnymi titulmi dostupné na http://www.agroinstitut.sk/sk/kniznica .	Spolupracuje s mnohými organizáciami v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ale aj mimo rezortu. Našími dlhoročnými partnermi sú PPA, ÚKSUP, SPF, pracoviská vedy a výskumu, univerzity, stredné odborné školy, profesijné komory, zväzy a združenia, mimovládne organizácie.	
27.	Hydromeliorácie, štátny podnik	neuvádza sa	http://www.hydromelioracie.sk/	Venuje sa výkonu správy hydromelioračných zariadení v rozsahu voľnej živnosti, prenájmu hydromelioračných zariadení, zabezpečovaniu verejnoprospešných	Výročné správy dostupné na: http://www.hydromelioracie.sk/main.php?informacie-o-podniku/vyroczne-spravy .	Spolupracuje s Odborom informatiky MPRV SR, Národným poľnohospodárskym a	

				činností v rámci správy, prevádzky, opravy, a údržby odvodňovacích systémov a verejnoprospešných činností v rámci preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami a odstraňovanie následkov povodní, výskum a vývoj v oblasti poľnohospodárstva, závlahových systémov a odvodňovacích systémov, vodného a pôdneho hospodárstva, tvorby krajiny, regionálneho rozvoja a životného prostredia. Zabezpečuje inžinierske činnosti v súvislosti s čerpaním dotácií z "Programu rozvoja vidieka SR".		potravinárskym centrom a Národným lesníckym centrom.	
Verejnoprávne a mimovládne inštitúcie							
28.	Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora	SPPK	http://www.sppk.sk/o_sppk	V oblasti poľnohospodárstva sa sústreďuje najmä na spoluprácu s domácimi i zahraničnými partnermi a organizáciami pri úprave právnych noriem, dotýkajúcich sa podnikania v poľnohospodárstve, zastupovanie záujmov členskej základne v odborných komisiách Ministerstva pôdohospodárstva SR pre hlavné poľnohospodárske komodity, presadzovanie záujmov členov na medzinárodnom fóre, priebežné monitorovanie situácie na trhu s ťažiskovými poľnohospodárskymi komoditami a predkladanie návrhov na riešenie aktuálnych problémov, monitorovanie postupu a výsledkov sezónnych poľnohospodárskych prác, poskytovanie nevyhnutných služieb pre zväzy prvovýrobcov bez vlastného administratívneho aparátu, organizovanie pravidelných stretnutí so zástupcami samosprávnych organizácií poľnohospodárskej prvovýroby za účelom vzájomnej výmeny informácií, spoluprácu so vzdelávacími a vedecko-výskumnými inštitúciami pri hľadaní riešení a možných nových smerov vývoja v sektore poľnohospodárskej výroby na Slovensku, organizáciu školení, seminárov a inej vzdelávacej činnosti pre poľnohospodárov bez ohľadu na veľkosť a formu ich podnikania.	Nie sú dostupné žiadne komplexné publikácie, správy, plány. SPPK však pravidelne publikuje články o aktuálnom dianí v poľnohospodárstve o Spoločnej poľnohospodárskej politike, rastlinných a živočíšnych komoditách a pod. Dostupné na: http://www.sppk.sk/spolocna-polnohospodarska-politika#	Spolupracuje s MPRV SR. V súčinnosti so štátnymi inštitúciami SR (colná správa, daňové riaditeľstvo, Štátna veterinárna a potravinová správa SR a pod.) SPPK organizuje aktuálne školenia a semináre k aplikácii novej legislatívy. Z jej iniciatívy sa od roku 1998 začali pravidelne stretávať vrcholní predstavitelia agrárnych komôr krajín Visegrádskej štvorky (Slovensko, Česká republika, Maďarsko a Poľsko). Okrem toho sa SPPK aktívne zapája do činnosti medzinárodných organizácií, ako je COPA/COGECA.	

29.	Vidiecky parlament	OZ VIPA SK	https://www.vipa.sk/	Neformálna platforma vidieckych iniciatív. Presadzuje zvyšovanie kvality života na vidieku a podporuje vidiecke iniciatívy pri riadení vidieckeho rozvoja. Podporuje integrovaný rozvoj vidieka odbornými advokačnými a informačno-komunikačnými aktivitami formou dialógu vedeného na národnej úrovni na základe identifikácie potrieb vidieka na národnej úrovni. K advokačným aktivitám patrí najmä: posudzovanie právnych predpisov a strategických dokumentov štátu, aby boli v súlade s potrebami vidieka, účasť sa na práci hodnotiacich a monitorovacích orgánov v záujme dodržiavania zákonov, transparentnosti pri rozhodovaní, rovnakého zaobchádzania a rešpektovania záujmov vidieka, protesty proti rozhodnutiam, ktoré nezodpovedajú záujmom vidieka a obhajoba dotknutých subjektov. K informačno-komunikačným aktivitám patrí najmä: zvolávanie Zasadnutia Fóra Vidieckeho parlamentu jedenkrát za dva roky, získavanie, spracovávanie a šírenie informácií o vidieku a pre vidiek, výmena a šírenie skúseností a poznatkov z rozvoja vidieka, rozvoj vzdelávania na vidieku.	Vydáva časopis Náš vidiek , ktorý je dostupný na https://www.vipa.sk/kategoria/casopis/pocet/vsetky/zobrazit/v-tabulke .	Spolupracuje s OZ Vidiecky parlament mladých na SR a Európskym vidieckym parlamentom .	
30.	OZ Vidiecky parlament mladých na SR	OZ VPMS	https://www.vipa.sk/vpms-o-nas	Zaoberá sa prípravou, implementáciou a následne hodnotením regionálnych politík a rozhodnutí. Ambíciou projektu je tiež podpora budovania mimovládnych neziskových organizácií (MNO) na základe informovanosti, ako aj pre účely participácie vo verejných politikách, zvýšenie povedomia verejnosti o možnostiach účasti občanov na príprave verejných politík a stratégií na miestnej aj regionálnej úrovni. Cieľom projektu je aj vytváranie podmienok na posilnenie účasti širokej verejnosti na rozhodovacích procesoch na rôznych úrovniach riadenia spoločnosti. Ďalším s cieľom projektu je aj podpora a prehĺbenie informovanosti a informovaného rozhodovania občanov v témach, ktoré sa ich týkajú.	Nevydáva komplexné publikácie, k dispozícii je len vyhlásenie dostupné na https://www.vipa.sk/web_files/2019/12/1942.pdf .	Spolupracuje s Vidieckym parlamentom a Európskym vidieckym parlamentom .	
31.	Ústav krajinnej ekológie	ÚKE SAV	https://www.uke.sav.sk/	Je interdisciplinárna vedecká inštitúcia pre základný a aplikovaný krajinnno-ekologický výskum ako aj pre tvorbu ekologických	Vydávanie časopisov Ekológia (Bratislava) , Životné prostredie , Ekologické štúdie ako i vedeckých	Spolupráca s univerzitami: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre – Fakulta prírodných vied a	

	Slovenskej akadémie vied			projektov, plánov a expertíz. Aktivity ústavu sú rozdelené do viacerých oblastí: Veda: vývoj metód základného krajinnno-ekologického výskumu. Aplikácia výsledkov do praxe: vývoj metód pre transfer vedeckých poznatkov do rozhodovacích a plánovacích procesov. Expertízna činnosť: vypracovávanie expertíz, odborných štúdií, posudkov a hodnotiacich správ v oblasti životného prostredia. ÚKE SAV je Centrom excelentnosti pre ochranu a využívanie krajiny a pre biodiverzitu a tiež je členom medzinárodnej výskumnej siete excelentnosti (ALTER-Net) pre dlhodobý výskum biodiverzity, ekosystémov a ekologického vedomia. Výchova a vzdelávanie: Externé školiace pracovisko pre doktorandské štúdium v programe Environmentalistika, študijný odbor: ochrana a využívanie krajiny. spolupráca s univerzitami v oblasti výchovy a vzdelávania taktiež spolupráca so strednými a základnými školami v oblasti environmentálnej výchovy.	a odborných monografií dostupné na http://publikacie.uke.sav.sk/ .	informatiky (Katedra ekológie a environmentalistiky – spoločné pracovisko ÚKE SAV Bratislava a FPVaI UKF Nitra), Slovenská technická univerzita v Bratislave – Stavebná fakulta STU Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave – Prírodovedecká Fakulta, Fakulta fyziky a informatiky, Technická univerzita vo Zvolene – Fakulta ekológie a environmentalistiky, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre – Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja.	
32.	Societas pedologica slovaca Slovenská pedologická spoločnosť alebo Pedologická sekcia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodá rske, potravinárske, lesnícke a veterinárne vedy pri Slovenskej akadémii vied	SPS (PS SSPPLVV pri SAV)	https://www.pedologia.sk/	Formálne sa SPS zameriava na organizovanie: prednáškovej činnosti, sympózií, konferencií, seminárov, odborných exkurzií a stretnutí na medzinárodnej úrovni, výskumných pedologických činností v spolupráci s podobne orientovanými inštitúciami, medzinárodnej spolupráce v oblasti pôdoznalectva a príbuzných disciplín. Členovia sa podieľajú na riešení výskumných úloh a koordinácii výskumu v rámci i mimo rôznych slovenských vedecko-výskumných organizácií.	Vydávajú správy o činnosti, plány činnosti a pod. dostupné na https://www.pedologia.sk/dokumenty-sps a rôzne publikácie dostupné na https://www.pedologia.sk/publikacie .	Spolupracuje s: Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy, Bratislava, Hydromelióracie, štátny podnik, Univerzita Komenského v Bratislave, Technická univerzita vo Zvolene, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Ústav hydrológie SAV, Bratislava, Ústav krajinnnej ekológie SAV, Bratislava, Ústav ekológie lesa SAV, Zvolen	
33.	Slovenská akadémia pôdohospodár skych vied	SAPV	http://www.sapv.sk/	Je učenou spoločnosťou, ktorú tvorí zbor členov – vedeckých a odborných pracovníkov v oblasti poľnohospodárstva, výživy, potravinárstva, veterinárskeho	Vydáva zborníky, výročné správy a iné publikácie dostupné na: http://www.sapv.sk/sk/publikacie .	Spolupracuje s MPRV SR ako poradný orgán a ďalšími odbornými orgánmi a výskumnou	

				lekárstva, lesníctva, vodného hospodárstva, tvorby a ochrany poľnohospodárskej a lesníckej krajiny a rozvoja vidieka. Cieľom je aktívne sa zúčastňovať na vytváraní koncepcie a stratégie poľnohospodársko-potravinárskych, veterinárnych, lesníckych a vodohospodárskych vied, spracovávať koncepcie a posudzovať vedecko-technické programy rozvoja pôdohospodárstva a vidieka, vypracovávať prognózy vedecko-technického rozvoja a na ich základe navrhovať koncepcie vedecko-technickej politiky a medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce v oblasti svojej pôsobnosti, v spolupráci s vysokými školami a SAV vytvárať podmienky pre vzájomnú súčinnosť v oblasti výskumu, vývoja a výchovy vedeckých pracovníkov, poskytovať poradenské služby pre ústredné orgány Slovenskej republiky, vypracovávať vedecké a odborné stanoviská, expertízy, návrhy a posudky.		základňou vo vládnych a medzinárodných organizáciách	
34.	Regionálne ekologické centrum Bratislava	REC	http://recbratislava.sk/	Zameriava sa na problematiku životného prostredia. Osobitne sa zaoberá kvalitou sídelného prostredia, ochranou a tvorbou krajiny a napomáha pri riešení globálnych environmentálnych problémov vrátane problematiky zmeny klímy a straty biodiverzity. Prispieva k ochrane a tvorbe životného prostredia a podporuje spoluprácu medzi rôznymi skupinami spoločnosti, ktoré pôsobia v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia; napomáha pri presadzovaní environmentálnych riešení a pri uplatňovaní princípov a kritérií trvalo udržateľného rozvoja a realizuje vlastné projekty zamerané na riešenie problematiky ŽP na Slovensku.	Publikuje rôzne príručky, akčné plány dostupné na http://recbratislava.sk/publikacie/	Spolupracuje s inými organizáciami, napr. CEEV Živica, KRI.	
35.	Centrum pre trvaloudržiateľné alternatívy	CEPTA	http://www.cepta.sk/	Aktivity zamerané na zachovanie živého vidieka a rozvoj kvality života na vidieku, lokálne a regionálne výrobo-spotrebné reťazce, prijatie dobrého zákona o priamom predaji z dvora, diverzifikácia činností na vidieku - zvyšovanie energetickej, materiálnej, potravinovej sebestačnosti vidieckych oblastí, podpora	V oblasti poľnohospodárstva a rozvoj vidieka vydáva rôzne publikácie, materiály a články dostupné na: http://www.cepta.sk/index.php/sk/pono-hospodarstvo-a-rozvoj-vidieka , Výročné správy dostupné na: http://cepta.sk/index.php/sk/o-nas-topmenu-443/vyroczne-spravy .	Spolupracuje s inými mimovládnyimi organizáciami, v rámci projektovej činnosti so samosprávami miest Banská Bystrica, Bratislava a pod.	

				zamestnanosti na vidieku, podpora týchto priorit využívaním fondov Európskej únie napríklad prostredníctvom Programu rozvoja vidieka pre obdobia 2004-2006 a 2007 - 2013, koordinácia Agro-eko fóra (platformu mimovládnych organizácií presadzujúcich udržateľné poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka), Lokálnu potravinovú komunitu vo Zvolene.			
36.	Zväz ekologického poľnohospodárstva EKOTREND Slovakia	neuvádza sa	https://www.ecotrend.sk/zvaz-ekologickeho/	Zväz ekologického poľnohospodárstva je mimovládna, nezisková organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorá združuje 162 členov - pestovateľov, spracovateľov, výrobcov, odborníkov a záujemcov o ekologické poľnohospodárstvo a trvalo udržateľný život. Organizácia vznikla začiatkom roka 1997 rozdelením osem rokov existujúceho zväzu Naturalis na dve nezávislé organizácie: EKOTREND - asociáciu zameranú na poradenské činnosti v oblasti ekologickej produkcie, spracovania a predaja a NATURALIS - asociáciu s kontrolnou a certifikačnou činnosťou v oblasti ekologického poľnohospodárstva.	Vydáva Spravodaje Bio mesačník dostupný na https://www.ecotrend.sk/spravodaje/bio-mesacnik/ a Spravodaj NSRV dostupný na https://www.ecotrend.sk/spravodaje/spravodaj-nsrv/ . Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva do roku 2020 dostupný na https://www.ecotrend.sk/zvaz-ekologickeho/sprava/akcny-plan-rozvoja-ekologickeho-polnohospodarstva-do-roku-2020/ a Akčný plán rozvoja rodinných fariem do roku 2020 dostupný na https://www.ecotrend.sk/zvaz-ekologickeho/sprava/akcny-plan-rozvoja-rodinnych-fariem-do-roku-2020/ .	Spolupracuje s bcc biocomerc spol. s r.o. (ekologické a BIO hnojivo) a Agrofarma s.r.o. Staškov.	

Príloha 2 Európske a celosvetové inštitúcie a organizácie zamerané na poľnohospodárstvo

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
1.	Rada pre poľnohospodárstvo a rybárstvo (Európska rada) Agriculture and Fisheries Council	AGRIFISH	https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/configurations/agrifish/	Prijíma právne predpisy vo viacerých oblastiach, ktoré sa týkajú výroby potravín, rozvoja vidieka a riadenia rybárstva . Medzi oblasti, ktoré sú súčasťou poľnohospodárskej politiky, patrí spoločná poľnohospodárska politika (SPP), pravidlá vnútorného trhu pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, ekologická poľnohospodárska výroba, kvalita výroby a bezpečnosť potravín a krmív pre zvieratá. Opatrenia týkajúce sa SPP sú zamerané na zvýšenie produktivity poľnohospodárstva, zabezpečenie primeranej životnej úrovne pre poľnohospodárov, stabilizáciu trhov a na zabezpečenie zásobovania a dodávok pre spotrebiteľov za rozumné ceny. Rada tiež prijíma právne predpisy týkajúce sa rybárskej politiky, každý rok stanovuje celkový povolený výlov (TAC) a kvóty pre každý druh a prideluje aj rybolovné možnosti. Jednou z kľúčových výziev je dosiahnuť zlepšenie environmentálnej udržateľnosti a ekonomickej životaschopnosti rybárstva, pričom je potrebné riešiť otázky nadmerného rybolovu a nadmernej kapacity rybárskych flotíl.	Rôzne publikácie hlavne z problematiky životného prostredia, v ktorých sa spomína aj poľnohospodárstvo. Dostupné na: https://www.consilium.europa.eu/sk/documents-publications/publications/?keyword=&dateFrom=&dateTo=&filters=1638 https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/ . Iné dokumenty na vyžiadanie dostupné na: https://www.consilium.europa.eu/sk/documents-publications/	Spolupracuje s Európskou komisiou .	
2.	Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (Európsky parlament) The Committee on Agriculture and Rural Development	COM AGRI	https://www.europarl.europa.eu/committees/sk/agri/supporting-analyses/latest-documents	Zaoberá predovšetkým spoločnou poľnohospodárskou politikou, ale vypracúva tiež právne predpisy o LH, veterinárskych a fytoosanitárnych otázkach, krmivách pre zvieratá za predpokladu, že tieto predpisy nie sú určené na ochranu proti rizikám pre ľudské zdravie, a o chove a dobrých životných podmienkach hospodárskych zvierat. Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (AGRI) je dôležitým aktérom pri formovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ako aj politik v oblasti zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, zdravia rastlín, kvality poľnohospodárskych výrobkov, LH	Správy, stratégie, analýzy, štúdie dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/committees/sk/agri/supporting-analyses/latest-documents	Spolupracuje s ostatnými výbormi Európskeho parlamentu, hlavne s Výbormi Životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín a Regionálny rozvoj, Ochrana zvierat počas prepravy . Úzko spolupracuje s Komisiou, Radou, ďalšími inštitúciami EÚ a zainteresovanými stranami.	Slovensko zastupuje ako náhradník Michal Wiezik a Miroslav Číž

				agrolesníctva v Únii. Jadrom jeho práce je príprava správ k legislatívnym návrhom prerokúvaným v rámci spolurozhodovacieho postupu Parlamentu a Rady, ktoré majú byť prijaté na plenárnej schôdzi. Okrem legislatívnej činnosti sa náš výbor venuje aj monitorovaniu vykonávania prijatých právnych predpisov.			
3.	Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (Európska komisia) The Commission's Directorate-General for Agriculture and Rural Development	DG AGRI	https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries	Generálne riaditeľstvo sa skladá z 11 riaditeľstiev, ktoré sa zaoberajú všetkými aspektmi Spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „SPP“) vrátane podpory poľnohospodárskych podnikov, opatrení na podporu trhov, politiky rozvoja vidieka, politiky kvality, finančných a právnych záležitostí, analýzu a vyhodnotenie, ako aj medzinárodných vzťahov týkajúcich sa poľnohospodárstva.	Rôzne druhy publikácií ako správy, plány, štúdie dostupné na: https://ec.europa.eu/info/publications_sk?combine=agriculture&field_publication_type_tid_i18n=All&field_core_nal_countries_tid_i18n=All&field_core_departments_target_id_entityreference_filter=All	Spolupracuje s Európskou radou , rôznymi medzinárodnými organizáciami ako OECD, FAO, G20, G7 .	
4.	Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín (Európska komisia) The Commission's Directorate-General for Health and Food Safety	DG SANTE	https://ec.europa.eu/info/departments/health-and-food-safety_en	Je zodpovedné za všetky aspekty potravín a najmä bezpečnosti potravín, taktiež pod ním spadá zdravie zvierat a dobrá životné podmienky, GMO, pesticidy, všeobecné potravinové právo atď. Kontroluje bezpečnosť potravín, vykonáva inšpekcie a šíri štandardy EÚ vo svete.	Strategický plán Strategic Plan 2016-2020 Health & Food Safety dostupný na: https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-health-food-safety_sk , Výročné správy dostupné na: https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-health-and-food-safety_sk	Spolupracuje s: Európskym úradom pre bezpečnosť potravín (EFSA) , Európskou agentúrou pre lieky (EMA) , Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) , Úradom Spoločenstva pre odrody rastlín (CPVO) , Výkonnou agentúrou pre spotrebiteľov, zdravie, poľnohospodárstvo a potraviny (CHAFEA) , Európskou chemickou agentúrou (ECHA) .	
5.	Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku (Európska komisia) The Commission's Directorate-General for Regional and Urban Policy	DG REGIO	https://ec.europa.eu/regional_policy/en/	Je zodpovedné za Európsku regionálnu politiku, ktorá je považovaná za investičnú politiku nakoľko podporuje tvorbu nových pracovných miest, ekonomický rast, konkurencieschopnosť, zlepšenú kvalitu života a udržateľný rozvoj. Zahŕňa všetky časti EÚ, na všetkých úrovniach - od európskeho a národného meradla po regióny a miestne komunity v Európe. Je súčasťou politiky súdržnosti EÚ, stratégie Európskej únie na propagáciu a podporu celkového harmonického vývoja členských štátov a regiónov. Politiku vykonávajú	Vydáva časopisy, správy, štúdie dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/	Spolupracuje s Európskou komisiou .	

				národné a regionálne orgány v partnerstve s Európskou komisiou.			
6.	Vyšehradská skupina Visegrad Group, tiež Visegrad Four	V4	http://www.visegradgroup.eu/	Predstavuje neformálne zoskupenie 4 stredoeurópskych krajín – SR, Českej republiky, Maďarska a Poľskej republiky. Ide o živú a neformálnu regionálnu štruktúru 4 členských krajín EÚ a NATO, ktoré sa hlásia k rovnakým hodnotám, majú spoločnú históriu, kultúru a geografické postavenie. V4 je dynamickým regionálnym zoskupením členských krajín EÚ, ktoré vytvára priestor pre posilňovanie koordinačného a konzultačného mechanizmu s cieľom nachádzať spoločné pozície a stanoviská v aktuálnych otázkach zahraničnej a európskej politiky, regionálneho rozvoja, hospodárskej a kultúrnej spolupráce.	Vydáva správy, štúdie, programy dostupné na http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements	Spolupracuje s ministerstvami zahraničných vecí členských krajín EÚ a inštitúciami EÚ .	
7.	Stredoeurópska iniciatíva Central European Initiative	CEI	https://www.cei.int/	Je regionálne združenie 18-tich krajín. Zameriava na rozvoj spolupráce členských krajín a podporuje aj tie krajiny, ktoré nie sú členmi EÚ pri ich začleňovaní do procesu európskej integrácie a zlepšeniu ich prístupu do EÚ. CEI napomáha procesu transformácie krajín, ako aj rozvoju regionálnej spolupráce v mnohých oblastiach. Stredoeurópska iniciatíva pracuje v podmienkach vzájomného pochopenia a konsenzu. Pripravuje, zabezpečuje a hodnotí národné i medzinárodné projekty. Je určená na posilnenie súdržnosti a solidarity v Európe a na úsilie vyhnúť sa vzniku nových deliacich čiar na kontinente. SEI vyvíja činnosť v troch dimenziách: vládnej, parlamentnej a podnikateľskej.	Vydáva záverečné správy, programy, plány a iné publikácie dostupné na: https://www.cei.int/publications	Spolupracuje s ministerstvami zahraničných vecí členských krajín a inštitúciami EÚ .	
8.	Európsky úrad pre bezpečnosť potravín European Food Safety Authority	EFSA	http://www.efsa.europa.eu/	Pracuje nezávisle od európskych legislatívnych a exekutívnych inštitúcií (Komisia, Rada, Parlament) a členských štátov EÚ. Poskytuje nezávislé vedecké poradenstvo v otázkach, ktoré majú priamy alebo nepriamy dopad na bezpečnosť potravín a krmív, vrátane zdravia zvierat a ich dobrých životných podmienok a ochrany rastlín. Úrad poskytuje vedecké poradenstvo Európskym inštitúciami, ktoré sa zaoberajú riadením rizík a nesú politickú zodpovednosť – Európskej komisii,	Vydáva vestníky, podporné publikácie, správy dostupné na: http://www.efsa.europa.eu/en/publications ; https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/	Spolupracuje s vedeckými komisiami nezávislých odborníkov. V súčasnej dobe sú to komisie pre: potravinárske prídavné látky, látky určené na aromatizáciu, pomocné látky a materiály prichádzajúce do styku potravinami (AFC Panel), prísady a produkty alebo látky používané v krmivách (FEEDAP Panel), prípravky na ochranu rastlín a rezídua prípravkov na ochranu rastlín (PPR Panel), geneticky	

				Európskemu parlamentu a Rade. Úradom vypracovávané vyhodnotenia rizík tvoria spoľahlivý vedecký základ na definovanie politikou vedených legislatívnych alebo regulačných opatrení nevyhnutných na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa z hľadiska bezpečnosti potravín. Úrad otvorene a transparentne komunikuje s verejnosťou o všetkých otázkach, ktoré sú v jeho kompetencii. Súčasťou mandátu úradu (stanovený zakladajúcim nariadením (ES) č. 178/2002) je aj zber a analýza vedeckých údajov, rozpoznávanie novovznikajúcich rizík a vedecká podpora poskytovaná Komisii, predovšetkým v prípade potravinovej krízy.		modifikované organizmy (GMO Panel), dietetické výrobky, výživu a alergie (NDA Panel), biologické nebezpečie (BIOHAZ Panel), kontaminujúce látky v potravinovom reťazci (CONTAM Panel), zdravie a pohodu zvierat (AHAW Panel) zdravie rastlín (PLH Panel).	
9.	Výkonná agentúra pre spotrebiteľov, zdravie, poľnohospodárstvo a potraviny Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency	CHAFEA	https://ec.europa.eu/info/departments/consumers-health-agriculture-and-food_sk , https://ec.europa.eu/chafea/index_en.htm	Riadi programy EÚ v oblasti práv spotrebiteľov, zdravia, poľnohospodárstva a bezpečných potravín.	Výročné správy dostupné na: https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-consumers-health-agriculture-and-food-executive-agency_sk ; https://ec.europa.eu/chafea/document-register/index_en.htm	Spolupracuje s Generálnym riaditeľstvom pre zdravie a bezpečnosť potravín , Národnými spotrebiteľskými organizáciami , Európskou sieťou pre rozvoj vidieka .	
10.	Európska environmentálna agentúra European Environment Agency	EEA	https://www.eea.europa.eu/	Je agentúrou EÚ, ktorej úlohou je poskytovať dôkladné a nezávislé informácie o životnom prostredí. Cieľom EEA je podporovať trvalo udržateľný rozvoj poskytovaním pomoci pri dosahovaní významného a merateľného zlepšenia životného prostredia v Európe na základe včasných, cielených, relevantných a spoľahlivých informácií pre tvorcov politik a pre verejnosť. Jej partnerskou sieťou je Európska environmentálna informačná a monitorovacia sieť (EIONET) . Pomocou siete Eionet EEA zhromažďuje informácie o životnom prostredí z jednotlivých krajín, pričom sa zameriava na poskytovanie včasných a na vnútroštátnej úrovni overených údajov vysokej kvality.	Vydáva publikácie, správy, programy dostupné na: https://www.eea.europa.eu/publications#?c7=en&c11=5&c14=&c12=&b_start=0 a https://www.eea.europa.eu/sk/publications#?c7=sk&c11=5&c14=&c12=&b_start=0	Hlavných klientov tvoria inštitúcie Európskej únie: Európska komisia, Európsky parlament, Rada a členské krajiny . Okrem tejto ústrednej skupiny európskych politických subjektov pracuje aj pre d ďalšie inštitúcie EÚ , ako napríklad Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov .	

11.	COPA – Výbor profesionálnych poľnohospodárskych organizácií (európska organizácia zastupujúca poľnohospodárov), COGECA – Všeobecná konfederácia poľnohospodárskych družstiev	COPA COGECA, C-C	https://copa-cogeca.eu/Menu.aspx	Organizácie, ktoré zastupuje spoločný sekretariát so sídlom v Bruseli. Pracovné skupiny COPA a COGECA zasadajú spoločne. COPA – činnosť je zameraná na skúmanie problematiky vývoja SPP, reprezentovanie záujmov poľnohospodárskeho sektora ako celku, hľadanie riešení, ktoré sú spoločným záujmom, udržanie a rozvoj vzťahov s inštitúciami EÚ a inými organizáciami, alebo sociálnymi partnermi pôsobiacimi na úrovni EÚ. Prioritou je umožniť zástupcom EÚ z rozličných sektorov poľnohospodárskej produkcie a oblasti diskutovať o záležitostiach týkajúcich sa ich príslušných sektorov, alebo oblastí a navrhovať riešenia pre stanovené problémy, koordinovať prácu v celkovom kontexte poľnohospodárstva, poľnohospodárskej politiky a politiky vo všeobecnosti, reprezentovať všetky sektory a oblasti spoločne. COGECA - prioritou je zastupovať všeobecné a špecifické záujmy európskych poľnohospodárskych, lesníckych, rybárskych a agropotravinárskych družstiev a prispievať k rozvoju družstiev vo všeobecnosti, ovplyvňovať rozhodnutia, ktoré majú dopad na činnosť poľnohospodárskych družstiev prostredníctvom lobingu vo verejných inštitúciách EÚ a ďalších organizáciách na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni, propagovať úlohu poľnohospodárskych, lesníckych, rybárskych a agropotravinárskych družstiev, poskytovať členským organizáciám a družstvám platformu na diskusie a výmenu názorov, hľadať riešenia dôležitých otázok spoločného záujmu a presadzovať ich.	Tlačové správy, stanoviská dostupné na: https://copa-cogeca.eu/Main.aspx?page=Archive	Inštitúcie EÚ , ktoré majú v kompetencii Spoločnú poľnohospodársku politiku.	Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora sa stala 14. septembra 2018 členom organizácie COPA, aj organizácie COGECA.
Medzinárodné organizácie							
12.	Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo	FAO	http://www.fao.org/home/en/	Medzivládna organizácia OSN založená v roku 1945. Služi ako neutrálne fórum 194 členských národov, 2 pridružených členov a 1 členskej organizácie, Európskej únie, na rokovanie o dohodách a diskusie o politických záležitostiach. Jej sídlo sa nachádza v Ríme a pôsobí vo viac ako 130 krajinách. Ako zdroj znalostí a údajov	Publikácie zamerané na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka dostupné na: http://www.fao.org/publications/search/en/?query=agriculture#querystring=cXVlcnk9YWdyWN1bHR1ciZlbnRzdHJpbmc9MQ==	Spolupracuje s inštitúciami EÚ, ministerstvami pôdohospodárstva, ministerstvami zahraničných vecí jednotlivých krajín, v rámci ktorých boli zriadené Výbory pre spoluprácu s FAO.	

	Food and Agriculture Organization			pomáha rozvojovým krajinám a krajinám v procese transformácie pri modernizácii, zlepšovaní poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybolovu, ako aj pri zabezpečovaní správnej výživy pre všetkých. EÚ je členskou organizáciou od roku 1991 a uznáva FAO ako hlavného aktéra v otázkach tvoriacich hlavnú oblasť SPP: udržateľné poľnohospodárstvo; harmonický rozvoj vidieka; potravinová bezpečnosť. Organizuje zasadnutia Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť (CFS), platformy viacerých zainteresovaných strán, ktorej cieľom je koordinovať úsilie v oblasti potravinovej bezpečnosti a výživy.			
13.	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj Organization for Economic Cooperation and Development	OECD	http://www.oecd.org/	Hlavným cieľom organizácie je podpora dlhodobého udržateľného hospodárskeho rastu, zamestnanosti a zvyšovania životnej úrovne v členských krajinách pri súčasnom zachovaní vnútornej a vonkajšej finančnej rovnováhy, napomáhať aj nečlenským krajinám pri ich hospodárskom rozvoji a prispievať k rastu svetového obchodu. OECD realizuje aj značné monitorovacie a publikačné aktivity.	Vydáva knižné publikácie, príspevky, slovníky dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food	Spolupracuje s inštitúciami EÚ, ministerstvami pôdohospodárstva, ministerstvami zahraničných vecí, hospodárstva jednotlivých krajín, ktoré sú členmi organizácie.	Slovensko je členom od 14. decembra 2000.
14.	Medzinárodná organizácia pre ochranu biologickej diverzity Biodiversity International	BI	https://www.biodiversityinternational.org/	V rámci Biodiversity International je SR zapojená do Európskeho programu rastlinných genetických zdrojov (BI ECPGR), ktorý sa orientuje na prierezové opatrenia ochrany a zachovania genetických zdrojov rastlín a ich racionálneho využívania a zahrnutia do stratégie trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva. SR sa takisto zapája do Európskeho programu pre lesné genetické zdroje (EUFORGEN), ktorý je nástrojom plnenia záväzkov prijatých Ministerskými konferenciami o ochrane lesov v Európe (FOREST EUROPE).	Knižné publikácie, výročné správy a iné publikácie dostupné na: https://www.biodiversityinternational.org/e-library/	V oblasti poľnohospodárstva spolupracuje s: Komisia pre genetické zdroje pre výživu a poľnohospodárstvo, FAIRTRADE International, OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Medzinárodné centrum pre poľnohospodársky výskum v suchých oblastiach (ICARDA), Medzinárodné stredisko pre tropické poľnohospodárstvo (CIAT), Medzinárodný fond pre rozvoj poľnohospodárstva (IFAD), Svetové poľnohospodárske stredisko (ICRAF) a i.	
15.	Európska a stredo-zemská organizácia na ochranu rastlín European and Mediterranean	EPPO	https://www.eppo.int/	EPPO bola založená v roku 1951 a zodpovedá za európsku spoluprácu v oblasti zdravia rastlín. Venuje sa ochrane rastlín, rozvoju medzinárodných stratégií proti zavlečeniu a šíreniu nebezpečných škodlivých organizmov, ako aj podpore bezpečných a efektívnych kontrolných a eradikačných metód.	Výročné správy dostupné na: https://www.eppo.int/ABOUT_EPPO/annual_reports , buletiny, komunikačné správy dostupné na https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_publications .	Spolupracuje s Medzinárodnou organizáciou na ochranu rastlín ICCP FAO.	SR je jej členom od roku 1993.

	Plant Protection Organization			Podieľa sa aj na celosvetovej diskusii o rastlinolekárskej starostlivosti, ktorá sa uskutočňuje v rámci Medzinárodnej organizácie na ochranu rastlín IPPC FAO. S cieľom umožniť svojim členským krajinám uplatňovať ochranné opatrenia proti škodlivým organizmom. EPPO vytvára a v praxi sprístupňuje fytoosanitárne normy a publikácie o chorobách a škodcoch rastlín alebo rastlinných produktov, fytoosanitárne predpisy a najaktuálnejšie informácie o spôsoboch ochrany proti škodlivým organizmom z oblasti prípravkov na ochranu rastlín.			
16.	Medzinárodná organizácia na ochranu nových odrôd rastlín The International Union for the Protection of New Varieties of Plants	UPOV	https://www.upov.int/port al/index.html.en	Hlavné úlohy UPOV spočívajú v zabezpečovaní a koordinácii právnej ochrany nových odrôd rastlín na základe Dohovoru UPOV. Ďalšou úlohou organizácie je predstaviť ochranu nových odrôd rastlín globálne cez väčšie medzinárodné porozumenie technických a právnych aspektov, ktoré kladú takúto ochranu do kontextu modernej technológie vedúcej k ekonomickému a sociálnemu rozvoju, cez zabezpečenie technickej pomoci.	Rôzne publikácie a informačné materiály dostupné na https://www.upov.int/about/en/publicati ons.jsp ; https://www.upov.int/information_docu ments/en/	neuvádza sa	SR je jej členom od roku 1993.
17.	Európska spoločnosť pre ochranu pôdy European Society for Soil Conservation	ESSC	http://www.soilconservati on.eu/	Zaoberá sa podporou výskumu degradácie pôdy, erózie pôdy a ochrany pôdy, zabezpečením siete na výmenu poznatkov o procesoch degradácie pôdy a výskume a postupoch ochrany pôdy, vydávanie publikácií o hlavných otázkach ochrany pôdy, konzultovaním administratívy a tvorcov politiky v otázkach ochrany pôdy. Je to interdisciplinárne nepolitické združenie s viac ako 500 členmi v 42 krajinách. Medzi jej členov patria vedci, učitelia, študenti, poľnohospodári, plánovači a tvorcovia politik so záujmami v poľnohospodárstve, pôdoznalectve, geografickej vede, ekonómii, lesníctve, ekológii.	Knižné publikácie, zborníky, vedecké práce dostupné na: http://www.soilconservation.eu/publicat ions.html , napr. "INNOVATIVE STRATEGIES and POLICIES FOR SOIL CONSERVATION", "SOIL CULTURE: the book"	Spolupracuje s European Soil Data Centre (ESDAC), European Consortium for Political Research (ECPR).	
18.	European Economic and Social Committee Európsky hospodársky a sociálny výbor	EHSV	https://www.eesc.europa .eu/sk/about	Zabezpečuje, aby sa politika a právne predpisy EÚ prispôsobili hospodárskym a sociálnym podmienkam prostredníctvom hľadania konsenzu pre spoločné dobro, propaguje participatívny charakter EÚ tak, že organizáciám zamestnancov a zamestnávateľov a iným záujmovým	Rôzne publikácie dostupné na https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/publications , tematické dokumenty dostupné na:		

				skupinách poskytne možnosť vyjadriť sa prostredníctvom dialógu, presadzuje hodnoty európskej integrácie a podporuje pokrok v participatívnej demokracii a úlohu organizácií občianskej spoločnosti. Prostredníctvom sekcie pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a ŽP (NAT) pracuje na tom, aby sa v Európe podporovalo trvalo udržateľné poľnohospodárstvo a vyvážený územný rozvoj.	papers, štúdie dostupné na https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/studies , štúdie vplyvu dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/impact-studies , elektronické publikácie dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/e-publications		
19.	Medzinárodná únia pôdných vied International Union of Soil Sciences	IUSS	https://www.iuss.org/	Medzinárodná spoločnosť združujúca pedológov, ktorá podporuje všetky odvetvia pedológie a všetkých pedológov z celého sveta pri výkone ich činností. Členovia národnej spoločnosti sú súčasťou výkonného výboru IUSS a zohrávajú vedúce úlohy pri propagácii spoločných cieľov IUSS a národných spoločností pre vedu o pôde. Sekretariát IUSS spravuje komplexnú webovú stránku s informáciami a mnohými odkazmi podporujúcimi pedológiu.	Vydáva buletiny , zborníky , správy , publikácie o pôde dostupné na: https://www.iuss.org/publications/ . Napr. Soils on the global agenda; Global Soil Proverbs: Cultural Language of the Soil; Soil and Sustainable Development Goals. Dostupné na: https://www.iuss.org/publications/soil-publications/	Spolupracuje International Science Council.	
20.	Europäische ARGE Landentwicklung und Dorferneuerung Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny	ARGE	http://www.landentwicklung.org/home-de-de/ , https://www.obnovadediny.sk/arge/	Úlohou spoločenstva je zbierať, vizualizovať a vyhodnotiť vedomosti, zručnosti a úspechy v oblasti udržateľného rozvoja vidieka a regionálneho rozvoja, podporovať výmenu a stretnutia nielen na vertikálnej úrovni medzi tvorcami politik, multiplikátormi a občanmi, ale aj na horizontálnej úrovni medzi európskymi štátmi, krajinami, regiónmi, mestami a obcami, rozvíjať v regiónoch a štátoch periklinálny pohyb občanov na zvýšenie kvality života vo vidieckych oblastiach, zvýšiť motiváciu vidieckych žien podieľať sa na rozhodovaní a zapojiť osobnú iniciatívu pri vytváraní vlastného priestoru, posilniť sebavedomie vidieckeho obyvateľstva a identitu Európanov so spoločnými hodnotami a spoločnou históriou, chrániť celkový spoločenský význam vidieckych oblastí a obyvateľov z pohľadu verejnosti, médií a politiky, posilniť európske vidiecke oblasti ako trvalo udržateľný, rekreačný a hospodársky priestor.	Na Slovensku vydáva propagačné brožúry , kalendáre , plagáty dostupné na https://www.obnovadediny.sk/propagacia-a-osveta/ . Na domovskej stránke sú rôzne publikácie dostupné na https://www.landentwicklung.org/publikationen/	Spolupracuje s European Environment Information and Observation Network (EIONET), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO).	Zastúpenie v SR: Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenská agentúra životného prostredia Odbor starostlivosti o vidiecke životné prostredie.

Príloha 3 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na lesné hospodárstvo

P.Č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
Odborné útvary v pôsobnosti ministra Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky							
1.	Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia	SLDI	https://www.mpsr.sk/?navID=47&navID2=2&sID=186 https://www.mpsr.sk/slovenska-lesnicko-drevarska-inspekcia/sldi/47-186-1354	SLDI je preddavkovou organizáciou MPRV SR s pôsobnosťou pre celé územie SR, ktorá vznikla 01.07.2018. Je orgánom štátnej správy v oblasti uvádzania dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh. Okrem svojej poradenskej činnosti, sleduje, zisťuje a kontroluje plnenie povinností, ktoré vyplývajú pre hospodárske subjekty, obchodníkov s drevom a prepravcov , s pôsobnosťou v lesoch aj mimo lesných pozemkov na celom území SR. Vykonáva najmä dozor nad hospodárskymi subjektmi, obchodníkmi a prepravcami dreva a výrobkov z dreva, ukladá im opatrenia a rozhoduje v prvom stupni o priestupkoch a iných správnych deliktach, ktorých sa uvedené subjekty dopustili. Poskytuje súčinnosť colným orgánom a iným orgánom štátnej správy pri pochybnostiach o druhu, množstve a pôvode dreva a výrobkov z dreva.	Systém náležitej starostlivosti - dokumenty na stiahnutie 1. Systém náležitej starostlivosti - dovozovia 2. Systém náležitej starostlivosti - hospodárske subjekty vykonávajúce výrub stromov na nelesných pozemkoch 3. Systém náležitej starostlivosti - obhospodarovatelia lesa	1. spolupracuje s orgánmi pri poskytovaní a kontrole prostriedkov z verejných zdrojov; 2. spolupracuje s ostatnými orgánmi štátnej a verejnej správy, orgánmi policajného zboru, colného úradu a organizáciami v oblasti uvádzania dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh;	Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia J. C. Hronského 1 Zvolen 960 92 (budova Národného lesníckeho centra), milos.kravar@land.gov.sk
2.	Sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva	neuvádza sa	https://www.mpsr.sk/odborn-e-utvary/70 https://www.mpsr.sk/?navID=47&navID2=2&sID=37	Sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva obsahuje a súčasne informuje o všetkých potrebných informáciách a dôležitých metodických usmerneniach , ktoré sa týkajú lesného hospodárstva, spracovania dreva či pozemkových spoločenstiev. Poľovníkom a poľovníckym organizáciám ponúka rôzne usmernenia lovu zvierat, poľovnícku a lesnícku legislatívu, strategické dokumenty a metodické pokyny, správy o lesnom hospodárstve, zoznam odborných lesných hospodárov a zoznamy známych vlastníkov, ktorí o užívanie práva nepožiadali. Jej činnosť je rozdelená do 4 odborov: 1. odbor lesníckej politiky a ekonomiky lesného hospodárstva; 2. odbor štátnej správy lesného hospodárstva; 3. odbor poľovníctva; 4. odbor správy lesného majetku a spracovania dreva	Zelené správy - každoročne vychádzajúce správy o LH v SR za roky 2001 – 2021, dostupné na: https://www.mpsr.sk/vyhla-davanie?q=Zelená správa#stranky	Spolupráca s rôznymi inštitúciami, napr.: Lesy SR, š. p., Banská Bystrica, Technická univerzita vo Zvolene, Štátne lesy Tatranského národného parku Tatranská Lomnica, Národné lesnícke centrum vo Zvolene.	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky Dobrovičova 12 812 66 Bratislava info@land.gov.sk
Rozpočtové organizácie							
3.	Pôdohospodárska platobná agentúra (Agricultural Paying Agency)	PPA (APA)	http://www.apa.sk/	S účinnosťou od 1.1.2004 sa platobná agentúra stala právnym nástupcom zrušenej Intervenčnej poľnohospodárskej agentúry SR. Akreditovaný orgán štátnej správy, ktorý zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve	Výročné správy za roky 2007-2019 dostupné na: https://www.apa.sk/vyrocn-e-spravy-ppa , Projektové podpory k PRV dostupné na: https://www.apa.sk/projekt	Spolupracuje s organizačnými útvarmi PPA, MPRV SR, MF SR, Európskou Komisiou, Centrálnym kontaktným útvarom pre OLAF (skr. z franc. Office européen de lutte antifraude), ktorý je kontaktným	Pôdohospodárska platobná agentúra Hraničná 12 815 26 Bratislava info@apa.sk

				z prostriedkov štátneho rozpočtu podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a príslušných právne záväzných aktov Európskej únie, pre pôdohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybné hospodárstvo podľa príslušných právne záväzných aktov EÚ. Platobná agentúra má na zabezpečenie výkonu svojich činností zriadených 14 regionálnych pracovísk – miest prvého kontaktu v rámci celého územia SR. Sú to regionálne pracoviská PPA: Trnava, Dunajská Streda, Nitra, Levice, Nové Zámky, Trenčín, Zvolen, Rimavská Sobota, Žilina, Dolný Kubín, Košice, Michalovce, Prešov a Poprad.	ove-podpory, Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) implementuje v súčasnosti tri programy: 1. Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 – 2020 (PRV SR 2014 – 2020), ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. 2. Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007 – 2013 (PRV SR 2007 – 2013), ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. 3. Operačný program rybné hospodárstvo 2014 - 2020 (OP RH 2014 – 2020), ktorý je podporovaný z Európskeho námorného a rybárskeho fondu. Priame podpory dostupné na: https://www.apa.sk/priame-a-agro-environmentalne-podpory	pracoviskom pre Európsky úrad boja proti podvodom, ďalej orgánmi kontroly a auditu, príslušnými orgánmi štátnej správy, s externými inštitúciami a s dodávateľom IS AGIS (Agrárny informačný systém - mapový server pre účely PPA - Modul finančného riadenia - MFR), Bezpečnostnou radou SR, obvodnými úradmi a obcami pri prijímaní opatrení na predchádzanie krízovým situáciám a na ich riešenie s celoštátnou pôsobnosťou a Národným lesníckym centrom.	
Príspevkové organizácie							
4.	Národné lesnícke centrum	NLC	https://web.nlcsk.org/	Národné lesnícke centrum je štátom zriadená (štátna) príspevková organizácia (od 01.01.2006), ktorá organizačne podlieha MPRV SR a metodicky ju usmerňuje Sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR. NLC zabezpečuje úlohy rezortu v oblastiach lesníckeho výskumu a vývoja, vzdelávania a práce s verejnosťou, verejného obstarávania PSL (programov starostlivosti o les), odbornej pomoci, správy a poskytovania údajov a informácií o lesoch, prípravy podkladov pre verejné obstarávanie PSL a tematického štátneho mapového diela s obsahom LH, ďalej výchovu a vzdelávanie v LH, poradenskú činnosť, prácu s verejnosťou a komunikačnú	Odborné publikácie - rozdelené na 5 kategórií Dostupné na: https://web.nlcsk.org/?page_id=11005 1. kategória: Obhospodarovanie lesov (https://web.nlcsk.org/?page_id=10828) 2. kategória: Podnikanie v LH (https://web.nlcsk.org/?page_id=10812)	Spolupracuje s celým množstvom organizácií miestneho, regionálneho a celoštátneho pôsobenia – sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR, krajské lesné úrady, okresné lesné úrady, Štatistický úrad SR, Pôdohospodárska platobná agentúra, Topografický ústav Banská Bystrica, Geodetický a kartografický ústav Bratislava, LESY SR, š.p., MŽP SR - SAŽP, ŠOP SR), Slovenská akadémia	Národné lesnícke centrum T. G. Masaryka 2175/22 960 01 Zvolen nlc@nlcsk.org

				stratégia lesného hospodárstva na národnej úrovni. NLC ako organizácia, ktorá spojila lesnícku vedu, výskum, poradenstvo, vzdelávanie a lesnícku prax je v súčasnosti zložená zo 4 ústavov: NLC – Lesnícky výskumný ústav Zvolen (LVÚ Zvolen) NLC – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen (ÚLPV Zvolen) NLC – Ústav lesných zdrojov a informatiky (ÚLZI Zvolen) NLC – Ústav pre hospodársku úpravu lesov Zvolen (ÚHÚL Zvolen) Zdrojom informácií o lesoch je informačný systém lesného hospodárstva (IS LH).	3. kategória: Zhodnotenie dreva (https://web.nlcsk.org/?page_id=10818) 4. kategória: Pre verejnosť (https://web.nlcsk.org/?page_id=10823) 5. kategória: Lesná pedagogika (https://web.nlcsk.org/?page_id=10807) Aplikácie, dostupné na: https://web.nlcsk.org/?page_id=4771 Informačná banka údajov (IBULH) o lesnom hospodárstve, drevospracujúcom priemysle, poľovníctve (https://gis.nlcsk.org/IBULH/), Forestportal (http://www.forestportal.sk/Pages/Home.aspx), Poľovnícka štatistika (https://gis.nlcsk.org/polovStat/), LGIS – lesnícky geografický informačný systém (http://gis.nlcsk.org/lgis/) Výročné správy za roky 2006-2019 dostupné na: https://web.nlcsk.org/?page_id=320 Výročné správy LVÚ Zvolen, Lesoprojektu Zvolen a Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov LVH SR Zvolen za rok 2005 a 2004 dostupné na: https://web.nlcsk.org/?page_id=320 Tabuľka s aktuálnymi štatistickými výkazmi dostupná na: https://web.nlcsk.org/?page_id=16898	vied (Ústav ekológie lesa SAV Zvolen, Ústav zoológie SAV Bratislava, Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava a Parazitologický ústav SAV Košice), združenia nešťátnych vlastníkov a obhospodarovateľov lesa, Združenie taxačných kancelárií SR, organizácie štátnych lesov, organizácie nešťátnych obhospodarovateľov lesa, poľovné združenia, univerzity s technickým a prírodovedným zameraním (najmä TU Zvolen). Spolupráca s týmito organizáciami je tradične dobrá, korektná a obojstranne výhodná. Po vecnej stránke ide predovšetkým o výmenu informácií a spoluprácu na mechanizmoch ich získavania a interpretácie. Nezanedbateľnú skupinu užívateľov výstupov ústavu tvoria orgány štátnej správy LH, vlastníci a obhospodarovatelia lesov, znalci v odbore oceňovania lesov, projektanti pozemkových úprav, študenti a vedeckí pracovníci. Spolupráca s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR sa zamerala na materiál Horizont 2020 a prípravu podkladov pre Stratégia výskumu a vývoja v SR do roku 2020.	
5.	Štátne lesy Tatranského	SL TANAP	www.lesytanap.sk	ŠL TANAP bola zriadená ako príspevková organizácia od 01.01.1995. Základnou činnosťou ŠL	Výročné správy za roky 2003 - 2020, dostupné:	Spolupráca s rezortom LH; rezortom ŽP; orgánmi štátnej	Štátne lesy Tatranského

	národného parku			TANAP je: spravovanie a obhospodarovanie lesného fondu, stavieb a zariadení slúžiacich lesnému hospodárstvu, ktoré sú vo vlastníctve štátu na území Tatranského národného parku, Pieninského národného parku a v ich ochrannom pásme v súlade s ustanoveniami zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov a zákona SNR č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva v znení neskorších predpisov. Predmetom činnosti na úseku lesného hospodárstva, verejnoprospešných činností a ochrany prírody a krajiny je najmä: 1. Starostlivosť o zachovanie biodiverzity lesných ekosystémov a zvyšovanie ich ekologickej stability, 2. Starostlivosť o genofond lesných drevín, 3. Starostlivosť o drobné vodné toky, 4. Starostlivosť o genofond flóry a fauny, 5. Pestovná činnosť, 6. Práce celospoločenského významu (ochrana vodného režimu, ochrana živočíšstva, pôdoochranné zalesňovanie, opravy komunikácií, ochrana a estetika prostredia, protilávínové a protierózne opatrenia), 7. Výchovné a obnovné zásahy v rámci rekonštrukcie lesov, spracovanie kalamít, manipulácia, spracovanie a odbyt dreva, vrátane výrobkov z dreva, 8. Monitorovanie zdravotného stavu lesa, 9. Výskum lesných ekosystémov, 10. Projektová, poradenská a expertízna činnosť v oblasti lesného hospodárstva, 11. Edičná, propagačná a vydavateľská činnosť, časopis TATRY, 12. Informačná, ekologicko-výchovná a dokumentačná činnosť súvisiaca s lesnými ekosystémami prostredníctvom múzea, expozície tatranskej prírody, 13. Preventívna starostlivosť o bezpečnosť osôb pohybujúcich sa na území národného parku, 14. Poskytnutie služieb súvisiacich s obhospodarovaním lesného pôdneho fondu pre iných vlastníkov, 15. Spravovanie rybného hospodárstva, 16. Prepravné služby poskytované iným subjektom vlastnými dopravnými prostriedkami, 17. Reprodukcia koní pre potreby prevádzky organizácie, 18. Prevádzka rekreačných zariadení, 19. Prevádzka doplnkových služieb v rámci cestovného ruchu. Súčasťou ŠL TANAPu je aj Výskumná stanica a Múzeum TANAPu (VSaM TANAPu), ako pracovisko pre výskum a dokumentáciu prírodného prostredia Tatranského národného parku.	https://www.lesytanap.sk/sk/dokumenty/vyroczne-spravy/ Časopis TATRY - archív: https://www.lesytanap.sk/sk/casopis-tatry/archiv/2020/	správy ochrany prírody, LH a poľovníctva v Prešovskom a Žilinskom kraji; samosprávnymi orgánmi miest a obcí ležiacich v územnej pôsobnosti ŠL TANAP (v okresoch Stará Ľubovňa, Kežmarok, Poprad, Liptovský Mikuláš a Tvrdošín); štátny vodohospodársky podnik príslušných povodí; jednotlivé subjekty v systéme CR; domáce a zahraničné vedecko-výskumné a vzdelávacie inštitúcie.	národného parku Tatranská Lomnica 66, 059 60 Vysoké Tatry sekretariat@lesytanap.sk
6.	Múzeum vo Svätom Antone	neuvádza sa	http://www.msa.sk/	Múzeum vo Svätom Antone je štátna príspevková organizácia priamo riadená MPRV SR. Je to	Výročné správy za roky 2011 - 2020, dostupné na:	Rozvinutá spolupráca s viacerými kultúrnymi	Múzeum vo Svätom

				špecializovaná organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou. Múzeum má dve stále expozície: umelecko-historickú a poľovnícku, ktoré sú sprístupnené pre verejnosť počas celého roka. Špecializácia múzea je zameraná na históriu rodov Koháry a Coburg a dokumentovanie vývoja poľovníctva a rybárstva na Slovensku. Tradične pripravuje pre deti aj dospelých podujatia, výstavy, besedy a súťaže s prírodovednou tematikou. V roku 2018 to boli napríklad špecializované akcie pre verejnosť ako Noc múzeí, Deň otvorených parkov, Dni svätého Huberta spojené s Majstrovstvami Európy vo vábení jeleňov, ale aj mnohé podujatia pre deti, ako Detské dni svätého Huberta, prírodovedná súťaž Čo šepká les, Coburgove lásky, Vianoce pre zvieratká, Zimomravenie. Celý komplex bol v roku 1985 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.	https://www.msa.sk/muzeum	a reprezentačnými štátnymi inštitúciami, napr. Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen, Slovenský poľovnícky zväz Bratislava, Slovenská poľovnícka komora Bratislava, Slovenský rybársky zväz Rada Žilina, Zväz múzeí na Slovensku, Vojenské lesy amajetky SR, š.p., Pliešovce, Národné lesnícke centrum Zvolen.	Antone Svätý Anton č. 291 969 72 Svätý Anton info@msa.sk
7.	Agentúra pre rozvoj vidieka	ARVI	http://www.arvi.sk/ http://www.nsrv.sk/	Agentúra pre rozvoj vidieka je príspevkovou organizáciou MPRV SR s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorá pomáha zhromažďovať, analyzovať a šíriť informácie v oblasti rozvoja vidieka, zabezpečovať spätnú väzbu zodpovedným orgánom vo vzťahu k rozvoju vidieka, podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, poskytovať poradenstvo potenciálnym a existujúcim podnikateľským subjektom, verejnému a neziskovému sektoru na vidieku k ich činnosti zameranej na rozvoj vidieka. Hlavnými úlohami organizácie sú: 1. vykonávanie činností štátnej a rezortnej politiky v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, 2. poskytovanie poradenstva k rozvoju vidieka, 3. zlepšenie informovanosti o politikách EÚ zaoberajúcich sa pôdohospodárstvom a rozvojom vidieka, 4. prezentácia činnosti na podujatiach zameraných na rozvoj vidieka, 5. zastúpenie na odborných zasadnutiach, konferenciách a ďalších aktivitách zameraných na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka.	Kontrakty a Výročné správy dostupné na: http://www.nsrv.sk/?pl=61	Spolupráca s MPRV SR, Pôdohospodárskou platobnou agentúrou, Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom, Agroinštitútom Nitra, Národným lesníckym centrom, Národným výstaviskom Agrokomplex, š.p.	Agentúra pre rozvoj vidieka Akademická 4 949 01 Nitra arvi@arvi.sk
Štátne podniky							
8.	Lesy SR, š.p.	neuvádza sa	http://www.lesy.sk/index.jsp https://www.lesy.sk/	Štátny podnik LESY Slovenskej republiky vznikol 01.07.1999 na základe rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Základným predmetom činnosti LESOV Slovenskej republiky, š. p., je spravovanie lesného a iného majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky. Realizuje	Výročné správy dostupné na: https://www.lesy.sk/onas/vyroczne-spravy/ Prírode blízke hospodárenia dostupné na:	Spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy, s orgánmi štátnej správy, NLC-ÚHÚL, vyhotoviteľmi PSL a inými inštitúciami, spolupráca s Úradom pre verejné	LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Nám. SNP 8, 975 66

				vyvážené plnenie všetkých funkcií lesa a trvalo udržateľné využívanie hmotných a nehmotných produktov i služieb poskytovaných lesom. Prvoradým cieľom činnosti štátneho podniku LESY SR je zabezpečenie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov vo vlastníctve štátu a ostatných užívateľov lesov tak, aby sa pri dodržaní všetkých princípov a kritérií trvalo udržateľného rozvoja lesov zlepšovala funkčnosť a maximalizovalo dosahovanie pozitívnych efektov hospodárenia. Organizačnú štruktúru štátneho podniku LESY Slovenskej republiky tvorí generálne riaditeľstvo, 23 odštepných lesných závodov (Šaštíň, Smolenice, Levice, Topoľčianky, Prievidza, Trenčín, Považská Bystrica, Žilina, Čadca, Námestovo, Liptovský Hrádok, Beňuš, Čierny Balog, Slovenská Ľupča, Žarnovica, Kriváň, Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Košice, Prešov, Vranov a Sobrance) a 2 špecializované závody (Odštepný závod lesnej techniky - Banská Bystrica a Semenoles - Liptovský Hrádok). Odštepné lesné závody zabezpečujú operatívnu správu im zvereneného lesného a ostatného majetku so zameraním hlavne na pestovnú činnosť, ochranu lesa a biologické práce celospoločenského významu, plánovanú ťažbu dreva a zhodnocovanie ostatných produktov lesa.	https://www.lesy.sk/files/o_prirode/pro_silva/lesy_sm_olnik_folkmar.pdf časopis Lesník – archív dostupný na: https://www.lesy.sk/pre-verejnost/casopis-lesnik/ Materiály na stiahnutie: https://www.lesy.sk/sluzby/materialy-stiahnutie/ Odborné publikácie: Tomčík, M., Juleny, J., Kovalčík, J., Kulla, L. 2016. Príroda blízke hospodárenie na príklade lesov Smolníckej Osady a Veľkého Folkmaru. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica, 62 s. Gogola, P., Mičovský, J., Tomčík, M. 2017. Pomník plný lesa. LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, a Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica, 272 s.	obstarávanie, bankové inštitúcie, finančná správa. Ústredný kontrolný a skúšobný ústav, Národný žrebčín „Topoľčianky“, Hydromeliorácie, štátny podnik, Regionálna veterinárna a potravinová správa, Múzeum vo Sv. Antone, Agrokomplex - výstavníctvo Nitra, Plemenárske služby SR, š. p., Agroinštitút Nitra, štátny podnik, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Štátny veterinár a potravinový ústav, Štátne lesy TANAP, Lesopoľnohospodársky majetok, Inštitút vzdelávania.	Banská Bystrica lesysr@lesy.sk
9.	Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik	neuvádza sa	https://www.lpmulic.sk/	Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik bol založený 30.06.1988. Tento štátny podnik je v zmysle Obchodného zákonníka hospodárskou organizáciou s trvalou prevádzkovou výrobou, obchodom a právom poskytovania služieb. Hospodári na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde. Jeho výrobné zameranie je v spojení poľnohospodárskej výroby, lesníctva a spracovania drevnej suroviny v piliarskej výrobe. V súčasnosti podnik obhospodaruje 24 759 ha lesného pôdneho fondu. Sídlo podniku je obec Ulič. Obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy a lesného pôdneho fondu v podmienkach Poloninského subregiónu s dlhoročnou tradíciou sa javí ako najprírodzenejšie a najefektívnejšie spojenie, umožňujúce zachovanie trvalo udržateľného osídlenia a sociálno-ekonomického rozvoja tohto okrajového regiónu SR. Pre zachovanie vidieckeho osídlenia a sociálno-ekonomického rozvoja tohto regiónu podnik plní rozhodujúcu funkciu. Zamestnáva priamo 192	Výročné správy za roky 2009-2019, dostupné na: https://www.lpmulic.sk/dokumenty-na-stiahnutie-2/vyroczne-spravy	Spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy, s orgánmi štátnej správy, NLC-ÚHÚL, vyhotoviteľmi PSL a inými inštitúciami, spolupráca s Úradom pre verejné obstarávanie, bankové inštitúcie, finančná správa.	Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, štátny podnik Ulič 96, 067 67 Ulič lpmulic@lpmulic.sk

				pracovníkov a ročne spolupracuje s ďalšími 50 - 70 živnostníkmi v rámci dodávateľsky poskytovaných služieb. V súlade so zameraním a úlohami MPRV SR zabezpečovať aj do budúcnosti dynamický rozvoj poľnohospodárskej a lesnej výroby. Chrániť a ekologicky využívať všetku obhospodarovanú poľnohospodársku a lesnú pôdu a ostatné výrobné prostriedky a zdroje na rozvoj rastlinnej, živočíšnej a lesnej výroby. Jej efektívnosť a intenzitu zvyšovať uplatňovaním vedecko-technických poznatkov a pokrokových spôsobov a foriem organizácie práce a riadenia.			
10.	Agroinštitút Nitra, štátny podnik	neuvádza sa	http://www.agroinstitut.sk/sk/	Agroinštitút Nitra, štátny podnik je viac ako 50 rokov rezortným vzdelávacím zariadením Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Poskytuje široké portfólio služieb hlavne v oblasti ďalšieho odborného a celoživotného vzdelávania, odbornej prípravy a certifikácie pôdohospodárskych poradcov, a tiež v oblasti budovania odborne špecializovaného knižničného fondu. Prostredníctvom oddelenia Informačných služieb a technológií zabezpečuje spojenie s národným a medzinárodným prostredím a to tvorbou, prevádzkou a aktualizáciou internetových stránok. Realizuje vzdelávacie projekty na národnej i medzinárodnej úrovni. Portfólio služieb dopĺňajú hotelové a konferenčné služby. Predmet hlavnej činnosti Agroinštitútu tvorí najmä: - tvorba vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania pre rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, - príprava a realizácia vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania pre pôdohospodárskych poradcov, - certifikácia poradcov, vedenie a aktualizácia Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov SR, - príprava, vývoj a implementácia projektov medzinárodnej spolupráce v oblasti celoživotného vzdelávania a pôdohospodárskeho poradenstva, - zabezpečovanie vedecko-technických a ekonomických informácií pre rezort pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, - budovanie odborného špecializovaného knižničného fondu, tvorba odborných databáz a centrálného katalógu knižničného fondu rezortu pôdohospodárstva, - získavanie, spracovanie a distribúcia informácií z oblasti Spoločnej poľnohospodárskej politiky	Výročné správy za roky 2004-2019, dostupné na: http://www.agroinstitut.sk/sk/vyroczne-spravy Pôdohospodársky poradenský systém dostupný na: http://agroporadenstvo.sk/?start Časopis - Zemědělská pôdohospodárska škola dostupný na: https://issuu.com/zemedel-skaskola	Spolupracuje s mnohými organizáciami v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ale aj mimo rezortu. Našími dlhoročnými partnermi sú Pôdohospodárska platobná agentúra, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave, Slovenský pozemkový fond, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zastúpenie európskej komisie na Slovensku, Agrárna komora Slovenska, pracoviská vedy a výskumu, univerzity, stredné odborné školy, profesijné komory, zväzy a združenia, (Vidiecky parlament, Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých SR, Európska asociácia vzdelávania dospelých, Medzinárodná sieť knižníc AGLINET, Zväz hotelov a reštaurácií na Slovensku, Nitrianska organizácia cestovného ruchu), mimovládne organizácie.	Agroinštitút Nitra, štátny podnik Akademická č. 4, 949 01 Nitra

				EÚ (SPP), - plnenie úloh vyplývajúcich z medzinárodnej spolupráce v oblasti vedecko-technických informácií vo vzťahu k FAO, - zverejňovanie dokumentov a informačných materiálov rezortu pôdohospodárstva prostredníctvom tvorby, prevádzky a aktualizácie internetových stránok rezortu, - zabezpečovanie distribúcie výstupov zo spracovávaných informačných zdrojov na netradičných médiách, - vývoj a prevádzkovanie informačných nástrojov, internetových aplikácií, databáz, multimediálnych prezentácií a programového vybavenia, - metodické usmerňovanie a informačné zabezpečenie šírenia nových informačných technológií v sieti informačných pracovísk, poradenská a vzdelávacia činnosť v oblasti informačných technológií, informačných systémov, programových užívateľských aplikácií, knižničných a informačných zdrojov, - poskytovanie komplexných ubytovacích a konferenčných služieb.			
11.	Vojenské lesy a majetky SR š.p.	neuvádza sa	www.vlm.sk	Súčasný Vojenské lesy a majetky SR, š. p. vznikli po rozdelení Československa v r. 1993 so sídlom v Pliešovciach. Vojenské lesy a majetky SR, š.p. vznikli 01.01.1993 oddelením slovenských odštepných závodov od vtedajšieho federálneho podniku VLS, š. p. Praha. Štátny podnik je organizáciou Ministerstva obrany SR. Jeho hlavným poslaním je podnikateľská činnosť na lesnej a poľnohospodárskej pôde vo vojenských obvodoch a ostatných územiach tak, aby sa maximalizovalo dosahovanie pozitívnych efektov hospodárenia. Štátny podnik riadi priamo Správu lesov Vidov Vrch a odštepné závody v Malackách, Kežmarku a Kamenici nad Čirochou. Podnik vznikol pre potreby efektívneho a ekologického obhospodarovania lesnej a poľnohospodárskej pôdy vo vojenských výcvikových priestoroch armády SR. K naplneniu svojho poslania rozvíja trvalo udržateľný spôsob hospodárenia, ako základnú strategickú prioritu. Za pomoci moderných technológií sa snaží dosahovať ekonomickú rentabilitu pri dodržaní podmienky zachovania a zvyšovania ochranných a celospoločenských funkcií lesných ekosystémov a ich ochrany proti škodlivým činiteľom. Zveľaďuje genofond lesných drevín a podporuje prirodzenú obnovu lesa.	Časopis Vojenské lesy, archív dostupný na: http://www.vlm.sk/casopis Výročné správy za roky 2013-2019, dostupné na: https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/148818	MO SR, Ozbrojené sily SR, Lesy SR, š.p., YMS a. s., Slovenská poľovnícka komora, vrátane okresných poľovníckych komôr,	Vojenské lesy a majetky SR, štátny podnik Lesnícka 23, 962 63 Pliešovce sekretariat@vlm.sk

				Dlhodobu dosahuje špičkové výsledky v chove a love poľovnej zveri.			
Stavovské organizácie							
12.	Slovenská lesnícka komora	SLsK	www.slsk.sk	SLsK je neštátna, nepolitická a samosprávna inštitúcia, ktorá presadzuje a obhajuje oprávnené, profesijné, sociálne a ekonomické záujmy svojich členov. Jej poslaním je uplatňovať oprávnené spoločné záujmy svojich členov pri tvorbe hospodárskej a sociálnej politiky a zúčastňovať sa na jej uskutočňovaní v záujme rozvoja a zveľaďovania lesníctva v SR. Členskú základňu SLsK v roku 2018 tvorilo 500 fyzických a 24 právnických osôb. Činnosť komory v rámci jednotlivých regiónov SR zabezpečujú oblastné komory v Bratislave, Banskej Bystrici, Žiline a Košiciach, prostredníctvom ktorých sa členovia zapájali do prebiehajúcich legislatívnych procesov, súvisiacich s novelou zákona o lese, zákona o poľovníctve, zákona o ochrane prírody a Envirostratégie do roku 2030 (Zelenšie Slovensko). SLsK iniciovala na začiatku roka 2018 podpísanie Memoranda o spolupráci lesníckych subjektov a organizácií, ktoré podpísalo 23 lesníckych a drevárskych inštitúcií, zväzov a firiem. Komora spolupracuje na tvorbe a uskutočňovaní hospodárskej, ekologickej a sociálnej politiky v lesníctve, pri príprave koncepcií rozvoja lesníctva, všeobecne záväzných právnych predpisov a opatrení na ich vykonanie. Komora usiluje o spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti lesníctva a životného prostredia, s organizačnými zložkami štátnych lesov a so združeniami vlastníkov neštátnych lesov.	Dokumenty dostupné na: http://www.slsk.sk/dokumenty,tla%C4%8Div%C3%A11.html Archív aktualít za roky 2005-2019, dostupný na: http://www.slsk.sk/archiv.htm MEMORANDUM o spolupráci obhospodarovateľov lesov, vlastníkov lesov, združení fyzických a právnických osôb v LH, vedeckých, výskumných a vzdelávacích lesníckych inštitúcií na Slovensku, dostupné na: http://www.slsk.sk/memorandum_o_spolupraci_11_1_2018.pdf	Spolupracuje s: MPRV SR – Sekciou LH a spracovania dreva, okresnými lesníckymi komorami (Bratislava, Banská Bystrica, Žilina, Košice), Združeniami obecných lesov SR, Zvolen, Vojenskými lesmi a majetkami SR, š.p. Komora usiluje o spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti lesníctva, Štátnym inštitútom odborného vzdelávania, Lesmi SR, š.p., NLC, Lesníckou ochrannárskou službou, Banská Štiavnica, Štátnymi lesmi TANAPu, Lesníckou fakultou Technickej univerzity vo Zvolene, Gemerským regionálnym združením vlastníkov neštátnych lesov, Lesopoľnohospodárskym majetkom Ulič, š.p., Odborovým zväzom drevo, lesy, voda, Radou združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Slovenskou akadémiou pôdohospodárskych vied – odbor lesníctva, Slovenskou poľovníckou komorou, Úniou diecéznych lesov Slovenska, PEFC Slovensko, Radou združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Ústavom ekológie lesa SAV, Šarišsko-zemplínskym regionálnym združením vlastníkov neštátnych lesov Sabinov, Regionálnym združením vlastníkov lesov Spiš Poprad, Liptovsko-Tatranské združením vlastníkov lesov Liptovský Mikuláš, Turčianske regionálnym združením vlastníkov lesov Turany, Združením vlastníkov neštátnych lesov Oravy	Slovenská lesnícka komora, Študentská 20, 960 01 Zvolen slsk@slsk.sk

						Tvrdošín, Okresným združením vlastníkov neštátnych lesov Kysucké Nové Mesto, Regionálnym združením vlastníkov lesov okresu Čadca Zákopčie, Slovenskou spoločnosťou urbárov a iných pozemkových spoločenstiev Žilina, Združením trenčianskych vlastníkov súkromných, spoločenstevných a obecných lesov, Dubnica nad Váhom, Bratislavským regionálnym združením vlastníkov neštátnych lesov a pasienkov Senec, Združením vlastníkov súkromných a spoločenstevných lesov Banskobystrického kraja, Zväzom spracovateľov dreva SR, Zväzom celulózo-papierenského priemyslu SR, Združením podnikateľov a živnostníkov pracujúcich v LH Slovenska.	
Neštátne subjekty v LH							
13.	Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska	RZVNL	http://www.lesmedium.sk/fakty-o-lese/rada-nestatnych-vlastnikov-lesa-slovenska	RZVNL je oficiálnym predstaviteľom a reprezentatívnym orgánom neštátneho lesníckeho sektora zastrešujúcim záujmy vlastníkov súkromných, obecných a cirkevných lesov v SR (od 18.01.2006). V rade má zastúpenie: Únia diecéznych lesov na Slovensku, Združenie obecných lesov SR, Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja a Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska. V roku 2018 sa uskutočnili tri zasadania RZVNL, kde sa prerokovali pripomienky k novelizáciám zákonov: o pozemkových spoločenstvách, o lesoch, o poľovníctve a o ochrane prírody a krajiny. RZVNL vypracovala stanovisko k záverečnej správe Ministerstva financií SR a MŽP SR Revízia výdavkov na životné prostredie, poslaneckej iniciatíve zameranej na zvyšovanie daní z lesných pozemkov; riešila problematiku ochrany pralesov a pripomienkovala programy starostlivosti o chránené vtáčie územia. ÚRZVNL podpísala s Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR memorandum o využívaní lesov na cykloturistiku. Členovia:	žiadne verejne prístupné dokumenty	MPRV SR, Únia diecéznych lesov na Slovensku, Združenie obecných lesov SR, Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja, Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska J. Kráľa 14, 960 01 Zvolen

				1. Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska 2. Združenie obecných lesov Slovenskej republiky 3. Únia diecéznych lesov Slovenska 4. Združenie vlastníkov lesov Banskobystrického kraja			
14.	Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska	ÚRZVNL	www.privlesy.sk	ÚRZVNL Slovenska je neformálne združenie, ktoré dlhodobo aktívne vyvíja činnosť v legislatívnej oblasti pri zastupovaní súkromných vlastníkov lesov v legislatívnom procese na národnej a európskej úrovni, činnosti pri presadzovaní záujmov súkromných vlastníkov lesov v poradných orgánoch, výboroch, komisiách zriaďovaných ústrednými orgánmi štátnej správy, NR SR a inými inštitúciami aj na európskej úrovni, aktivity v oblasti informovania verejnosti o ekosystémových službách, ktoré občianskej spoločnosti súkromné lesy prinášajú zväčša bezplatne, výchovnú a vzdelávaciu činnosť vo vzťahu k svojim členom a v oblasti individuálneho poradenstva ku konkrétnym problémom jednotlivých vlastníkov lesov, ak to odborné znalosti a skúsenosti predstaviteľov regiónov dovoľujú. Účasť v legislatívnom procese pri prijímaní právnych noriem, ktoré sa dotýkajú záujmov vlastníkov lesov na národnej úrovni, účasť v poradných orgánoch, výboroch, komisiách na ministerstvách a v NR SR a inými inštitúciami aj na európskej úrovni pri presadzovaní záujmov vlastníkov lesov, práca s verejnosťou – aktivity v oblasti informovania verejnosti o ekosystémových službách, ktoré občianskej spoločnosti súkromné lesy prinášajú zväčša bezplatne, výchovnú a vzdelávaciu činnosť vo vzťahu k svojim členom. Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska založená v roku 1996 združuje 11 regionálnych združení vlastníkov súkromných a spoločenstevných (urbárskych) lesov a pasienkov Bratislava (Malých Karpát a Dolného Považia) , Trenčianska (Stredného Považia), Žilinska (Horného Považia), Horných i Dolných Kysúc, celej Oravy, Turca, Liptova, Špiša, Gemera, Šarišu i Zemplína.	Apokalypsa lesov Slovenska 2018 Dostupné na: https://privlesy.sk/wp-content/uploads/2020/07/Apokalypsa_lesov_Slovenska_2018.pdf Kysucká rezolúcia Pre Zelenšie Slovensko 2018 Dostupné na: https://privlesy.sk/wp-content/uploads/2020/07/KYSUCKA-REZOLUCIA-Pre-Ze-len%C5%A1ie-Slovensko-2018.pdf Priority na roky 2021-2027 pre Zelenšie Slovensko Dostupné na: https://privlesy.sk/wp-content/uploads/2020/07/Priority-na-roky-2021-2027-pre-Zelen%C5%A1ie-Slovensko.pdf Správa o činnosti ÚNIE 2014-2018 https://privlesy.sk/wp-content/uploads/2020/07/spr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-%C3%9AIE-2014-2018_27102018.pdf	MPRV SR, Výbor pre pôdohospodárstvo a životné prostredie NR SR, Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja, Združenie obecných lesov Slovenskej republiky, Únia diecéznych lesov na Slovensku, Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene, Národné lesnícke centrum vo Zvolene, Program rozvoja vidieka na roky 2014-2020, MŽP SR ŠOP SR - Natura 2000, Lesnícko-environmentálne platby (LEP), Centrum environmentálnej výchovy ZOO Bojnice,	Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska Palárikova 183/16 01841 Dubnica nad Váhom privlesy@mail-t-com.sk
15.	Únia diecéznych lesov na Slovensku	PRO POPULO	www.propopulo-poprad.sk	Druhý najväčší neštátny lesnícky subjekt na Slovensku (PRO POPULO Poprad), ktorého zástupcovia spoločnosti, obhospodarujúcej takmer 13 000 hektárov lesov Spišského biskupstva a ďalších lesníckych subjektov – členov skupinovej certifikácie Únie diecéznych lesov Slovenska, ktorými sú Mestské lesy Poprad, Lesy Jasov, Urbár	Výročné správy za roky 2013-2019, dostupné na: https://fstat.sk/17084725/zavierka	MPRV SR, MŽP SR - ŠOP SR, SAŽP, NLC Zvolen, Program rozvoja vidieka 2014 - 2020, Slovenský poľovnícky zväz Bratislava, Slovenská poľovnícka komora Bratislava, Rímskokatolícka cirkev	PRO POPULO Poprad, s.r.o. Obrancov mieru 329 059 34 Spišská Teplica

				Pozemkové spoločenstvo Spišská Teplica a Lesné pozemkové spoločenstvo v Liptovskej Tepličke. Územne je spoločnosť rozdelená na štyri správy lesov: Správa lesov Spišská Teplica, Správa lesov Spišské Bystré, Správa lesov Spišské Podhradie a Správa lesov Hranovnica. Ďalej úniu tvoria: Expedičný sklad Vydriň a Stredisko Lesné škôlky. V zmysle princípov FSC certifikácie lesov spoločnosť PRO POPULO Poprad, s.r.o. mapuje v lesoch, ktoré obhospodaruje, lokality významné z hľadiska archeologického, historického, krajinárskeho, ochranného či osobného, realizuje nákup a predaj drevnej hmoty, pilársku výrobu, poľovníctvo, sprostredkovanie obchodu a služieb, rekonštrukcie lesných ciest a obnovuje poškodené lesné porasty vplyvom abiotických a biotických činiteľov.		Biskupstvo Spišské Podhradie, TATRAPONK, spoločnosť s ručením obmedzeným - pila v Kežmarku, ale aj komerčne spolupracuje s inými podnikateľskými subjektmi a príslušnými štátnymi a verejnými inštitúciami.	propopulo@poprad.sk
16.	Združenie obecných lesov Slovenskej republiky	ZOL SR	www.zolsr.sk	Združenie obecných lesov Slovenskej republiky (ZOL SR) je záujmovým združením právnických osôb, ktoré sú vlastníčkami lesov alebo hospodára s lesmi. Bolo založené 10.11.1994. Pôvodne mohli byť členmi len mestá a obce alebo nimi zriadené organizácie, pričom členské subjekty obhospodarovali 73% výmery obecných lesov. Dnes je združenie otvorené pre všetky právnické osoby vlastnícke alebo obhospodarujuce neštátne lesy a patrí medzi najkonsolidovanejšie združenia neštátnych lesov na Slovensku. Členovia ZOL SR teraz obhospodarujú lesy s rozlohou 146125 ha. Poslaním ZOL SR je podieľať sa na tvorbe a realizácii lesníckej politiky štátu. Združenie podporuje diskusiu a formuláciu spoločných záujmov svojich členov a ich presadzovanie, pričom spolupracuje s príslušným odborovým zväzom a orgánmi štátnej správy. ZOL SR koordinuje spoločné aktivity svojich členov, zabezpečuje pre nich vzdelávanie, exkurzie a iné akcie podľa ich záujmu. Časť členov združenia koordinuje od roku 2002 svoju obchodnú činnosť prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným ZOLKA s.r.o. Združenie ako informačné centrum je zdrojom informácií pre pracovníkov členských subjektov.	Archív aktivít, dostupné na: http://www.zolsr.sk/archiv,oto.html Adresár členov združenia, uvedený na: http://www.zolsr.sk/adresar%20zolsr.pdf Lesnícke videá, dostupné na: http://www.zolsr.sk/lesnick_e_video.html	MPRV SR, MŽP SR - ŠOP SR, SAŽP, Národné lesnícke centrum Zvolen, Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Únia diecéznych lesov na Slovensku a Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja, Mestské lesy, Banská Bystrica, Mestské lesy Banská Štiavnica, s.r.o., Mestské lesy v Bratislave, s.r.o., Lesy mesta Brezno, s.r.o., Mestské lesy Košice, a.s. a ďalšie obecné a mestské lesy viacerých obcí a miest SR (adresár členov ZOL SR uvedený na: http://www.zolsr.sk/adresar%20zolsr.pdf)	Združenie obecných lesov Slovenskej republiky J. Kráľa č. 14 960 01 Zvolen zolsr@zolsr.sk
17.	Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov	ZVSA SLB BK	http://www.zvsaslbk.sk/	Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystrického kraja vzniklo na valnom zhromaždení 27.04.2002. V súčasnosti má združenie vyše 180 členov (pozemkové spoločenstvá, súkromní vlastníci lesných a poľnohospodárskych pozemkov, osoby podnikajúce v lesnom hospodárstve, fyzické osoby	Život v združení - informácie o aktivitách, dostupné na: http://www.zvsaslbk.sk/zivot-v-zdruzeni/ Monografia – Hricová, Z. et al., 2015. Politická moc	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, MŽP SR - ŠOP SR, SAŽP, NLC – ÚLPV, Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov, Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska,	Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov Banskobystric

	Banskobystrického kraja			poskytujúce poradenskú činnosť pre Združenie). Združenie vykonáva činnosť na území Banskobystrického kraja a je otvoreným združením aj pre pozemkové spoločenstvá, fyzické a právnické osoby so sídlom mimo Banskobystrického kraja, ak spĺňa podmienky členstva (v zmysle stanov). Združenie zabezpečuje odborné semináre a literatúru z aktuálnej problematiky v oblasti lesníctva, poľovníctva, životného prostredia týkajúcej sa najmä právnych predpisov v uvedených oblastiach a v pozemkovej držbe, ďalej zabezpečuje poradensko-konzultačnú a právnu pomoc vlastníkom lesných a poľnohospodárskych pozemkov a členom Združenia vlastníkom lesných a poľnohospodárskych pozemkov, odbornú pomoc – na požiadanie vlastníkov lesov a poľnohospodárskych pozemkov zúčastňovať sa na jednaniach s orgánmi štátnej správy, štátnymi organizáciami lesného hospodárstva, verejnoprávnymi a samosprávnymi inštitúciami, poskytovať odborné rady pri zabezpečovaní obhospodarovania lesov, poskytovať odborné stanoviská pri vypracúvaní Programu starostlivosti o les, organizovať odborné školenia pre členov Združenia za účelom zvýšenia ich právneho vedomia, majetkovo-právnych vedomostí, ekonomického myslenia, vedenia účtovníctva, daňových záležitostí, obhospodarovania lesov, tvorby poľovníčkových revírov a pod.	združení neštátnych vlastníkov lesa. Národné lesnícke centrum, Zvolen, 2015, 148 s. dostupná na: http://www.zvsaslbk.sk/wp-content/uploads/2015/04/monografia_polit_moc_ZN_L.pdf	Pôdohospodárska platobná agentúra, obvodné pôdohospodárske a lesné úrady, Slovenská poľovnícka komora.	kého kraja Študentská 20, Zvolen 960 01 kancelaria@zv saslbk.sk
18.	Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov	GRZVNL	http://www.grzvnul.eu/	Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov (GRZVNL) existuje od roku 1993 a združuje majiteľov lesov a právnické a fyzické osoby vykonávajúce služby v lesníctve na Slovensku. Združenie má aktuálne 46 členov s celkovou výmerou lesov 38 tisíc hektárov a objemom ťažby na úrovni zhruba 120 tis.m3 ročne. Cieľom združenia je presadzovať a obhajovať oprávnené záujmy jeho členov vyplývajúce z ich vlastníckych a hospodárskych práv k pozemkom. Združenie poskytuje odborné poradenstvo pri zostavovaní lesných hospodárskych plánov, pri hospodárení v lese, spolupracuje s domácimi a zahraničnými partnermi na spoločných akciách a programoch. Presadzuje oprávnené záujmy vidieka do štátnej politiky a zákonodárstva. GRZVNL sa zúčastňuje na tvorbe legislatívy týkajúcej sa LH, hlavne v oblasti spojenej s otázkami vlastníctva lesa. Ďalšou významnou úlohou združenia je zastupovanie členov lesa v rámci Únie súkromných	Legislatíva a príspevky v 3 kategóriách: Národná legislatíva, Európska legislatíva a Natura 2000 dostupné na: http://www.grzvnul.eu/sk/legislative.html Aktuality, výzvy a informácie, dostupné na: http://www.grzvnul.eu/sk/aktualne.html	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, MŽP SR - ŠOP SR (NATURA 2000), GÖMÖR MINTAFARM Hungary, Únia súkromných vlastníkov lesa, Mestské lesy Košice, Združenie vlastníkov obecných a súkromných lesov v ČR, Národné lesnícke centrum (NLC) ZV - poradenstvo, Slovenská lesnícka komora, Vidiecky parlament, Združenie obecných lesov.	Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov Šafárikova 71, 048 01 Rožňava Slovenská republika gemerlesy@n extra.sk

				vlastníkov lesa, ktorá zastupuje záujmy vlastníkov lesa na národnej úrovni. Združenie si kladie za cieľ vytvoriť metodiku zmysluplného nastavenia legislatívneho rámca, smerovaného k vidieckemu obyvateľstvu, predovšetkým k vlastníkom pôdy lesnej aj poľnohospodárskej, subjektom, pôsobiacim v CR a agroturistike a pod.			
19.	Združenie certifikácie lesov Slovenska	ZCLS	https://www.pefc.sk/	Združenie vzniklo ako právnická osoba podľa Občianskeho zákonníka. CLS predstavuje národný riadiaci orgán certifikačného systému PEFC na Slovensku. Združenie pripravuje technické dokumenty pre slovenský systém certifikácie lesov . Združenie podporuje trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, spotrebu dreva ako ekologicky obnoviteľného zdroja, výroby z dreva, ochranu prírody a trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti .	Správa o certifikácii , dostupná na: https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/projekty-psk/ukoncene-projekty/robinwood.html	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Prešovský samosprávny kraj, ŠOP SR - Správa Národného parku Slovenský kras, Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, firma SGS, firma Silva Pro, FSC Slovensko, o.z., Národné lesnícke centrum Zvolen.	<u>Uvdené 2 kontaktné adresy:</u> <u>Združenie certifikácie lesov Slovenska</u> <u>T.G.Masaryka 24</u> <u>960 53 Zvolen</u> <u>Združenie certifikácie lesov Slovenska</u> <u>Š. Višňovského 2521/4</u> <u>960 01 Zvolen</u> <u>info@pefc.sk</u>
20.	Mestské lesy, s.r.o. Banská Bystrica	MsL BB	www.lesybb.sk	Poslaním podniku Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. je obhospodarovanie lesného majetku mesta Banská Bystrica s cieľom zachovať a zveľadiť zverený majetok pri dodržaní zásad trvalo udržateľného hospodárenia . Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. hospodária od roku 1995 na výmere 7363 ha lesných pozemkov. Hlavným poslaním je udržať mestský lesný majetok v permanentnom ekonomickom zisku pri zachovaní všetkých zásad odborného, prírode blízkeho obhospodarovania lesov.	Rôzne publikácie , dostupné na: http://www.lesybb.sk/Knih_a_Lesy_mesta_Banska_Bystrica/ Výročné správy za roky 2011-2019, dostupné na: http://www.lesybb.sk/ Média a tlač , dostupné na: http://www.lesybb.sk/medi_a_tlac_19/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Mestský úrad Banská Bystrica, MŽP SR - ŠOP SR, MPRV SR, Lesy SR, š.p., rôzne vedecké inštitúcie.	Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. Dolný Harmanec č. 51 976 03 Dolný Harmanec i.mikulova@lesybb.sk
21.	Mestské lesy Banská Štiavnica, spol. s. r. o.	MLBŠ	https://www.mlbs.sk/	Obchodná spoločnosť Mestské lesy Banská Štiavnica bola založená 30.10.1995 zápisom do Obchodného registra Okresného súdu v Banskej Bystrici, jej právna forma je s.r.o. Hlavnou činnosťou tejto spoločnosti je obhospodarovanie lesného majetku vo vlastníctve mesta Banská Štiavnica . jej hlavná činnosť spočíva v obchodnej činnosti v oblasti nákupu a predaja drevnej hmoty, výrobkov piliarskej výroby, vo vykonávaní poradenskej činnosti v oblasti lesníctva, v oblasti lesníctva, vrátane predaja	Dokumenty – zmluvy, účtovné závierky, interné uznesenia , dostupné na: https://www.mlbs.sk/ostatne-dokumenty/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Mestský úrad Banská Štiavnica, MŽP SR - ŠOP SR, MPRV SR, Lesy SR, š.p., rôzne vedecké inštitúcie, Múzeum vo Svätom Antone, Mestské lesy Banská Bystrica, Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici.	Šobov 1401/1 Banská Štiavnica 969 01 mestskelesybs@stonline.sk

				nespracovaných lesných výrobkov za účelom spracovania alebo ďalšieho predaja, v realizácii terénnych úprav a ošetrovaní ozelenených plôch, výrezu nežiadúcich drevín, vo výrobe a predaji sadbového materiálu, v ochrane stromov proti škodcom a v sprostredkovaní obchodu v oblasti poľovníctva.			
22.	Mestské lesy v Bratislave, s.r.o.	MLB	www.ba-lesy.sk	Mestské lesy v Bratislave boli zriadené k 01.01.1994. Sú príspevkovou organizáciou hlavného mesta SR Bratislava s právnou subjektivitou napojené na rozpočet hlavného mesta SR. Mestské lesy v Bratislave hospodária na ploche približne 3000 ha. Hlavnou činnosťou je: 1. zveľadovanie lesného majetku so zameraním na podporu mimoprodukčných funkcií lesa , a to najmä sociálnych a ekologických; 2. správa lesného pôdneho fondu a lesných porastov na pozemkoch zverených do správy, činnosti v zmysle lesného hospodárskeho plánu; 3. vytváranie podmienok pre krátkodobú rekreáciu a pobyt v prírode a šport v lesnom prostredí , pri súčasnom plnení požiadaviek ochrany prírody a krajiny, zabezpečovaní biologickej rovnováhy a ekologickej stability; 4. podnikateľská činnosť - lesníctvo , zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, výkon práva poľovníctva a výkon rybárskeho práva, sprostredkovanie obchodu s drevom, prenájom nehnuteľností - obstarávatel'ské služby, piliarska výroba, včelárska výroba, výroba drevárska, lesná pedagogika a pod.	Porastová mapa , dostupná na: http://www.ba-lesy.sk/vismo/galerie3.asp?id_org=451035&id_fotopary=3461&p1=4222 Ťažbová mapa , dostupná na: http://www.ba-lesy.sk/msp/id_osnovy=4272&p1=4272 Zverejňovanie dokumentov - archív , dostupný na: http://www.ba-lesy.sk/dp/id_ktg=1003&p1=4829	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Bratislavská vodárenská spoločnosť, Magistrát mesta Bratislava, TU Zvolen.	Mestské lesy v Bratislave Cesta mládeže 4 831 01 Bratislava info@mlba.sk
23.	Lesy mesta Brezno, s. r. o.	neuvádza sa	www.lesybrezno.sk	Lesy mesta Brezno, s.r.o. bola zriadená zápisom do obchodného registra dňa 1.1.1998 ako právnická osoba. Jej hlavné zameranie je: 1. pestovanie a ochrana lesa, spracovávanie hmyzovej a viacnásobnej vetrovej kalamity, 2. ťažba a doprava dreva, 3. odbyt dreva a iných produktov z lesa, 4. drobná lesná výroba, 5. škôlkarská činnosť a 6. poradenská činnosť v oblasti lesníctva a poľovníctva.	Výročné správy spoločnosti za roky 2009-2019, dostupné na: https://www.lesybrezno.sk/o-nas/vyroczne-spravy Dokumenty na stiahnutie - pre mesto Brezno , dostupné na: https://www.brezno.sk/lesy-mesta-brezno/ Archív článkov - dostupné na: https://www.lesybrezno.sk/lesy-mesta-brezno/archiv-clanky	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, hlavne s Mestským úradom v Brezne.	Lesy mesta Brezno, s.r.o. Švermova 1027/7 977 01 Brezno (budova Mestského Domu kultúry, 2. posch.) sekretariat@lesybrezno.sk
24.	Mestské lesy Košice a.s.	neuvádza sa	www.meleskosice.sk	Od roku 1993 mesto hospodári na lesnom majetku prostredníctvom vlastného podniku Mestské lesy Košice a.s. Jeho jediným akcionárom je mesto Košice. Poslaním podniku je odborná správa lesov ,	Rôzne publikácie , dostupné na: https://www.meleskosice.sk/k-publikacie	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Magistrát mesta Košice, Pro Silva, spolupráca s lokálnymi médiami,	Mestské lesy Košice a.s. Južná trieda 11

				pestovanie lesa a ťažba dreva, obchod s drevom zachovanie a zveľaďovanie lesného majetku mesta Košice pri rešpektovaní zásad trvalo udržateľného hospodárenia. Krédom podnikateľskej činnosti je dosahovanie maximálnych hospodárskych úžitkov v symbióze s umocňovaním plnenia verejno-prospešných funkcií lesa. Predmetom činnosti spoločnosti je: zakladanie, pestovanie, výchova, obnova a ochrana lesov, zabezpečenie dôslednej hygieny lesných porastov, zabezpečenie záchrany a zachovanie genofondu lesných drevín, ťažba dreva vrátane približovania, manipulácie a dopravy, dodávky surového dreva, sortimentov a iných lesných výrobkov, odborná správa lesov, zabezpečenie ochrany a využívanie lesného fondu, výkon poľovného práva, pridružená drevárska výroba, obchodná a zahranično-obchodná činnosť v rozsahu povolenej registrácie, výstavba a údržba ciest a zväžnic, chodníkov a iných stavieb a zariadení v lesných porastoch, zabezpečenie poľnohospodárskej výroby na poľnohospodárskych pozemkoch, vyhotovovanie programov starostlivosti o lesy.	Výročné správy, dostupné na: https://www.meleskosice.sk/-vyrocna-sprava	zainteresovanými záujmovými a dobrovoľníckymi organizáciami, Úrad Košického samosprávneho kraja.	040 01 Košice melesko@meleskosice.sk
25.	Lesný podnik mesta Zvolen, s. r. o.	neuvádza sa	http://www.lpmzvolen.sk/	Lesný podnik mesta Zvolen, s.r.o. od roku 1993 obhospodaruje lesný majetok vo vlastníctve mesta, t.j. so 100% obchodnou účasťou mesta Zvolen o rozlohe 1560 ha pozemkov. Lesný podnik mesta Zvolen, s.r.o. je obchodnou spoločnosťou mesta a okrem spravovania lesa zabezpečuje pre mesto aj údržbu časti verejnej zelene, resp. využitie iného mestského majetku. Z verejnoprospešného hľadiska je gestorom a najvýznamnejším koordinátorom postupného budovania mestského lesného parku. Vytvára pracovné príležitosti pre cca 20 pracovníkov a zamestnáva aj početnú skupinu živnostníkov pri ťažbových prácach. Realizuje ochranu lesného majetku a zveľaďovanie režijného poľovného revíru. Lesný podnik mesta Zvolen, s.r.o. má ako hlavný predmet svojej podnikateľskej činnosti správu lesného majetku vo vlastníctve mesta Zvolen. Produktom sú nespracované lesné výrobky - drevo , ktoré je hlavným obchodným artiklom. Okrem toho realizuje poradenskú činnosť v oblasti lesníctva, príbuznú sprostredkovateľskú činnosť, veľkoobchod, maloobchod s príbuzným tovarom, či ubytovacie služby v súvislosti s výkonom práva poľovníctva. V ponuke služieb má aj správu a údržbu zelene, uskutočňovanie stavieb a ich zmien.	Porastová mapa, dostupná na: http://www.lpmzvolen.sk/in dex.php?show=6 iné žiadne verejne prístupné	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Mestský úrad Zvolen, TU Zvolen, NLC Zvolen, Lesy SR, š.p.	Lesný podnik mesta Zvolen, s. r. o. ul. J. Kráľa č.14 960 01 Zvolen hlavaty@lpmzvolen.sk; nizny@lpmzvolen.sk

26.	Lesprojekta, s. r. o.	neuvádza sa	www.lesprojekta.sk	Firma LESPROJEKTA, s. r. o. bola založená v roku 2007 ako firma zastrešujúca vyhotovenie lesných hospodárskych plánov (LHP) - projektu starostlivosti o les (PSoL) v regióne. Firma realizuje svoju činnosť v 4 pracoviskách (Košice, Prešov, Vranov a Humenné). Hlavná činnosť firmy je vyhotovenie LHP. Cieľom firmy je pokryť celé územie východného Slovenska a tak poskytnúť všetkým obhospodarovateľom lesa na danom území všetky potrebné údaje ku kvalitnému hospodáreniu na lesných pozemkoch , čomu sa snažíme prispôsobiť aj štruktúru firmy. Firma ponúka nasledovné služby: vyhotovenie lesných hospodárskych plánov, iná projekčná činnosť (napr. projekt rekultivácie lesných pozemkov, projekt zalesňovania nelesných plôch, projekt lesoparku atď.), poradenská a konzultačná činnosť v lesníctve , prenájom a obhospodarovanie lesných pozemkov, vypracovanie rámcového návrhu osobitného režimu hospodárenia, spracovanie podkladov pre vyhlásenie lesov osobitného určenia, meranie a vytyčovanie hraníc pozemkov systémom GPS, veľkoformátová tlač tlačiarňou HP Designjet T610, nadštandardné výstupy LHP, obchod s drevom a vektorizácia rastrov a tvorba účelových máp.	Rôzne dokumenty, vrátane platnej legislatívy , dostupné na: http://www.lesprojekta.sk/	neuvádza sa	Lesprojekta, s. r. o. Palackého 1274/8 080 05 Prešov lesprojekta@lesprojekta.sk
27.	Slovenská lesnícka spoločnosť	neuvádza sa	https://www.slsas.sk/	Slovenská lesnícka spoločnosť (SLS) je dobrovoľné, verejnoprospešné neziskové, demokratické záujmové občianske združenie odborných vedecko-technických pracovníkov. SLS je členskou organizáciou Zväzu slovenských vedecko-technických spoločností (ZSVTS). Slovenská lesnícka spoločnosť ako členská organizácia ZSVTS je samostatným právnym subjektom registrovaným na MV SR. Slovenská lesnícka spoločnosť vznikla za účelom podnikania v oblasti lesníctva. Svoju činnosť realizuje prostredníctvom 8 pracovísk (Liptovský Hrádok, Ružomberok, Banská Bystrica, Poprad, Rožňava, Spišská Nová Ves, Prešov a Považská Bystrica). Prioritným zámerom spoločnosti je nadobudnutie vlastníckych práv k lesným a poľnohospodárskym pozemkom a ich následné zlučovanie do plošne a hospodársky efektívnych lesných celkov, ktoré budú plniť tak produkčné ako aj mimo produkčné funkcie lesa. Následným krokom je vytvorenie štruktúry pre správu a obhospodarovanie nadobudnutých lesov a ostatnej pôdy, pri zachovaní princípu funkčne integrovaného obhospodarovania lesov .	Zoznam realizovaných a vyhotovených programov starostlivosti o lesy (PSL) za roky 2007 - 2018, dostupné na: https://www.slsas.sk/?id=33	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, Lesy SR, š.p., NLC vo Zvolene, SLS, a. s.	Slovenská lesnícka spoločnosť, a.s. Generálne riaditeľstvo Kuzmányho 5 974 01 Banská Bystrica miroslavuhlik@slsas.sk

Iné organizácie, združenia, zväzy a platformy							
28.	Odborový zväz DREVO, LESY, VODA	OZ DLV	http://www.ozdlv.sk/	Odborový zväz DREVO, LESY, VODA je otvorenou, samostatnou, nezávislou a dobrovoľnou organizáciou občanov, ktorí pracujú alebo pracovali v odvetviach drevospracujúceho priemyslu, lesného a vodného hospodárstva a príbuzných odvetviach, ak požiadajú o členstvo v odborovom zväze. Odborový zväz DREVO, LESY, VODA je organizačne, materiálne a finančne samostatný subjekt. OZ DLV zastupuje pracovníkov naprieč celým Slovenskom a poskytuje im sociálno-právnu ochranu ich záujmov.	Program Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA na roky 2016 - 2020, dostupné na: http://www.ozdlv.sk/dokumenty/program.pdf Stanovy Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA, dostupné na: http://www.ozdlv.sk/dokumenty/stanovy_ozdlv_2020.pdf Spravodajca OZ DLV z rokov 2012-2020, archív dostupný na: http://www.ozdlv.sk/index.php/aktuality/spravodajca-oz-dlv Rôzne ďalšie dokumenty, dostupné na: http://www.ozdlv.sk/index.php/o-nas/dokumenty Aktuálne informácie, dostupné na: http://www.ozdlv.sk/index.php/aktuality/aktualne-informacie	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Konfederácie odborových zväzov SR, Jednotný majetkový fond, Združenie zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku, Zväz spracovateľov dreva SR.	Odborový zväz DREVO, LESY, VODA Osadná 6 83103 Bratislava
29.	Slovenská poľovnícka komora	SPK	https://www.polovnickakomora.sk/sk/	Slovenská poľovnícka komora je jednotná profesná samosprávna organizácia zriadená na základe § 41 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve. Združuje všetky subjekty, ktoré sa rôznou formou zúčastňujú na výkone práva poľovníctva. Vznik novej ústrednej organizácie neznamena transformáciu SPZ na komoru. SPK bude zastrešovať všetky poľovnícke subjekty a SPZ sa stal jej riadnym členom. Členom komory sa zo zákona stáva každý držiteľ poľovného lístka, či už sprostredkovane, teda ako člen SPZ, poľovníckej spoločnosti alebo spolku, prípadne ako zamestnanec štátnych a vojenských lesov alebo iného subjektu, ktorý sa zaoberá výkonom práva poľovníctva. Priamo, ako fyzická osoba, sa členom stáva takzvaný nezaraďený poľovník, ktorý nie je členom niektorej poľovníckej organizácie, alebo je zamestnancom užívateľa poľovného revíru. Členmi komory sú fyzické a právnické osoby, ktoré vznikli a existujú na účely výkonu práva poľovníctva, teda sa podieľajú na chove zverí, starostlivosti o zver a jej	Aktuálne predpisy, pokyny a legislatíva, dostupné na: https://www.polovnickakomora.sk/sk/predpisy/legislatura.html Nadácia Príroda, dostupné na: https://www.polovnickakomora.sk/sk/spk-aktualne/nadacia-priroda.html Štatistický informačný systém SPK (ŠIS SPK) https://www.polovnickakomora.sk/sk/clenstvo-v-spk/statisticky-informacny-system-spk/1916-sis-spk.html Spravodajca SPK,	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Slovenský poľovnícky zväz, obvodné a regionálne komory, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Slovenská agentúra životného prostredia MŽP SR, ŠOP SR MŽP SR, Zverex s.r.o. Bratislava, Štátna veterinárna a potravinová správa, so štátnymi orgánmi, organizáciami ochrany prírody a krajiny, regionálnou samosprávou, vlastníkmi a užívateľmi poľovných pozemkov.	Kancelária SPK Štefánikova 10 Bratislava 811 05 sekretariat@polovnictvo.sk spk@polovnictvo.sk

				životné prostredie vrátane lovu. Členstvo v komore je povinné zo zákona pre všetkých držiteľov poľovníckych lístkov. Prínos komory spočíva v tom, že prostredníctvom nej bude zabezpečená spoločenská, ekonomická a personálna stabilizácia slovenského poľovníctva.	dostupné na: https://www.polovnickakomora.sk/sk/clenstvo-v-spk/spravodajca-spk.html		
30.	Slovenský poľovnícky zväz	SPZ	www.polovnictvo.sk	Slovenský poľovnícky zväz je poľovníckou neziskovou organizáciou. Je najväčšou slovenskou poľovníckou organizáciou v rámci Slovenskej poľovníckej komory. Slovenský poľovnícky zväz je zložený z miestnych základných organizácií, tzv. poľovníckych združení (obvodné a regionálne združenia). SPZ chráni a presadzuje oprávnené záujmy svojich členov na úseku poľovníctva, ochrane prírody a životného prostredia , ako aj pri ostatných činnostiach súvisiacich s poľovníctvom. SPZ, jeho organizačné zložky a členovia pôsobia na zachovanie, zveľaďovanie, ochranu a optimálne využívanie genofondu zveri a ostatnej fauny ako prírodného bohatstva Slovenskej republiky. Dbá o zachovávanie tradícií a kultúrnych hodnôt poľovníctva ako súčasti národného a prírodného dedičstva a o zachovávanie poľovníckej etiky. SPZ sa ako člen Slovenskej poľovníckej komory podieľa na chove zveri, starostlivosti o zver a jej životné prostredie vrátane jej lovu.	Poľovnícka štatistická ročenka Slovenskej republiky , dostupné na: http://www.forestportal.sk/esne-hospodarstvo/polovnictvo/Documents/Polovnicka%20statisticka%20ročenka%20SR%202017.pdf Informačná banka o LH, spracovateľoch dreva a poľovníctve , dostupné na: https://gis.nlc.sk.org/IBULH/PolovStat/PolovStat Spoločnosť 7 Plus, s. r. o. - vydávanie časopisu Poľovníctvo a rybárstvo	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, Slovenská agentúra životného prostredia, Zverex s.r.o. Bratislava, obvodné, resp. okresné a regionálne organizácie SPZ, Štátna veterinárna a potravinová správa, so štátnymi orgánmi, organizáciami ochrany prírody a krajiny, regionálnou samosprávou, vlastníkami a užívateľmi poľovníckych pozemkov, Slovenská poľovnícka komora	Kancelária Slovenského poľovníckeho zväzu Štefánikova 10 Bratislava 811 05 sekretariat@polovnictvo.sk
31.	Združenie zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku	ZZLH	žiadna	ZZLH ako záujmové združenie k 31.12.2018 zastrešovalo celkovo 24 právnických osôb zastupujúcich 4 650 zamestnancov v LH SR . Členmi ZZLH v roku 2018 boli 3 štátne lesné podniky, 1 výskumný ústav, 2 školské lesné podniky, 15 subjektov mestských a obecných lesov, 2 podnikateľské lesnícke subjekty a jedna stredná odborná škola. V roku 2018 ZZLH spolupracovalo na organizovaní viacerých akcií pre verejnosť. Materiálno-technicky podporilo súťaže: Zelený objektív, Naj horár, Drevorubač a Venerovského memoriál. ZZLH podporilo aj organizáciu viacerých aktivít v rámci lesnej pedagogiky a Lesnícke dni 2018.	žiadne verejne prístupné dokumenty, okrem zmlúv	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, Odborový zväz DREVO, LESY, VODA, Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky, Lesy SR, š.p., Vojenské lesy a majetky SR, š.p., Štátne lesy TANAPu, Národné lesnícke centrum Zvolen.	Združenie zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica
32.	Zväz celulózopapierenského priemyslu v Slovenskej republike	ZCPP-SR	http://www.paper.sk/zcpp.php	ZCPP-SR je nezávislá, dobrovoľná, nepolitická a plne samostatná záujmová organizácia. Združuje právnické a fyzické podnikateľské subjekty celulózopapierenského priemyslu a príbuzných odvetví. Je podnikateľskou a zamestnávateľskou reprezentáciou slovenského priemyselného odvetvia výroby a spracovania celulózy, papiera, lepenky, kartonáže, tissue, hygienických výrobkov a potlače. ZCPP bol založený 29.11.1996 v Ružomberku. Cieľom zväzu	žiadne verejne prístupné dokumenty	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. s právnickými a fyzickými podnikateľskými subjektami celulózopapierenského priemyslu a príbuzných odvetví, MPRV SR, Odborový zväz DREVO, LESY, VODA, Výskumný ústav papiera a celulózy atď.	Zväz celulózopapierenského priemyslu v Slovenskej republike Jedlová 41 974 09 Banská

				je vykonávať činnosti v prospech odborných, hospodárskych, právnych a spoločenských záujmov svojich členov, zastupovať ich vo vzťahu k odborom, ostatným zamestnávateľským zväzom, Asociácií zamestnávateľských zväzov, združení, ministerstvám, vláde, parlamentu, zväzom a organizáciám v zahraničí a iným právnickým a fyzickým osobám. Medzi najdôležitejšie ciele patria: pripomienkovanie nových zákonov v oblasti finančnej, daňovej, colnej a cenovej politiky štátu; pripomienkovanie nových zákonov v oblasti poisťovacích a ekologických zákonov a OBP; koncipovanie a pripomienkovanie podmienok v oblasti exportnej a úverovej politiky, platobných podmienok a antidumpingu; pripomienkovanie zákonov a opatrení o odpadoch, obaloch, LH a vodnom hospodárstve, energetiky a dopravy; v oblasti pracovno-právnej, uzatváranie kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, vrátane väzieb na mzdovú reguláciu a novozavádzané dôchodkové prípoistenie; spolupráca pri tvorbe a novelizácii právnych predpisov, súvisiacich s podnikateľskou aktivitou v oblasti normalizácie a certifikácie, v súlade s platnými normami EÚ a CEPI; obchodná, ekonomická a spoločenská propagácia odvetvia doma a v zahraničí; poskytovanie odborných, informačných, analytických, konzultačných, právnych a poradenských služieb členom; vypracovanie koncepcie odborného školstva a zvyšovania kvalifikácie; vypracovanie štatistických údajov vybraných ukazovateľov výroby, v súlade s ukazovateľmi, platnými pre EÚ; nadväzovanie vzťahov so zahraničnými organizáciami a zväzmi; ovplyvňovanie a prerokovávanie stratégie technického a investičného rozvoja celulózo-papierenského priemyslu na Slovensku; organizovanie tematických konferencií, seminárov a stretnutí so zaslúžilými pracovníkmi odvetvia; koordinovanie spoločných postupov v oblasti rozhodujúcich surovinových vstupov a výstupov; vypracovanie štúdie o odpadových vodách a štúdie o výskyte a využití starého papiera; vypracovanie štatistických ročeniek odvetvia.			Bystrica info@paper.sk
33.	Zväz spracovateľov dreva	ZSD SR	www.zdsr.sk	Zväz spracovateľov dreva SR je dobrovoľnou organizáciou zamestnávateľov na úrovni majiteľov – konateľov spoločností. Združovanie predstaviteľov odvetví spracovania dreva od 15.04.1997. Prioritami	žiadne verejne prístupné dokumenty, okrem stanov zväzu, prihlášky a benefitov pre členov	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. LESY SR, š.p. Banská Bystrica, Republiková únia zamestnávateľov, Sekcia	Zväz spracovateľov dreva Slovenskej

	Slovenskej republiky			zväzu sú: spoločné nákupy vybraných materiálov a služieb, obhajovanie spoločných záujmov svojich členov a presadzovanie ich záujmov voči orgánom štátnej správy, územným a iným orgánom a organizáciám, obchodná, ekonomická a spoločenská propagácia odvetvia a v tuzemsku i v zahraničí, poskytovanie členom odborné, informačné, analytické, konzultačné, právne, poradenské a ďalšie služby, sledovanie a uľahčenie materiálového toku medzi podnikmi odvetvia, nadväzovanie vzťahov s podobnými organizáciami v zahraničí a to v oblasti odbornej i komerčnej, informovanie v masmédiách a nových poznatkoch v ekológii, nových technológiách, o certifikácii a o aktivitách zväzu, koncipovanie podmienok v oblasti exportu, finančnej a úverovej politiky, platobných podmienok antidumpingu, pripomienkovanie daňových, poisťovacích a ekologických zákonov, spolupráca pri tvorbe a novelizácii všetkých druhov dôležitých zákonov a právnych predpisov, súvisiacich s predmetom podnikania členskej základne, pripomienkovanie zákonov a opatrení týkajúcich sa odvetvia spracovania dreva.		Lesného hospodárstva a spracovania dreva MPRV SR.	republiky T.G.Masaryka 24 960 53 Zvolen info@zsdsr.sk
34.	Centrum pre trvaloudržiateľné alternatívy	CEPTA	http://www.cepta.sk/	CEPTA vznikla v roku 2005 ako združenie ľudí s potrebou vyvíjať aktivity smerom k ochrane životného prostredia, prírody, podpore občianskej participácie, zdravého životného štýlu a udržateľných alternatív voči súčasnému konzumnému životnému štýlu. Cieľom a poslaním združenia je podpora a realizácia činností, ktoré podľa členov združenia rozvíjajú princípy trvalej udržateľnosti. Združenie je dobrovoľné zoskupenie osôb, ktoré sa rozhodnú naplňovať cieľ a poslanie združenia. Združenie vyvíja činnosť nezávisle od politických strán a záujmov hospodárskych organizácií. Združenie je právnickou osobou. Hlavné aktivity a kampane: 1. Ekologizácia konvenčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka; 2. Redukcia pesticídov v potravinách, životnom prostredí a zvýšenie bezpečnosti potravín; 3. Podpora lokálnych a regionálnych výrobo- spotrebiteľských reťazcov a priameho predaja; 4. Rozvoj prevencie vzniku odpadov a vytvorenie udržateľného ekonomického prostredia pre separáciu recykláciu a zhodnocovanie odpadov; 5. Ochrana kvality ovzdušia, odstránenie sadzí z urbanizovaného prostredia; 6. Eliminácia negatívnych dopadov intenzívnej produkcie biopalív; 7. Rozvoj kultúrno-	Viacere dokumenty, informácie a články na stiahnutie - tematicky zamerané, vrátane výročných správ združenia http://www.cepta.sk/index.php/sk/o-nas-topmenu-443/vyroczne-spravy Priority pôdohospodárstva na Slovensku 2020+, dostupné na: http://www.cepta.sk/index.php/sk/agro-eko-forum/dokumenty-agro-eko-fora/664-priority-podohospodarstva-na-slovensku-2020	neuvádza sa	CEPTA Nogradyho 39 960 01 Zvolen

				vzdelávacej činnosti a voľnočasových aktivít pre mládež so zameraním na priority CEPTA; 8. Presadenie udržateľnej ekonomiky zadnej časti jadrovej energetiky. Program: „Poľnohospodárstvo a vidiek“ má 2 hlavné podprogramy: 1. Trvaloudržateľné poľnohospodárstvo a naše priority: a) ekologizácia konvenčného poľnohospodárstva – zlepšovanie „Dobrej farmárskej praxe“ v praxi, minimalizácia negatívnych dopadov agro-sektora, minimalizácia energetických a chemických vstupov, zachovanie pestrého krajinného rázu a druhovej rôznorodosti. b) podpora alternatívnych postupov – predovšetkým ekologické, bez-chemické a lokálne poľnohospodárstvo (www.ecotrend.sk). Rozvoj integrovaného poľnohospodárstva, poradenstva a vzdelávania v týchto postupoch. c) produkcia a predaj kvalitných a zdravých potravín. Predaj domácich potravín a predaj bio potravín na Slovensku (www.biospotrebitel.sk). Ide nám rovnako o kvalitu produkcie ako o kvalitu produktov. d) odmietame genetické manipulácie (GMO) v poľnohospodárskom sektore, pretože ich produkcia a konzumácia je spojená s mnohými rizikami a ich dlhodobá neškodnosť nebola dokázaná. Navyše sme proti privatizácii prírody. Podpora týchto priorít využívaním fondov Európskej únie napríklad prostredníctvom Programu rozvoja vidieka pre obdobia 2004-2006, 2007-2013 a 2016-2020. 2. Živý vidiek a naše priority: a) Zachovanie živého vidieka a rozvoj kvality života na vidieku b) Lokálne a regionálne výrobné-spoločenské reťazce, prijatie dobrého zákona o priamom predaji z dvora. c) Diverzifikácia činností na vidieku – zvyšovanie energetickej, materiálnej, potravinovej sebestačnosti vidieckych oblastí, podpora zamestnanosti na vidieku d) Podpora týchto priorít využívaním fondov Európskej únie napríklad prostredníctvom aktuálneho Programu rozvoja vidieka			
35.	Vidiecky parlament	VIPA SK	https://www.vipa.sk/	Vidiecky parlament na Slovensku vznikol v roku 2000 ako neformálna platforma vidieckych iniciatív. V roku 2001 k platforme pribudlo Občianske združenie Vidiecky parlament na Slovensku (OZ VIPA SK), ktoré je výkonnou zložkou platformy. Poslaním OZ VIPA SK je presadzovať zvyšovanie kvality života na vidieku a podporovať vidiecke iniciatívy pri riadení vidieckeho rozvoja.	Správy, dostupné na: https://www.vipa.sk/kategoria/spravy/pocet/vsetky/zo-brazit/v-tabulke Časopis Náš vidiek - archív, dostupné na: https://www.vipa.sk/kategoria/casopis/pocet/vsetky/z	neuvádza sa	OZ Vidiecky parlament na Slovensku Kapitulska 13 97401 Banská Bystrica vipa@vipa.sk

					obrazit/v-tabulke Práca Stredoškolskej odbornej činnosti - Kontrasty v harmónii (Medzigeneračný dialóg) dostupné na: https://www.vipa.sk/praca-stredoskolskej-odbornej-cinnosti-kontrasty-v-harmonii-medzigeneracny-dialog)		
36.	o.z. Prales	neuvádza sa	http://www.oz-prales.com/	Občianske združenie PRALES vzniklo na sklonku roka 2009. Je dobrovoľníckym, nepolitickým združením všetkých ľudí, ktorí majú záujem byť nápomocní pri vytváraní a ochrane pozitívnych javov v krajine , zvyšovaní environmentálneho povedomia ľudí, ochrane kultúrneho dedičstva našich starých otcov. Spája odbornú a laickú verejnosť , v organizácii sa realizuje množstvo mladých nádejných vedcov, dobrovoľníkov a ľudí plných entuziazmu. Hlavné ciele združenia: 1. prispievať k ochrane a obnove prírodných a kultúrnych hodnôt v krajine , 2. prispievať k zachovaniu a ochrane pralesov a prírodných lesov , 3. prispievať k šíreniu osvetu o súčasnom stave životného prostredia, jeho príčinách, dôsledkoch, o možných cestách vedúcich k trvalo udržateľnému životu spoločnosti , 4. prispievať k zlepšeniu ekologického a environmentálneho vzdelávania , 5. prispievať k zodpovednému obhospodarovaniu lesov a prírodných zdrojov, ktoré rešpektuje , 6. ekologické a environmentálne požiadavky , 7. prispievať k rozvoju environmentálne vhodných technológií .	Stanovy , dostupné na: http://www.oz-prales.com/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=12&Itemid=165 Výročné správy , dostupné na: http://www.oz-prales.com/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=15&Itemid=169	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Správa Národného parku Veľká Fatra, Správa Národného parku Malá Fatra, Správa CHKO Strážovské vrchy, Česká zemědělská univerzita Praha, Fakulta ekológie a environmentalistiky, TU vo Zvolene, Národné lesnícke centrum Zvolen, Nadlesníctvo Wisła (PL), o. z. Tilia (Rajec), o. z. Slatinka (Zvolen), Botanická záhrada UK v Blatnici.	PRALES, o. z. Odtrnovie 563 013 22 Rosina ozprales@gmail.com
37.	Svetový fond na ochranu prírody Slovensko	WWF Slovensko	https://slovakia.panda.org/	WWF na Slovensku prispieva k poslaniu WWF Stredná a Východná Európa (WWF-CEE). WWF-CEE pôsobí na Slovensku od marca 2014. Zabezpečujeme odbornú činnosť , prispievame k popularizácii a vzdelávaniu v oblasti ochrany prírody, spolupracujeme s expertnými inštitúciami , orgánmi štátnej správy, mimovládny organizáciami a verejnosťou. Usilujeme sa o maximalizovanie príležitostí a minimalizovanie hrozieb, ktoré prináša trhová ekonomika prírodnému prostrediu tým, že hľadáme dlhodobu fungujúce riešenie. Riešenie problematiky klimatických zmien považujeme za najväčšiu výzvu dnešného sveta.	Publikácie , dostupné na: https://slovakia.panda.org/media/publikacie/ Tlačové správy , dostupné na: https://slovakia.panda.org/media/tlacove_spravy/ OKNO DO DIVOČINY: Tatranská zima - video , dostupné na: https://slovakia.panda.org/media/video/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. WWF, spolupráca so zainteresovanými subjektmi, úradmi a orgánmi s rozhodovacou právomocou na národnej a medzinárodnej úrovni a vytváranie partnerstiev s relevantnými organizáciami a expertnými inštitúciami, SOS/BirdLife Slovensko.	WWF Slovensko, občianske združenie Medená 101/5 811 02 Bratislava Slovakia info@wwfsk.org

38.	Lesoochránár-ske zoskupenie VLK	LZ VLK	https://www.wolf.sk/	LZ VLK je dobrovoľné združenie občanov, ktoré od svojho vzniku v roku 1993 systematicky pracuje na naplnení vízie zachrany prirodzených lesov. Združenie má 2 pobočky (kmene) v Čergove a vo Východných Karpatoch. Poslaním LZ VLK je realizovať: 1. priamymi akciami zabráňujúcimi ničeniu životného prostredia, predovšetkým prírodného prostredia (mimoriadne postavenie v tomto majú prirodzené lesy). 2. zastupovaním právom chránených záujmov svojich členov v konaniach, ktoré sa dotýkajú poslania LZ VLK, 3. vstupovaním do rozhodovacích procesov ovplyvňujúcich kvalitu ŽP a predovšetkým prírodného prostredia (Mimoriadne postavenie v tomto má lesohospodárska činnosť, predovšetkým tvorba lesných hospodárskych plánov), 4. kupovaním alebo prenájomom lesných pozemkov a iniciovaním vyhlasovania týchto pozemkov za súkromné prírodné rezervácie, 5. osvetovou činnosťou a podporou vzdelávania vydávaním knižných publikácií, letákov alebo iných informačných materiálov, a vzdelávaním laickej i odbornej verejnosti prostredníctvom konferencií, seminárov alebo prednášok zameraných na nenahraditeľnú funkciu prirodzených lesov v krajine. 6. ochranou lesného fondu, ochranou veľkých šeliem a dravcov, sústavným a plánovitým zveľaďovaním lesa, snahou o presadenie racionálneho lesného hospodárenia, ktoré je v súlade so zásadami pokrokovej biológie, techniky a ekonomiky, 7. pomocou pri vypracovaní podkladov na určovanie dlhodobých cieľov a úloh lesného hospodárenia prispieť k zlepšeniu funkcií lesov, 8. odhaľovaním a primeraným zásahom v prípadoch, keď hrozí škoda na zdraví, majetku, na prírode a životnom prostredí, 9. účinnou účasťou na príslušnej úrovni počas prípravy vykonávacích predpisov a iných všeobecne použiteľných právne záväzných pravidiel orgánmi verejnej moci, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie, 10. účasťou počas prípravy plánov a programov súvisiacich so životným prostredím v transparentných a spravodlivých podmienkach, poskytujúc verejnosti potrebné informácie.	Aktivity združenia, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/kto-sme/nase-aktivita Výročné a finančné správy za roky 2006-2018, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/kto-sme/nase-aktivita Stanovy, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/kto-sme/stanovy Články, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/clanky Lesné správy, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/aggregator/categories/1 Videá, dostupné na: https://www.wolf.sk/sk/videa	neuvádza sa	Lesoochránár-ske zoskupenie VLK Tulčík 310 082 13 Tulčík alfa@wolf.sk
-----	--	--------	---	---	--	-------------	---

Lesnicke webové stránky, fóra a vydavateľstvá							
39.	Forestportal	neuvádza sa	http://www.forestportal.sk/	Informačný portál o lesoch a lesníctve na Slovensku. Portál je rozdelený do 3 hlavných oblastí: Lesné hospodárstvo, Odborná sekcia a Les pre verejnosť. Oblasť Lesné hospodárstvo má 12 záložiek (Ekológia a monitoring, Ekonomika LH, HÚL, Informácie o lesoch, Lesnícka politika a legislatíva, LH a ochrana prírody, Mapovanie lesov, Ochrana lesa, Organizácie a registre, Poľovníctvo, Veda a výskum, Odborné vzdelávanie). Oblasť Odborná sekcia má 6 záložiek (Štátna správa, Slov. lesnícko-drevárska inšpekcia, Vyhотовovateľ PSL, Vlastník lesa, OLH, Podpory a dotácie). Oblasť Les pre verejnosť má 5 záložiek (O lesoch, Lesná pedagogika, Turistika, Zaujímavosti z lesa, Číhajúce ohrozenia).	Stiahnuteľné informácie z každej oblasti a záložky	neuvádza sa	
40.	Lesmedium	neuvádza sa	http://www.lesmedium.sk/	Masmediálne zastrešenie lesníckej problematiky Pod značkou LESMEDIUM pripravujeme, realizujeme a vydávame : Časopis LES & Letokruhy, Lesnícku a poľovnícku odbornú literatúru, Náučno-populárne filmy z prostredia lesného hospodárstva a poľovníctva na profesionálnych nosičoch, Reklamnú činnosť. Časopis LES & Letokruhy (dvojmesačník) prináša informácie týkajúce sa lesov, aktuálne novinky, praktické rady a rôzne zaujímavosti pre lesníkov, vlastníkov lesov, ako aj pre odberateľov drevnej hmoty. Otvára dvere do prevádzky, aby umožnil bezprostredne nahliadnuť na hospodárenie v lesoch a s drevom, a to v prehľadnej štruktúre pravidelných rubrik, kde každý nájde, čo hľadá.	časopis LES a LETOKRUHY http://www.lesmedium.sk/es-letokruhy	neuvádza sa	LESMEDIUM SK, s.r.o. Vydavateľstvo: LESMEDIUM SK, s.r.o. Centrum 29/34 017 01 Považská Bystrica Redakcia časopisu: LES & Letokruhy P.O.BOX 92 974 04 Banská Bystrica
41.	Enviroportal	neuvádza sa	https://www.enviroportal.sk/	Enviroportál tvorí základnú platformu pre publikovanie výstupov z informačných systémov, poskytuje autorizované a overené informácie o životnom prostredí na Slovensku i za jeho hranicami, užívateľom slúži na jednotný prístup k informáciám poskytovaným v oblasti životného prostredia. Cieľom portálu je poskytovať aktualizované a profesionálne garantované informácie a uľahčovať orientáciu v širokej problematike životného prostredia, vrátane CR v časti Environmentálne témy – príčiny a dôsledky stavu ŽP, dostupné na: https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/vplyvy-na-zp	LH - právne predpisy , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/vplyvy-na-zp/lesnictvo/pravne-predpisy LH - dokumenty , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/vplyvy-na-zp/lesnictvo/dokumenty LH - indikátory , dostupné na:	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MŽP SR, MPRV SR, MDV SR, NLC Zvolen.	Mgr. Petra Horváthová Kordinátor Enviroportálu Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica E-mail: web@enviroportal.sk

					https://www.enviroportal.sk/indicator/105?langversion=sk LH - Sektorové správy, dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/lesne-hospodarstvo LH - Vplyvy hospodárskych odvetví na ŽP, dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/vplyvy-hospodarskych-odvetvi-na-zivotne-prostredie		
Systémy (schémy) certifikácie lesov							
42.	Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém	PEFC	https://www.pefc.sk/ https://www.lesy.sk/lesy/o-lese/certifikacia-lesov/the-programme-endorsement-forest-certification-pefc.html	PEFC (Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém) je svetovo najväčší systém certifikácie lesov . Prostredníctvom svojich štandardov systém zabezpečuje, aby všetky environmentálne, sociálne a ekonomické prínosy lesov mohli využívať súčasne i budúce generácie EFC Slovensko predstavuje národný riadiaci orgán PEFC v SR a je správcom Slovenského systému certifikácie lesov. PEFC Slovensko je právnickou osobou, ktorá vznikla ako záujmové združenie právnických osôb zapísané do registra združení na Krajskom úrade v Banskej Bystrici. PEFC Slovensko je profesijným, dobrovoľným a nezávislým združením právnických osôb s pôsobnosťou na území SR, ktoré: lesné pozemky vlastní, lesné pozemky hospodársky využívajú, využívajú produkty z lesných pozemkov priamo alebo nepriamo, sa inak zaoberajú lesnými pozemkami. Cieľom PEFC Slovensko je podpora trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch , spotreby dreva ako ekologicky obnoviteľného zdroja, výrobkov z dreva, ochrany prírody a trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti. PEFC Slovensko predstavuje národný riadiaci orgán certifikačného systému PEFC (Program for the Endorsement of Forest Certification Schemes) na Slovensku.	Propagačné materiály, dostupné na: https://www.pefc.sk/materialy-a-zdroje/propagacne-materialy	neuvádza sa	PEFC Slovensko T. G. Masaryka 24 960 01 Zvolen info@pefc.sk
43.	Forest Stewardship Council (Rada pre	FSC	http://www.ekologika.sk/forest-stewardship-council.html https://www.lesy.sk/lesy/o-lese/certifikacia-lesov/forest-	Forest Stewardship Council (FSC) je medzinárodné združenie členov pozostávajúce z rozličných skupín zastupujúcich environmentálne, ekonomické a sociálne záujmy , vlastníkov a užívateľov lesov, spracovateľov dreva, obchodníkov s drevom a	Systém certifikácie lesa , dostupné na: https://www.tsmp.sk/files/Files/stat-20140402-085031-0986.pdf	neuvádza sa	Občianske združenie FSC Slovensko Krivánska 30

	hospodárenie v lesoch)		stewardship-council-fsc.html	drevnými produktmi, organizácie pôvodných obyvateľov, certifikačné firmy a iné organizácie z celého sveta. FSC poskytuje pre ľudí s rôznymi záujmami a zameraním fórum na diskusie, úvahy, analýzy a riešenia na problémy súvisiace s obhospodarováním lesov. FSC vytvorila systém certifikácie lesov (10 princípov a 56 kritérií), ktorý umožňuje identifikovať environmentálne vhodné, sociálne prínosné a ekonomicky životaschopné obhospodarovanie lesov. FSC Slovensko, o.z. je dobrovoľné, nepolitické, záujmové združenie občanov. K jeho hlavným cieľom patrí podporovať a propagovať environmentálne vhodné, sociálne prínosné a ekonomicky životaschopné obhospodarovanie lesov uplatňovaním certifikačnej schémy FSC. Členovia sú právnické a fyzické osoby zaradené do 3 komôr: 1. ekonomickej, 2. environmentálnej, 3. sociálnej Hlavnou úlohou združenia po jeho založení bolo vytvorenie národného štandardu FSC. Projekt je po ročnej procedúre a práci komisie pre tvorbu štandardu pripravený na pripomienkovanie a schvaľovanie. V doterajšom priebehu certifikácie FSC na Slovensku boli použité zahraničné štandardy. Certifikačný systém FSC bol na Slovensku overený viacerými pilotnými projektmi napr. LOZ Prešov, GRZVNL Rožňava. Rozoznávame 2 druhy FSC certifikátov: Certifikát obhospodarovania lesov a Certifikát spotrebiteľského reťazca. Cieľom činnosti združenia je združovať občanov za účelom: 1. podporovať a propagovať environmentálne vhodné, sociálne prínosné a ekonomicky životaschopné obhospodarovanie lesov, 2. propagovať a presadzovať ochranu biodiverzity a lesov, 3. propagovať a presadzovať environmentálne a sociálne zodpovedné a trvalodržateľné obhospodarovanie lesov, 4. propagovať a presadzovať environmentálne a sociálne zodpovedné prístupy pri nákupe, spracovaní a predaji dreva a drevných produktov, 5. propagovať a podporovať uplatňovanie certifikačnej schémy FSC, 6. propagovať využívania dreva, ako obnoviteľnej suroviny.	Zoznam certifikovaných, dostupné na: http://www.czechfsc.cz/no-ve-fsc-certifikovane-lesne-subjekty-na-slovensku.html	97411 Banská Bystrica
--	---------------------------	--	------------------------------	---	---	-----------------------

Príloha 4 Európske a celosvetové inštitúcie a organizácie zamerané na lesné hospodárstvo

P. č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
Zahraničné organizácie, inštitúcie, nástroje, centrá, partnerstvá a výbory							
1.	United Nations Forum on Forests Medzinárodné fórum OSN pre lesy	UNFF	https://www.un.org/esa/forests/index.html	UNFF patrí k rozhodujúcim globálnym lesníckym procesom. Má charakter medzinárodnej iniciatívy a zakladá sa na princípoch platných pre trvalé alebo dočasné orgány OSN. Zameranie jeho činnosti vychádza zo záverov prijatých na Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji. Jeho predchodcami boli Medzivládny panel o lesoch (Intergovernmental Panel on Forests – IPF) a Medzivládne fórum o lesoch (Intergovernmental Forum on Forests – IFF). Ťažiskovou úlohou UNFF je pripravovať politické, odborné a technické podmienky na postupné prijatie medzinárodnej dohody o lesoch. Tento cieľ je dlhodobý a má sa naplňať postupnými krokmi. Trinásť zasadnutie Fóra Organizácie Spojených národov (OSN) o lesoch sa uskutočnilo 7. až 11. mája 2018 v ústredí OSN v New Yorku. Hlavnou témou zasadnutia bola implementácia Strategického plánu OSN pre lesy na roky 2017-2030, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením OSN 27. apríla 2017. V rámci tejto témy sa diskutovalo najmä o príspevku lesov k plneniu Agendy 2030 a jej rozvojových cieľov a k transformácii na udržateľnú a odolnú globálnu spoločnosť. Zámerom bolo, aby UNFF sformulovalo podklad pre Politické fórum na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj pri implementácii rozvojových cieľov Agendy 2030, najmä: SDG6, SDG7, SDG11, SDG12, SDG15 a SDG17. Lesnícky nástroj OSN poskytuje krajinám rámec pre podporu udržateľného obhospodarovania lesov. Tento nástroj vyjadruje sériu dohodnutých politík a opatrení na medzinárodnej a národnej úrovni s cieľom posilniť správu lesov, technické a inštitucionálne kapacity, politické a právne rámce, investície v lesnom hospodárstve a účasť zainteresovaných strán. Po rokovaníach o lesoch v rámci "Summitu Zeme" v roku 1992 v roku 1993 vznikol Medzinárodný panel pre lesy (IPF), ktorého činnosť v roku 1998 plynule prešla na Medzinárodné fórum o lesoch (IFF). Oba tieto orgány mali dvojročné mandáty a boli umiestnené v aparáte OSN pod Komisiou pre trvalo udržateľný rozvoj (CSD). Komisia OSN pre trvalo	Dokumenty , dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/documents/index.html Národné správy , dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/documents/national-reports/index.html Medzinárodné dohody o lesoch (International Arrangement on Forests), dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/documents/international-arrangement-on-forests/index.html Strategický plán OSN pre lesy na roky 2017-2030 (United Nations Strategic Plan for Forests 2017–2030), dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/documents/un-strategic-plan-for-forests-2030/index.html Lesnícky nástroj OSN (UN Forest Instrument), dostupný na: https://www.un.org/esa/forests/documents/un-forest-instrument/index.html The proposals for action , dostupné na: http://shop.textalk.se/shop/9098/art99/4645999-5f15b8-1630.pdf	Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Collaborative Partnership on Forests (CPF), Commission on Sustainable Development (CSD), Intergovernmental Panel on Forests (IPF), Intergovernmental Forum on Forests (IFF)	Media representative should contact: UN Department of Public Information by phone at 1-212-963-9495 or email at mediainfo@un.org , and: UN Forum on Forests Secretariat, email: sen@un.org

				udržateľný rozvoj (CSD) bola orgánom v rámci Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC), ktorého úlohou bolo dohliadať na výsledky konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji / Zemský summit z roku 1992.			
2.	Collaborative Partnership on Forests Spoločné partnerstvo v oblasti lesníctva	CPF	http://www.cpfweb.org/en/	Kolaboratívne partnerstvo v lesoch (CPF) je neformálne dobrovoľné dojednanie medzi 15 medzinárodnými organizáciami a sekretariátmi s rozsiahlymi programami v oblasti lesov. Tieto agentúry zdieľajú svoje skúsenosti a stavajú na nich, aby priniesli nové výhody pre svoje volebné obvody. Spolupracujú na zefektívnení a zosúladiení svojej práce a hľadajú spôsoby, ako zlepšiť správu a ochranu lesov a výrobu a obchod s lesnými produktmi. Členovia tiež medzi sebou vytvárajú úzke a hodnotné strategické partnerstvá, ktoré profitujú zo zdieľaných odborných znalostí a združených zdrojov. Poslaním kolaboratívneho partnerstva v lesoch je podporovať udržateľné obhospodarovanie všetkých druhov lesov a na tento účel posilňovať dlhodobé politické záväzky.	CPF dokumenty , dostupné na: http://www.cpfweb.org/73055/en/CPF-Strategic-Vision (2020) , dostupné na: http://www.cpfweb.org/49203-0374ac635d79b48a6991dec124749ee5a.pdf CPF Workplan (2017-2020) , dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/wp-content/uploads/2020/07/Update-d-CPF-WorkPlan-2017-2020-version-July-2020.pdf CPF Policy Document (rev 2019) , dostupné na: https://www.un.org/esa/forests/wp-content/uploads/2020/02/CPF-Policy-Document-2019-rev2.pdf Forest-related targets for integration in sustainable development goals , dostupné na: http://www.cpfweb.org/40211-0c2b83d23468e005b09a7865ef0ecd923.pdf	World Agroforestry Centre (ICRAF), International Union for Conservation of Nature (IUCN), Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), Center for International Forestry Research (CIFOR), Convention on Biological Diversity (CBD Secretariat), Global Environment Facility (GEF), International Union of Forest Research Organizations (IUFRO),	CPF Secretariat: UNFF New York, USA CPF Chair: FAO Rome, Italy cpf@un.org
3.	International Union of Forest Research Organizations Medzinárodná únia organizácií lesníckeho výskumu	IUFRO	https://www.iufro.org/	IUFRO, Medzinárodná únia organizácií pre výskum lesov , ponúka globálnu sieť pre dobrovoľnú spoluprácu. Sieť je otvorená pre všetkých jednotlivcov a organizácie zaoberajúce sa výskumom lesov a lesných výrobkov a príbuznými disciplínami. Cieľom IUFRO je prispieť k dosiahnutiu cieľov trvalo udržateľného rozvoja stanovených OSN. IUFRO-WFSE je otvorená globálna sieť vedcov, odborníkov a odborníkov z praxe. Poskytuje nezávislú platformu pre širokú účasť a spoluprácu. WFSE podporuje udržateľný rozvoj súvisiaci s lesmi , živobytie a inkluzívny rast, ako aj súvisiace politické procesy prostredníctvom medzinárodnej spolupráce pri získavaní a výmene poznatkov.	Publikácie IUFRO News, General publications, World Series, Occasional Papers, Scientific Summaries, IUFRO Spotlights dostupné na: https://www.iufro.org/publication/s/ Helpful documents of IUFRO , dostupné na: https://www.iufro.org/media/general-background/ Publications Archive , dostupné na: https://www.iufro.org/publication/s/archive/ Other Publications , dostupné na:	Special Project on World Forests, Society and Environment (IUFRO-WFSE), Collaborative Partnership on Forests (CPF), European Forest Institute (EFI)	IUFRO Headquarters Secretariat Marxergasse 2 A-1030 Vienna, Austria office@iufro.org

					https://www.iufro.org/publications/other-publications/ World Forests, Society and Environment - Executive Summary , dostupné na: http://archive.unu.edu/env/forests/WFSEexecutive-summary.pdf IUFRO-WFSE newsletter , dostupné na: https://www.iufro.org/science/wfs-e/		
4.	European Forest Institute Európsky lesný inštitút	EFI	https://www.efi.int/	Európsky lesný inštitút je medzinárodná organizácia založená európskymi štátmi. Dohovor o EFI ratifikovalo 29 európskych štátov. Organizácia má približne 120 pridružených a pridružených členských organizácií v 38 krajinách. Zastupujú lesnícky výskum, priemysel, vlastníkov lesov, výskum životného prostredia a medzinárodné organizácie súvisiace s lesmi. Ústredie sa nachádza v Joensuu vo Fínsku a máme tiež kancelárie v Barcelone, Bonne a Bruseli, ako aj projektové kancelárie v Malajzii a Číne. Hlavné ciele: Vykonáva výskum a poskytujeme politickú podporu v otázkach týkajúcich sa lesov. Uľahčuje a stimuluje vytváranie sietí týkajúcich sa lesov a podporujeme šírenie neustranných a politicky relevantných informácií o lesoch a lesníctve. Zasadzuje sa tiež za lesnícky výskum a za použitie vedecky podložených informácií ako základu pre lesnícke politiky. Práca organizácie je aj v oblasti podpory politík a zahŕňa zvýšenú podporu pre osoby prijímajúce rozhodnutia a tvorcov politík. EFI podporuje sieť organizácií na rozširovanie lesov v Európe (FOREXT - https://www.efi.int/articles/forest-extension-network) s cieľom nadviazať medzinárodnú spoluprácu v tejto oblasti. Cieľom tejto siete je zabezpečiť, aby organizácie rozvíjali svoje kapacity v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania súkromných vlastníkov lesov, podpory rozvoja ich združení, inventarizácie a označovania súkromných lesov, prípravy lesných hospodárskych plánov pre súkromné lesy, presadzovania lesnej legislatívy v súkromných lesoch, poskytovanie dotácií na udržateľnejšie obhospodarovanie lesov, organizácia predaja dreva zo súkromných lesov, budovanie kapacít pre súkromné lesníctvo atď.	EFI Publications , dostupné na: https://www.efi.int/publications-bank EFI Strategy 2025 , dostupné na: https://www.efi.int/about/strategy EFI Latest articles and publications , dostupné na: https://www.efi.int/publications EFI Policy support publications , dostupné na: https://www.efi.int/policy-support/publications	EU Forest Law Enforcement Governance and Trade (FLEGT), Európska komisia	EFI Headquarters Yliopistokatu 6B 80100 Joensuu Finland efisec@efi.int

5.	EUROFOREST - European Forest Information Portal EUROFOREST - Európsky lesnícky informačný portál	EFI Portal	https://www.efi.int/projects/euroforest-european-forest-information-portal	Projekt EFI, ktorého cieľom bolo v rokoch 2006-2008 vytvoriť užívateľsky príjemný a komplexný webový portál o európskych lesoch . Štruktúra portálu bola navrhnutá v počiatočnej fáze projektu, napríklad na základe príkladov úspešných webových portálov používaných inde. Portál je štruktúrovaný do niekoľkých širších tém, ako napríklad: lesné zdroje (vrátane tematických aktuálnych problémov, ako je nelegálna ťažba dreva a bioenergia); lesnícka politika a právne predpisy (vrátane prehľadu súčasného vývoja lesníckej politiky); ekológia a ekosystémy lesov; podnebie a CO ₂ ; obhospodarovanie a plánovanie lesov; ochrana lesov; lesný výskum; lesná výchova; lesné výrobky; marketing a obchod; informačné zdroje; rôzne (vrátane národnej organizácie správy lesov a iných organizácií súvisiacich s lesmi). Každá téma portálu obsahuje netechnický prehľad témy a odkazy na podrobnejšie informácie a ďalšie webové stránky s ďalšími informáciami. Portál má aj sekciu „novinky“, ktorá sa aktualizuje každý týždeň. Štruktúra portálu je navrhnutá tak, aby umožňovala ľahké rozšírenie konkrétnej tematickej oblasti alebo pridávanie nových tém.	neuvádzajú sa	neuvádza sa	info@efi.int
6.	Center for International Forestry Research Centrum pre medzinárodný lesnícky výskum	CIFOR	https://www.cifor.org/	CIFOR je nezisková vedecká inštitúcia, ktorá sa venuje výskumu najnaliehavejších výziev lesného a krajinného manažmentu po celom svete. Pomocou globálneho multidisciplinárneho prístupu sa zameriava na zlepšenie blahobytu človeka, ochranu životného prostredia a zvýšenie rovnosti. Za týmto účelom uskutočňuje inovatívny výskum , posilňuje kapacity partnerov a aktívne sa zapája do dialógu so všetkými zainteresovanými stranami s cieľom informovať o politikách a postupoch, ktoré majú vplyv na lesy a ľudí. Centrum pre medzinárodný lesnícky výskum (CIFOR) predpokladá spravodlivejší svet, v ktorom lesníctvo a krajina zlepšujú ŽP a celkový blahobyt. Centrálne CIFOR sa nachádza v indonézskej Bogore s kancelárskymi v Nairobi v Keni; Yaounde, Kamerun; Lima, Peru a Bonn, Nemecko. Vedci inštitúcie spoločne pracujú vo viac ako 50 krajinách. CIFOR je výskumné centrum CGIAR a vedie výskumný program CGIAR pre lesy, stromy a agrolesníctvo (FTA - https://www.foresttreesagroforestry.org/). Globálne fórum o krajine (GLF) vedie CIFOR v spolupráci so spoluzakladateľmi UNEP a Svetovou bankou a členmi charty. Globálne fórum o krajine (GLF - http://www.worldagroforestry.org/) je hnutie,	Publikácie , dostupné na: https://www.cifor.org/knowledge/publications/ Prezentácie , dostupné na: https://www.cifor.org/knowledge/presentations/ Publikácie FTA , dostupné na: https://www.foresttreesagroforestry.org/publications/?search&contenttype=Publication Rôzne príspevky GLF , dostupné na: https://www.globallandscapesforum.org/about/our-contributions/ Publikácia Forests in a time of crises , dostupná na: https://www.cifor.org/publications/pdf_files/ARReports/AR2019/AR2019.pdf	World Agroforestry (ICRAF), UNEP,	Jalan CIFOR Situ Gede, Bogor Barat, Bogor 16115, Jawa Barat, Indonesia cifor@cgiar.org

				ktoré dáva spoločnostvám prvé miesto v riešení problémov na úrovni krajiny. S prírodovedou a tradičnými poznatkami v jadre sú dosahy, udalosti a projekty GLF určené nielen na podnietenie dialógu, ale aj na následný dopad pri riešení niektorých z najkomplexnejších a mnohorakých problémov, ktorým čelí naša zem a naše spoločnosti.			
7.	Food and Agriculture Organization of the United Nations Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo	FAO	http://www.fao.org/forestry/	Medzivládna organizácia OSN založená v roku 1945. Je jednou zo špecializovaných agentúr Organizácie Spojených národov. Má viac ako 194 členských štátov, 2 pridružené štáty (Faerské ostrovy a Tokelau) a pracuje vo viac 130 krajinách sveta. Európska únia má zvláštne postavenie, EÚ je členskou organizáciou od roku 1991 a uznáva FAO ako hlavného aktéra v otázkach, ktoré tvoria hlavnú oblasť spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP): udržateľné poľnohospodárstvo; harmonický rozvoj vidieka; potravinová bezpečnosť. Členský štát OSN, ktorý nie je členom FAO je Lichtenštajnsko. Od roku 1951 je jej hlavným sídlom Rím. FAO Lesníctvo pomáha národom obhospodarovať svoje lesy udržateľným spôsobom. Prístup organizácie vyvažuje sociálne, hospodárske a environmentálne ciele, aby súčasné generácie mohli ťažiť z výhod lesných zdrojov Zeme a zároveň ich chrániť, aby vyhovovali potrebám budúcich generácií. V organizačnej štruktúre FAO sa nachádza Oddelenie lesníctva – Forestry Department, ktoré má tri divízie pre: lesnícku ekonomiku a politiku, lesné produkty a priemysel a obhospodarovanie lesov. FAO predstavuje významný zdroj poznatkov a informácií. Pomáha rozvojovým a transformujúcim sa krajinám modernizovať a zlepšovať poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybárstvo, ako aj zabezpečovať dobrú výživu pre všetkých. Lesnícky výbor FAO (Committee on Forestry - COFO) COFO je najvyšším – celosvetovým lesníckym štatutárnym orgánom FAO. Schádza sa spravidla raz za dva roky a jeho úlohou je identifikovať vznikajúce lesnícko-politické problémy a odporúčať FAO ďalší postup pri ich riešení. Zasadanie COFO reviduje a dozoruje plnenie pracovného programu FAO v oblasti lesníctva. Samotnému zasadaniu predchádza stretnutie ministrov zodpovedných za lesy Európska lesnícka komisia FAO (European	Global Forest Resources Assessment, dostupné na: http://www.fao.org/3/CA8753EN/CA8753EN.pdf Ročenka lesných výrobkov FAO za roky 1949-2017, dostupné na: http://www.fao.org/forestry/statistics/80570/en/ Publikácie, dostupné na: http://www.fao.org/forestry/publications/en/ Stav svetových lesov za roky 1995-2020, dostupné na: http://www.fao.org/publications/socio/en/; http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca8642en Publikácie zamerané na lesníctvo a lesné hospodárstvo, vrátane FAO Forestry Paper, dostupné na: http://www.fao.org/forestry/publications/en/	FAO Committee on Forestry	Headquarters Viale delle Terme di Caracalla 00153 Rome, Italy FAO-HQ@fao.org

				Forestry Commission – EFC) Stretáva sa každé dva roky v Ženeve alebo Ríme a v členských krajinách. V roku 2006 mala svoje zasadnutie na Slovensku vo Zvolene. Pracuje ako politické fórum. Zaoberá sa najaktuálnejším vývojom v lesnícko-politických a inštitucionálnych otázkach. Identifikuje politické otázky a problémy v regióne pre COFO. V súvislosti s trvalou udržateľnosťou hospodárenia v krajine sa snaží zavádzať metódy, ktoré zabraňujú erózii a obmedziť zaberanie najmä lesnej pôdy, ku ktorému bežne dochádza z dôvodu používania hospodárenia, ktoré vyčerpávajú pôdu.			
8.	Committee on Forestry Výbor FAO pre lesníctvo	COFO	http://www.fao.org/policy-support/mechanisms/details/en/c/428219/	Výbor pre lesné hospodárstvo (COFO) je najvyšším štatutárnym orgánom lesného hospodárstva FAO a poskytuje priestor na diskusiu vedúcich predstaviteľov lesníckeho sektora a vládnych expertov členských krajín o aktuálnych politických témach, týkajúcich sa lesov a LH, ktorí odporúčajú FAO ďalší postup pri ich riešení a zároveň revidujú pracovný program FAO v oblasti lesníctva.. Na dvojročných zasadnutiach COFO sa stretávajú vedúci lesných služieb a ďalší vysokí vládni úradníci, aby identifikovali vznikajúce politické a technické problémy, hľadali riešenia a radili FAO a ostatným v súvislosti s príslušnými krokmi. COFO sa zúčastňujú aj ďalšie medzinárodné organizácie a čoraz častejšie aj mimovládne skupiny. Účasť na COFO je otvorená pre všetky členské krajiny FAO. 24. zasadnutie Výboru FAO pre lesníctvo sa konalo 16. – 20. júla 2018 spolu so šiestym Svetovým týždňom lesov. Na zasadnutí delegáti prijali informáciu o stave svetových lesov 2018, jeho kľúčové posolstvá pre implementáciu Agendy 2030 a SDGs vrátane prijatia opatrení na podporu TUOL všetkých typov lesov vrátane zastavenia odlesňovania, obnovenia degradovaných lesov a podstatného zvýšenia zalesňovania na celom svete. Prezentoval sa pokrok dosiahnutý pri vypracovaní globálneho základného súboru ukazovateľov súvisiacich s lesmi a delegáti vyzvali Fórum OSN o lesoch, aby zväžili jeho používanie vo svojich procesoch podávania správ. Uznalo sa, že trvalo udržateľné hospodárenie v mestských a prímestských lesoch a ich integrácia do mestského plánovania môžu pomôcť k zabezpečeniu zdravšieho života mestského obyvateľstva, ako aj zmierňovaniu klimatickej zmeny. Podporila sa iniciatíva FAO na začlenenie problematiky	Správa zo zasadnutia výboru v roku 18-22.07.2016 (Rím, Taliansko) - COFO23, rôzne dokumenty a prezentácie, dostupné na: http://www.fao.org/about/meetings/cofo-23/documents/en/;	FAO Committee on Forestry (COFO), European Forestry Commission (EFC)	neuvádza sa

				biodiverzity do LH, z dôvodu jej silných väzieb s TUOL. Zasadnutie vzalo na vedomie odporúčania Európskej lesníckej komisie a Komisie pre lesy v Severnej Amerike venovať zvýšenú pozornosť boreálnym lesom, ako aj stratégiu FAO o zmene klímy.			
9.	European Forestry Commission Európska lesnícka komisia	EFC	http://www.fao.org/forestry/efc/en/	Európska komisia pre lesné hospodárstvo (EFC), ktorá bola založená v roku 1947, je jednou zo šiestich regionálnych komisií pre lesné hospodárstvo zriadených FAO s cieľom poskytnúť politickým a technickým fórom pre krajiny , ktoré môžu diskutovať a zaoberať sa problémami lesného hospodárstva na regionálnom základe . Stretáva sa každé 2 roky.	Rôzne dokumenty , dostupné na: http://www.fao.org/forestry/efc/72568/en/	FAO podporuje širokú účasť vládnych úradníkov z lesného a iného odvetvia, ako aj zástupcov medzinárodných, regionálnych a subregionálnych organizácií, ktoré sa zaoberajú problémami súvisiacimi s lesmi v regióne, vrátane mimovládnych organizácií a súkromného sektoru. Committee on Forestry (COFO)	neuvádza sa
10.	Committee on Forest and Forest Industry of the United Nations Economic Commission for Europe Výbor Európskej hospodárskej komisie (EHK) OSN pre lesy a drevospracujúci priemysel	COFFI	http://www.fao.org/forestry/efc/72568/en/	V dňoch 5. – 9. novembra 2018 sa vo Vancouveri konalo 76. zasadnutie Výboru EHK OSN pre lesy a drevospracujúci priemysel. Zúčastnilo sa ho viac než 270 účastníkov z členských štátov EHK OSN a viacerých medzinárodných, mimovládnych a iných organizácií z približne 50 krajín. Účastníci zasadnutia diskutovali najmä o trhoch s lesnými produktmi, lesoch v podmienkach obehovej ekonomiky, využití dreva v stavebníctve, ako aj úlohe LH pri zmierňovaní klimatickej zmeny. Počas rokovania účastníci zasadnutia navrhli a schválili „Výzvu z Vancouveru: Trvalo udržateľné lesné produkty pre lepšiu budúcnosť “, ktorej základným posolstvom je vyjadrenie, že inovatívne výroby z dreva, ak sú spojené s TUOL významne prispievajú k dosahovaniu globálnych cieľov trvalo udržateľného rozvoja.	Každé druhé zasadnutie Európskej komisie pre lesné hospodárstvo (t.j. každé štyri roky) sa koná spoločne so zasadaním Výboru pre lesy a lesný priemysel Európskej hospodárskej komisie OSN. Rôzne dokumenty , dostupné na: http://www.fao.org/forestry/efc/72568/en/ Prezentácie, dostupné na: https://www.unece.org/forests/forestsmeetings/timber-committee-working-party/tc/2019/foret2019-joint-session-of-the-ece-committee-on-forests-and-the-forest-industry-and-the-fao-european-forestry-commission/forestsforet2019.html	neuvádza sa	neuvádza sa
11.	World Agroforestry Centre Svetové agrolesnícke centrum	ICRAF	http://www.worldagroforestry.org/	ICRAF je centrom excelentnosti vedy a vývoja , ktoré využíva výhody stromov pre ľudí a životné prostredie. Využívajúc najväčšie úložisko vedy a informácií v agrolesníctve , vyvíjame vedomostné postupy, od oblastí poľnohospodárov po globálnu sféru, aby sme zaistili potravinovú bezpečnosť a udržateľnosť ŽP.	Publikácie , dostupné na: http://www.worldagroforestry.org/publications-all Agroforestry World News , dostupné na: http://www.worldagroforestry.org/agroforestry-world	neuvádza sa	World Agroforestry (ICRAF) United Nations Avenue, Gigiri PO Box 30677, Nairobi, 00100, Kenya worldagroforestry@cgiar.org

12.	Global Environmental Facility	GEF	https://www.thegef.org/to pics/forests	GEF je medzinárodná inštitúcia zameraná na investovanie do spoločného riadenia, starostlivosti a obnovy našej planéty. GEF má jedinečnú riadiacu štruktúru organizovanú okolo zhromaždenia, rady, sekretariátu, 18 agentúr, vedecko-technického poradného panelu (STAP) a hodnotiacej kancelárie. Slúži ako finančný mechanizmus pre niekoľko dohôdov o ŽP. V partnerstve s medzinárodnými inštitúciami, organizáciami a súkromným sektorom rieši globálne problémy životného prostredia a zároveň podporuje národné iniciatívy trvalo udržateľného rozvoja . V súčasnosti má GEF 184 zúčastnených krajín. V tomto nástroji sa členské krajiny GEF označujú ako účastníci. SR je súčasťou od 01.11.1994.	Rôzne publikácie , dostupné na: https://www.thegef.org/publications/gef Slovak Republic , dostupné na: https://www.thegef.org/country/slovak-republic Dokumenty a publikácie o GEF , dostupné na: https://www.thegef.org/document s	FAO, WWF, UNEP, IUCN	communications@thegef.org
13.	European Environment Agency Európska environmentálna agentúra	EEA	https://www.eea.europa.eu/	Európska environmentálna agentúra (EEA) je agentúra Európskej únie, ktorej úlohou je poskytovať spoľahlivé a nezávislé informácie o ŽP . Cieľom agentúry EEA je podpora trvalo udržateľného rozvoja tým, že pomáha dosiahnuť významné a merateľné zlepšenie ŽP v Európe poskytovaním včasných, cielených, relevantných a spoľahlivých informácií agentom tvoriacim politiku a verejnosti. EEA poskytuje spoľahlivé a nezávislé informácie o ŽP pre osoby zapojené do vývoja, prijímania, vykonávania a hodnotenia environmentálnej politiky a tiež pre širokú verejnosť. V úzkej spolupráci s Európskou environmentálnou informačnou a pozorovacou sieťou (EIONET) a jej 32 členskými krajinami zhromažďuje EEA údaje a vypracúva hodnotenia týkajúce sa tém ŽP. Agentúra EEA na požiadanie spolupracuje s poradnými orgánmi EÚ, ako je Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor.	Indikátory , dostupné na: https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/#c0=30&c12-operator=or&b_start=0&c6=forest Publikácie, dostupné na: https://www.eea.europa.eu/publications/#c7=en&c11=5&c14=&c12=&b_start=0&c13=forest dostupné na: https://cor.europa.eu/sk/Pages/Se arch.aspx#k=slovak%20republi c	Inštitúcie Európskej únie: Európska komisia, Európsky parlament, Rada a členské krajiny. Okrem tejto ústrednej skupiny európskych politických subjektov pracuje aj pre ďalšie inštitúcie EÚ, ako napríklad Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov Directorates General for Environment (DG ENV), Climate Action (DG CLIMA), Directorate General for Research and Innovation (DG RTD), Eurostat, Joint Research Centre (JRC)	Contact us Kongens Nytorv 6 1050 Copenhagen Denmark
14.	Committee of the Regions Európsky výbor regiónov	neuvádz a sa	https://cor.europa.eu/sk	Zhromaždenie EÚ združujúce regionálnych a miestnych zástupcov.	Správy , dostupné na: https://cor.europa.eu/sk/news/Pages/default.aspx	neuvádza sa	neuvádza sa
15.	European Economic and Social Committee Európsky hospodársky a sociálny výbor	EESC	https://www.eesc.europa.eu/en https://europa.eu/europe an-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_en https://m.me/EuropeanE conomicAndSocialCom mittee	Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) je poradný orgán EÚ, je jednou z jej inštitúcií a je zložený zo zástupcov organizácií zamestnancov a zamestnávateľov a iných záujmových skupín. EHSV je nepolitickou inštitúciou, na rozdiel od Európskeho parlamentu v nej nie sú zástupcovia volených politických strán, ale zástupcovia profesijných, odborových a občianskych organizácií zo všetkých členských štátov. Vydáva stanoviská k otázkam EÚ pre Európsku komisiu, Radu EÚ a Európsky parlament, a slúži tak ako most medzi	Publikácie , dostupné vo vyhľadávani: https://dmsearch.eesc.europa.eu/search/public Informačné správy , dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/o ur-work/opinions-information-reports/information-reports Publikácie , dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/o	neuvádza sa	Rue Belliard/Belliar dstraat 99 B-1040 Bruxelles/Brus sel Belgique/Belgi è https://m.me/E uropeanEcono

				rozhodovacími inštitúciami EÚ a občanmi EÚ. Poskytuje záujmovým skupinám formálne slovo pri legislatívnych návrhoch EÚ. Má tri kľúčové úlohy: 1. zabezpečiť , aby sa politika a právo EÚ zameriavali na hospodárske a sociálne podmienky hľadáním konsenzu v prospech spoločného dobra 2. podporovali participatívnu EÚ tým, že dávajú hlasovať organizáciám pracovníkov a zamestnávateľov a iným záujmovým skupinám a zabezpečujú s nimi dialóg 3. presadzovať hodnoty európskej integrácie a presadzovať otázku participatívnej demokracie a organizácií občianskej spoločnosti	ur-work/publications-other-work/publications Tematické publikácie , dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/thematic-papers Elektronické publikácie, dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/our-work/publications-other-work/e-publications Publikácie - lesné hospodárstvo , dostupné na: https://www.eesc.europa.eu/sk/tags/lesne-hospodarstvo		micAndSocial Committee
16.	United Nations Environment Programme Program Spojených národov pre životné prostredie alebo Environmentálny program OSN	UNEP	https://www.unenvironment.org/ https://www.unep.org/	Špeciálna organizácia OSN, vytvorená v roku 1972 ako prostriedok globálnej ochrany životného prostredia. Ide o popredný globálny orgán pre životné prostredie, ktorý určuje globálnu environmentálnu agendu, podporuje koherentnú implementáciu environmentálnej dimenzie trvalo udržateľného rozvoja v rámci systému OSN a slúži ako autoritatívny obhajca globálneho životného prostredia. Jeho poslaním je poskytovať vodcovstvo a podnecovať partnerstvá v starostlivosti o ŽP inšpirovaním, informovaním a umožňovaním národom zlepšovať kvalitu života bez toho, aby bola ohrozená kvalita budúcich generácií.	Financing Sustainable Land Use For People And Planet, dostupné na: https://www.unenvironment.org/resources/publication/financing-sustainable-land-use-people-and-planet Rôzne informácie a články , dostupné na: https://www.unenvironment.org/search/node?keys=forest	neuvádza sa	United Nations Avenue, Gigiri PO Box 30552, 00100 Nairobi, Kenya chief.eou@unep.org
17.	United nations forest instrument Lesnícky nástroj OSN	UNFI	https://www.un.org/esa/forests/documents/un-forest-instrument/index.html	Prelomový lesnícky nástroj OSN bol prijatý Valným zhromaždením OSN v roku 2007 a odráža silný medzinárodný záväzok podporovať trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, obmedzovať odlesňovanie a zvyšovať prínos lesov k dosahovaniu medzinárodne dohodnutých rozvojových cieľov . Tento nástroj vyjadruje súbor dohodnutých politík a opatrení na medzinárodnej a národnej úrovni s cieľom posilniť správu lesov, technické a inštitucionálne kapacity, politické a právne rámce, investície v LH a účasť zainteresovaných strán.	Brožúra , dostupná na: https://www.un.org/esa/forests/wp-content/uploads/2018/12/UNFI_brochure.pdf	neuvádza sa	neuvádza sa
18.	Non-legally Binding Instrument on All Types of Forests	NLBI	http://www.fao.org/forestry/nfp/75051/en/ https://www.un.org/esa/forests/documents/un-forest-instrument/index.html	V máji 2007 prijalo Fórum OSN pre lesy (UNFF) nelegálne záväzný nástroj o všetkých druhoch lesov (NLBI), všeobecne známy ako „ lesný nástroj “. Prijatie lesného nástroja sa ukázalo ako dôležitý krok v globálnej podpore udržateľného obhospodarovania lesov . Členské štáty OSN sa v rámci národných lesníckych programov dohodli na	Sprievodca/príručka A Guide to Monitoring and Evaluation of the Non-legally Binding Instrument on all Types of Forests (NLBI) , dostupné na: http://www.fao.org/3/mc364e/mc364e00.pdf	neuvádza sa	Headquarters Viale delle Terme di Caracalla 00153 Rome, Italy

				rade politik a opatrení na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni s cieľom posilniť správu lesov, technické a inštitucionálne kapacity, politické a právne rámce, investície do odvetvia LH a účasť zainteresovaných strán. Očakáva sa, že tento nástroj bude mať zásadný vplyv na medzinárodnú spoluprácu a na vnútroštátne opatrenia na zníženie odlesňovania, prevenciu degradácie lesov, podporu udržateľného obživy a zníženie chudoby pre komunity závislé od lesa.	Prezentácia , dostupná na: https://www.cifor.org/publications/pdf_files/cop/session%202/10-Cigar-2-10-6-The%20Non-Legally-UNFF.pdf Implementing the Non-legally Binding Instrument on All Types of Forests, dostupné na: http://www.fao.org/3/mi749e/mi749e.pdf Prezentácia A participatory approach to implementing the Forest Instrument , dostupné na: http://www.fao.org/forestry/nfp/75051/en/		FAO-HQ@fao.org
19.	FOREST EUROPE	FE	https://foresteurope.org/	FOREST EUROPE je obchodná značka ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe. Je to celoeurópsky dobrovoľný politický proces na vysokej úrovni pre medzivládny dialóg a spoluprácu v oblasti lesníckych politik v Európe. FOREST EUROPE vyvíja pre svojich 47 signatárov (46 európskych krajín a Európsku úniu) spoločné stratégie týkajúce sa ochrany a udržateľného obhospodarovania ich lesov. Od 01.01.2016 SR predsedala najvýznamnejšiemu celoeurópskemu politickému procesu o lesoch – FOREST EUROPE (FE). Funkciu a úlohy sekretariátu plnila samostatná organizačná jednotka (Liaison Unit Bratislava – LUB) vytvorená v rámci NLC. Od roku 1990 stanovila spolupráca ministrov zodpovedných za lesy v Európe program tvorby politiky na vnútroštátnej a európskej úrovni poskytnutím hlavného politického rámca pre udržateľné obhospodarovanie lesov a vyvážením jeho hospodárskych, environmentálnych a sociálnych pilierov. FOREST EUROPE viedla k úspechom, ako sú medzinárodne dohodnuté usmernenia, kritériá a ukazovatele trvalo udržateľného LH. S cieľom dosiahnuť dohodu o spôsobe obhospodarovania lesov v Európe sa v procese LESNÁ EURÓPA pravidelne konajú konferencie na ministerskej úrovni, na ktorých sa prijímajú ministerské záväzky a uznesenia. Signatári prijatím vyhlásení, rozhodnutí a uznesení na platforme FOREST EUROPE prijímajú jasné politické záväzky na ochranu a trvalo udržateľné obhospodarovanie svojich lesov .	Publikácie, dostupné na: https://foresteurope.org/publications/	EHK OSN, FAO, EFI - medzinárodní experti	Liaison Unit Bratislava T. G. Masaryka 22 960 92 Zvolen, Slovakia liaison.unit.bratislava@forest-europe.org
20.	EU Forest Law Enforcement,	EU FLEGT	http://www.euflegt.efi.int/	FLEGT je skratka pre vynútiteľnosť práva, správu a obchod v lesníctve. Akčný plán EU FLEGT bol	Publikácie, dostupné na: http://www.euflegt.efi.int/publications/	neuvádza sa	European Forest

	Governance and Trade			ustanovený v roku 2003. Jeho cieľom je obmedziť nelegálnu ťažbu dreva posilnením udržateľného a legálneho obhospodarovania lesov, zlepšením správy a podporou obchodu s legálne vytáženým drevom. Krajiny po celom svete konajú v boji proti nelegálnej ťažbe dreva a v podpore dobrého riadenia lesov .	ons Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT) Action Plan, dostupný na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52003DC0251		Institute Sant Pau Art Nouveau Site Sant Leopold Pavilion St. Antoni M. Claret, 167 08025 Barcelona, Spain info@euflegt.fi.int
21.	European State Forest Association Európskeho združenia štátnych lesov	EUSTAFOR	https://eustafor.eu/	Európska asociácia štátnych lesov (EUSTAFOR) zastupuje štátne lesnícke spoločnosti, podniky a agentúry, ktoré sa ako hlavné záujmy zaoberajú trvalo udržateľným LH a udržateľnou produkciou dreva. Asociácia má v súčasnosti 36 členov v 25 európskych krajinách. Založili ju v roku 2006 Metsähallitus (Fínsko), Office National des Forêts (Francúzsko), Latvijas Vasts Meži (Lotyšsko) a Österreichische Bundesforste AG (Rakúsko).	Managing state forests in Europe , dostupné na: https://eustafor.eu/uploads/eustafor-leaflet-lores.pdf Publikácie a správy , dostupné na: https://eustafor.eu/library/publications-reports-and-fact-sheets/	neuvádza sa	European State Forest Association European Forestry House Rue du Luxembourg 66 1000 Brussels Belgium office@eustafor.eu
22.	World Wide Fund for Nature Svetový fond na ochranu prírody	WWF	https://lp.panda.org	Svetový fond na ochranu prírody je najväčšou nezávislou organizáciou na ochranu prírody na svete. Aktívne pracuje a realizuje projekty, ktoré sú zamerané na ochranu biodiverzity, ohrozených rastlín a živočíchov, lesov, vôd, morí a oceánov . Svoje aktivity zameriava aj na podporu využívania obnoviteľných zdrojov, znižovania znečistenia a spotreby. Organizácia podporuje ochranu, výskum a obnovu životného prostredia . Bola založená v roku 1961 a dnes je najväčšou nezávislou ochranárskou organizáciou na svete, s viac ako 5 miliónmi podporovateľov v celom svete. Jej aktivity sú realizované vo viac ako 150 krajinách sveta na 6 kontinentoch, v ktorých podporuje viac ako 1300 ochranárskych a environmentálnych projektov.	Publikácie s témou lesov , dostupné na: https://explore.panda.org/forests	WWF Stredná a Východná Európa (WWF-CEE), WWW Slovensko	supportercare @wwf.org.uk
23.	Pro Silva Europe	neuvádza sa	https://www.prosilva.org/	Hnutie Pro Silva je významná celoeurópska organizácia, ktorá združuje lesníkov, lesných hospodárov a majiteľov lesa s prioritným cieľom zdôvodňovať, obhajovať, rozširovať a prakticky uplatňovať myšlienky obhospodarovania lesa prírode blízkym spôsobom. Je zameraná na získavanie a výmenu teoretických poznatkov a dlhodobých praktických skúseností lesníkov a majiteľov	Články a prezentácie , dostupné na: https://www.prosilva.org/information-news/artikelsammlung/	Spolupráca v rámci SR: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR), Slovenská lesnícka komora	Pro Silva Dr. Eckart Senitza Poitschach 2 A - 9560 Feldkirchen in Kärnten T +43-664-

				lesov o tomto progresívnom spôsobe pestovania lesa. Jej cieľom je objektívne potvrdiť, že príroda blízke pestovanie je stratégiou, ktorá optimalizuje zachovanie, ochranu a pestovné usmerňovanie lesných ekosystémov tak, aby boli trvalo a rentabilne schopné plniť produkčnú, environmentálnu i ochrannú funkciu. Pro Silva Europe pôsobí na národnej aj medzinárodnej úrovni. Požiadajte zástupcov jednotlivých členov krajiny Pro Silva Europe o ďalšie informácie týkajúce sa národných a miestnych stretnutí, exkurzií, prednášok atď.			4416214 E president@pr osilva.org
24.	The European framework for integrated environmental and economic accounting for forests	IEEAF	https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-BE-02-003	IEEAF je štatistická príručka s tabuľkami produkcie pre integrované environmentálne a ekonomické účtovníctvo lesov. Zahrnuté sú účty peňažné a fyzické súvahy pre lesnú pôdu a pre stojace drevo, ekonomické účty pre lesníctvo a ťažbu dreva, peňažné a fyzické tabuľky použitia a použitia pre produkty z dreva a bilancie materiálov. Riešia sa tiež nedrevné výrobky a nedrevné funkcie lesov.	The European framework for integrated environmental and economic accounting for forests - IEEAF (PDF), dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-BE-02-003	neuvádza sa	
25.	EUROSTAT	EUROSTAT	https://ec.europa.eu/eurostat/	Eurostat je štatistický úrad Európskej únie.	Rôzne publikácie, zamerané na štatistické údaje o lesoch a lesníctve , dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/search?p_auth=XQWuRuPU&p_p_id=estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_text=forest&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_sort=score&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_theme=PER_AGRFIS&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_pageSize=11&_estatsearchportlet_WAR_estatsearchportlet_action=search	ŠU SR Bratislava	eurostat-mediasupport@ec.europa.eu
26.	Schéma OECD pre certifikáciu lesného reprodukčného materiálu v medzinárodnom obchode	neuvádza sa	https://www.oecd.org/agriculture/forest/	Cieľom systému OECD pre certifikáciu množiteľského materiálu lesných kultúr je podporiť produkciu a použitie semien alebo rastlín lesných drevín, ktoré sa zbierajú, spracúvajú, chovajú, označujú a distribuujú spôsobom, ktorý zaručuje ich pravdivý názov. Tento certifikovaný materiál je určený na použitie pri rôznych lesníckych funkciách vrátane produkcie dreva, ochrany pôdy a environmentálnych kritérií. Schéma Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pre certifikáciu (LRM) v medzinárodnom obchode obsahuje súbor pravidiel, ktorých cieľom je	Publikácie , dostupné na: https://www.oecd.org/agriculture/forest/publications/ OECD forest seed and plant scheme , dostupné na: https://www.oecd.org/agriculture/forest/documents/forest-scheme-rules-and-regulations.pdf OECDiLibrary, dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/	neuvádza sa	OECD Headquarters 2, rue André Pascal 75016 Paris OECD Boulogne 46, quai Alphonse Le Gallo 92100

				garantovať kvalitu zdrojov a poskytnúť záruky pravosti LRM od zberu cez pestovanie sadeníc až po dodávku konečnému užívateľovi. Schéma OECD na kontrolu pohybu lesného reprodukčného materiálu v medzinárodnom obchode je otvorená pre členské štáty OECD, ale aj pre ostatné štáty. Doteraz systém implementuje 29 zúčastnených krajín (vrátane tropických krajín, ktoré rozvíjajú svoju výmenu semien na účely zalesňovania). Semená a rastliny sa pestujú a úradne kontrolujú podľa harmonizovaných postupov. V každom členskom štáte OECD na to dohliadajú poverené národné orgány. V SR je ním NLC, prostredníctvom pracoviska Kontroly lesného reprodukčného materiálu.			Boulogne-Billancourt
27.	Forest Stewardship Council	FSC	https://www.fsc.org/en	FSC je medzinárodná nezisková organizácia založená v roku 1993 na podporu environmentálne správneho, sociálne prospešného a ekonomicky výnosného hospodárenia vo svetovom lesníctve. Vznikla z podnetu environmentálnych skupín ako sú: Svetový fond pre prírodu, Priatelia zeme a iných. Dôvodom jej vzniku bolo pokračujúce drancovanie prevažne tropických lesov a neschopnosť vlád prijať pravidlá na ich zachranu. Podrobné informácie o organizácii FSC nájdete na stránkach https://ic.fsc.org.	FSC-certified Forests, dostupné na: https://www.fsc.org/en/certified-forests Demonstrating Impacts, dostupné na: https://www.fsc.org/en/impact/demonstrating-impacts Publikácie, dostupné na: https://open.fsc.org/handle/resource/3	neuvádza sa	FSC International Adenauerallee 134 53113 Bonn info@fsc.org
28.	Európska iniciatíva INTEGRATE+ 2013-2016	neuvádza sa	http://www.integrateplus.org/	SR sa zapojila do európskej iniciatívy INTEGRATE+ (v rokoch 2013-2016) zameranej na integrovanie ochrany prírody do obhospodarovania lesa. Hlavnou aktivitou je budovanie siete tréningových plôch tzv. Marteloscope, na ktorých sa lesní hospodári môžu učiť správne rozhodovať pri výchovných zásahoch medzi podporou ekonomicky cenných stromov a stromov poskytujúcich mikrobiotopy (dutiny, trhliny a pod.) živočíšnym druhom. Pristúpením nových krajín sa aktivity rozšírili aj na organizovanie seminárov so širšou lesníckou problematikou, napr. k otázke podkôrneho hmyzu v CHÚ (seminár v Białowieži v roku 2018). NLC, v spolupráci so štátnym podnikom LESY SR, založilo v roku 2018 pri Bratislave prvé 2 slovenské plochy Marteloscope. Demonštračné weby INTEGRATE+ slúžia na precvičenie výberu virtuálneho stromu, ako aj na ukážky návštev v teréne. Hlavným cieľom je trénovať a prípadne zlepšovať rozhodovacie kapacity súvisiace s integráciou aspektov biodiverzity do LH.	Publikácie, dostupné na: http://www.integrateplus.org/media-center/publications.html	neuvádza sa	neuvádza sa

Príloha 5 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na agroturizmus a vidiecky turizmus

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
Odborné útvary v pôsobnosti 1. štátneho tajomníka Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky							
1.	Sekcia cestovného ruchu	neuvádza sa	https://www.mindop.sk/	Ministerstvo je rozpočtová organizácia štátu, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet. Ministerstvo je služobný úrad a je právnickou osobou, v právnych vzťahoch vystupuje vo svojom mene. Sekcia CR poskytuje v oblasti propagácie CR možnosť spoluúčasti v národnom stánku SR na zahraničných veľtrhoch a výstavách. Všetky kompetencie a úlohy v oblasti marketingu a štátnej propagácie CR SR spadajú v súčasnosti pod Sekciu CR na Ministerstve dopravy a výstavby Slovenskej republiky (MDV SR). Túto činnosť vykonáva pomocou týchto nástrojov a služieb: výstavy a veľtrhy pre oblasť CR, národný turistický portál Slovenska www.slovakia.travel a sociálne siete, medzinárodná spolupráca v cestovnom ruchu, vydávanie propagačných materiálov. V oblasti CR ministerstvo: 1. vytvára podmienky pre rozvoj CR ako štátnej priority, 2. vypracúva, implementuje a monitoruje štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu, 3. vypracúva národnú koncepciu rozvoja CR a zodpovedá za jej plnenie, 4. je poskytovateľom investičnej pomoci pre oblasť cestovného ruchu, 5. podieľa sa na tvorbe systému štatistických informácií o CR, 6. spracúva komplexné štatistické údaje o vývoji CR v SR, 7. spravuje Register krajských a oblastných organizácií CR, 8. plní úlohy a záväzky SR vyplývajúce z členstva vo Svetovej organizácii CR a ostatných medzinárodných a medzištátnych organizáciách a združeníach CR, v EÚ v oblasti CR a z medzinárodných zmlúv týkajúcich sa CR, vo Výbore pre CR Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, 9. zabezpečuje plnenie úloh cezhraničnej spolupráce v CR ruchu v oblasti dvojstranných a multilaterálnych vzťahov, plnenie medzinárodných bilaterálnych a multilaterálnych zmlúv v CR, 10. vypracúva programy rozvoja CR a vyhodnocuje ich realizáciu, 11. podporuje činnosť územnej samosprávy pri rozvoji CR a činnosť krajských a oblastných organizácií CR, 12. zadáva úlohy subjektom výskumu CR, 13. podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie SR v zahraničí, 14. poskytuje dotácie	Rôzne dokumenty, napr. Cestovný ruch, Cestovný ruch na Slovensku, Cestovný ruch v Programovom vyhlásení vlády SR 2016-2020, Cestovný ruch v Programovom vyhlásení vlády SR 2020-2024, Služby v cestovnom ruchu a Terminológia v CR , dostupné na: https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/informacie/cestovny-ruch-7/informacie/podpora-destinacneho-manazmentu-7/register-krajskych-organizacii-cestovneho-ruchu-7/register-krajskych-organizacii-cestovneho-ruchu-7/register-oblastnych	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Samospráva - samosprávne kraje SR, www.gastroweb.sk - Gastronomický portál pre profesionálov, www.hotelier.sk - Časopis pre podnikateľov v cestovnom ruchu, www.hotelblog.sk - Prvý webportál pre HoReCa profesionálov, www.statistics.sk - Štatistický úrad SR, www.sorger.sk - Ubytovanie a pobyty v Tatrách a na Slovensku, kúpele, www.tasr.sk - Tlačová agentúra Slovenskej republiky, www.uszz.sk - Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, www.indprop.gov.sk - Úrad priemyselného vlastníctva, www.pamiatky.sk - Pamiatkový úrad SR, www.portal.gov.sk - Ústredný portál verejnej správy SR, www.colnasprava.sk - Colné riaditeľstvo www.sacka.eu - Slovenská asociácia cestovných kancelárií a agentúr, www.zcrsr.sk - Zväz cestovného ruchu Slovenskej republiky, www.ask.sk - Asociácia slovenských kúpeľov, www.aices.sk - Asociácia informačných centier Slovenska, www.azsz.sk - Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky, www.assr.sk - Asociácia somelierov Slovenskej republiky, www.apmuz.sk - Asociácia penziónov a malých ubytovacích zariadení Slovenska, www.touristguides.sk - Slovenská spoločnosť sprievodcov cestovného ruchu, www.skba.sk - Slovenská barmanská asociácia, www.sopk.sk - Slovenská obchodná a	Námestie slobody č. 6 P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava Slovenská republika obcan@mindop.sk

				podľa osobitných predpisov. Sekcia CR MDV SR je zodpovedná za plánovanie a rozvoj cestovného ruchu, ako aj za implementáciu opatrení, ktoré vytvárajú stimuly pre súkromný sektor. Ako člen medzinárodných organizácií podporuje aj cezhraničnú spoluprácu v CR.	organizácií cestovného ruchu, dostupné na: https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-oblastnych-organizacii-cestovneho-ruchu Štatistika a analýzy CR, dostupné na: https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/statistika Rôzne publikácie o CR, dostupné na: https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/publikacie Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky - Sekcia cestovného ruchu, 2013: Stratégia rozvoja cestovného ruchu, dostupné na: https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty/strategia-rozvoja-cestovneho-ruchu-do-roku-2020	priemyselná komora, www.lavex.sk - Lavex- Záujmové združenie prevádzkovateľov lanoviek a lyžiarskych vlekov, www.agroturist.sk - Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky, www.vipa.sk - Vidiecky parlament na Slovensku, www.agritourism.sk - Slovenské združenie podnikateľov v agroturistike, www.szz.sk - Slovenský živnostenský zväz, www.zmos.sk - Združenie miest a obcí Slovenska, www.zhrsr.sk - Zväz hotelov a reštaurácií Slovenskej republiky, www.agroturist.sk – Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu, www.zms.sk – Zväz múzeí na Slovensku, www.caravanning.sk – Slovenská asociácia campingu a caravaningu, www.cykloklub.sk – Slovenský cykloklub, www.bha.sk - Bratislava Hotels association, www.szkc.sk - Slovenský zväz kuchárov a cukrárov, www.rsi.sk - Zahraničné vysielanie Slovenského rozhlasu Radio Slovakia International, www.krasturist.sk - KRASTURIST občianske združenie pôsobiace v oblasti rozvoja cestovného ruchu na území Národného parku Slovenský kras., www.historickehotelyslovenska.sk - Asociácia historických hotelov Slovenska, www.rusweb.sk - portál zameraný na ruskú komunitu žijúcu, pracujúcu a cestujúcu na Slovensko, Podnikateľské informačné centrum MZVEZ SR - portál podnikateľského centra Ministerstva zahraničných vecí SR.	
Zväzy a asociácie							
2.	Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky	SZVTA	http://www.agroturist.sk/	Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky je nepolitická, dobrovoľná a záujmová organizácia združujúca subjekty, ktoré poskytujú služby súvisiace s rozvojom vidieka využitím jeho zdrojov najmä v oblasti CR alebo sa podieľajú na vytváraní potrebných podmienok. Poslaním Zväzu je najmä:	Veľtrhy a výstavy - archív, dostupné na: http://www.agroturist.sk/z002.php Agentúra pre vzdelanie a vedu - semináre (odborné	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, MDVRR SR, SACR, ARVI v Nitre, Európske združenie agroturistiky (EUROGITES), ZMOS, ZCR SR.	Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky Priemyselná 6, 821 09 Bratislava Slovenský zväz

				a) aktívne zastupovať oprávnené záujmy podnikateľov v agroturistike a vidieckej turistike, ale aj ostatných podnikateľov na vidieku, s cieľom podpory rozvoja podmienok a infraštruktúry so zameraním na CR, b) poskytovať poradenskú pomoc podnikateľom v agroturistike a vo vidieckej turistike, ostatným podnikateľom na vidieku a záujemcom o podnikanie na vidieku c) organizovať kurzy, semináre a školenia zamerané na nové poznatky pre rozvoj agroturistiky, vidieckej turistiky a rozvoj vidieka, d) zabezpečovať internetovú stránku Zväzu e) vydávať katalóg zariadení vidieckej turistiky a agroturistiky na Slovensku, f) organizovať exkurzie, účasť na výstavách, veľtrhoch a iných podujatiach propagačného charakteru, g) spolupracovať s inými združeniami, inštitúciami a podnikateľskými subjektami, pôsobiacimi v oblasti CR a rozvoja vidieka, h) spolupracovať so zahraničnými zväzmi podobného zamerania, i) zabezpečiť komplexné marketingové aktivity a koordináciu ostatných aktivít pre rozvoj vidieka najmä ak sú zamerané na CR.	príspevky), dostupné na: https://www.avv.sk/podporujem-e/rozvoj-regionov-a-turizmu/#seminare_k_rozvoju Stanovy SZVTA, dostupné na: http://agroturist.sk/informacie2.php Dovolenka na slovenskom vidieku, dostupné na: http://agroturist.sk/aktuality/Agr-okatalog2011.pdf		vidieckej turistiky a agroturistiky, Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava, info@agroturist.sk, info@park-hotel.sk Korešpondenčná adresa: Štefan Píri, Hokovce 222, 935 84 Horné Semerovce
3.	Zväz cestovného ruchu SR	ZCR SR	http://www.zcrsr.sk/	Zväz CR SR je dobrovoľnou, apolitickou a profesijne zameranou organizáciou zamestnávateľov s právnou subjektivitou združujúcou za podmienok akceptácie týchto stanov zamestnávateľov, podnikateľov a ostatné fyzické a právnické osoby aktívne pôsobiace v CR, založenou na základe zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, v znení neskorších predpisov. Základným cieľom ZCR SR je chrániť a presadzovať spoločné zamestnávateľské záujmy svojich členov, ich podnikateľské práva a slobody a ochraňovať ich pred opatreniami vedúcimi k zhoršovaniu rovnoprávného trhového podnikateľského prostredia v oblasti CR. 2. Na splnenie tohto cieľa ZCR SR najmä: a) analyzuje a vyhodnocuje legislatívne podmienky podnikania s dôrazom na praktické poznatky svojich členov, koordinuje ich postup a aktívne sa podieľa na tvorbe podmienok hospodárskej a sociálnej politiky štátu s významnou mierou participácie na príprave a tvorbe právnych predpisov, týkajúcich sa dôležitých spoločných záujmov zamestnávateľov,	Priority ZCR SR na obdobie 2020 - 2024, dostupné na: http://www.zcrsr.sk/priority/	Členmi zväzu sú v súčasnosti Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska, Slovenská asociácia cestovných kancelárií a cestovných agentúr, Lavex – lanovky a vleky, Historické hotely Slovenska, Slovenský zväz vidieckej turistiky a agroturistiky, Asociácia slovenských kúpeľov, Bratislavská organizácia cestovného ruchu, akciová spoločnosť TATRY MOUNTAIN RESORTS, Ústav turizmu, Región Vysoké Tatry, Asociácia zábavy a hier, AquaCity Poprad a Trinity Hotels. Zväz sa bude naďalej rozširovať o ďalšie združenia a asociácie CR na celoštátnej i na regionálnej úrovni a je otvorený aj pre ďalšie podnikateľské subjekty. Medzi priority ZCR SR patrí najmä zjednotenie branže CR, aktívny prístup k legislatívnym zmenám v oblasti CR, intenzívnejšia	Zväz cestovného ruchu Slovenskej republiky Bajkalská 25, 821 01 Bratislava prezident@zcrsr.sk

				b) zúčastňuje sa rokovaní v tripartitných orgánoch pri riešení problematiky pracovnoprávných a hospodárskych vzťahov ako aj osobitných rokovaní so zástupcami zamestnancov, c) aktívne komunikuje so zástupcami podnikateľských aj nepodnikateľských subjektov pôsobiacich v oblasti CR doma i v zahraničí v prospech rozvoja CR na Slovensku, d) vedie svojich členov k dodržiavaniu podnikateľskej kultúry, odborných a súťažných zásad a etiky v podnikaní.		spolupráca so sekciou CR MDV SR pri propagácii Slovenska a podpora domáceho CR.	
4.	Asociácia informačných centier Slovenska	AICES	https://aices.sk/	AICES je dobrovoľné, nepolitické, odborné a záujmové združenie fyzických aj právnických osôb, pôsobiacich v oblasti informácií a CR. Hlavnou činnosťou združenia je: podporovať činnosť svojich členov v záujme propagácie SR najmä v oblasti CR, spolupracovať s orgánmi štátnej správy a samosprávy, fyzickými a právnickými osobami doma a v zahraničí v oblasti informácií a CR, vykonávať dohľad nad činnosťou členov v zmysle stanov asociácie.	Metodická príručka pre TIC a Analytická štúdia sektoru TIC na Slovensku - návrh optimálneho fungovania TIC, dostupné na: https://aices.sk/na-stiahnutie/ Informačné centrá SR - mapa, dostupná na: https://aices.sk/informacne-centra/ Aktuality - dostupné na: https://aices.sk/aktuality/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Národná diaľničná spoločnosť, štátna správa, samospráva, fyzické a právnické osoby doma i v zahraničí v oblasti informácií a CR, A.T.I.C. ČR, MDV SR, Danube Compass, Vydavateľstvo KAM po Česku s.r.o., Vydavateľstvo Petit Press.	PaedDr. Ivona Fraňová, PhD. Prezidentka AICES Asociácia informačných centier Slovenska Námestie mieru 1 031 01 Liptovský Mikuláš Tel.: 0911/705 760 E-mail: franova@infoslovak.sk , franova@aices.sk
5.	Asociácia penziónov a malých ubytovacích zariadení Slovenska	neuvádza sa	neuvádza sa	Podnikateľské združenie - združovanie osôb spôsobilých poskytovať ubytovacie a stravovacie služby, podpora vzájomnej spolupráce členov a zastupovanie ich záujmov.	žiadne pre verejnosť	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. štátna správa, samospráva, fyzické a právnické osoby doma i v zahraničí, ktoré podnikajú v oblasti informácií a CR.	SNP 79, 900 91 Limbach
6.	Asociácia podnikateľov cestovného ruchu	neuvádza sa	http://ives.minv.sk/rez/registre/pages/detail.aspx?id=168193	Podnikateľské združenia	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	Grand tour CK, 1. mája 4, 05801 Poprad
7.	Slovenská asociácia cestovných kancelárií a cestovných agentúr	SACKA	https://www.sacka.eu/	Asociácia je dobrovoľným, nezávislým združením cestovných kancelárií, cestovných agentúr a ďalších firiem a inštitúcií, ktoré sa zaoberajú cestovným ruchom. Bola založená v auguste roku 1991. Hlavným poslaním asociácie je prispievať k rozvoju cestovného ruchu . Asociácia považuje za svoju stavovskú povinnosť presadzovať a ochraňovať záujmy svojich členov , ktoré súvisia s jej hlavným poslaním, podporovať ich činnosť a zvyšovať ich profesionálnu prestíž. SACKA je od roku 2004 členom ECTAA.	Archív aktualít, dostupné na: https://www.sacka.eu/archiv-aktualit/ Ostatné materiály dostupné pre zaevidovaných	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, hlavne so Sekciou CR MDV SR.	Slovenská Asociácia Cestovných Kancelárií a Cestovných Agentúr Bajkalská 25 821 01 Bratislava2

Agentúry, portály a systémy							
8.	Agentúra pre rozvoj vidieka	ARVI	http://www.nsrv.sk/	Agentúra pre rozvoj vidieka (ARVI) je príspevkovou organizáciou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorá už viac ako 20 rokov pomáha zhromažďovať, analyzovať a šíriť informácie v oblasti rozvoja vidieka, zabezpečovať spätnú väzbu zodpovedným orgánom vo vzťahu k rozvoju vidieka, podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, poskytovať poradenstvo potenciálnym a existujúcim podnikateľským subjektom, verejnému a neziskovému sektoru na vidieku k ich činnosti zameranej na rozvoj vidieka. Agentúra pre rozvoj vidieka so sídlom v Nitre a regionálne antény pôsobiace v ôsmich krajoch Slovenska – v Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom, Trenčianskom, Banskobystrickom, Žilinskom, Prešovskom a v Košickom. Finalizácia poľnohospodárskych produktov, alternatívne využitie poľnohospodárskej pôdy, rozvoj služieb na vidieku. • poradenstvo a vzdelávanie v oblasti rozvoja vidieka, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva pre širokú verejnosť • organizácia konferencií, seminárov, študijných ciest • podpora spolupráce a inovácií v poľnohospodárstve, výrobe potravín, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach • zoskupovanie organizácií zapojených do podpory rozvoja vidieka a poľnohospodárstva • kontaktný bod v rámci aktivít LEADER/CLLD • spolupráca v oblasti vytvárania sietí MAS • zber príkladov dobrej praxe a ich šírenie verejnosti • spolupráca so štátnymi inštitúciami a zodpovednými orgánmi vo vzťahu k politike rozvoja vidieka • koordinácia tematických pracovných skupín	Kontrakty a Výročné správy dostupné na: http://www.nsrv.sk/?pl=61	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MPRV SR, Pôdohospodárska platobná agentúra, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Agroinštitút Nitra, Národné lesnícke centrum, Národné výstavisko Agrokomplex, š.p.	Akademická 4 949 01 Nitra arvi@arvi.sk
9.	Slovakia. Travel	neuvádza sa	https://slovakia.travel/	Národný turistický portál cestovného ruchu pod značkou #Dobrý nápad Slovensko. Portál Slovakia.travel vznikol na základe projektu s názvom Národný jednotný informačný systém cestovného ruchu Slovenskej republiky (Národný portál cestovného ruchu Slovenska). Projekt bol zrealizovaný v rámci opatrenia 2.3 sektorového operačného programu Priemysel a služby pre	Na stiahnutie rôzne články, dostupné na: https://slovakia.travel/zurnal/clanky napr. Ako sa žilo kedysi, dostupné na: https://slovakia.travel/ako-sa-zilo-kedysi	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MDV SR, sociálne siete, krajské a oblasťné organizácie CR, magistrát hlavného mesta SR.	info@slovakia.travel

				Slovenskú agentúru pre cestovný ruch. Ide o oficiálny, centrálny propagačno-informačný systém cestovného ruchu SR (Oficiálny turistický portál Slovenska) na internete, ktorý má propagovať Slovensko ako destináciu cestovného ruchu. Hlavným poslaním a prioritou tohto portálu je poskytovanie informácií a motivácia účastníkov cestovného ruchu. z rôznych oblastí, napr. destinácie, turistické regióny, pamiatky UNESCO, to najlepšie zo Slovenska, kam ísť, čo vidieť a robiť, podujatia, užitočné informácie a fakty o Slovensku, atď. Slovakia.travel je oficiálny propagačno-informačný webový portál, ktorý propaguje Slovensko ako destináciu cestovného ruchu. Návštevníkom poskytuje denne aktualizované informácie o turistickej ponuke na Slovensku – destináciách, turistických atrakciách, podujatiach, novinkách, doprave a ubytovaní. Portál má 7 jazykových mutácií – slovenčina, angličtina, nemčina, maďarčina, poľština, ruština a čínština. Súčasťou portálu je plánovač ciest a výletov, ako aj prepojenie na sociálne siete.	Čaro slovenského vidieka, dostupné na: https://slovakia.travel/caro-slovenskeho-vidieka Putovanie salašmi Liptova, dostupné na: https://slovakia.travel/putovanie-salasmiliptova Salaše, farmy a agrozariadenia, dostupné na: https://slovakia.travel/salase-farmy-rance-a-agrozariadenia Online- sprievodca, dostupné na: https://slovakia.travel/uzitocne-informacie/on-line-sprievodca Brožúry, dostupné na: https://slovakia.travel/uzitocne-informacie/brozury		
10.	Národný turistický systém	neuvádza sa	https://nationaltourism.sk/	Projekt oficiálneho Národného turistického systému SR je vytváraný ako slovenský startup pod záštitou Ministerstva dopravy a výstavby SR. Nejde o statický projekt, ale jeho ambíciou je kontinuálne zabezpečenie neustálych zlepšování prostredníctvom rozširovania jeho funkcionality. Spolupracujú a podieľajú sa na ňom významné inštitúcie z rôznych sfér štátneho a súkromného sektora, pričom v rámci projektu dochádza k spájaniu ďalších zaujímavých slovenských turistických startupov, ticketovacích spoločností a dopravcov do jednej platformy. Projekt má ambíciu spojiť cestovný ruch na Slovensku v digitálnej forme a priblížiť ho turistovi. Turista si pred cestou nájde všetky potrebné informácie na webovom portáli, body svojho záujmu si hneď rezervuje a vytvorí svoj vlastný výlet. Cieľom projektu je subjektom, ktoré poskytujú služby v cestovnom ruchu vytvoriť profil a poskytnúť im online nástroje na efektívny predaj svojich služieb ako online rezervačný systém, vernostný kartový systém s rôznymi doplnkovými službami. Kompletne dáta o subjektoch s prepojením na online nástroje sa ukladajú do centrálného úložiska systému MAPPA, ktorý	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	neuvádza sa

				manažujú jednotlivé oblastné organizácie cestovného ruchu.			
11.	Slovenský vidiek	neuvádza sa	https://www.slovenskyvidiek.sk/	Informačný, mediálny portál prináša denné aktuálne spravodajské informácie z oblasti poľnohospodárskej produkcie, potravinárstva, hospodárstva, ekonomiky, životného prostredia, miestnej územnej samosprávy, vidieckeho turizmu a agroturizmu, ale aj informácie z regiónov Slovenska, zaujímavé reportáže, rozhovory a odborné témy. Cieľom portálu je mediálna podpora regiónov Slovenska, mladých farmárov, slovenských výrobcov a spracovateľov potravinárskych produktov, výrobcov nepotravinárskych produktov ako aj podpora predaja slovenských výrobkov. Súčasťou portálu je Agrobazár s ponukou použitej techniky, technológií, farmárskych potrieb	Príspevky a články , dostupné na: https://www.slovenskyvidiek.sk/category/vidiecky-turizmus-a-agroturizmus/ ; https://www.slovenskyvidiek.sk/category/temy/ ; https://www.slovenskyvidiek.sk/category/farma-a-predaj-z-dvora/ Príspevok s názvom Vidiecky turizmus a agroturizmus na slovenskom vidieku , dostupné na: https://www.slovenskyvidiek.sk/vidiecky-turizmus-a-agroturizmus-na-slovenskom-vidieku/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, hlavne s Národnou sieťou rozvoja vidieka SR	Od decembra 2018 je vydavateľom online portálu Slovenský vidiek spol. Land Media. Prevádzkovateľom portálu je Ing. Juraj Vrabec - Land Media so sídlom: Rastislavova 210 951 41 Lužianky juraj.vrabec@slovenskyvidiek.sk
12.	Slovenský cestovateľ	neuvádza sa	https://slovenskycestovatel.sk/	Slovenský cestovateľ je nekomerčný turistický portál, ktorý svojim návštevníkom prináša množstvo výletov, zaujímavých miest, článkov, ubytovaní a udalostí na Slovensku. Slovenský cestovateľ propaguje turisticky zaujímavé a prístupné miesta, výlety a lokality na Slovensku. Okrem výletov do prírody a za kultúrou chce spropagovať aj menej známe historické miesta - hrady a ich zrúcaniny, zámky či iné pamiatky. Na teplé letné dni tu nájdete tipy na výlety, jaskyne, kúpaliská či aquaparky. Okrem samotných výletov sa snažíme popularizovať aj miesta s odkazom na našu nesmierne bohatú kultúru a históriu. Projekt vznikol na konci leta 2016 z iniciatívy študenta s cieľom vytvoriť portál nabitý informáciami, ktorý obsahuje všetky zaujímavé atrakcie, miesta, výlety a mnoho iného v našom krásnom Slovensku. Informácie o otváracích hodinách sú pre návštevníkov či turistov rovnako dôležité ako aj cenníky. Takto sú všetky potrebné informácie na jednom mieste. Informácie o Slovensku sú rozdelené do 5 kategórií: Kultúra, Šport a relax, Zábava, Pamiatky a Výlety.	Články , dostupné na: https://slovenskycestovatel.sk/articles	neuvádza sa	info@slovenskycestovatel.sk
13.	Enviroportal	neuvádza sa	https://www.enviroportal.sk/	Enviroportál tvorí základnú platformu pre publikovanie výstupov z informačných systémov, poskytuje autorizované a overené informácie o životnom prostredí na Slovensku i za jeho	Scenáre pre prírodu Slovenska do roku 2050 , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/upl	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. MŽP SR, MPRV SR, MDV SR	Mgr. Petra Horváthová Koordínátor Enviroportálu

				hranicami, užívateľom slúži na jednotný prístup k informáciám poskytovaným v oblasti životného prostredia. Cieľom portálu je poskytovať aktualizované a profesionálne garantované informácie a uľahčovať orientáciu v širokej problematike životného prostredia, vrátane CR v časti Environmentálne témy - príčiny a dôsledky stavu ŽP, dostupné na: https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/vplyvy-na-zp	oads/report/10621.pdf CR - právne predpisy , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/cestovny-ruch/pravne-predpisy-sr CR - dokumenty , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/cestovny-ruch/dokumenty CR - indikátory , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/indikator/221?langversion=sk CR - Sektorové správy , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/cestovny-ruch CR - mestské a vidiecke ŽP , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/mestske-a-vidiecke-zivotne-prostredie		Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica E-mail: web@enviroportal.sk
Neziskové a mimovládne organizácie, občianske združenia a projekty, stavovské organizácie							
14.	Nezisková organizácia rozvoja vidieckej turistiky	NORZVT	http://www.tik.sk/	Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, ktorá vznikla v roku 2000, v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt zamerané na regionálny rozvoj a vidiecku turistiku a vrátane ponuky rôznych druhov CR podľa požiadaviek zákazníka v regiónoch SR: Bratislava, mestské časti Bratislavy, okresy Pezinok, Senec, Malacky.	V spolupráci so SZVTA príspevok , dostupný na: https://www.avv.sk/wp-content/uploads/2018/08/3.NO-RVT-Vidiecky_CR-agroturistika.pdf	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. SZVTA.	Nezisková organizácia rozvoja vidieckej turistiky Štúrova 117 90001 Modra tik@post.sk , tik@zoznam.sk
15.	Regionálne environmentálne centrum	REC Slovensko	http://www.ekoforum.sk/o-nas/clenovia/rec-slovensko	Regionálne environmentálne centrum Slovensko podporuje aktivity smerujúce k zlepšeniu stavu ŽP a trvalo udržateľnému rozvoju, environmentálnu výchovu a účasť verejnosti v rozhodovacom procese. Regionálne environmentálne centrum pre krajiny strednej a východnej Európy (REC) je mimovládna organizácia s medzinárodným prvkom registrovaná podľa zákona č. 116/1985 Zb, ktorej činnosť sa zameriava na podporu aktivít, ktoré smerujú k zlepšeniu stavu životného prostredia na Slovensku a v krajinách strednej a východnej Európy. REC Slovensko je súčasťou siete pracovísk REC v 15 krajinách strednej a východnej Európy a v Turecku. Od svojho založenia v roku 1992 úspešne spolupracuje so všetkými významnými skupinami spoločnosti, najmä však s environmentálnymi mimovládnymi organizáciami, Ministerstvom životného prostredia SR,	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	REC Slovensko, Vysoká 18, 811 06 Bratislava rec@changenet.sk

				samosprávami a akademickými inštitúciami. REC Slovensko si postupne vybudovalo vlastnú expertízu a spolupracuje s mnohými expertmi na realizácii projektov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni ako aj v oblasti ochrany prírody (legislatíva, Natura 2000), environmentálnej výchovy a projektoch so zameraním na účasť verejnosti.			
16.	Občianske združenie TATRY	OZ TATRY	http://www.ekoforum.sk/onas/clenovia/obcianske-zdruzenie-tatry	Environmentálne občianske združenie TATRY (OZ TATRY) vzniklo v októbri 2000 zo skupiny ľudí, ktorí sa podieľali na ochrane a tvorbe životného prostredia v podtatranskej oblasti od decembra 1998. Cieľom OZ TATRY je ochrana životného prostredia a kultúrneho dedičstva v podtatranskej oblasti v spolupráci so štátnymi a samosprávnymi orgánmi, podnikateľskými subjektami a ďalšími mimovládnyimi organizáciami. OZ TATRY je environmentálna mimovládna organizácia, ktorá má svoju dlhodobú víziu zadefinovanú v „Programu obnovy krajiny v podtatranskom regióne“, ktorý má nasledovné podprogramy: výchovno-vzdelávacie aktivity, obnova nelesnej drevinovej vegetácie, občiansky monitoring vodných tokov (životného prostredia), manažment chránených území a druhová ochrana, propagácia bioproduktov a tradičných remesiel, ochrana zdrojov a hospodárenie s nimi a aktivity spojené s ochranou prírody a krajiny.	žiadne pre verejnosť	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. Danube Environmental Forum (DEF), Slovenská Klimatická Koalícia, Agro-eko fórum, platforma Ekofórum.	OZ TATRY, KEMI 627/5, 031 04 Liptovský Mikuláš oztatry@slovanet.sk
17.	Priatel'ia Zeme	CEPA	http://cepa.priateliazeme.sk/	Združenie je neziskovou organizáciou so sídlom v Ponickej Hute. Jeho cieľom je chrániť prírodu a krajinu, presadzovať environmentálnu, sociálnu a ekonomickú spravodlivosť, rozvíjať demokraciu a otvorenú občiansku spoločnosť, podporovať vyvážený rozvoj regiónov a posilňovať efektívnu účasť občanov na rozhodovaní o veciach verejného záujmu. Priatel'ia Zeme-CEPA sú občianske združenie, ktoré nadväzuje na ciele Centra pre podporu miestneho aktivizmu (CEPA). Vzniklo inštitucionalizáciou programu CEPA Udržateľná ekonomika, prebralo práva a záväzky vyplývajúce z realizácie tohto programu, pokračuje v ňom a ďalej ho rozvíja. Združenie je neziskovou organizáciou so sídlom v Ponickej Hute. Jeho cieľom je chrániť prírodu a krajinu, presadzovať environmentálnu, sociálnu a ekonomickú spravodlivosť, rozvíjať demokraciu a otvorenú občiansku spoločnosť, podporovať vyvážený rozvoj regiónov a posilňovať efektívnu	Rôzne publikácie , dostupné na: http://cepa.priateliazeme.sk/nase-publikacie	neuvádza sa	Priatel'ia Zeme-CEPA Námestie Pod Krížom 65 976 33 Poniky-Ponická Huta cepa@priateliazeme.sk

				účasť občanov na rozhodovaní o veciach verejného záujmu. Priatelia Zeme-CEPA pôsobia na miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni. Vyhľadávajú, podporujú a aktivizujú občanov a ich skupiny, rozvíjajú zručností a schopností svojich členov a vyvíjajú osvetovú, publikačnú, konzultačnú, informačnú a vzdelávaciu činnosť.			
18.	Slovenská spoločnosť sprievodcov CR	SSSCR	http://www.touristguides.sk/	SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ SPRIEVODCOV CESTOVNÉHO RUCHU je dobrovoľné, nezávislé, nepolitické, profesijné občianske združenie kvalifikovaných sprievodcov cestovného ruchu zo všetkých regiónov Slovenskej republiky. Vznikla v roku 2003 a dnes zastrešuje viac ako 200 členov. Profesijné združenie kvalifikovaných sprievodcov pôsobiacich v Slovenskej republike bolo založené v apríli roku 2003. Vtedy si SSSCR za jeden zo svojich základných zámerov a cieľov vytýčila aj úlohu pozdvihnúť celkovú spoločenskú vážnosť profesie sprievodca cestovného ruchu a etablovať túto prácu ako plnohodnotné povolanie. V rámci SSSCR je hlavnou úlohou: poskytovať služby sprievodcov cestovného ruchu v 16 jazykoch, hájiť profesijné záujmy kvalifikovaných sprievodcov cestovného ruchu vo všetkých oblastiach, a to predovšetkým na poli legislatívy a pracovno-právnej agendy, intenzívne spolupracovať s ďalšími partnermi v oblasti cestovného ruchu, viesť trvalý dialóg s všetkými vrcholovými inštitúciami v sektore štátnej správy, ako aj na úrovni krajskej, regionálnej a komunálnej sféry, usporiadať širokú paletu prednášok, vzdelávacích, doškoľovacích a osvetových akcií nielen pre našich členov, ale aj pre laickú i odbornú verejnosť, poskytovať metodicko-poradenské a konzultačné služby, organizovať kurzy SPRIEVODCA CR Kurzy sú akreditované Ministerstvom školstva SR, zúčastňovať sa na výstavách cestovného ruchu, kde prezentujeme profesiu sprievodcov cestovného ruchu a služby našich členov, participovať na práci odborných pracovných skupín a vystupujeme na odborných konferenciách venovaných cestovnému ruchu, nadväzovať kontakty a spoluprácu s profesijnými organizáciami sprievodcov v zahraničí a priamo do praxe zavádzať harmonizáciu a štandardizáciu v oblasti vzdelávania v cestovnom ruchu a kvality poskytovaných služieb.	žiadne pre verejnosť, Virtuálna knižnica - dostupná iba pre členov guidepedia SSSCR, dostupná na: http://guidepedia.sk/	neuvádza sa	Slovenská spoločnosť sprievodcov cestovného ruchu Záružická 23 82101 Bratislava info@touristguide.sk
19.	Slovenské združenie	neuvádza sa	neuvádza sa	Občianske združenie	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	SLOVENSKÉ ZDRUŽENIE

	podnikateľov v agroturistike						PODNIKATEĽOV V AGROTURISTIKE Vasil'ov 152 02951 Vasil'ov
20.	Slovenská agentúra pre cestovný ruch	SACR	neuvádza sa	SACR - pred tromi rokmi ju rezort dopravy zrušil a jej poslanie i kompetencie presunul pod seba. Marketingová stratégia Slovenskej agentúry pre cestovný ruch na roky 2014 – 2020 stanovuje ciele a nástroje na efektívnejšiu podporu cestovného ruchu zo strany štátu, najmä v oblasti propagácie Slovenska ako dovolenkovej destinácie.	Marketingová správa, dostupné na: https://www.enviroportal.sk/cestovny-ruch/dokumenty/marketingova-strategia-sacr	neuvádza sa	Slovenská agentúra pre cestovný ruch Námestie Ľ. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica Tel.: +421/48/413 61 46 Fax: +421/48/413 61 49 E-mail: sacr@sacr.sk
21.	Združenie miest a obcí	ZMOS	https://www.zmos.sk/	Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) bolo založené na obhajobu spoločných oprávnených záujmov a presadzovanie potrieb svojich členov, teda miest, obcí a mestských častí Bratislavy a Košíc, čo zároveň znamená, že jeho úlohou nie je vstupovať do riešenia individuálnych problémov jednotlivých členských miest a obcí. Združenie miest a obcí Slovenska je najväčšia nevládna organizácia združujúca, zastupujúca a reprezentujúca mestá, obce a mestské časti v SR ako právnické osoby. Od svojho založenia v marci 1990 sa aktívne zapája do reformných procesov verejnej správy. Združenie miest a obcí Slovenska združuje 2784 samospráv z celkového počtu 2929. Zo 140 miest je členom ZMOS 131 a z 2750 obcí sa svojím členstvom k ZMOS hlási 2653. Okrem toho v rámci krajín Európskej únie nepôsobí žiadna iná strešná organizácia samosprávy na princípe dobrovoľnosti s tak vysokou mierou reprezentatívnosti a dlhodobej členskej stability. Činnosť ZMOS: 1. koordináčn a: vytváranie podmienok na výmenu názorov a skúseností zástupcov členských miest a obcí a formovanie spoločných stratégií prosievajúcich k posilňovaniu pozície miestnej územnej samosprávy, 2. iniciatívna : proaktívna účasť zástupcov členských miest a obcí pri riešení spoločných problémov a príprave i realizácii spoločných stratégií, 3. metodicko-informačná : poskytovanie metodologickej činnosti v súvislosti so zákonnými povinnosťami a právami miest a obcí, 4. legislatívna : ZMOS je	Knižnica ZMOS , dostupná na: https://www.zmos.sk/kniznica-zmos.html	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. územná samospráva miest a obcí SR, Rada európskych obcí a regiónov (CEMR), Výbor regiónov Európskej únie (CoR), Kongres miestnych a regionálnych orgánov pri Rade Európy (CLRAE), Svetová organizácia miest a samospráv (UCLG).	Združenie miest a obcí Slovenska, Bezručova 9, 811 09 Bratislava webmaster@zmos.sk

				povinne pripomienkujúci subjekt v rámci legislatívneho procesu a zároveň je členom Legislatívnej rady vlády SR a Hospodárskej a sociálnej rady SR, 5. vzdelávacia a projektová: vykonáva sa priamo prípravou a realizáciou vzdelávacích aktivít, projektov a programov pre členské mestá a obce a organizácie v ich zriaďovateľskej pôsobnosti.			
22.	Bližšie k vidieku	neuvádza sa	http://www.blizsiekviedieku.sk/	Bližšie k vidieku je občianske združenie založené za účelom podpory rozvoja vidieckych oblastí v mikroregióne. Ako nezisková organizácia sa snaží podporovať dlhodobý a udržateľný rozvoj vidieka v našej oblasti predovšetkým prostredníctvom zvýšenia informovanosti, podporou a rozvojom komunitných aktivít, posilnením miestnej demokracie, ochranou ŽP a snahami o zlepšenie života starých ľudí a sociálne odkázaných. Bližšie k vidieku sa tiež snaží rozvíjať spoluprácu so záujmovými združeniami doma a v zahraničí, podporovať rozvoj vidieckej turistiky, zamestnanosti a podnikateľského prostredia. Občianske združenie vzniklo v máji 2012	Propagačné materiály, dostupné na: http://www.blizsiekviedieku.sk/na-stiahnutie/	neuvádza sa	Bližšie k vidieku Vážska 455/18 914 41 Nemšová blizsiekviedieku@gmail.com
23.	EKOKRAJINA	neuvádza sa	https://ekokrajina.com/	Projekt EkoKrajina.com vznikol s cieľom šírenia povedomia o ekosystémových službách Slovenska. Ako sa pozeráť na krajinu inak – až do hĺbky duše prírody.	Všetko o agroturistike na Slovensku, dostupné na: https://ekokrajina.com/vsetko-o-agroturistike-na-slovensku/ Ekosystémové služby, dostupné na: https://ekokrajina.com/ekosystemove-sluzby/	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. InfoGLOBE, Ekolist.cz.	info@ekokrajina.com greta@ekokrajina.com
24.	Národná sieť miestnych akčných skupín	NSMAS	https://www.sietmas.sk/	Národná Sieť Miestnych Akčných Skupín Slovenskej Republiky - NS MAS SR je jedinou stavovskou organizáciou a záujmovým združením miestnych akčných skupín, verejno-súkromných partnerstiev a odborníkov na regionálny rozvoj s celoslovenskou pôsobnosťou. Voči riadiacim orgánom, ministerstvám, samosprávam či orgánom Európskej únie zastupuje svojich viac ako 60 členov už od roku 2011. Cieľom Národnej Sieťe MAS je, aby zastupovala čo najväčší počet slovenských miestnych akčných skupín. Čím viac nás bude, tým silnejší bude hlas miestnych akčných skupín voči ministerstvu a riadiacim orgánom. Poslaním NS MAS SR je predovšetkým: združovať miestne akčné skupiny (ďalej MAS), verejno-súkromné partnerstvá (ďalej VSP) pracujúce na princípoch prístupu LEADER/CLLD a odborníkov pôsobiach v oblasti regionálneho	Členovia NS MAS SR, dostupné na: https://www.sietmas.sk/clenovia-nas-mas-sr.html	Spolupracuje s viacerými inštitúciami, napr. riadiaci a platobný orgán pre Program rozvoja vidieka SR a IROP, na národnej úrovni - štátne inštitúcie, štátna správa a samospráva SR, riadiaci a platobný orgán pre Program rozvoja vidieka SR a IROP, Národná sieť rozvoja vidieka SR, organizácie pracujúce v oblasti rozvoja vidieka, finančné ústavy, na nadnárodnej úrovni - orgány EÚ konajúce v záležitostiach programu LEADER, CLLD a rozvoja vidieka.	Národná Sieť Miestnych Akčných Skupín Slovenskej Republiky Gen. M. R. Štefánika 83, 911 01 Trenčín info@sietmas.sk

				rozvoja (ďalej ORR), reprezentovať a zastupovať členov, s ktorými NS MAS SR spolupracuje a propagovať a medializovať NSS MAS všetkými dostupnými prostriedkami. NS MAS SR bola založená na podporu činnosti MAS, VSP a ORR za účelom: a) zlepšiť kvalitu života na vidieku prostredníctvom trvalého a integrovaného miestneho rozvoja; b) zaistiť recipročný prenos poznatkov a skúseností medzi členmi NS MAS SR; c) zaistiť recipročný prenos poznatkov a skúseností na úrovni spolupráce medzi členskými krajinami Európskej únie a jej MAS; d) podporovať spoluprácu s ďalšími krajinami, ktoré vo vidieckom priestore chcú využívať prístup LEADER.			
--	--	--	--	--	--	--	--

Príloha 6 Európske a svetové inštitúcie a organizácie zamerané na agroturizmus a vidiecky turizmus

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
1.	World Tourism Organization Svetová organizácia cestovného ruchu	WTO (UNWTO)	https://www.unwto.org/	Svetová organizácia cestovného ruchu (UNWTO) je agentúra OSN zodpovedná za podporu zodpovedného, udržateľného a všeobecne prístupného CR. Ako popredná medzinárodná organizácia v oblasti CR podporuje UNWTO CR ako hnacu silu hospodárskeho rastu, inkluzívneho rozvoja a environmentálnej udržateľnosti a ponúka vodcovské sily a podporu tomuto sektoru pri presadzovaní vedomostných a turistických politík na celom svete. Priority WTO (UNWTO): 1. Začlenenie CR do globálnej agendy: Presadzovanie hodnoty cestovného ruchu ako hybnej sily sociálno-ekonomického rastu a rozvoja, jeho začlenenia ako priority do vnútroštátnych a medzinárodných politík a potreby vytvorenia rovnakých podmienok pre rozvoj a prosperitu odvetvia. 2. Zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu: Zvyšovanie konkurencieschopnosti členov UNWTO prostredníctvom vytvárania a výmeny poznatkov, rozvoja ľudských zdrojov a podpory excelentnosti v oblastiach, ako je plánovanie politiky, štatistika a trendy na trhu, trvalo udržateľný rozvoj CR, marketing a propagácia, vývoj výrobkov a riadenie rizík a kríz. 3. Podpora rozvoja trvalo udržateľného cestovného ruchu: Podpora politik a postupov v oblasti trvalo udržateľného CR: politiky, ktoré optimálne využívajú environmentálne zdroje, rešpektujú sociálno-kultúrnu autenticnosť hostiteľských komunít a poskytujú sociálno-ekonomické výhody pre všetkých. 4. Posilňovanie príspevku cestovného ruchu k znižovaniu a rozvoju chudoby: Maximalizácia prínosu cestovného ruchu k znižovaniu chudoby a dosiahnutie rozvojových cieľov milénia tým, že sa CR stane nástrojom rozvoja a podpora začlenenia CR do rozvojovej agendy. 5. Podpora vedomostí, vzdelávania a budovania kapacít: Podpora krajín pri hodnotení a riešení ich potrieb v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj poskytovanie sietí na vytváranie a výmenu poznatkov. 6. Budovanie partnerstiev: Spolupráca so súkromným sektorom, regionálnymi a miestnymi organizáciami CR, akademickými a výskumnými inštitúciami,	Knižnica eLibrary UNWTO , dostupná na: https://www.e-unwto.org/ Rural Tourism in Europe: Experiences, Development and Perspective , dostupné na: http://www.institutobrasilrural.org.br/download/20120219145557.pdf	neuvádza sa	World Tourism Organization Calle Poeta Joan Maragall 42 28020 Madrid, Spain info@unwto.org

				občianskou spoločnosťou a systémom OSN s cieľom vybudovať udržateľnejší, zodpovednejší a konkurencieschopnejší sektor CR. Medzivládna organizácia UNWTO má 159 členských štátov, 6 pridružených členov, 2 stálych pozorovateľov a viac ako 500 pridružených členov. Ústredie UNWTO sídli v španielskom Madride.			
2.	EU a European parliament Committee on transport and tourism (TRAN) EÚ a Európsky parlament Výbor pre dopravu a cestovný ruch	neuvádza sa	https://europa.eu/	Európsky parlament zastupuje občanov Európskej únie. Je jedinou priamo volenou inštitúciou EÚ. V súčasnosti má 751 poslancov. Úlohou parlamentu je spolupodieľať sa s Radou EÚ na schvaľovaní legislatívy, schvaľuje zloženie Európskej komisie, a spolurozhoduje o rozpočte EÚ. Otázkami dopravy sa primárne zaoberá Výbor pre dopravu a cestovný ruch (TRAN).	Industrial heritage and Agri/Rural tourism in Europe (Priemyselné a poľnohospodársko-vidiecke dedičstvo vo vidieckom turizme v Európe), dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/R egData/etudes/etudes/join/2013/4 95840/IPOL-TRAN_ET(2013)495840_EN.pdf Viaceré publikácie o CR (3109 výsledkov vyhľadávania), dostupné na: https://op.europa.eu/sk/search-results?p_p_id=eu_europa_publications_portlet_search_executor_SearchExecutorPortlet_INSTAN CE_q8EzsBteHybf&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&queryText=cestovn%C3%BD+ruch&facet.collection=EUPub&startRow=1&resultsPerPage=10&SEARCH_TY PE=SIMPLE Sprievodca financovaním EÚ v CR 2014 - 2020 , dostupné na: https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/e0707433-aa5f-11e6-aab7-01aa75ed71a1/language-sk/format-PDF/source-153065781 Európsky systém ukazovateľov CR - Súbor nástrojov pre udržateľné destinácie, dostupné na: https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/6f6546d4-a9a9-458d-8878-b7232e3a6b78/language-sk/format-PDF/source-153066161 European Tourism – Recent	MDV SR	neuvádza sa

					Developments and Future Challenges, dostupné na: https://research4committees.blog/2019/10/29/european-tourism-recent-developments-and-future-challenges/ Oznámenie Komisie Európskeho parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch, dostupné na: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2010/SK/1-2010-352-SK-F1-1.Pdf		
3.	European Federation of Rural Tourism Európska federácia vidieckeho turizmu (Európsky zväz vidieckej turistiky a dovolenky na sedliackom dvore)	EUROGIT ES	https://eurogites.org/eurogites/	EuroGites - Európska federácia vidieckeho turizmu ponúka jedinečnú príležitosť pre autentický zážitok z vidieckej dovolenky (KRAJINA A POĽNOHOSPODÁRSKY CESTOVNÝ RUCH V EURÓPE). 35 profesionálnych organizácií z 27 krajín ponúka na výber z viac ako 100 000 zariadení. Nocľah s raňajkami alebo vlastné stravovanie v súkromných domoch a farmách, malé rodinné vidiecke hotely a penzióny, domáce jedlá alebo aktívny CR: to všetko predstavuje autentický zážitok z vidieckeho a farmárskeho turizmu v Európe pod značkou kvality EuroGites.	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	Sagunto, 8-10-3 ES-04004 Almeria requests@eurogites.org
4.	European Centre for Ecological and Agricultural Tourism Európske centrum pre ekologické poľnohospodárstvo a turistiku	ECEAT	http://www.eceat.org/	ECEAT je popredná európska organizácia v oblasti trvalo udržateľného cestovného ruchu malého rozsahu so zvláštnym dôrazom na vidiecke oblasti a ekologické poľnohospodárstvo. ECEAT je sieť stoviek malých ubytovacích a turistických služieb po celej Európe, ktorá ponúka udržateľnú KVALITU turistických služieb a schvaľuje ich príspevok miestnym komunitám a ochrane životného prostredia. ECEAT podporuje zodpovedné CESTOVANIE, ktoré každý rok prináša takmer 500 000 prenocovaní vo vidieckych oblastiach v prospech miestnych ekonomík v 20 európskych krajinách a uspokojuje zodpovedných cestujúcich.	Practical, profitable, protected - A starter guide to developing sustainable tourism in protected areas , dostupné na: http://www.eceat.org/images/Practical,%20profitable,%20protected%204%20MB.pdf	Slovensko nie je súčasťou.	secretariat@eceat.org
5.	European Agricultural Fund for Rural Development Európsky	EAFRD	https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/e/european-agricultural-	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) v rámci Európskej komisie podporuje európsku politiku v oblasti rozvoja vidieka. Na tento účel financuje programy rozvoja vidieka vo všetkých členských štátoch a regiónoch	LEADER resources, dostupné na: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-resources_en Publications, dostupné na:	neuvádza sa	neuvádza sa

	poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka		fund-for-rural-development	Únie. Programy sa navrhujú v spolupráci medzi Európskou komisiou a členskými štátmi, pričom sa zohľadňujú strategické usmernenia pre politiku rozvoja vidieka prijaté Radou a priority stanovené v národných strategických plánoch. Na programové obdobie 2014 - 2020 sa fond zameriava na tri hlavné ciele: • podpora konkurencieschopnosti poľnohospodárstva • zabezpečenie trvalo udržateľného riadenia prírodných zdrojov a opatrení v oblasti klímy • dosiahnutie vyváženého územného rozvoja vidieckych ekonomík a spoločenských vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.	https://enrd.ec.europa.eu/publications/search/_en?f%5B0%5D=im_field_enrd_publication_keywor%3A19743 External publications, dostupné na: https://enrd.ec.europa.eu/publications/search/_en?f%5B0%5D=im_field_enrd_publication_type%3A20649 LEADER Previous Programmes, dostupné na: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-resources/leader-historical-resources_en Legislation, dostupné na: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-resources/leader-legislation_en		
6.	Liaison entre actions de développement rural Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky	LEADER	https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en	LEADER je metóda miestneho rozvoja, ktorá sa už 20 rokov používa na zapojenie miestnych aktérov do navrhovania a realizácie stratégií, rozhodovania a pridelovania zdrojov na rozvoj ich vidieckych oblastí. Realizuje ho okolo 2 800 miestnych akčných skupín (MAS), ktoré pokrývajú 61% vidieckeho obyvateľstva v EÚ a združujú verejné, súkromné a občianske spoločnosti v konkrétnej oblasti (situácia ku koncu roku 2018 - EÚ-28). V kontexte rozvoja vidieka sa program LEADER vykonáva v rámci národných a regionálnych programov rozvoja vidieka (PRV) každého členského štátu EÚ, spolufinancovaných z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). LEADER je skratka pre „Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky“ (z francúzskeho „Liaison entre actions de développement rural“). Ide o metódu mobilizácie a realizácie rozvoja vidieka v miestnych vidieckych spoločnostiach. LEADER motivuje vidiecke oblasti, aby overovali nové spôsoby riešenia svojich problémov. Ako byť čo najviac konkurencieschopnými, ako najlepšie využiť svoj potenciál, ako najlepšie riešiť svoje problémy, ktorým sú napríklad: starnúce obyvateľstvo, nedostatok pracovných príležitostí alebo nízka úroveň poskytovania služieb, ... LEADER môže prispievať k zlepšovaniu kvality vo vidieckych oblastiach. LEADER nabáda sociálno-ekonomických aktérov, aby pracovali spolu,	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	neuvádza sa

				vyrábali tovary a poskytovali služby, ktoré v ich lokalite vytvárajú maximálnu pridanú hodnotu. Sedem princípov prístupu LEADER: 1. Zdola nahor; 2. Územno-miestny princíp, 3. Lokálne partnerstvo (miestne akčné skupiny - MAS), 4. Integrovaný prístup, 5. Sieťovanie, 6. Inovácia, 7. Národná a medzinárodná spolupráca			
7.	The International Ecotourism Society Medzinárodná ekoturistická spoločnosť	TIES	https://ecotourism.org/	Medzinárodná ekoturistická spoločnosť (TIES) je nezisková organizácia zameraná na propagáciu ekoturizmu. Spoločnosť TIES, ktorá bola založená v roku 1990, bola na čele vývoja ekoturistiky a poskytovala pokyny a normy, školenie, technickú pomoc a vzdelávacie zdroje. Globálna sieť profesionálov a cestovateľov v oblasti ekoturizmu TIES vedie úsilie o to, aby sa CR stal životaschopným nástrojom na ochranu, ochranu biokultúrnej rozmanitosti a trvalo udržateľný rozvoj komunity. Prostredníctvom členských služieb, podpory priemyslu a vzdelávacích programov sa spoločnosť TIES zaviazala pomáhať organizáciám, komunitám a jednotlivcom propagovať a praktizovať zásady ekoturizmu. TIES má v súčasnosti členov vo viac ako 190 krajinách a teritóriách, ktoré zastupujú rôzne profesionálne oblasti a priemyselné segmenty vrátane: akademikov, konzultantov, odborníkov a organizácií na ochranu prírody, vlád, architektov, cestovných kancelárií, majiteľov a manažérov chat, odborníkov na všeobecný rozvoj a ekoturistov. TIES podporuje ekoturistiku - „zodpovedné cestovanie do prírodných oblastí, ktoré šetrí životné prostredie a zlepšuje blahobyť miestnych obyvateľov“ - prostredníctvom členských služieb, vzdelávania a odbornej prípravy a globálneho dosahu a partnerstiev.	What is ecotourism? , dostupné na: https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/	neuvádza sa	Slovensko nie je súčasťou. info@ecotourism.org
8.	Transforming tourism news	Travindy	https://www.travindy.com/	Registrovaná ako nezisková spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá pomáha iným ľuďom čo najlepšie rozprávať ich príbehy o udržateľnom cestovnom ruchu. Travindy začala život v roku 2013 ako responsibletravel.com , webová stránka, ktorú spustila berlínska konzultantka v oblasti cestovného ruchu Anula Galewska.	The tourism concern archive , dostupné na: https://www.travindy.com/tourism-concern/ Essential resources for climate change & tourism, dostupné na: https://www.travindy.com/essential-resources-for-tourism-and-climate-change/ Essential resources for accessible tourism, dostupné na: https://www.travindy.com/essential-resources-for-accessible-tourism/	Biosphere Responsible Tourism, EARTH, GSTC	neuvádza sa

9.	The European Alliance for Responsible Tourism and Hospitality Európska aliancia pre zodpovedný cestovný ruch a pohostinstvo	EARTH	https://earthresponsible.wordpress.com/	EARTH je európska sieť odborníkov pre zodpovedný CR, ktorá spolupracuje na výmene osvedčených postupov, skúseností a poznatkov medzi jej členmi. Európska aliancia pre zodpovedný CR a pohostinstvo je prvou európskou sieťou vytvorenou odborníkmi na zodpovedný CR. Neziskové združenie (ASBL) je zložené zo súkromných organizácií pôsobiach v 9 európskych krajinách (Belgicko, Anglicko, Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Írsko, Taliansko, Slovinsko a Španielsko). EARTH má jediný hlavný cieľ: transformovať a zjednotiť Európu v rámci projektu „Jedna Európa pre zodpovedný CR“. Sieť oživuje zásady udržateľnosti, spravodlivosti a solidarity v oblasti CR podporou výmeny osvedčených postupov, skúseností a poznatkov medzi jej členmi.	Členovia , dostupné na: https://earthresponsible.wordpress.com/thenetwork/members/ Brožúra , dostupná na: https://earthresponsible.wordpress.com/about/brochure/ Guide - príručka v 6-tich jazykoch , dostupné na: https://earthresponsible.wordpress.com/what-is-responsible-tourism/guide-for-the-responsible-traveller-vademecum/	The International Social Tourism Organisation, The Mediteranean network for fair tourism: AREMDT, European Network for Accessible Tourism: ENAT, NECSTouR (Network of European Region for a Sustainable and Competitive Tourism), Coalisation Internationale pour un Tourisme Responsable, The European Cultural Route of the Phoenicians' Route: La Rotta dei Fenici, Travindy	Slovensko nie je súčasťou. EARTH Square de Meeûs 18, Bruxelles 1050 BELGIUM info@earth-net.eu and
10.	Global sustainable tourism council Globálna rada pre trvalo udržateľný cestovný ruch	GSTC	https://www.gstcouncil.org/	GSTC ustanovuje a riadi globálne udržateľné štandardy známe ako kritériá GSTC s cieľom zvyšovať vedomosti a postupy v oblasti udržateľného cestovného ruchu medzi verejnými a súkromnými zainteresovanými stranami. Existujú dve skupiny: Kritériá cieľovej destinácie pre tvorcov verejnej politiky a cieľových manažérov a priemyselné kritériá pre hotely a cestovné kancelárie. Toto sú hlavné zásady a minimálne požiadavky, ktoré by mal každý podnik alebo cieľ CR dosiahnuť, aby chránil a udržal prírodné a kultúrne zdroje sveta a zároveň zabezpečil, že CR naplní svoj potenciál ako nástroj ochrany a zmierňovania chudoby.	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	Slovensko nie je súčasťou. info@gstcouncil.org
11.	Biosphere Responsible Tourism	neuvádza sa	https://www.biospheretourism.com/en	Biosphere Responsible Tourism je certifikačný program akreditovaný GSTC riadený Inštitútom zodpovedného CR. Je redakčným partnerom spoločnosti Travindy, poskytuje nám pravidelné správy o svojich členoch a zdieľa náš obsah so svojou sieťou.	Guide for a sustainable tourism , dostupné na: https://www.biospheretourism.com/en/downloads/118	RTI, UNESCO, UNWTO, UNEP, The European Union (EU)	Calle La Rosa 1, 1º Santa Cruz de Tenerife, Spain info@biospheretourism.com
12.	European network for accessible tourism Európska sieť pre prístupný cestovný ruch	ENAT	https://www.accessibletourism.org/	ENAT bol založený v januári 2006 ako projektová iniciatíva deviatich sponzorských organizácií v šiestich členských štátoch EÚ. Európska komisia poskytla sieť finančnú podporu v jej prvých dvoch rokoch činnosti, v rokoch 2006 až 2007. Spoločnosť ENAT bola zaregistrovaná v kancelárii obchodného súdu v Bruseli 8. mája 2008 ako neziskové združenie. ENAT je riadený medzinárodnou radou riaditeľov, ktorá vychádza zo zakladajúcich partnerov ENAT a ďalších popredných organizácií v oblasti dostupného CR.	Newsletter and e-Bulletin, dostupné na: https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en.newsletter	neuvádza sa Slovensko nie je súčasťou (ČR áno).	ENAT - European Network for Accessible Tourism asbl. Rue du Commerce 72 1040 Bruxelles Belgium enat@accessibletourism.org

13.	European tourism association Európske združenie cestovného ruchu	ETOA	https://www.etoa.org/	ETOA je obchodné združenie pre lepší cestovný ruch v Európe. Je komunitou riadenou členmi viac ako 1 100 organizácií, od globálnych značiek až po nezávislé malé podniky. ETOA je spoločnosť s ručením obmedzeným. ETOA je obchodné združenie pre cestovné kancelárie a dodávateľov v európskych destináciách, od svetových značiek až po miestne nezávislé podniky. Členstvo zahŕňa cestovných a online operátorov, sprostredkovateľov a veľkoobchodníkov, európske turistické združenia, hotely, atrakcie, technologické spoločnosti a ďalších poskytovateľov turistických a obchodných služieb.	žiadne pre verejnosť	neuvádza sa	SR - súčasťou sú 4 subjekty: True Slovakia (Fun&Travel, s.r.o) Košice (https://trueslovakia.com/sk/), Global Blue (https://www.globalblue.com/), East Slovakia Travel s.r.o. (http://eastslovakiatravel.sk/), Chrzan s.r.o. (http://www.chrzan.sk/) Brussels office European Tourism Association AISBL Rue du Marché aux Herbes 61 Brussels Brussels Region 1000, BE
14.	Global Ecotourism Network Globálna ekoturistická sieť	GEN	https://www.globalecotourismnetwork.org/	Je to globálna skupina priekopníkov a odborníkov v oblasti ekoturizmu, ktorí sa chcú podeliť o dlhoročné skúsenosti v oblasti ekoturizmu a postupov udržateľného CR tiež o širokú kontaktnú sieť, ktorá pomáha iným. Globálna ekoturistická sieť (GEN) prináša svetovým regionálnym a národným ekoturistickým združeniam, sieťam a destináciám, spolu s domorodým a vidieckym obyvateľstvom, globálnymi operátormi, profesionálmi a akademikmi, rast priemyslu, poskytovanie podpory, podporu myšlienkového vedenia a inovácií a pridávanie väčšej autenticity na ekoturistiku. Zastúpenie má v 99 krajinách a 6 globálnych regiónoch, ktoré vytvárajú svoje vlastné siete prepojené do globálnej.	Research and reports, dostupné na: https://www.globalecotourismnetwork.org/research-reports/	Spolupracuje napr. s TIES.	info@globalecotourismnetwork.org

Príloha 7 Slovenské inštitúcie a organizácie zamerané na vodné hospodárstvo

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
Štátne podniky							
1.	Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik	SVP	https://www.svp.sk/sk	Zabezpečuje starostlivosť o vodné toky a na nich vybudovaný hmotný investičný majetok, stará sa o kvantitu a kvalitu povrchových a podzemných vôd. S tým súvisí najmä: správa vodných tokov a zabezpečovanie všetkých ich funkcií, výkon práva hospodárenia s vodnými tokmi a vodnými stavbami, ktoré sú na nich vybudované; výkon činností súvisiacich so správou hraničných vodných tokov; protipovodňová ochrana a vykonávanie zabezpečovacích prác na ochranu pred povodňami; zabezpečovanie dodávok povrchovej vody z vodných tokov a vodných stavieb, vrátane jej využívania na výrobu elektrickej energie; zabezpečovanie rozvoja, prevádzky a údržby vodných ciest, vytváranie podmienok na využívanie vodných tokov a nádrží na plavbu; sledovanie a hodnotenie stavu vodných útvarov povrchových vôd.	Zabezpečuje monitoring vodných stavov a prietokov; povodňovej aktivity; Zabezpečuje tvorbu máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika vodných tokov Slovenska. Viac informácií najmä o lab. službách a lodnej doprave, kt. podnik zabezpečuje: https://www.svp.sk/sk/uvodn-a-stranka/odstepne-zavody/oz-bratislava/sluzby/#1481829164498-d69b722d-2e0d ; Výročné správy za roky 2003 – 2020, dostupné na: https://www.svp.sk/sk/uvodn-a-stranka/svp/vyrocn-spravy/ ; Publikácie , dostupné na: https://www.svp.sk/sk/uvodn-a-stranka/press/publikacie/ ;	MŽP SR, VÚVH, SAŽP, SHMÚ, SIŽP	Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. Radničné námestie 8 969 55 Banská Štiavnica podatelna@svp.sk
2.	Vodohospodárska výstavba, štátny podnik	VV š.p.	http://www.vvb.sk/cms/	Hlavným predmetom činnosti Vodohospodárskej výstavby, š.p., je: 1. výroba a dodávka elektriny, 2. dispečerské riadenie vodohospodárskych a energetických činností, 3. prevádzkovanie vodných stavieb, 4. vykonávanie technicko-bezpečnostného dohľadu podľa osobitných predpisov, 5. vykonávanie inžinierskych, priemyselných, bytových a občianskych stavieb, 6. výkon činnosti stavebného dozoru a stavbyvedúceho, 7. vykonávanie inžiniersko-investorskej činnosti a poskytovanie technickej pomoci investorom v investičnej výstavbe, 8. vykonávanie projektovej činnosti. Po štátnom podniku Hydroconsult, š. p. prebral aj nasledovné činnosti: Hydrotechnika a hydroenergetika komplexné riešenie vodohospodárskych problémov navrhovanie a projektovanie priehrad, veľkých a malých vodných elektrární riešenie úpravy tokov	Výročné správy za roky 2003 – 2020, dostupné na: http://www.vvb.sk/cms/index.php?page=vyrocne-spravy ;	MŽP SR, VÚVH, SHMÚ, SIŽP, SAŽP, Meteoalarm, Český hydrometeorologický ústav, Országos Meteorológiai Szolgálat, Horné Rakúsko – Hydrologická služba – Wasserstände NÖ – Wasserstands-nachrichten Hochwasserprognosen Dolné Rakúsko – Hydrologická služba – Land Oberösterreich – Hydrographischer Dienst, Polský hydrometeorologický ústav, Ústav meteorológie a vodného	Vodohospodárska výstavba, š.p. Karloveská 2 P.O.BOX 45 842 04 Bratislava info@vvb.sk

				plavebné zariadenia ochrana pred povodňami Vodovody a kanalizácie, technologické zariadenia zhodnocovanie terajších a riešenie nových zdrojov pitnej a úžitkovej vody riešenie vodovodných sústav a diaľkových vodovodov navrhovanie tlakových pásiem s optimálnym rozmiestnením vodojemov projektovanie studní a čerpacích staníc navrhovanie úpravní pitnej a úžitkovej vody odkanalizovanie odpadových a splaškových vôd rekonštrukcie kanalizačných sústav preverovanie existujúcich vodárenských zariadení a navrhovanie ich efektívnej modernizácie Čistenie odpadových vôd odborné poradenstvo a spracovanie projektovej dokumentácie pri riešení problémov odkanalizovania sídlisk a priemyselných objektov čistenie odpadových vôd z nemocníc a sanatórií spracovanie generelu v odkanalizovaní sídlíšť a priemyselných objektov čistenie a využitie zrážkových vôd spracovanie nových návrhov a projektov čistiarní odpadových vôd všetkého druhu intenzifikácia, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich čistiarní odpadových vôd preverovanie a vyhodnocovanie doterajšej prevádzky čistiarní odpadových vôd Skládky odpadov odborné poradenstvo pri riešení problémov v odpadnom hospodárstve pri vyhľadávaní vhodných lokalít pri rozodovaní o type a veľkosti skládky pri riešení spôsobu likvidácie odpadu spracovanie komplexných štúdií vplyvu skládok na životné prostredie spracovanie komplexnej dokumentácie nových skládok pre komunálne a priemyselné odpady vypracovanie štúdií a projektov sanácií starých a nevyhovujúcich skládok. Ekologické projekty posudzovanie rozsahu znečistenia a ochrana podzemných a povrchových vôd pred kontamináciou monitorovanie vplyvov stavieb na životné prostredie komplexné návrhy ochranných opatrení revitalizácia vodných tokov Pozemné stavby a architektúra architektonická koncepcia vodohospodárskych diel, inžinierskych stavieb, rekreačných stavieb a zariadení návrhy a projekty rekonštrukcií obytných, administratívnych budov, priemyselných objektov návrhy a projekty rodinných domov detailné projekty	Hospodárstva – Poľská republika	
--	--	--	--	--	------------------------------------	--

				prevádzkové a účelové projekty. Modelovanie prúdenia povrchových a podzemných vôd.			
Príspevkové organizácie							
3.	Výskumný ústav vodného hospodárstva	VÚVH	http://www.vuvh.sk/	Organizácia zabezpečuje komplexný vodohospodársky výskum a ďalšie súvisiace činnosti vyplývajúce z potrieb VH SR. Hlavné priority vychádzajú z multifunkčného postavenia ústavu z hľadiska ochrany a tvorby životného prostredia, ochrany zdravia obyvateľstva, až po sociálne aspekty vody ako základného, nenahraditeľného, obnoviteľného prírodného zdroja vo výrobných procesoch.	Organizácia poskytuje nasledovné služby a s tým súvisiace dokumenty: Odbor a analýza vody pre zákazníkov ZBERVaK Pesticídy - Hodnotenie k autorizácii prípravkov na ochranu rastlín v SR Medzilaboratórne porovnávacie skúšky MPS archívy Kalibrácia meradiel prietoku Mapy/Mapové služby Posudzovanie projektov aplikácie kalov do pôdy Evidencia kalov Monitorovanie vôd Určovanie zmiešavacích zón Primárne posúdenie nového infraštruktúrneho projektu Integrovaný monitoring zdrojov znečistenia. Dokumenty VÚVH, dostupné na: http://www.vuvh.sk/?pid=11	Organizačná štruktúra je nasledovná: Odbor koncepcií, programov a vodného plánovania, oddelenia: vodného plánovania, programov a koncepcií, koord. prípravy a plánovania výskumných úloh, posudz. uplatniteľnosti výnimky podľa čl. 4.7 Rámc. smer. o vode. Odbor hydrológie a hydrotechniky, oddelenia: hydrológie a riečnej morfológie, hydrotechniky, kalibračných lab. vodomerných meračov, Odbor kvality vôd, oddelenia: hodnotenia podzemných vôd, hodnotenia odpadových vôd, technológie úpravy vôd, ochrany podzemných vôd, NRL pre oblasť vôd na Slovensku, oddelenie logistiky, hydrobiológie a mikrobiológie, základnej a anorganickej chémie, organickej chémie, rádiochémie, hodnotenia vôd, Odbor ekonomiky a správy majetku, oddelenia: služieb a správy majetku, prípravy a implement. Projektov, rozpočtu a účtovníctva, informačných a komunikačných technológií	Nábr. arm. gen. L. Svobodu 5, 812 49 Bratislava podatelna@vuvh

4.	Slovenský hydrometeorologický ústav	SHMÚ	http://www.shmu.sk/sk/?page=1	Odborná organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou. Vykonáva hydrologickú a meteorologickú službu a ďalšie hydrologické a meteorologické činnosti, ktorými zabezpečuje včasné a úplné operatívne a režimové informácie o stave vôd a ovzdušia. V oblasti vôd komplexne zabezpečuje prevádzkovú, výskumno-vývojovú a medzinárodnú činnosť v oblasti monitorovania a hodnotenia povrchových a podzemných vôd, vrátane Hydrologickej informačnej a predpovednej služby a prevádzkovania podporných informačných systémov.	Reporting pre EK, databáza údajov, mapové aplikácie pre web, softvér a aplikácie pre analýzu a predpoveď počasia, predpovedné numerické modely; správy; publikácie; reanalýzy pre posudky, ročenky, metrologické výkony na základe požiadaviek zákazníkov, expertízy, štúdie, hodnotiace správy, posudky, hodinové, denné a mesačné hlásenia. Situácia na slovenských tokoch , dostupné na: https://www.shmu.sk/sk/?page=110 ; Výsledky vedecko-výskumných úloh, Ročenky a iné publikácie, Konferencie a semináre , dostupné na: https://www.shmu.sk/sk/?page=2176 ; Monitoring vôd , dostupné na: https://www.shmu.sk/sk/?page=18	neuvádza sa	Slovenský hydrometeorologický ústav Jeséniova 17 833 15 Bratislava hydroPV_BA@shmu.sk hydroPzV_BA@shmu.sk
5.	Slovenská agentúra životného prostredia	SAŽP	https://www.sazp.sk/	Organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou zameraná na zabezpečovanie starostlivosti o ŽP a rozvoja environmentalistiky. V oblasti vôd koordinuje prípravu a predkladanie správ o implementácii relevantných právnych predpisov EÚ v SR - reporting, realizuje projekty v oblasti revitalizácie a renaturalizácie vodných tokov, vypracováva stanoviská k navrhovaným činnostiam a strategickým dokumentom podliehajúcim posudzovaniu vplyvov na ŽP. SAŽP je odborne spôsobilou právnickou osobou: na posudzovanie vplyvov činnosti na ŽP podľa § 42 zákona NR SR č. 127/1994 Z. z. pre vyhotovovanie dokumentácie ochrany prírody a krajiny na prevádzkovanie a sprístupňovanie obsahu informačného systému prevencie a nápravy environmentálnych škôd. Splnomocnenie sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom na plnenie úloh riadiaceho orgánu.	Správy o ŽP , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/kat21 ; Sektorové indikátorové správy , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/sektorove-spravy ; Informačné materiály o ŽP , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/informacne-brozury-o-zp ; Environmentálne indikátorové správy , dostupné na: https://www.enviroportal.sk/spravy/environmentalne-indikatorove-spravy	neuvádza sa	Slovenská agentúra životného prostredia Tajovského 28 975 90 Banská Bystrica sazp@sazp.sk
6.	Štátny geologický	ŠGÚDŠ	https://www.geology.sk/	Ako rezortný vedecko-výskumný ústav MINŽP SR je samostatná príspevková organizácia	Monitoring, informatika a dokumentácia , dostupné	neuvádza sa	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

	ústav Dionýza Štúra			vykonávajúca geologický výskum a prieskum územia SR. Problematika vôd je riešená predovšetkým v oddelení podzemných vôd a geotermálnej energie. Geofond v rámci svojich činností popri ďalších aktivitách zabezpečuje zhromažďovanie, uchovávanie, evidenciu, spracovávanie a sprístupňovanie záujemcom, najmä: správy o výsledkoch geologických prác výpočty zásob ložísk nerastných surovín a zásob podzemných vôd.	na: https://www.geology.sk/aktivity/geologicke-ulochy/monitoring-informatika-a-dokumentacia/ Výročné správy za roky 2000 – 2020, dostupné na: https://www.geology.sk/onas/vyroczne-spravy/		Mlynská dolina 1, 817 04 Bratislava 11 https://www.geology.sk/kontakuje-nas/
7.	Ústav hydrológie Slovenskej akadémie vied	ÚH SAV	http://www.uh.sav.sk/sk-sk/	Zaoberá sa základným výskumom hydrológie povrchových tokov, so zameraním na vplyv činnosti človeka na hydrologické procesy, vrátane procesov ovplyvňujúcich znečistenie tokov. Je zameraný na problematiku prúdenia podzemnej vody a v nej sa nachádzajúcich znečisťujúcich látok. Predmetom výskumu sú taktiež procesy pohybu rozpustených látok, vzduchu a energie v systéme atmosféra - rastlina - pôda - podzemná voda. Ústav hydrológie SAV patrí svojim charakterom k pracoviskám geovedného zamerania. Transformuje poznatky z jednotlivých oblastí svetovej hydrológie do našich podmienok a získava originálne poznatky o vlastnostiach hydrologického cyklu v podmienkach povodí slovenských riek. Zovšeobecnením a publikovaním poznatkov výskumu ústav prispieva k rozvoju hydrológie ako vednej disciplíny. Riešenie problémov je zamerané na vzájomnú interakciu medzi povrchovými, podzemnými a pôdnymi vodami v ich časovom a priestorovom prejave. Od roku 2014 sú na pracovisku vytvorené 2 vedecké oddelenia: hydrológie povrchových vôd a hydrológie podpovrchových vôd. Poskytuje poradenské a ďalšie expertízne služby súvisiace s hlavnou činnosťou ústavu.	Výročné správy za roky 1997 – 2021, dostupné na: http://www.uh.sav.sk/sk-sk/Dokumenty/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A9-spr%C3%A1vy;MonografiepracovnikovUstavuhydrologieSAV , dostupné na: http://www.uh.sav.sk/sk-sk/Veda-a-v%C3%BDskum/Monografie	neuvádza sa	ÚH SAV Dúbravská cesta 9 841 04 Bratislava Slovenská republika uh@savba.sk
Rozpočtové organizácie							
8.	Slovenská inšpekcia životného prostredia	SIŽP	https://www.sizp.sk/	SIŽP vykonáva štátny dozor vo veciach starostlivosti o životné prostredie v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi, ukladá pokuty vo veciach starostlivosti o životné prostredie, vykonáva miestnu štátnu správu na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia podľa osobitného predpisu, vykonáva ďalšiu činnosť vo veciach	Výročné správy , dostupné na: https://www.sizp.sk/dokumenty/vyroczne-spravy Správa o mimoriadnom zhoršení vôd na Slovensku za roky 2005 – 2019, dostupné na: https://www.sizp.sk/voda/ko	neuvádza sa	Slovenská inšpekcia životného prostredia – ústredie Grösslingová 5 811 09 Bratislava podatelna@sizp.sk

				starostlivosti o životné prostredie v rozsahu osobitných predpisov, vykonáva činnosť kontrolného orgánu podľa osobitných predpisov, Kontroluje dodržiavanie právnych predpisov na úseku ochrany vôd. V pozícii špecializovaného orgánu štátnej správy má SIŽP kompetencie v presadzovaní zákonov SR aj nariadení Európskej únie.	ntrolna-cinnost-v-oblasti-ochrany-vod		
Záujmové združenia a organizácie							
9.	Združenie zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve na Slovensku	ZZVH	http://www.zzvuh.sk/	Nezávislá, nezisková, dobrovoľná, záujmová organizácia, ktorá združuje právnické a fyzické osoby zamestnávajúce v pracovnom pomere zamestnancov vo vodnom hospodárstve na Slovensku. Okrem iného predmetom činnosti je: podieľať sa iniciatívne na tvorbe zákonov a ďalších legislatívnych opatreniach, ktoré ovplyvňujú činnosti a podnikanie vo vodnom hospodárstve, vyjadrovať sa k rozhodujúcim zámerom rozvoja vodného hospodárstva na Slovensku, poskytovať o tom svojim členom základné informácie, spolupracovať s odbornými profesijnými organizáciami, pôsobiakmi v SR aj v zahraničí a vytvárať podmienky pre túto spoluprácu, podieľať sa na tvorbe a ochrane ŽP v oblasti vôd, sústreďovať, analyzovať a spracovávať dôležité poznatky a skúsenosti z praxe vo vodnom hospodárstve doma aj v zahraničí a zabezpečiť ich popularizovanie a rozširovanie pre účelné využívanie v praxi, združovať odborníkov z členských organizácií za účelom poskytovania expertných poradenských a konzultačných služieb zameraných na oblasť vodohospodárskych činností.	Združenie vydáva vlastný časopis: Vodohospodársky spravodajca , dostupné na: http://www.zzvuh.sk/archiv/Akcny-plan-na-roky-2009 – 2019 , dostupné na: http://www.zzvuh.sk/akcny-plan/	neuvádza sa	Združenie zamestnávateľov vo VH na Slovensku Nábřežie arm. gen. L. Svobodu 5 812 49 Bratislava maria.mandincova@vuvh.sk
10.	Slovenský rybársky zväz	SRZ	https://www.srzrada.sk/	Najväčšie občianske združenie na Slovensku - združuje 122 miestnych a mestských organizácií s členskou základňou okolo 120 000 členov.	Vestníky	neuvádza sa	Slovenský rybársky zväz ul. Andreja Kmeťa 20, 010 55 Žilina sekretariat@srzrada.sk
11.	Asociácia vodárenských spoločností	AVSSR	https://avssr.sk/	Združenie sa snaží komplexne riešiť problémy vodárenstva.	Periodikom Asociácie vodárenských spoločností na Slovensku sú Vodárenské pohľady. Medzi ďalšie propagačné činnosti patria mediálne kampane.	EurEau (European Federation of National Associations of Water and Waste Water Services) – Európsky zväz národných asociácií poskytovateľov	Asociácia vodárenských spoločností Nevádzova 5 821 01 Bratislava avs@avssr.sk

						služieb pre dodávky vody a a odpadové vody, Sovak - Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR , MaVíz - maďarská vodárenská asociácia	
--	--	--	--	--	--	---	--

Príloha 8 Európske inštitúcie a organizácie zamerané na vodné hospodárstvo

P.č.	Názov inštitúcie	Skratka inštitúcie	Webová stránka - link	Aktivity inštitúcie súvisiace s vidieckou krajinou a so zameraním T3.1	Dokumenty a správy inštitúcie	Prepojenie na iné inštitúcie	Poznámky
1.	Európsky parlament a Rada	neuvádza sa	https://www.europarl.europa.eu/portal/en	neuvádza sa	Smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva	neuvádza sa	Brusel European Parliament 60 rue Wiertz / Wiertzstraat 60; B-1047 - Bruxelles/Brussels
2.	Water information system for Europe	WISE	https://water.europa.eu/	WISE je centrálny prístupový bod pre problematiku vôd v rámci EÚ - štatistiky, monitoring polutantov. Zahŕňa širokú škálu údajov a informácií o suchu, povodniach a polutantoch zhromaždených inštitúciami EÚ.	Zhromaždené informácie sú následne k dispozícii prostredníctvom Eurostatu a Národnej infraštruktúry priestorových informácií (INSPIRE)	Európska komisia, Európska environmentálna agentúra	WISE@eea.europa.eu
3.	Európska Environmentálna Agentúra	EEA	http://www.eea.europa.eu/themes/water/dc http://www.eea.europa.eu/themes/water	Európska environmentálna agentúra rieši v rámci vodného hospodárstva najmä zmiernenie vplyvu klimatickej zmeny a prispôbenie sa jej a osobitne rieši ako samostatnú problematiku vodu a morské prostredie, problematiku udržateľnosti a využívanie vody v poľnohospodárstve.	V súvislosti s poľnohospodárstvom sú zaujímavé zverejnené informácie o sledovaných indikátoroch, ktoré sú určené na zodpovedanie kľúčových politických otázok a na podporu všetkých fáz tvorby environmentálnej politiky, od navrhovania politických rámcov po stanovenie cieľov a od monitorovania a hodnotenia politiky až po komunikáciu s tvorcami politik a verejnosťou.	Hlavných klientov tvoria inštitúcie EÚ – Európska komisia, Európsky parlament, Rada – a naše členské krajiny. Okrem tejto ústrednej skupiny európskych politických subjektov pracujeme aj pre ďalšie inštitúcie EÚ, ako napríklad Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov. K dôležitým subjektom, ktoré používajú informácie agentúry patria aj obchodné subjekty, akademická obec a mimovládne organizácie.	European Environment Agency Kongens Nytorv 6 1050 Copenhagen K Denmark
4.	Joint Research Centre Spoločné výskumné centrum	JRC	https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data-providers-and-partners/the-joint-research-centre	Vedecké a technické laboratória EÚ a komisie.	Dokumenty a správy sa zverejňujú štandardnými cestami, ktoré má k dispozícii EÚ a komisia. Výskum realizovaný v rámci centra je zverejňovaný aj prostredníctvom štandardných vedeckých publikačných výstupov.	EÚ a komisia	Ispra (Joint Research Centre, Institute for Environment and Sustainability, TP 262, 21020 Ispra (VA), Italy)
5.	The International Commission for the	ICPDR	http://www.icpdr.org/main/	ICPDR pracuje na zabezpečení udržateľného a spravodlivého využívania vôd v povodí Dunaja. Práca ICPDR je založená na Dohovore o ochrane Dunaja (DRPC), hlavnom	Rôzne publikácie , dostupné na: https://www.icpdr.org/main/publications	neuvádza sa	ICPDR Secretariat Vienna International

	Protection of the Danube River Medzinárodná komisia pre ochranu rieky Dunaj			právnym nástroji pre spoluprácu a cezhraničné vodné hospodárstvo v povodí Dunaja. Je to nadnárodný orgán, ktorý bol zriadený na vykonávanie Dohovoru o ochrane Dunaja. ICPDR je formálne zložená z delegácií všetkých zmluvných strán Dohovoru o ochrane Dunaja, ale vytvorila rámec aj pre ďalšie organizácie.			Centre, Room D0412 Wagramer Strasse 5, A-1220 Vienna, Austria
6.	The European Union of Water Management Associations Európska únia vodohospodárskych združení	EUWMA	https://www.euwma.org/	Združuje organizácie a vodohospodárske združenia z 8 krajín EÚ (Slovensko tam nepatrí). Hlavným zamieraním je zvýšiť spoluprácu medzi európskymi asociáciami pre vodné hospodárstvo s cieľom poskytovať príslušné informácie, pozičné dokumenty a politické dokumenty národným vládám, Európskej komisii, Európskemu parlamentu a ďalším príslušným inštitúciám.	Information on the Water Framework Directive , dostupné na: https://www.euwma.org/wp-content/uploads/2019/09/EUWMA-position-WFD.pdf The publication of Commission assessment of the implementation of the second RBMPs , dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/impl_reports.htm Innovation, dostupné na: https://www.euwma.org/wp-content/uploads/2019/09/Position-paper-Innovation.pdf.pdf	neuvádza sa	EUWMA Secretariat: Dutch Water Authorities P.O. Box 93218, 2509 AE The Hague, The Netherlands
7.	European Water Association Európska asociácia pre vodu	EWA	https://www.ewa-online.eu/	EWA je platforma pre riešenie problémov vodárenstva v rámci Európy.	Asociácia vydáva vlastný časopis E-Water : The Electronic Water Journal, dostupné na: https://www.ewa-online.eu/e-water.html	Väčšina podnikateľských subjektov aktívne pôsobiach v oblasti poskytovania vodohospodárskych činností v zmysle zákona č. 442/2002 Z. z.	EWA European Water Association Theodor-Heuss-Allee 17 D-53773 Hennef

Príloha 9 VODNÉ HOSPODÁRSTVO, OCHRANA AKOSTI A MNOŽSTVA VÔD A ICH RACIONÁLNEHO VYUŽÍVANIA A RYBÁRSTVA S VÝNIMKOU HOSPODÁRSKEHO CHOVU RÝB

Právna úprava vodného hospodárstva, ochrany akosti a množstva vôd

Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 587/2004 Z.z., zákona č. 230/2005 Z.z., zákona č. 479/2005 Z.z., zákona č. 532/2005 Z.z., zákona č. 359/2007 Z.z., zákona č. 514/2008 Z.z., zákona č. 515/2008 Z.z., zákona č. 384/2009 Z.z., zákona č. 134/2010 Z.z., zákona č. 556/2010 Z.z., zákona č. 258/2011 Z.z., zákona č. 408/2011 Z.z., zákona č. 306/2012 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 35/2014 Z.z., zákona č. 409/2014 Z.z., zákona č. 262/2015 Z.z., zákona č. 303/2016 Z.z., zákona 277/2017 Z.z., zákona č. 51/2018 Z.z., zákona č. 177/2018 Z.z. a zákona č. 284/2018 Z.z., zákona č. 305/2018 Z.z. a zákona č. 74/2020 Z.z. /Poznámka: Ústavný zákon č. 306/2014 Z.z., ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov – čl. 4 ods. 2 „Preprava vody odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky cez hranice Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami alebo potrubím sa zakazuje“.

Zákon č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie vlády SSR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení nariadenia vlády SSR č. 52/1981 Zb.

Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 755/2004 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd v znení nariadenia vlády č. 367/2008 Z.z. a 394/2016 Z.z. /Poznámka: Redakčné oznámenie o oprave chyby v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 755/2004 Z.z. (uverejnené v čiaske 16 zo 4. februára 2005).

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 398/2012 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 282/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú prahové hodnoty a zoznam útvarov podzemných vôd v znení nariadenia č. 452/2019 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 201/2011 Z.z., ktorým sa ustanovujú technické špecifikácie pre chemickú analýzu a monitorovanie stavu vôd

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 416/2011 Z.z. o hodnotení chemického stavu útvaru podzemných vôd v znení nariadenia vlády č. 213/2016 Z.z.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 167/2015 Z.z. o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky /Poznámka: Redakčné oznámenie o oprave tlačovej chyby - čiastka č. 67 z 29. 9.2015

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti v znení nariadenia č. 62/2022 Z.z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 200/2018 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 101/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone vodnej stráže v znení zákona č. 345/2012 Z.z. /Poznámka: Redakčné oznámenie o oprave tlačovej chyby č. 53b/2005 Z.z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 211/2005 Z.z. , ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 433/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o využívaní hydroenergetického potenciálu vodných tokov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 457/2005 Z.z. , ktorou sa ustanovujú podrobnosti manipulačného poriadku vodnej stavby

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 199/2008 Z.z., ktorou sa ustanovuje Program poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach v znení vyhlášky č. 462/2011 Z.z. /Poznámka: Vyhláška vydaná podľa § 81 ods. 4 vodného zákona.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 418/2010 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona v znení vyhlášky č. 212/2016 Z.z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 73/2011 Z.z. , ktorou sa ustanovujú podrobnosti o stanovení významných a trvalo vzostupných trendov koncentrácií znečisťujúcich látok a podzemných vodách a o postupoch na ich zvrátenie

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 220/2012 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásobovaní vodou na obdobie krízovej situácie /Poznámka: Vyhláška vykonáva § 40 ods. 4 zákona č. 179/2011 Z.z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z.z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 119/2016 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone odborného technicko-bezpečnostného dohľadu nad vodnými stavbami a o výkone technicko-bezpečnostného dozoru v znení vyhlášky č. 265/2020 Z. z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 242/2016 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vymedzení správneho územia povodia, environmentálnych cieľoch, ekonomickej analýze a o vodnom plánovaní

Právna úprava verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení zákona č. 525/2003 Z.z., zákona č. 364/2004 Z.z., zákona č. 587/2004 Z.z., zákona č. 230/2005 Z.z., zákona č. 515/2008 Z. z., zákona č. 394/2009 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z. , zákona č. 91/2016 Z.z. , zákona č. 150/2017 Z. z., zákona č. 51/2018 Z.z.,

zákona č. 177/2018 Z.z., zákona č. 66/2021 Z. z., zákona č. 375/2021 Z. z. a zákona č. 516/2021 Z. z.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 124/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 397/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o meraní množstva vody dodanej verejným vodovodom a množstva vypúšťaných vôd, o spôsobe výpočtu množstva vypúšťaných odpadových vôd a vôd z povrchového odtoku a o smerných číslach spotreby vody v znení vyhlášky č. 209/2013 Z.z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú náležitosti prevádzkových poriadkov verejných vodovodoch a verejných kanalizácií

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 315/2004 Z.z., ktorou sa ustanovuje rozsah a početnosť odberu vzoriek a požiadavky na rozsah a vykonávanie rozborov odpadových vôd

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch /Poznámka: Redakčné oznámenie o oprave chýb vo vyhláške – Čiastka 29 z 24.2.2005

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 605/2005 Z.z. o podrobnostiach poskytovania údajov z majetkovej evidencie a prevádzkovej evidencie o objektoch a zariadeniach verejného vodovodu a verejnej kanalizácie

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 262/2010 Z.z., ktorou sa ustanovuje obsah plánu obnovy verejného vodovodu, plánu obnovy verejnej kanalizácie a postup pri ich vypracúvaní

Právna úprava rybárstva

Zákon č. 216/2018 Z.z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 305/2018 Z.z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 381/2018 Z.z. ktorou sa vykonáva zákon č. 216/2018 Z.z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 383/2018 Z.z. o technických podmienkach návrhu rybovodov a monitoringu migračnej priechodnosti rybovodov

Právna úprava ochrany pred povodňami

Zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 71/2015 Z.z., zákona č. 303/2016 Z.z., zákona č. 292/2017 Z.z. a zákona č. 74/2020 Z. z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 204/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní predpovednej povodňovej služby

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 252/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predkladaní priebežných správ o povodňovej situácii a súhrnných správ o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 261/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postup ich schvaľovania

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 419/2010 Z. z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhotovovaní máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika, o uhrádzaní výdavkov na ich vypracovanie, prehodnocovanie a aktualizáciu a o navrhovaní a zobrazovaní rozsahu inundačného územia na mapách v znení vyhlášky č. 434/2019 Z. z.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 159/2014 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhodnocovaní výdavkov na povodňové zabezpečovacie práce, povodňové záchranné práce a povodňových škôd.